

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITSKAP OG HUMANIORA

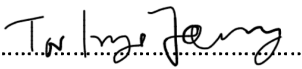
MASTEROPPGÅVE

Studieprogram: Lesevitenskap

Vårsemesteret, 2018

✓ Open/ konfidensiell

Forfatter: Tor Inge Jøssang

(signatur forfatter)

Veileder: Bjørn Kvalsvik Nicolaysen

Tittel på masteroppgåva: Falske nyhende i stortingsvalet 2017

Engelsk tittel: Fake news in the Norwegian parliamentary election 2017

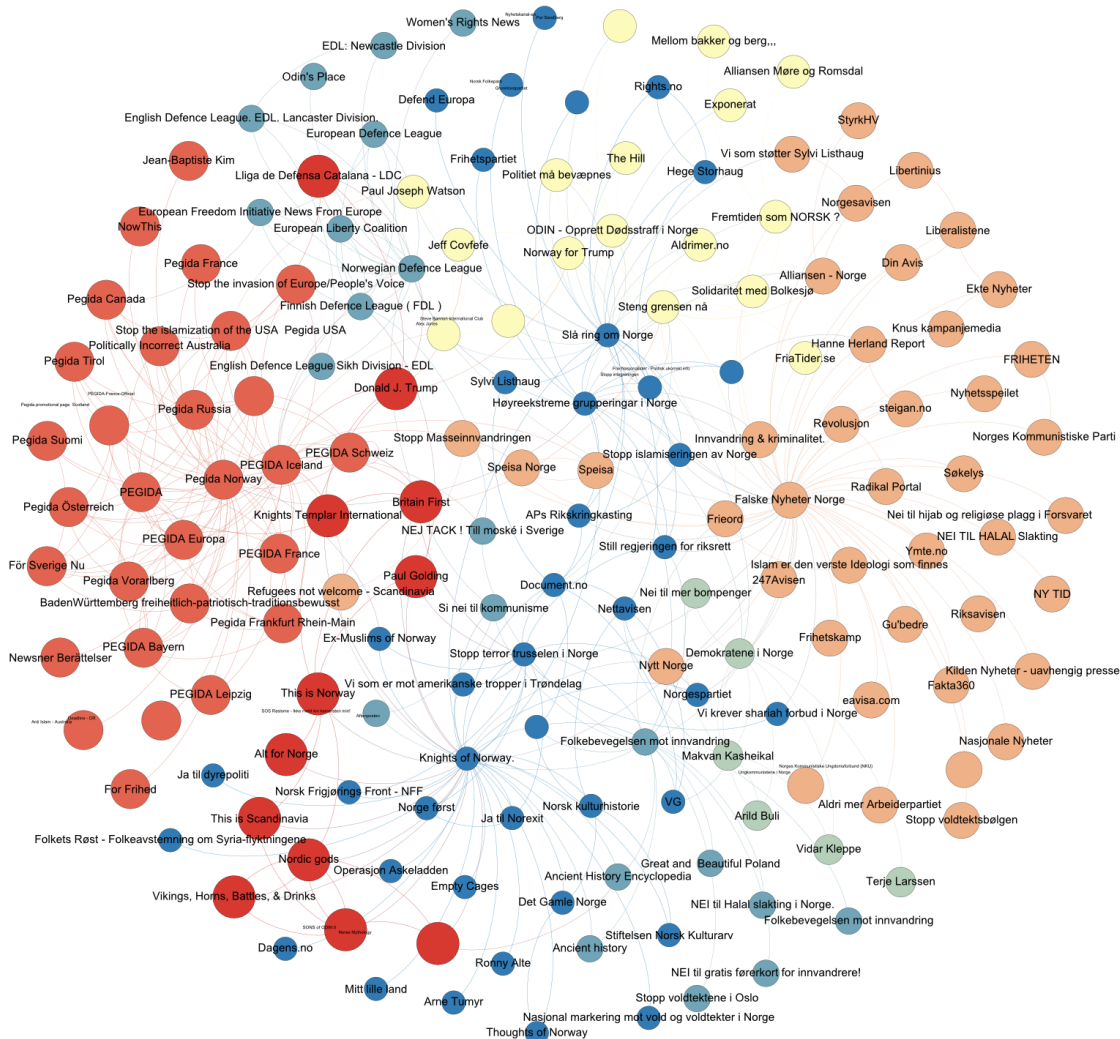
Emneord: Falske nyhende, fake news, literacy,
offentleg samtale, offentlegheit

Sidetal: .....129.....

+ vedlegg/anna: .....13.....

Stavanger, ...12.05.2018

dato/år

Falske nyhende i stortingsvalet 2017

SAMANDRAG

Falske nyhende har vore eit omdiskutert tema etter Brexit, presidentvalkampen i USA i 2016 og dei etterfølgjande vala i andre land. Denne studien forsøker å sjå på førekomsten av falske nyhende under stortingsvalet i 2017. Føremålet har vore å kaste lys over det digitale økosystemet av alternative medium, som forsøkte å påverke veljarane sine meiningar og førestillingar med hjelp av politisk propaganda, falske nyhende, forvrengt og einsidig framstilling av saker, medviten desinformasjon og løgner.

Dei fleste nettstadene i vårt utval publiserer saker med ein politisk agenda og eit innhald som består av ekstremt skeivt vinkla saker og konspirasjonsteoriar. Dei fleste ser ut til å ha kopling til parti og aktørar på høgre fløy av politikken.

Dei alternative nettstadene lenker til kvarandre, dei krysspubliserer likelydande saker, dei likar kvarandre sine Facebook-sider. Vi har kartlagt eit nettverk med hundrevis av Facebook-sider som distribuerer politisk propaganda i den norske ålmenta. Analysen viser at denne praksisen er ein effektiv måte alternative medium kan skape såkalla filterbobler. Dette er kjent fenomen frå korleis algoritmar legg til rette for at den einskilde skal konsumere informasjon som er i tråd med eksisterande oppfatningar.

Så langt denne studien har vist, var ikkje problemet med falske nyhende like omfattande i Norge som det har vore i andre demokrati. Det ser ut til å vere relativt liten førekomst av fabrikkerte nyhende, som er laga med sikte på økonomisk vinning. Generelt har den norske ålmenta relativt få nettstader som publiserer løgner, oppspinn og konspirasjonsteoriar. Samanlikna med utlandet blir slike sider relativt lite delt i sosiale medium, men i norsk målestokk er omfanget likevel nokså omfattande, med tusenvis av delingar.

FØREORD

Eg vil takka alle som på ulike måtar har bidrege i arbeidet med denne oppgåva. Mest av alt gjeld det min rettleiar Bjørn Kvalsvik Nicolaysen, som er eit orakel av kunnskap og har gjeve framifrå faglege råd.

Ved Universitetet i Stavanger (UiS) er det og ei rekkje andre fagfolk som har skapt interesse for fagområdet lesevitenskap. Nora Simonhjell, Inge Særheim, Finn Tveito, Greta Brodahl, Magne Drangeid og Anne Håland var med på å gjere Master i nordisk og lesevitenskap til eit interessant og lærerikt studium, som eg kan tilrå andre.

Mange studiekameratar har bidrege til at studiet har vore ei god oppleving. Ikkje minst min tidlegare kollega Ingeborg Marie Jensen, som styrer *Studieverkstedet på UiS* og har gitt kompetent rettleiing i akademisk skriving.

Min arbeidsgjevar har lagt til rette for at eg kunne fullføra eit studium som eg starta på allereie i 1987. Både med rause stipend til litteratur og fri i samband med eksamen.

Det same gjeld STUP – studiepermisjonsordninga til Norsk Journalistlag og Mediebedriftene, som gav støtte til 8 veker permisjon hausten 2017. I denne perioden deltok eg på eit fagsymposium om “Fake News and Alternative Facts” i regi av Det Norske Videnskaps-Akademi, med framifrå innleiarar frå academia og presse i USA og Norge.

Utanom fire månader med permisjon har eg jobba fulltid som journalist. Planen var i utgangspunktet å ta Master-studiet på deltid over fire år. Men det gjekk på to år takka vere den nemnde støtta.

Kapittel 1 Innleiing, 2 Metode og 3 Resultat og analyse av data blei skriva før jul 2017, medan kapittel 4 Diskusjon og perspektivering blei skriva i mars og april 2018.

Til slutt er det all grunn til å takke min ektefelle Siri og resten av familien for tålmod og oppbakking undervegs.

INNHALD

Samandrag	3
Føreord	4
Innhald	5
1. INNLEIING	8
Bakgrunn for studien	8
Problemstilling	11
Føremålet med oppgåva	11
Betydinga av studien	12
Definisjonar	12
Fake news / falske nyhende	12
Rykte	13
Offentlegheit	13
Sosiale medium	14
Teoretisk rammeverk	14
Habermas	14
Den digitale reformasjonen	16
Forskingsspørsmål / Hypotese	21
Avgrensingar	22
Syntese og forskingsspørsmål	22
Organisering av oppgåva	23
2. METODE	25
Forfattarens forforståing	25
Etiske vurderingar	25
Strategi for utval	26
Datainnsamlinga	27
Alexa.com	27
Storyboard.mx	28
Distribusjon av falske nyhende via Facebook	29
Facebook graph	31
Netvizz	33
Avgrensing	35
3. Resultat og analyse av data	37

Var den norske ålmenta prega av falske nyhende i samband med stortingsvalet 2017?	37
Virale nettstader	38
Oppsummering	39
Alternative medium	40
247.avisen.com og 24avisen.com	41
“Frie Nasjonalister - Politisk ukorrekt info”	44
Frie ord	47
Frihetskamp.net	49
Konspirualitet: Nyhetsspeilet	51
Nytt norge.com, nattnytt.com og Christian Paaske	52
Nattnytt.com	54
Kilden.info	56
Riksavisen.no	57
Ektenyheter.no	58
Dinavis.no	60
Norgesavisen	62
Gubedre.com og Speisa.com	63
Eavisa.com	65
Venstresida: Steigan.no, Derimot, Ny Tid	66
Ny Tid	66
Steigan.no	67
Theherlandreport.com	67
Derimot.no	68
Rights.no, Resett og Document.no	69
Andre alternative medium	70
Oppsummering om alternative medium	71
Distribusjonsnettlet – det digitale avisbodet	74
Oppsummering	81
Klynger av likesinna	83
Oppsummering	85
4. DISKUSJON OG PERSPEKTIVERING	86
Oppsummering av studien	86
Diskusjon om funna	88
Deliberasjonens gullalder?	88
Hybrid intervensjon	90

Mikro-propaganda	98
Fragmentering, polarisering og tribalisme	105
Implikasjoner for praksis	112
Tilrådingar om vidare forskning	114
Konklusjon	114
5.0 Litteraturliste	116
Figurar	125
Tabellar	128
Vedlegg	129

1. INNLEIING

“It was the best of times, it was the worst of times, it was the age of wisdom, it was the age of foolishness, it was the epoch of belief, it was the epoch of incredulity, it was the season of Light, it was the season of Darkness, it was the spring of hope, it was the winter of despair”. Charles Dickens, *A tale of two cities* (1859)

BAKGRUNN FOR STUDIEN

I juli 2016 rapporterte nettsida WTOE 5 News at pave Frans utan vilkår støtta Donald Trump som president. Det viste seg å vere ein løgn, eit av mange døme på “fake news” i den amerikanske presidentvalkampen. Villeiande og fabrikkert informasjon til føremon for Trump blei delt på sosiale medium til saman 30 millionar gonger (Allcott & Gentzkow, 2017). I tillegg kan 146 millionar amerikanske veljarar ha blitt eksponert for nokre av dei 3000 politiske annonsane, som blei kjøpt av Russland på ulike sosiale plattformer (Guynn, 2017). Etter den amerikanske valkampen i 2016 har “fake news” gått frå å vere eit ganske ukjent omgrep til å få stor merksemd i den globale ålmenta. Dei påfølgjande vala i Tyskland og andre europeiske land har forsterka inntrykket av at både den offentlege samtalen og kulturelle narrativ blir påverka av både medviten og utilsikta spreiring av misvisande informasjon (Bounegru, Gray, Venturini & Mauri, 2017, s. 4).

Gjeld dette også Norge i valkampen 2017? Det er lite eller inga forskning som er gjort for å svare på dette spørsmålet. I andre land har akademikarar forska omfattande på falske nyhende, og søk på Google Scholar gir over 7.500 treff det siste året (2017-mars 2018). Grunnen er at medborgarane i eit demokrati treng påliteleg informasjon for å kunne gjere seg opp sjølvstendige meininger, forme haldningar og ta politiske val. Om flaumen av informasjonen ein finn på internett blir omfattande, kan det truge fundamentet for samfunnsdebatten.

I demokratiske land har den offentlege sfæren fram til våre dagar bestått av nokre få landsdekkande aviser, radio- og TV-stasjonar. Desse portvaktene styrte kven som skulle kome til orde, dei hadde makt til å setje dagsorden og definerte kva som var nyhende (Malik, 2017). Dette er ikkje lenger tilfelle (Banducci, Stevens & Coan, 2017). Dei fleste under 30 år abonnerer ikkje på aviser, ser lite på lineær-TV og høyrer sjeldan på nyhende i radio. I staden syter nye digitale plattformer for å føre det evige behovet menneske har for nytt om omverda. Sidan tidleg på 2000-talet har det vokse fram mange nye nettstader som produserer nyhende. Samstundes har sosiale medium, som Facebook, Twitter og YouTube, revolusjonert måten informasjon blir kanalisert. Nettverkstrukturen deira gjer at innhald kan bli spreidd globalt på

ein augeblink via sosiale plattformer med milliardar av brukarar. Denne digitale transformasjonen har endra måten menneske tar til seg informasjon og dannar meiningar (Allcott & Gentzkow, 2017). Det store omfanget av tilgjengeleg informasjon gjer det praktisk tala umogeleg å vurdere om innhaldet er påliteleg.

Løgner maskert som nyhende er eit gammalt fenomen, som er blitt studert ei årrekke (Banducci et al., 2017). Heilt sidan Johann Gutenberg utvikla boktrykkarkunsten rundt år 1450, har desinformasjon og propaganda blitt brukt i politiske kampanjar. Både statar, institusjonar, verksemdar og aviser har manipulert informasjon for å påverke politikk og børsar. Forskjellen til i dag er at alle med ein Facebook-konto kan gjere det same. Brukarane av sosiale medium kan dele informasjon fritt, utan at ein tredjepart driv verifisering av om informasjonen er påliteleg, etterretteleg og truverdig – utan at nokon gjer redaksjonelle og etiske vurderingar etter ein bransjestandard, slik dei gamle portvaktene gjorde. Som ein konsekvens har det blitt lettare å spreie faktafeil, desinformasjon og politisk propaganda i ålmenta - med og utan vilje. Både tekst, bilete og lyd kan bli redigert og manipulert, til dømes med sikte på å skape forvirring, misforståingar og eit auka spenningsnivå mellom ulike grupper (Mathé & Elstad, 2017, s. 76). Desinformasjon kan dermed forplante seg inn i ålmenta og påverke politiske preferansar.

Falske nyhende og desinformasjon på internett har ført til mindre tillit til styresmakter og hovudstraumsmedium i 22 av 28 land, ifølgje ei undersøking blant 28.000 respondentar (Edelman Trust Barometer, 2017). Sju av ti er bekymra for at falsk informasjon skal bli brukt som eit våpen og nesten seks av ti seier det er vanskeleg å vite om ein nyhendeartikkel kjem frå eit truverdig kjelde. I Norge har seier 55 prosent at dei kvar veke eller oftare les nyhende dei ikkje oppfattar som heilt sanne, medan 23 prosent har delt nyhende som dei seinare fann ut var falsk, ifølgje ei undersøking utført for Medietilsynet (2017). Frå før er tilliten til demokratiske institusjonar blitt svekka av den store finanskrisa i 2008, frykt for arbeidsplassane grunna globalisering og robotisering, og effektar av flyktningkrise og migrasjon. Kombinasjonen av misnøye med styresmaktene og mistillit til medium gjer det lettare for folk å trekke seg inn i sjølvkonstruerte ekkokammer, kor ein vel informasjonskanal på same vis som ein vel musikk - etter smak og kjensler. Forskarar har undersøkt korleis 376 millionar Facebook-brukarar konsumerer informasjon. Konklusjonen er at det er eit mønster som går igjen. Folk flest er selektive og fokuserer på eit avgrensa tal Facebook-sider, som produserer informasjon i tråd med egne perspektiv. Ved å granske korleis desse Facebook-sidene “liker” kvarandre er det mogeleg å sjå at det dannar seg nettverk av likesinna. Når

brukarane diskuterer narrativ i slike segregerte miljø, blir oppfatningar, meiningar og idear forsterka. Slike nettverkt av likesinna blir, med ein metafor, kalla ekkokammer (Schmidt et al., 2017). Denne effekten blir forsterka av filterbobler (filter bubbles), ein annan metafor som først blei brukt av Eli Pariser på nettstaden Upworthy. Omgrepet set ord på korleis nettbaserte selskap loggar kundane sine preferansar og nyttar algoritmar til å føresjå kva dei i neste omgang ønskjer å konsumere. Innhaldet blir filtrert ut frå kva ein likar elles. I samband med konsum av nyhende og meiningar, er denne forma for personifisering med på å forsterke effekten av ekkokammer og fører til auka polarisering i samfunnet (Nguyen, Hui, Harper, Terveen & Konstan, 2014). Ulike narrativ er ikkje lenger diktert av myndigheiter eller tradisjonelle massemedium, men av eit nettverk av trusfelle, som oppfattar nyhende dei ikkje likar som falske. For kvart faktum er det eit kontrafaktum, og publikum kan bli forvirra når ulike verdsbilete og diskursar konkurrerer om merksemd på internett (Anderson & Rainie, 2017).

Styresmakter, medium, akademia og bekymra medborgarar over heile verda er opptatt av situasjonen og dei implikasjonane falske nyhende og politisk desinformasjon har for samfunnsdebatten og demokratiet. Det blir jobba med alt frå lovverk, krav om etiske retningsliner, ny programvare og kunstig intelligens, til forskning, utdanning og sensur av den russiske statskanalen RT, som i skrivande stund står i fare for miste senderetten i England (Eu Vs Disinfo, 2018). Internasjonalt er det blitt gjort fleire forsøk på å identifisere spesifikke nettstader og kjelder som er drivarar for falske nyhende. Det er laga fleire oversikter over falske, tvilsame og upålitelege nettstader – såkalla alternative medium. Til dømes har akademikaren Melissa Zimdars laga ei liste med nærare 1000 engelskspråklege nettstader, inkludert breitbart.com (Zimdars, 2016). Med utgangspunkt i Zimdars si liste har New York Times laga eit nettlesartillegg for Chrome, som åtvarar lesarar når dei kjem inn på ein nettstad der innhaldet er misvisande. Washington Post har laga eit anna nettlesartillegg som viser faktasjekkar av Trump sine Twitter-meldingar, medan B.S. Detector er eit tillegg for Facebook, som mellom anna åtvarar mot Infowars sine konspirasjonsteoriar.

I Norge blir det forska ved NTNU på teknologi som kan avsløre falske nyhende. Ikkje ved å faktasjekke sjølve innhaldet, men ved å analysere nettverket av kven som liker og deler innhaldet. Vidare har Hans-Petter Nygård-Hansen oppretta nettstaden Svartelisten.net, ei kort liste over det han kallar tvilsame nettsider. Dessutan har Filter Nyheter laga ein oversikt over åtte “norske nettaviser du bør være på vakt mot i valgkampen” (Skybakmoen, Klungtveit, Berg & Nordseth, 2017b). I samband med denne oppgåva har vi kompilert ein utvida oversikt

over norske nettstader som publiserer løgner, konspirasjonsteoriar, falske narrativ og anna tvilsamt innhald. Desse nettstadene blir i denne oppgåva kalla “alternative medium”. I tillegg har vi kartlagt det store distribusjonsnett som kanaliserer alternative medium inn i sosiale medium, i første rekke gjeld dette Facebook-sider.

Facebook er blitt skulda for å vere ein hovudkanal for distribusjon av politisk desinformasjon i samfunnsdebatten. Under presidentvalet blei til dømes 10 millionar amerikanarar eksponert for 3000 annonsar betalt av russiske selskap. Desse annonsane fokuserte på kontroversielle tema som innvandring, våpenrettar og rettane til lesbiske, homofile, biseksuelle og transseksuelle. Facebook har tatt i bruk ulike løysingar som mottiltak. Selskapet har gjort det lettare for brukarane å rapportere desinformasjon og det har engasjert eksterne faktasjekkarar til å merke innhald som omstridt (Mosseri, 2016). Først blei Snopes og Associated Press engasjert (Reynolds). Sidan andre faktasjekkorganisasjonar som følgjer retningslinene til Poynter Institute, deriblant norske Faktisk.no.

Faktisk.no er resultatet av eit samarbeid mellom VG, NRK, TV2 og Dagbladet. Føremålet er å drive ein uavhengig redaksjon for faktasjekk av samfunnsdebatten og det offentlege ordskiftet i Norge. Faktisk ønsker

“å bidra til en åpen, inkluderende og faktabasert offentlig samtale. Ved å gjennomgå grunnlaget til aktuelle påstander som påvirker vår oppfatning av virkeligheten, jobber vi for et faktabasert ordskifte og en konstruktiv samfunnsdebatt. Faktisk.no skal også avdekke og forhindre spredningen av oppdiktede meldinger som utgir seg for å være ekte nyheter” (Faktisk.No, 2017).

Er dette tilstrekkeleg?

PROBLEMSTILLING

Denne studien søker å kartlegge norske nettstader som produserer falske nyhende og avdekke korleis innhaldet blir distribuert i den digitale ålmenta.

FØREMÅLET MED OPPGÅVA

Føremålet med oppgåva var å studere om den norske ålmenta var prega av falske nyhende i samband med stortingsvalet 2017. Kva for nokre alternative medium spreier konspirasjonsteoriar, politisk propaganda, falske nyhende og andre typar desinformasjon på internett (World Wide Web)? Korleis blir desse nettstadene distribuert i sosiale medium? Kva plass har falske nyhende i den digitale ålmenta på Facebook?

For det første, finnest det slike nettstader og i så fall kva omfang? For det andre, kven produserer falske nyhende – og kven går det utover? For det tredje, kven er aktive og passive aktørar? For det fjerde, blir det danna ekkokammer, og kva for nokre diskursar etablerer ein eventuelt i desse boblene? Til slutt vil vi analysere om diskursane seier noko om makttilhøve og ansvaret for produksjon av ulike typar falskheit.

I oppgåva konsentrerer vi oss om kjeldene framfor den enkelte historia. For det som definerer falske nyhende er intensjonen og prosessen til dei som publiserer falske nyhende. Ved å fokusere på publisistane unngår vi dessutan den umogelege oppgåva det ville vore å evaluere kvar einskild sak.

BETYDINGA AV STUDIEN

Det blir hevda at falske nyhende kan påverke utfallet av demokratiske val og ein brukar gjerne kloakk-metaforar for å karakterisere fenomenet. Ved å forureine samfunnet sine kanalar for deling av informasjon, kan fenomenet utgjere eit trugsmål mot demokratiet. Av den grunn er det viktig å identifisere moglege utsleppskjelder. Det blir skapt tvil om medias truverd og gitt eit inntrykk av at journalistikken tilbyr bare éin versjon av mange mulige sanningar, slik at det blir valfritt kva for nokre fakta ein vil halde fast ved.

Denne studien har betydning ved å gi innsyn i eit norsk økosystem for produksjon, publisering og spreining av løgner, rykte, falske nyhende og ekstremt forvrengt informasjon. Vi identifiserer omstridde nettstader, som det er grunn til å vere merksame på og kritiske til. I tillegg kartlegg vi korleis desse nettstadene inngår i et mykje større nettverk, som har global utbreiing gjennom sosiale medium, spesielt på Facebook.

DEFINISJONAR

4. desember 2016 begynte ein mann frå North Carolina å skyte utanfor Comet Ping Pong, ein Pizza-restaurant i Washington. Han hadde lese ein konspirasjonsteori på nettet, kor det blei hevda at ein barnesexring leia av Hillary Clinton hadde tilhald i kjellaren. I røynda hadde ikkje restauranten ein gong kjellar (Lacapria, 2016). Episoden er sidan blitt halde fram som eit typisk døme på “falske nyhende” og kva konsekvensar det kan få i ekstreme tilfelle.

FAKE NEWS / FALSKE NYHENDE

Collier Dictionary har kåra “**fake news**” til årets ord for 2017. Leksikalsk blir omgrepet forklart med “false, often sensational, information disseminated under the guise of news reporting” (J. Hunt, 2017). I reindyrka form er falske nyhende fullstendig oppdikta

informasjon, som etterliknar truverdig journalistikk, med hensikt å skape maksimal merksemd, og dermed annonseinntekter (E. Hunt, 2016). Motivasjonen til produsenten kan vere både politisk, ideologisk og økonomisk.

Ifølgje Sentio Research er “falske nyhende” artiklar som medvite spreier usanne påstandar, propaganda, desinformasjon eller liknande fabrikkert innhald med potensial til å villeie ålmenta. Føremålet kan blant anna vere politisk motivert, å skape informasjonskaos, økonomisk vinning (klikkagn/clickbait) eller svindel. Falske nyhende ser ofte ut som vanlege nyhendesaker og kan vere vanskelig å oppdage (Sentio Research, 2017, s. 4).

Dei ulike definisjonane differensierer ut frå intensjonen som ligg bak. På engelsk skil ein mellom “disinformation”, som er intendert falsk informasjon, og “misinformation”, som er ikkje-indentert falsk informasjon. På norsk føreslår Kalsnes å nytte omgrepa desinformasjon og feilinformasjon (Kalsnes, 2017).

RYKTE

Falske nyhende er ikkje noko nytt fenomen. Korleis veit ein at jorda ikkje er flat? Korleis veit ein at Shakespeare verkeleg har eksistert og ikkje bare er pseudonymet til Francis Bacon? At Holocaust eigentleg skjedde? At Lee Harvard Oswald drap president Kennedy? At Jens Stoltenberg ikkje er jøde? I folkløristikken blir dette kalla “**rykte**”. Sunstein (2009) definerer rykte som påstandar om fakta – om folk, gruppe, hendingar og institusjonar, som har vist seg *ikkje* å vere sanne, men som likevel vandrar frå den eine til den andre, og følgeleg har truverd. Ikkje fordi det er direkte bevis som underbygg påstanden, men fordi andre folk ser ut til å tru på det.

OFFENTLEGHEIT

Samfunnsengasjement, demokratisk deltaking og offentlegheit heng saman. Habermas brukar omgrepet Öffentlichkeit, om den offentlege sfæren, kor det gjekk føre seg offentlege diskusjonar før dei demokratiske styreformene veks fram. Her nyttar vi uttrykka ålmenta, offentlegheita, det offentlege rommet og den offentlege sfæren som synonym. I antologien Allmenningen (2017) blir offentlegheita skildra som eit ”imaginært, felles rom, en allmenning, for informasjonsinnhenting, kulturopplevelser og samtale». “The public sphere is not a marketplace, nor is it a coffeehouse, a salon, an organisation or a newspaper” (Hinton, 1998). Offentlegheita er altså eit konseptuelt omgrep, ikkje eit fysisk. Utover reint fysiske manifestasjonar er det eit abstrakt forum for dialog og ideologi, fri meiningsdanning og debatt på ulike nivå i samfunnet (Boeder, 2005). Det offentlege rommet er sfæren kor

samfunnsengasjement kjem til uttrykk, kor ytringar blir sett fram og meiningar blir danna, (Enjolras, Karlsen, Steen-Johnsen & Wollebæk, 2013, s. 181). Offentligheita er knytt til eit sett med ”institusjonaliserte normer som både gir stabilitet, men som samtidig påvirkes og forandres av endringer i omgivelsene, for eksempel teknologi” (Audunson, 2018).

SOSIALE MEDIUM

Sosiale medium er eit samleomgrep for ulike plattformer på internett som opnar opp for sosial interaksjon. Dei gjer det mogleg for brukarane å handle saman, utveksle informasjon, kommunisere, skape og dele innhald i form av tekst, bilete, video, lenker til andre nettstader. Sosiale nettverksider, slik som Facebook, er ein undertype av sosiale medium kor ein kan byggje og vedlikehalde sosiale nettverk på internett (Enjolras et al., 2013, s. 11, 23). Eit nettverk kan definerast som koplingar mellom til dømes datamaskinar, og består av eit sett noder som er bunde saman med lenker. Utbreiinga av internett og sosiale medium i Norge er svært høgt samanlikna med andre land, medan bruken av lineær-tv og papiraviser er stadig søkkande. 84 prosent har Facebook-profil (Ipsos, 2018), og denne plattforma blir i aukande grad rekna som den reelle offentlege sfæren.

TEORETISK RAMMEVERK

I denne studien trekk vi veksler på fleire teoretiske og empiriske bidrag. Først gir vi ein presentasjon av Habermas sin teori om borgarleg ålmente og deliberativt demokrati. Deretter presenterer vi forskning om digitale nettverk

HABERMAS

I boka “The square and the tower” hevdar historikaren Niall Ferguson at Facebook i realiteten avgjorde det amerikanske presidentvalet (2017, s. 408). Ferguson påstår at så mange tok feil om kven som ville bli president, fordi dei ikkje har lese den tyske filosofen Jürgen Habermas. Sjølv om Habermas skreiv om den offentlege sfæren på 1700- og 1800-talet, så er innsikta universell: Endringar i haldningar, åtferd og politikk blir ofte utløyst av endringar i sjølve ålmenta. For nokre hundre år sidan var trykkpressa katalysatoren. I dag kjem reaksjonen som følgje av dei nye, gigantiske sosiale nettverka, som brukarane til ei kva tid er tilkopla med smarttelefonar.

Førestillinga om ein open samfunnsdebatt stammar frå 1700-talet og opplysingstida.

I ”Strukturwandel der Öffentlichkeit” introduserte Habermas omgrepet “offentleg sfære” og skildrar framveksten av ei borgarleg ålmente på 1700-talet (Gripsrud, 2010). Folk gjekk frå å vere undersåttar under ein føydal herre til å bli sjølvstendige borgarar, som kunne uttrykke

meiningane sine utan å bli straffa for det. I staden for at makta var gudgjeven, måtte styresmaktene forankre sine avgjerder i folket. Borgarane kunne korrigere makthavarane enten ved å stemme eller seie sin mening i eit offentleg rom. Den tidlege kapitalismen og oppløysinga av det føydale samfunnet, var drivkreftene i utviklinga, fordi handelsborgarane trengte å diskutere korleis dei kunne beskytte sine økonomiske og andre interesse. Borgarane møttest i litterære salongar i Frankrike, britiske kaffihus, tyske Tischgesellschaften, teater og klubbar, kor dei delte informasjon og diskuterte saker med utgangspunkt i det som stod i pamflettar og andre forløparar til aviser. I dette analoge nettverket diskuterte ein alt frå moralske til politiske spørsmål med eit normativt utgangspunkt i at dei beste argumenta ville overtyde debattantane - ikkje private eller økonomiske ressursar, status, familienettverk eller liknande omsyn. Idealet blei utfordra frå andre hald. Debattane enda ofte i moralsk posering, fordømming og utstøyting framfor sakleg diskusjon. Det førte til eit debattklima kor mange kvidde seg for å delta i den offentlige samtalen og eit forskingsklima der spørsmål ikkje blei stilt, på grunn av ubehaget det kunne medføre.

Habermas analyserte korleis denne andlet-til-andlet ålmenta etter kvart blei avløyst av ein meir indirekte samtale, der pressa overtok rolla som offentleg sfære. Med utviklinga av rotasjonspressa midt på 1800-talet blei det rimeleg å trykke aviser. Sjølv om trykkpressene var dyre, blei ei avisutgåve rimeleg dersom opplaga var store nok. Takka vere trykketeknologien blei det same innhaldet spreidd til mange salongar og klubbar, slik at diskusjonane hadde felles utgangspunkt. Rett nok hadde stort sett bare rike tilgang til dei franske salongane, og avislesing kravde literacy, som på den tida ikkje var særleg utbreidd (Tufekci, 2017a, s. 6) Frå midten av 1800-talet blei ålmenta dominert av nokre få og sentraliserte aviser, som etter kvart blei meir og meir kommersialiserte. Dette utviklingstrekket blei seinare forsterka av nye teknologiar – først radio, seinare TV.

Habermas viser korleis det som starta med ein nokså uavhengig ålmente bestående av eit opplyst og kritisk publikum, med åra blei avløyst av eit konsumerande publikum og upolitiske medium. Hovudtesen til Habermas er at det skjedde ei strukturell endring av ålmenta, som han kalla reføydalisering. I dette legg han at det, i den mediedominerte ålmenta, ikkje lenger føregår reelle diskusjonar kor deltakarane er villige til å gi opp sine opphavelge synspunkt når dei møter gode nok argument. Formatet i seg sjølv hindrar interaksjon og hindrar ålmenta frå å kome med motførestillingar. I skinnet er massemedium ei offentleg sfære, men i realiteten ein reiskap for å skape konsensus i samfunnet og promotere kapitalisme (Habermas,

1989). I røynda blir standpunkt og politiske liner utforma i lukka forum, slik som i det føydale samfunnet (Gripsrud, 2006).

I seinare tid har ein trudd at tekniske nyvinningar ville føre til demokratisering og ein meir opplyst offentleg samtale, men så er ein i staden blitt overraska over ein flaum av løgner og konspirasjonsteoriar. Dette gjer det aktuelt å gå djupare inn på prosessane som går føre seg.

DEN DIGITALE REFORMASJONEN

Sidan byrjinga av 1990-talet har eit verdsomspennande datanettverk revolusjonert den offentlege sfæren. Kva effekt har internett, sosiale medium og dei teknologiske nyvinningane hatt på den offentlege samtalen og Habermas sine teoriar?

Internett og nye sosiale medium har redusert kostnadene med å produsere, distribuere og konsumere eit vidt spekter av politisk informasjon med ulike perspektiv (Flaxman, Goel & Rao, 2016). Samanlikna med å produsere fysiske aviser er kostnadene med å lage ei nettavis svært låge. Med hjelp av sosiale medium som Facebook og Twitter er det enkelt å distribuere og dele digitalt innhald (Goel, Watts & Goldstein, 2012), medan Google og andre søkemotorar gjer det lett å finne eit stort utval politiske ytringar på nettet. Med Twitter, Facebook, Snapchat, Instagram, WeChat kan alle kome på den offentlege scenen, utan gå gjennom dei tradisjonelle portvaktene i media. Diskusjonsarenaen er blitt open.

Teknologien har endra seg og dette har influert ålmenta og den offentlege samtalen på ein måte som utfordrar Habermas sine perspektiv (Enjolras et al., 2013, s. 181). Den offentlege diskursen har aldri vore meir inklusiv og egalitær (Fuchs, 2017a; Rasmussen, 2016).

Vokstere av sosiale medium har auka offentlege diskusjonar om ulike politiske tema. Fridom til å ytre seg politisk og tilgangen til kanalar ut i ålmenta har aldri vore større for folk flest. Nye medium gjer avstanden til maktavarar kort og det er enkelt å kommunisere. Statsrådar diskuterer med veljarane på Facebook og Twitter.

I boka *The Fall of Public Man* (1974) hevda sosiologen Richard Sennett at offentlegheita tidligare hadde betre balanse mellom det private og det offentlige. Han argumenterte for at skiljet var i ferd med å forvitte og diskuterte kva skader dette påfører individ og samfunn. Før var det offentlige livet klart definert og knytt til bestemte roller og oppgåver. Det å opptre på ein respektfull måte ovanfor framande, var det som transformerte menneska til eit sosialt og sivilisert vesen. Ritual, dresskodar, talemåtar signaliserte ein offentleg identitet, slik at sivilisert framferd kunne vere mogeleg i møte med andre. Føremålet var å delta i samfunnet

og dette hadde ikkje noko med privatlivet å gjere. I det offentlige kunne ein person dermed møte framande med profesjonalitet, nesten som om alle deltakarane var skodepelarar på ei scene. Sennett kalla utviklinga der media gav innsyn i andre menneske sitt privatliv, for intimitetstyranni. Drygt 40 år seinare har internett og sosiale medium viska ut grensene endå meir. Den digitale ålmenta er eit sosialt nettverk med heilt nye tilnærmingar til korleis meiningar blir danna, korleis den politiske diskursen går føre seg, kva som er offentleg og privat. Alle debattar blir personlege. Intimitetstyranniet herskar.

Digitale nettverk både avgrensar og forsterkar sosiale prosessar. På den eine sida kan fleire individ ytre seg. Ein kan lett kople seg til kjende og ukjende menneske, som fysisk er ein heilt annan stad. Det er lettare å mobilisere store folkemengder raskt, sjølv om ein ikkje har store ressursar i ryggen. I teorien kan rekkevidda vere global. Dette peikar i retning av ei demokratisering, kor fleire deltek og det politiske systemet kan bli påverka nedanfrå. På den andre sida blir det danna nye hierarki, mellom det som er synleg og mindre synleg, fordi digitale nettverk og søkemotorar aukar populariteten til det som allereie er populært. Dette skjer til dømes ved at dei populære knutepunkta (også kalla hub/nettverksnav) på nettet dukkar først opp i søkeresultat (Enjolras et al., 2013, s. 27; Tufekci, 2017a).

Internett og sosiale medium er meir enn dei gamle portvaktene. Til dømes Facebook fungerer også til interaktiv kommunikasjon, samankomstar og mønstringar. Aktivistar brukar plattformar både som eit virtuelt kaffihus for diskusjonar i gruppe, som anten kan vere opne, lukka eller hemmelege. Som ein plass å mingle, som forum for planlegging. Facebook-sider har til dels same funksjonen som ein pamflett eller undergrunnsavis. Og den einskilde kan poste i sin eigen nyhendestraum. Med andre ord er Facebook ein kombinasjon av mange ulike funksjonar, både private og ålmenne. Ein plattform som både gir tilgang til mellommenneskelege transaksjonar på den eine sida og til store publikum på den andre. Alle desse funksjonane er styrt av eit privat selskap som blir drive av profittmotiv og har stor marknadsmakt som monopolist. Det har makt over brukarane, set reglar for kva som kan publiserast, lar hemmelege algoritmar styre innhaldet og lar annonsørar sende målretta bodskap til einskildpersonar.

I nokre land som Tyrkia, kor massemedia er sensurert og styrt av statsmakta, er Facebook de facto den einaste offentlegheita. Men det er ei offentlegheit som er mogleg å overvake, blokkere, undertrykke og manipulere, til dømes med betalte netttroll som brukar løgner, falske nyhende og trakassering for å påverke informasjonsstraumen, for å så tvil, skape forvirring,

spreie mistillit og distrahere merksemda. Dette kan tidvis gjere det vanskeleg for vanlege folk å skilje fakta frå oppspinn (Tufekci, 2017a).

Så seint som 1999 såg ikkje historieprofessor Francis Sejersted noko av dette kome. Han leia Ytringsfrihetskommisjonen som la fram NOU 1999: 27 “Ytringsfrihed bør finde Sted”— Forslag til ny Grunnlov § 100. Her blei det offentlege rom skildra som “flere offentligheter eller felt, som vitenskapen, kunsten, kirken, den nynorske offentlighet, arbeiderbevegelsens organisasjoner, minoriteters offentligheter m.v. De ulike felt kan ha ulik virkelighetsforståelse og egne normer for kommunikasjon”. Og vidare: “Stortinget og kommunestyrene er selve symbolene på den institusjonaliserte offentlighets arenaer. Pressen blir derimot beskrevet både som et eget felt og som en felles arena eller scene. På denne scene kan ikke alle være like aktive i den felles samtale. De fleste vil være tilskuere i salen, men med adgang til å følge med og applaudere eller ytre mishag” (Justis- Og Politidepartementet, 1999).

Nokre få år seinare har den offentlege sfæren gått gjennom ei digital omforming. Det er nå ei ny og radikalt anna straum av informasjon, som har gjort *merksemd* til knappleiksgode. Alle og ein kvar kan gi uttrykk for sine meiningar og idear, og respondere til sentrale politikarar og massemedia, men det meste druknar i ein endelaus informasjonsstraum. Utan merksemd vil innhaldet ikkje gå viralt på digitale plattformer. Utan merksemd får ikkje ytringane innverknad.

Aldri før i historia har ålmenta hatt tilgang til eit større utval av politiske idear og meininga (Bimber & Davis, 2003). Kva gjer den enkelte i møte med uavgrensa mengder informasjon og kva blir ignorert? I røynda vel dei fleste vekk meiningar dei er usamde med (Garrett, 2009; Diana C. Mutz, 2001). Folk er politisk motiverte og les nettaviser som vinklar nyhende i tråd med eigen overtyding. Silinga blir forsterka av algoritmar og maskinlæring som tilpassar innhaldet etter brukarane sine interesse (Nguyen et al., 2014). Denne form for personalisering syter for ulike søkeresultat når brukarar til dømes søker i Google, og kva som kjem i nyhendestraumen når dei bruker sosiale nettverk som Facebook, og kva nyhende dei ser når dei er inne på framsida til ei nettavis. I tillegg har sosiale medium eit system kor tilrådingar frå andre, likesinna brukarar dukkar opp, til dømes sider ein kan følge og grupper ein kan bli medlem av. 35 prosent av salet til Amazon kjem som følgje av tilrådingar frå andre brukarar, medan Netflix opplyser at 75 prosent av kva filmar og seriar brukarane ser, er resultat av tilrådingar. Slike system med tilrådingar har også sosiale nettverk som Facebook og Twitter, og desse har stor påverknad på brukarane (Nguyen et al., 2014).

Denne teknologiske seleksjonen og einsrettinga kan føre til at den globale landsbyen på internett deler seg opp i krigførande stammar. Dette fenomenet er – med krigsmetaforar - både blitt kalla “cyberbalkanisering” og “Facebookistan”, medan Pariser (2011) har kalla det Filter Bubbles: Algoritmestyrt personalisering og brukartilrådingar fører til at folk blir isolerte frå eit mangfald av meiningar og innhald. Som konsekvens fører dei teknologiske nyvinningane til ei stadig meir fragmentert og polarisert ålmente (C. R. Sunstein, 2009b). Med andre ord det stikk motsette av Habermas sitt ideal om eit deliberativt demokrati der ulike argument konkurrerer - og det beste argumentet vinn fram.

For at eit demokrati skal fungere, er det heilt avgjerande at borgarane blir utsett for eit mangfald av politiske idear (Lassen, 2005). Pariser (ibid.) argumenterer med at det er rotfesta i mennesket ei evne til å justere og tilpasse seg til ny informasjon, medan systemet med brukartilråding fangar brukarane i eit miljø som aldri endrar seg. Dette einsretta og statiske miljøet, som han kalla filter bobler, reduserer evna til å lære og styrker brukarens eksisterande tru og meiningar. Sunstein (ibid.) påpeiker at brukartilpassa personalisering fører til at folk i stadig mindre grad deler felles opplevingar. Utan delte erfaringar vil eit heterogent samfunn, med menneske frå ulike kulturar, ha vanskelegare for å handtere sosiale problem, hevdar han.

På den andre sida argumenterer andre forskarar med at nye teknologiar, som nettsøk og sosiale medium, har redusert den ideologiske segregeringa (Goel et al., 2012). Ein kan også stille spørsmål ved om einsrettinga var mindre påtrengande for 10-20 år sidan, då den offentlege sfæren bestod av nokre få landsdekkande aviser, radiostasjonar og TV-kanalar.

I den digitale tidsalderen har diskusjonen om offentlegheita blitt stadig meir relevant og problematisk. Boeder (2005) meiner at ein heller ikkje i dag kan sjå bort frå Habermas sitt konsept om den offentlege sfæren og betydninga den har for demokratiet, sjølv om ålmenta har endra seg og nokre meiner at den er fragmentert og på randen av utsletting. I staden for å diskutere andlet til andlet i salongar og kaffihus føregår kommunikasjonen i virtuelle rom i nettskya.

Spørsmålet er om denne virtuelle ålmenta styrker sivilsamfunnet? Rheingold (1998) legg vekt på kva digitale media betyr for aktiv deltaking og korleis dei brukast til å bygge samfunn. Dette er i tråd med den utopiske visjonen til Facebook om å knyte vener og familie saman og skape eit globalt nettverk (Zuckerberg, 2017). Fernback og Thompson (1995) fremja tidleg kritikk mot det teknologiske paradiset og uttrykte skepsis til påstanden om at nettbasert kommunikasjon styrker demokratiet. Sjølv om det er blitt danna interessefellesskap i nettskya,

har disse tvert i mot ført til eit fragmentert kulturelt og politisk landskap. Overgangen til digitale nyhendekanalane har ført til økonomiske utfordringar for tradisjonelle medium, slik at talet på journalistar i tradisjonelle aviser, radiostasjonar og TV-kanalar har minka over heile verda. Dei gamle media har dessutan fått konkurranse frå nye nettbaserte nyhendekjelder, som ikkje alltid følgjer dei etiske retningslinene og journalistiske praksisen ein har vore van med (Mathé & Elstad, 2017). Blandinga av børs og katedral har alltid vore problematisk. I utgangspunktet ventar allmugen at massemedia informerer om lokalsamfunnet, nasjonen og verda. At dei tener offentlege interesse og gjer det utan eigeninteresse. At dei er ikkje er regulert av staten. Problemet er at mediehusa konkurrerer i ein marknad og må ta kommersielle omsyn til kva som sel (Picard, 2007).

Er det ei digital ålmente på nettet i dag, og kven utvekslar i så fall informasjon i dette offentlege rommet? Kva type nettverk kan det vere i nettskya? Hjarvard (2000) kallar det ei globalisering av den offentlege sfæren, med offentleg meiningsdanning på tvers av landegrenser. Ikkje at medieglobaliseringa fører til ei einskild global ålmente, men snarare ei gradvis utvisking til ein offentlegheit i fleire lag, med stadig fleire samankoplingar. Hjarvard skisserer ei verd med globale medium for ein velutdanna elite, medan nasjonale og lokale medium i aukande grad tilpassar seg avmektige sosiale grupper som er truga av globaliseringa. Frå denne ståstaden er den største faren at nasjonale og lokale medium utviklar aggressive, nasjonalistiske perspektiv på globale saker. Van Dijk meiner at det er tre aspekt ved offentlegheita som forsvinn i den nye digitale ålmenta: For det første, at den samanhengen det er mellom ei offentleg sfære og eit spesifikk stad eller territorium. For det andre, at den heilskapelege karakteren som den offentlege sfæren har hatt, blir splitta opp i ein mosaikk av sfærar. For det tredje, at skiljet mellom ein offentleg og privat sfære, som Habermas la vekt på, blir utviska. Den konvensjonelle oppfatninga av ei einskapleg, samla offentleg sfære forsvinn til fordel for ein meir segmentert, pluralistisk modell (Hacker & Van Dijk, 2000).

Habermas klassiske argument om at den offentlege sfæren er truga av maktstrukturar som forsøker å hemme og kontrollere individet, er utan tvil riktig, meiner Boeder. Likevel kan grupper og enkeltpersoner faktisk oppnå endring ved kommunikativ handling, og digital kommunikasjonsteknologi kan gi dei verktøy til å gjere det.

Etter dette kan vi argumentere med at det ikkje er enten – eller, men både - og. På ei og same tid kan den nye teknologien og det globale nettverket brukast til alt frå overvaking til

frigjering. Frå demokratisering og deliberasjon til borgarkrig og terrorisme. Frå publisering av kattevideoar til hatefulle ytringar.

Sejersted og Ytringfrihetskommisjonen meinte at “friheten til å ytre seg i det offentlige rom fører til utluftning, renselse og anstendigjøring av standpunkter gjennom samtale og kritikk. For at offentligheten skal fungere på denne måten, må de diskriminerende holdninger komme til uttrykk, for det er først når de er uttrykt, at de kan bekjempes gjennom offentlig kritikk”. I dag ser ein tvert om døme på at internett og sosiale medium kan bli brukte av terroristar og framande makter til det motsette – til psykologiske operasjonar, rekruttering av agentar, underminering av liberale demokrati, distribusjon av falske narrativ, propaganda, fordommar og nett-hat. Militære analytikarar kallar dette Weaponization of Social Media (Irby, 2016) og informasjonskrig (Stupples, 2015).

For 500 år sidan gjorde trykkpressa Martin Luther i stand til å spreie ideane sine viralt i Europa. I kjølvatnet følgde religionskrigar og brot med dei pave- og keisarmakt frå mellomalderen. Med denne analogien er internett for vår tid det trykkpressa var for reformasjonen, bare at hastigheten er så mykje større og nettverket globalt. Tida for å konfrontere dagens antidemokratiske tilbakeslag er i ferd med å renne ut, åtvarar Freedom House. Forakt for uavhengige institusjonar og open samfunnsdebatt har slått rot i land frå Sentral-Europa til Eurasia (Freedom House, 2018b), med populistiske leiarar som ikkje følgjer etablerte normer for sivilisert åtferd og trugar ytringsfridommen (Freedom House, 2018a).

FORSKINGSSPØRSMÅL / HYPOTESE

Først skal vi forsøke å identifisere ulike kjelder som produserer omstridd informasjon i den norske ålmenta og deretter granske i korleis desse kjeldene blir spreidde i den digitale ålmenta.

I denne granskninga vil vi bruke snøballteknikk for å compilere ei liste med nettstader det av ulike årsaker er grunn til å vere skeptisk til. Deretter vil vi undersøke korleis saker frå desse nettstadene, blir delte i sosiale medium. Spesielt interessant vil det vere å sjå på kor sakene blir delte, og kor mykje engasjement desse skapar.

Til slutt vil vi gjere ein kvalitativ analyse av korleis falske nyhende blir handtert av nokre nettverk. Dette vil bli gjort ved å sjå på konteksten, om sakene blir ukritisk delte, korleis dei blir ramma inn i høve til føremålet til dei som deler sakene. Her skal det poengterast at

datamengdene er omfattande og slike analysar kan vere vanskelege, mellom anna fordi nokre saker blir sensurerte.

Analysen bygg på omgrep frå diskursteorien, men også retorikk, argumentasjonsanalyse og språkhandlingsteori.

AVGRENSINGAR

For praktisk å kunne gjennomføre analysen, er materialet avgrensa i øve til eit utvalskriterium og tidsrom.

1. Snøballmetoden er effektiv til å avdekke relasjonar og koplingar i nettverk, men suksessen avheng av utgangspunktet. Lista vår over alternative medium er truleg ikkje fullstendig. Det tar til dømes bare nokre minutt å registrere eit nytt domene og sette det opp med eit publiseringssystem som etterliknar den visuelle layouten til Aftenposten og andre nettaviser.
2. Data om deling og distribusjon kjem direkte frå Storyboard.mx – ei teneste som gir innsikt i korleis saker frå norske nettaviser blir delt i sosiale medium. Tenesta registrerer data for dei fleste, men ikkje alle nettstadene på vår liste. Dei som ikkje blir registrerte har heimesnekra publiseringssystem, ifølgje opplysningar vi har mottatt via e-post frå Storyboard.
3. Når det gjeld spørsmålet om falske nyhende prega i stortingsvalet i 2017, er oppgåva i hovudsak avgrensa til månadene juni, juli, august og september. I tillegg er utvalet avgrensa til Storyboards oversikt over dei 50 mest delte nettstadene og dei 50 mest delte sakene i perioden.
4. Utanlandske nettstader blir delte i den norskspråklege digitale ålmenta og legg premiss for debatten i mange saker. Til dømes innan tema som innvandring og identitetspolitikk. Av kapasitetsomsyn held vi desse utanom.
5. Metodikken vi nyttar er utarbeida av First Draft, eit prosjekt leia av Harvard University. Den er brukt på dei mest delte sakene til dei analyserte nettstadene. Det er ikkje mogeleg å utføre grundige, kvalitative analysar av alle dei publiserte sakene på ein nettstad. Følgeleg kan klassifikasjonen som omstridd nettstad vere diskutabel.

SYNTESE OG FORSKINGSSPØRSMÅL

Vi ser nå komponentane i det teoretiske og empiriske rammeverket i heilskap for å ramme inn forskningsspørsmåla. I forskning generelt skal ein vere merksam på faren for bias, ikkje minst tendensen ein har til å stadfeste det ein allereie trur på. Den viktigaste premissen for denne

oppgåva er at politisk deliberasjon og retorisk medborgarskap er grunnsteinar eit representativt demokrati. Til liks med Ytringsfrihetskommisjonen meiner vi at sanning og forståinga av sanning skal vere eit resultat av fri utveksling av meiningar blant medlemmene i eit samfunn.

Ein annan premiss i denne oppgåva er at fleire tilhøve gjer det svært vanskeleg å identifisere falske nyhende og annan desinformasjon. For det første, det store utbødet av informasjon som finnest på nettet. For det andre, at det er tidkrevjande å gjere ein kritisk analyse av ein sak eller ein nettstad. For det tredje, at publikum i praksis les eit avgrensa utval publikasjonar, ser på eit avgrensa tal TV-stasjonar. På sosiale medium følgjer dei visse sider og enkelte sentrale meiningsberarar, og er medlem av nokre grupper i nettverket. For det fjerde, også nettaviser som ein vanlegvis reknar som truverdige, har element av dei kriteria ein elles nyttar for å klassifisere falske nyhende. Til dømes usignerte leiarartiklar; reklame som liknar nyhende (content marketing); lokketitlar (klikkagn); innslag av konspirasjonsteoriar (til dømes NRK som sendte ein “dokumentar” om at Francis Bacon var Shakespeare); tabloide og vridde vinklingar som både er usaklege, unyanserte, personfokuserte.

For demokratiet i Norge er det viktig at den offentlege samtalen fungerer, at medborgarane deltar i debatten, prøver ut argument, utviklar egne meiningar og tar velinformerte val. Derfor er det også viktig å identifisere kjelder som bidrar til forureining av informasjonsstraumen, mellom anna “fake news”, propaganda og annan desinformasjon.

På dette grunnlaget stiller vi følgjande overordna spørsmål:

Blei valkampen 2017 påverka av falske nyhende?

For å svare på dette har vi dedusert desse forskingsspørsmåla:

1. Kva var dei mest delte nettstadene og enkeltsakene under valkampen?
2. Kva for nokre nettstader publiserer saker kor innhaldet er omstridd?
3. Blir desse omstridde nettstadene lese, delte og diskuterte i sosiale medium?

ORGANISERING AV OPPGÅVA

Denne oppgåva er organisert i 4 kapittel. Kapittel 1 handlar om bakgrunnen for studien, problemstilling, føremålet med oppgåva, betydinga av studien, definisjonar, teoretisk rammeverk, avgrensingar, syntese og forskingsspørsmål.

Kapittel 2 skildrar metodane som er brukt i oppgåva. Dei inkluderer (1) snøballteknikk for å identifisere alternative medium, (2) statistikk over dei 50 mest delte sakene og 50 mest delte nettstadene, (3) eit nettlesartillegg som viser kor saker blir delte i sosiale medium, (4) ein programvare som illustrerer denne delinga, (5) ein applikasjon som hentar ut data om nettverket til dei Facebook-sidene som deler saker frå omstridde nettstader, og til slutt (6) ein programvare til å illustrere nettverk.

Kapittel 3 presenterer funn som er gjort i denne studien, inkludert testing og analyse av forskingsspørsmål.

Kapittel 4 summerer heilskapen i studien, diskuterer funna og implikasjonane dei har for teori og praksis, tilrådingar for vidare forskning, og til slutt konklusjonar.

Det neste kapittelet tar føre seg metodane som er blitt brukte i denne studien.

2. METODE

Det primære målet med denne studien var å undersøke førekomsten av falske nyhende i den norske valkampen 2017 og vurdere korleis dette påverka ålmenta, slik det blei gjort greie for i kapittel 1. I dette kapitlet går vi inn på forskingsdesign og metodeval som blei brukt for å svare på forskingsspørsmåla. Dette kapitlet er organisert i 4 deler: (1) Forfattarens forforståing, (2) etiske vurderingar, (3) strategi for utval, (4) datainnsamlinga og (5) analyseprosessen.

Denne studien er basert på ei utforskande, induktiv tilnærming. Analysen er todelt og kombinerer statistikk og innhaldsanalyse. Dette er gjort for å belyse eit felt kor det er lite kunnskap på førehand på grunn av (1) skiftet som har oppstått i økosystemet rundt media, (2) kor vanskeleg det er for sårbare demokratiske samfunn å handtere flaumen av falske nyhende, og (3) den avgrensa evna publikum har til å oppfatte dette fenomenet (D. Lazer et al., 2017).

FORFATTARENS FORFORSTÅING

Underteikna har jobba som journalist sidan desember 1992. Først i lokalavis, og sidan 1999 i ei regionavis. Mellom anna har eg vore frontsjef for nettavisa. Arbeidserfaringa har gitt praktisk kunnskap om journalistikk, aktiv tilrettelegging av offentleg debatt, og innsyn i det indre livet i ein redaksjon. Dette er ein bransje som er under press, blant anna som følgje av at falske nyhende og kritikken mot tradisjonelle medium har ført til forvitring av tillit og truverd.

Eg har tatt Masterclass i datadrevet journalistikk i regi av Schibsted Academy. På fritida har eg laga mange nettstader for bedrifter og frivillige organisasjonar. Denne kunnskapen har eg nytta til mellom anna dataskraping, datahandsaming, nettstader og illustrasjonar i samband med oppgåva.

Denne forforståinga kan ha sterke og svake sider. Det er gjort eit medvite forsøk på å ha eit ope sinn til det som ville kome fram under datainnsamlinga. Dessutan er data henta inn med ulike verktøy som ikkje er direkte påverka av forfattaren.

ETISKE VURDERINGAR

Utvalet er i heilskap gjort ved hjelp av data frå opne nettstader på internett og opne Facebook-sider. Med andre ord er ulike gruppe på Facebook og einskildpersonar sine profilar i dette og andre sosiale medium ikkje ein del av undersøkinga. Føremålet har ikkje vore å infiltrere lukka grupper på nettet. Tvert om er hensikta å sjå kva som kjenneteiknar alternative medium,

studere korleis dei blir distribuerte via offentlege Facebook-sider og kva slags økosystem dei sirkulerer i. Hausting av data er utført med hjelp av programmeringsgrensesnittet til Facebook Graph, som er offentleg tilgjengeleg. Vi brukte bare data som er offentlege, har følgd Facebook sine retningsliner og personvernpolitikk, og har derfor ikkje søkt om etisk godkjenning sidan desse data allereie eksisterte.

STRATEGI FOR UTVAL

Denne oppgåva er eit studium av falske nyhende i den norske ålmenta. Utval av einingar i denne analysen er basert på kriterium frå professor Zimdars (2016), First Draft News, Media Literacy for citizenship og Medietilsynet: (1) Nettstader med URL-adresser som imiterer autentiske nettaviser, eller som har uvanleg formatering, stavefeil, etc. (2) Overskrifter med sjokkerande påstandar, med STORE BOKSTAVAR, som skaper sinne eller andre sterke kjensler, eller som oppmodar til å angripe enkeltpersonar. (3) Saker med einseitig, konspiratorisk og/eller alarmistisk innhald som ingen andre medium rapporterer om, eller som manglar kjeldetilvising. (4) Manglande informasjon ved søk i whois.com om kven som har registrert domenet, manglande kontaktopplysningar på domenet, artiklar som manglar namn på journalisten eller redaktøren. (5) Bilete utan kreditering, og bilete som det er mogleg å finne på andre nettstader ved omvendt bildesøk i Google Images. (6) Når det gjeld innhaldet har vi sett etter politisk propaganda, klikkagn, satire, sponsorinnhald, ideologisk vridde tolkingar av fakta, som blir presenterte som nyhende, konspirasjonsteoriar, pseudo-vitskap, feilinformasjon og oppspinn (Steinberg, 2017). (7) Autentiske norske nettaviser følgjer både Redaktørplakaten (Norsk Redaktørforening) og Vær varsam-plakaten (Norsk Presseforbund, 2017), noko som blant anna betyr at ein skal skilje faktabaserte nyhende frå kommentarar. Det gjer ikkje dei alternative nettstadene i vårt utval. (8) Utan sosiale plattformer kan ikkje falske nyhende spreie seg så raskt, og eit tilleggskriterium for utvalet var sirkulasjon via ulike Facebook-sider. Under arbeidet med oppgåva var det nokre domene som forsvann, medan andre ble oppretta. Dette er ein del av fenomenet, og vi valde derfor å oppdatere lista fram mot innlevering.

Ut frå desse kriteriene er følgjande alternative medium med i analysen (figur 1).

Figur 1. Illustrasjonen viser oversikt over alternative medium i den norske ålmenta.

DATAINNSAMLINGA

For å kome fram til denne oversikten over “Alternative medium”, er det nytta datamateriale frå fleire kjelde, som er fletta saman ved hjelp av ulike verktøy.

ALEXA.COM

Først var føremålet å lage ein oversikt over “Alternative medium”. Kartlegginga tok utgangspunkt i to nettstader som Faktisk.no har analysert: Norgesavisen og Ny Tid. I tre tilfelle konkluderer faktasjekken med at desse nettstadene har formidla konspirasjonsteoriar. Metoden som vi har brukt vidare, blir kalla snøballteknikk, eller “associative query-snowballing technique” på engelsk. Det vil konkret seie at “Norgesavisen” og “Ny Tid” er

nytta som søkeord i Alexa.com, eit verktøy som kan finna liknande nettstader basert på overlappande lesarskare og nøkkelord. På nettsida www.alexacom/siteinfo kan ein leggje inn adressa til ei nettside og gjere eit søk for å finna ut kva for nokre nettstader som er relatert. I gratisversjonen som vi har brukt, viser bare dei fem mest overlappande nettstadene. Dessutan får ein informasjon om kva for nokre nettstader som lenker inn til den aktuelle sida, og kva for nokre nettstader som blei vitja rett før. Resultata har vi lagt inn i ei liste. Den einskilde nettstaden på lista blei brukt for tilsvarande søk inntil vi ikkje lenger fikk nye treff. SimilarWeb.com har ein liknande teneste, og tilsvarande prosess er gjort her for dobbeltsjekk.

Når ein tar utgangspunkt i ein omdiskutert nettstad, til dømes *Nyhetsspeilet.no*, kan ein sjå at Alexa rangerer fem nettstader med overlappande lesarskare: rights.no, document.no, dagensnytt.com, riksavisen.no og nytt norge.com. Nettstadene som lenker inn til Nyhetspeilet er: dagbladet.no, 8ch.net, lurkmore.to, pentapostagma.gr og dinavis.no. SimilarWeb har for lite data til å gje treff i dette tilfellet. I mange tilfelle er det mogeleg å finne ut kven som har registrert domenet ved å søke med URL-en i databasen whois.com, whois.net eller ein liknande databasar. Desse databasane gir også opplysningar om når domenet blei registrert og om det ligg på ein server i utlandet.

Søker ein på *Rights.com* gir Alexa.com desse treffa: document.no, frieord.no, resett.no, minervanett.no og steigan.no, medan SimilarWeb gir: hannenabintuherland.com, document.no, frieord.no, ektenyheter.no og snaphanen.dk. Nok ein gong sjekka vi ein overlappande publikum for kvar av desse nettstadene, kven som lenkar inn til sida, kva sider som er vitja rett før.

Ut frå desse undersøkingane var det då mogeleg å kome fram til ei liste over nettstader, som deretter blei analysert etter dei nemnde kriteria, og som vi ønska å sjå nærare på. Vi har til dømes lukt ut Dagbladet, Minervanett og andre nettaviser som følgjer redaktørplakaten og Vær varsam-plakaten. Dei alternative nettavisene vi sat igjen med, blei deretter analysert med fleire prosedyrar, som vi nå skal gjere greie for.

STORYBOARD.MX

For å undersøke om falske nyhende prega den norske valkampen, er data henta frå Storyboard.mx. Dette er eit norsk selskap som tilbyr dataverktøy for å analysere korleis saker blir spreidde via sosiale medium. Storyboard hentar data via RSS- straumen (Rich Simple Syndication) til ein nettstad, altså dei kronologiske oppdateringane, som alle kan oppdatere på. Med hjelp av Storyboard sine verktøy har vi undersøkt kva for nokre nyhende som blei

mest delte i juni, juli, august og september, altså perioden fram til valdagen. Det er henta ut data for dei *50 mest besøkte nettstadene* i kvar av månadane, samt dei 50 mest delte sakene i kvar av månadane. Desse data er kryssjekka med vår liste over “Alternative medium”, altså nettstader som publiserer desinformasjon, konspirasjonsteoriar og andre typar kontroversiell informasjon.

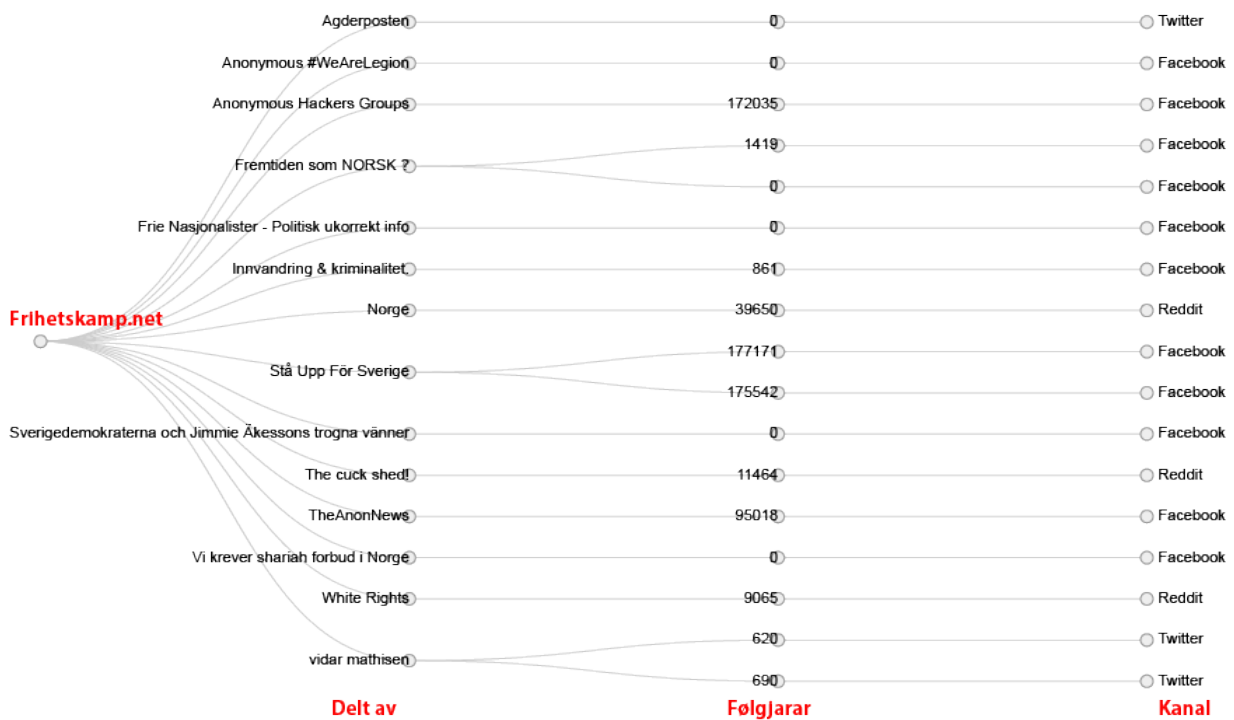
DISTRIBUSJON AV FALSKE NYHENDE VIA FACEBOOK

For å undersøke alternative medium nærare er det mellom anna brukt metodar som er utvikla av Public Data Lab (PDL), ei gruppe forskarar knytt til ulike europeiske universitet. PDL har som mål å legge til rette for forskning, demokratisk medborgarskap og offentleg debatt ved å ta i bruk innovative metodar til å innhente og bruke offentleg tilgjengelege data. Dei har laga ein guide for utforsking av digitale metodar for å spore produksjon, sirkulasjon og resepsjon av falske nyhende på internett, som vi har følgd i denne studien (Publicdatalab.org).

For å granske korleis alternative medium blir distribuerte i sosiale nettverk, blei det nytta ein metode som blir kalla co-link analyse. Dette inneber at ein undersøker samanheng mellom noder og mønster (Lang, Gouveia & Leta, 2010). Kvar enkelt nettstad på lista vår blei undersøkt med Crowdtangle, eit verktøy som kan skrape data og avdekke korleis innhald blir delt i sosiale medium. Konkret er dette ein programapplikasjon som med eitt klikk kan installerast i nettlesaren. Etter at tillegget er installert vil det vise som eit symbol i nettlesaren. Med Crowdtangle kan ein deretter undersøke kor ofte ei lenke har blitt delt, kven som deler og kva som blir kommentert. Ein går inn på den aktuelle nettstaden og klikkar på Crowdtangle-symbolet. Applikasjonen då vise i kva for nokre sosiale medium delinga skjer, anten det er Facebook, Twitter, Pinterest, LinkedIn eller Instagram. Ein kan bruke Crowdtangle til å undersøke alt frå heile nettstader, til einskilde artiklar, til YouTube-videoar, Facebook-videoar, med vidare. Vi lasta trefflistene som blei akkumulert av Crowdtangle ned som rekneark i CSV-format for vidare analyse, eventuelt visualisering med dataverkøyet Rawgraphs.

Den neste illustrasjonen (figur 2) er et resultat av at vi med hjelp av Crowdtangle har analysert nettstaden Frihetskamp.net, som er tilknytt den nazistiske gruppa Nordfront. Resultata frå Crowdtangle er lasta ned i eit rekneark. Data frå reknearket er så lasta inn i Rawgraphs, kor vi i dette dømet har brukt valet Cluster Dendrogram. Dette gir eit tre-liknande diagram, som viser korleis artiklar på Frihetskamp.net blir kanalisert via ulike sider og

grupper på Facebook, Reddit og Twitter. Her viser også talet på følgjarar.

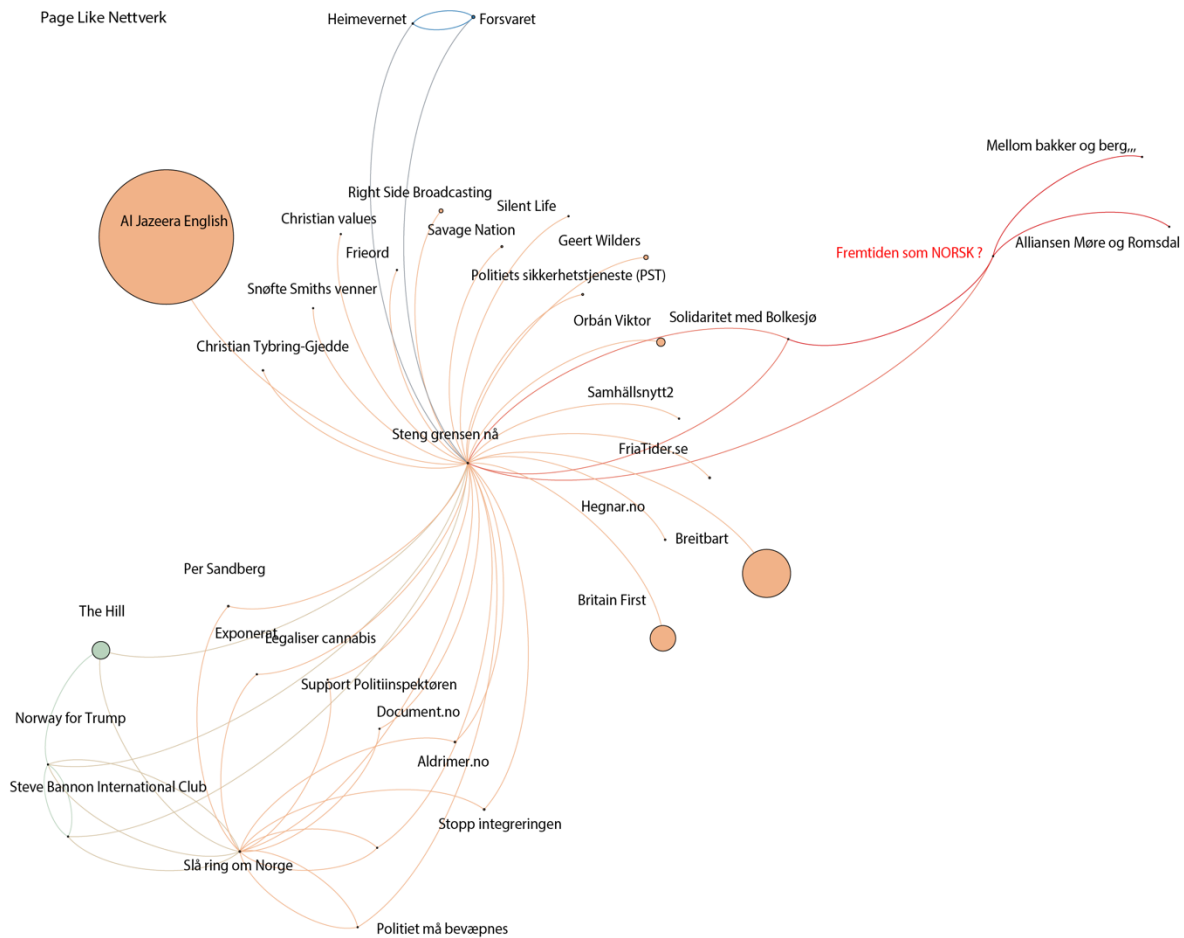

Figur 2. Oversikt over korleis den nynazistiske nettstaden Frihetskamp.net blir distribuert i sosiale medium. Illustrasjonen viser kven som har delt ei sak frå Frihetskamp.net, kor mange følgjarar kanalen har og kva for ein plattform som blei brukt. (Kjelde: Crowdtangle)

Kvart einaste alternative medium på lista vår er skrapa med Crowdtangle for å få oversikt over distribusjonsnett. I dømet med Frihetskamp.net var det også fleire motstandarar som delte stoffet i sosiale medium, til dømes Agderposten.

Vår gransking har vist at sakene til alternative medium *primært* blir delte via Facebook-sider. Vi har derfor vald å avgrense dei vidare undersøkingane til Facebook, nærare bestemt Facebook-sider. Ei tilleggsårsak er at det er ein eigna applikasjon for analyse av Facebook-sider, kalla Netvizz, som kan nyttast til kartlegging av nettverk.

Dømet over viste at Frihetskamp.net er blitt delt av på Facebook av sida “Fremtiden som NORSK?”. Denne sida kan ein i neste omgang kartlegge med Netvizz og til slutt visualisere med programvaren Gephi. Då blir det som i figur 3:

Figur 3. Page-like nettverket til Facebook-sida som heiter “Fremtiden som Norsk ?” (Kjelde: Netvizz)

FACEBOOK GRAPH

Dei alternative nettavisene på lista vår blir delte av Facebook-sider, på engelsk kalla Facebook Page, som har eit unikt programmeringsgrensesnitt (API). Alle som har oppretta ein brukar på Facebook, kan også opprette Facebook-sider og – grupper. Ei Facebook-side består av ein “feed”, ein straum av nyhende, kor administratoren og moderatorar publiserer innlegg. Desse postane inneheld gjerne tekst, bilete og/eller lenke til nettstader på verdsveven eller anna innhald frå Facebook. Ved å trykke symbolet for Tommel opp (“Like”) eller ved å trykke “Follow” kan Facebook-brukarar følgje slike Facebook-sider og få oppdateringar i sin personlege nyhendestraum. Det er deretter mogleg å respondere aktivt på postane; Ved å trykke “Liker”, kommentere og/eller dele innlegget vidare med eige nettverk (såkalla vener). Administratoren av ei Facebook-side har ein annan moglegheit: Det er mogleg for ei Facebook-side å like ei anna Facebook-side. Administratoren går då til ei side vedkomande ønsker å like. Deretter klikkar han/ho på dei tre prikkane under det som blir kalla “cover

photo”, og i menyen som kjem fram vel ein “Like As Your Page”. Til slutt vel ein kva for ei Facebook-side (om ein har fleire), som skal like den aktuelle sida.

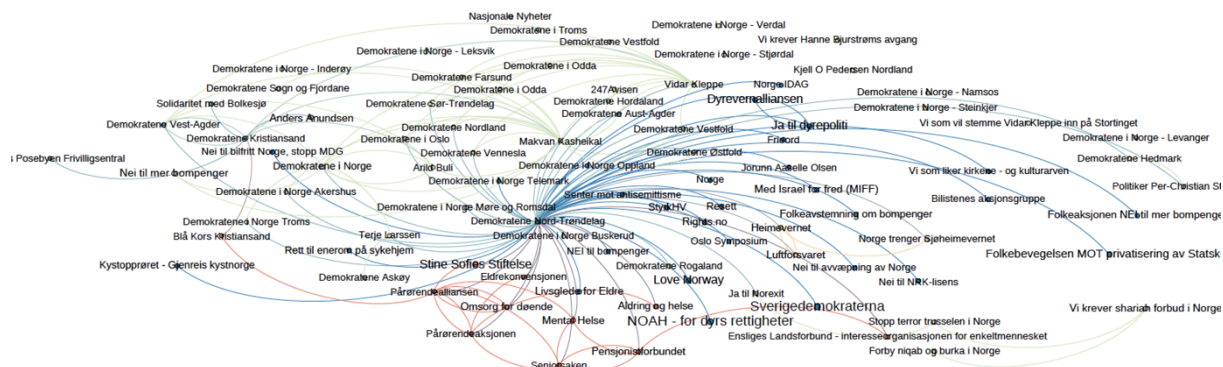
For det første er dette ein prosedyre som krev medviten handling og set kognitive krav. For det andre kan ein ved å lenke saman fleire sider, skape eit eige nettverk av Facebook-sider. For det tredje – og dette er eit viktig poeng – vil dei sidene som er blitt ”likt” vise som ei anbefaling. Om ein Facebook-brukar til dømes er inne på den innvandringsfiendtelege Facebook-sida ”Fremtiden som NORSK ?”, vil vedkomande under ”Sider som denne siden liker” i høgre marg sjå tre forslag (figur 4), blant anna ”Steng grensen nå”. Dersom brukaren trykkar ”liker” på ”Steng grensen nå”, vil nye forslag kome opp. I tillegg føreslår Facebooks algoritmar ”relaterte sider” med tilsvarande innhald. Med nokre klikk kan ein i løpet av sekunder danne ein informasjonsmeny etter eigen smak; eit ekkokammer.

Figur 4. Illustrasjonen viser korleis Facebook legg til rette for at brukarane kan lage sin eigen høgreekstreme informasjonsmeny. Algoritmane viser ”Relaterte sider”, medan administratoren bestemmer utvalet under ”Sider som denne siden liker”. (Kjelde: Skjermdump)

Når ein lenkar saman Facebook-sider vil det forma seg klynger. Slike klynger former seg i eit kvart nettverk. I samfunnet ser ein at det former seg grupper av venner, grupper av kollegaer, og på internett gjeld det nettstader med liknande innhald. Til dømes nettstader som handlar om kunst, lenkar til andre kunst-sider og sjeldan til sport. Som døme på eit Page-Like nettverk viser figur 5 ulike Facebook-sider som er lenka saman av Demokratane i Norge.

Figur 5. Illustrasjonen viser Page-Like nettverket til Demokratane i Norge. (Kjelde: Netvizz)

NETVIZZ

Facebook organiserer innhaldet ved hjelp av algoritmar. Det som dukkar opp øvst i nyhendestraumen til brukarane, er ei blanding av nytt og gammalt, fordi kommentarar på gamle postar sender desse tilbake på toppen. Denne dynamiske organiseringa skapar engasjementet og samhandling, men gjer det samtidig vanskelegare å forske på dette feltet (Meishar-Tal, Kurtz & Pieterse, 2012). Ei mogleg løysing på problemet er å nytte dataverktøy, slik vi har gjort i denne oppgåva. Til vårt føremål har vi brukt Netvizz, ein applikasjon utvikla ved Universitetet i Amsterdam, som kan trekke ut anonymiserte data frå Facebook til bruk i forskning. For forskarar innan humaniora er det mogleg å bruke slike datasett til å analysere komplekse sosiale og kulturelle fenomen (Rieder, 2013).

Vi har brukt Netvizz til å trekke ut datasett, som viser relasjonar mellom Facebook-sider. Dette blir kalla å skrape/hauste data. Facebook endrar stadig kva for nokre opplysningar det er mogleg å skrape. Hausten 2017 kunne ein med hjelp av Netvizz trekke ut (1) gruppedata med informasjon om nettverk og brukaraktivitet rundt postane, (2) sidedata med nettverk og brukardata rundt poster, (3) nettverk av sider som er knytt til kvarandre gjennom “likes” mellom dei, (4) tilgang til Facebook sin søkemotor og moglegheit til å hente ut treff, og (5) statistikk for lenkar som blir delte på Facebook.

Vi har nytta alternativ 3, som altså viser korleis Facebook-sider er lenka saman (på engelsk kalla Page-Link Network; eit lenke-nettverk). Det er mogleg å skrape i to nivå. Nivå 1 viser dei sidene administratoren har likt. Nivå 2 viser i tillegg kva dei likte sidene har likt. Vi har analysert filene frå Netvizz og nytta dei til å visualisere ulike nettverk. Til analysen og visualiseringa har vi nytta analyseverktøyet Gephi, slik som i dømet med “Framtiden som NORSK ?” i figur 4, over.

Etter kvart som vi kartla terrenget, begynte det å danne seg konturar. Til liks med bruk av kart og kompass, forsøkte vi å krysspeile inn politiske aktørar for å fastslå posisjon. For å ”mappe” distribusjonsnettene som spreier politisk desinformasjon i den norske Facebook-ålmanta, har vi derfor laga nokre interaktive nettstader. Desse gir visuelt oversyn over ulike Page-like-nettverk:

- **Public.netlify.com** – gir oversyn (nivå 1) over Page-like-nettverket til alle norske parti, hovudstraumsmedium, samt alternative medium – eit nettverk som består av 526 Facebook-sider.
- **Public2.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over alternative medium – eit nettverk som består av 577 Facebook-sider.
- **Public3.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over hovudstraumsmedium – eit Page-like-nettverk som består av 1552 Facebook-sider.
- **Public4.netlify.com** – gir oversyn (nivå 1) over høgreekstremer/-radikale aktørar, som blei granska i ”Høyreklikk! En analyse av ytre høyre på sosiale medier i Norge” (Haanshuus & Jupskås, 2017). Dette er Page-like-nettverket til Demokratane, Folkebevegelsen mot innvandring, Norges Frihetsparti, Norsk Folkeparti, Norwegian Defence League, Pegida Norge og SIAN består av totalt 56 Facebook-sider.
- **Public5.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over 22 norske parti – eit Page-like-nettverk som består av 437 Facebook-sider.
- **Public6.netlify.com** - gir oversyn (nivå 1) over 54 distributørar av alternative medium, samt 18 høgreekstremer parti/sympatisørar, og det Page-like-nettverket dei dannar med 168 Facebook-sider.
- **Public7.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt ulike høgrepopulistiske aktørar.
- **Public8.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt ”Steng grensen nå” og partiet Alliansen – eit nettverk som består av 277 Facebook-sider.
- **Public9.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over konspiratorialitet, det vil seie konspirasjonsteoriar i esoteriske miljø. Nettverket består av 427 Facebook-sider.
- **Public10.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt partiet Liberalistane – eit nettverk som består av 272 Facebook-sider.
- **Public11.netlify.com** – gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt partiet Demokratane i Norge – eit nettverk som består av 93 Facebook-sider.

- **Public12.netlify.com** - gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt partiet Rødt – eit nettverk som består av 1199 Facebook-sider.
- **Public13.netlify.com** - gir oversyn (nivå 2) over sfæren rundt Anti Islam Alliance Norge, eit nettverk som består av 488 Facebook-sider.

AVGRENSING

I minst 18 land som gjennomførte demokratiske val det siste året, har desinformasjon spelt ei viktig rolle (Freedom House, 2017). Manipulering av sosiale medium har vore ein viktig del av dette. Falske nyhende, automatiske robotar (bottar), målretta annonsar og andre manipulerande metodar blei brukte av ekstremistar og statar i forsøk på å påverke utfallet. Føremålet er å forvirre veljarane og øydelegge deira evne til å stemme på parti og politikarar ut frå faktisk kunnskap, reelle nyhende og autentisk debatt. Dei alternative nettavisene vi har studert, og Facebook-sidene som distribuerer desse, er bare ein liten del av biletet. Innanfor Facebook-universet spelar også grupper ei stor rolle. Kva som går føre seg i lukka og hemmelege gruppe, har ein ikkje innsyn i.

I samband med vala i USA, Frankrike og Tyskland har det vore stor merksemd rundt mogleg russisk innblanding og bruken av Twitter bot-ar. Dette er robotar som utfører automatiske handlingar, til dømes tvittrar, liker og følgjer. I det tyske valet var slike Twitter-bottar med på å spreie meldingar til føremon for det høgrepopulistiske partiet AfD. Ein hypotese er at liknande metodar blei tatt i bruk under stortingsvalet, men dette har vi ikkje undersøkt av omsyn til kapasitet og manglande tilgjenge til naudsynnte – og dyre - dataverktøy. Vi har drøfta dette personleg med analytikaren Henk van Ess, som har avdekkja korleis russiske bottar støtta AfD i det tyske valet i BuzzFeed (Ess, 2017; Ess & Lytvynenko, 2017). Tilsvarande har også YouTube og andre plattformer eit problem med falske nyhende (Locklear, 2018).

Når ei annonse for den buksa vi søkte etter på nettet, følgjer oss frå den eine nettstaden til den andre, er det ikkje fordi nokon har kjøpt bannerannonse alle stader. Dette blir kalla programmatisk annonsar og kan like gjerne bli nytta til politisk reklame som klesplagg. Kort fortalt dreier programmatisk annonsar om at dei spora forbrukarane legg igjen når dei surfar på nettet, blir brukte til å lage profilar som blir selde til dei annonsørane som byr mest. Dette betyr at dei fleste nettstadene vi besøker, viser reklame som er spesiallaga for den einskilde ut frå surfehistorikken og personlege data. For annonsørane betyr dette at dei i staden for å kjøpe til dømes ei heil avisside i VG, som både interesserte og uinteresserte lesarar kan sjå, kan

segmentere heilt ned på individnivå. Dermed kan annonsørane bruke reklamekronene på kundar som har vist interesse for deira produkt. Det har vore stor merksemd rundt misbruk av programmatisk annonser og digital overvaking i andre land, særleg USA. Vi har ikkje data på dette frå den norske ålmenta, men skal likevel kome nærare inn på dette – fordi det kan ha vore ein viktig, men heilt usynleg del av valkampen i 2017.

3. RESULTAT OG ANALYSE AV DATA

Intensjonen med denne oppgåva var å undersøke førekomsten av falske nyhende i samband med stortingsvalet i 2017. Føremålet med studien blei nådd ved å undersøke data frå internett, samt distribusjon av innhald frå verdsveven og inn i sosiale medium. Vidare blei det gjort ein nettverksanalyse av distribusjonsnett. Dette kapitlet presenterer resultat og dataanalyse, og er organisert med utgangspunkt i dei fire forskingsspørsmåla.

Data frå Storyboard.mx er brukt til å svare på det første: **Var den norske ålmenta prega av falske nyhende i samband med stortingsvalet 2017?**

Snøballteknikk og data frå Storyboard.mx, Alexa.com og SimilarWeb.com er nytta for å svare på det andre spørsmålet: **Kva for nokre medium spreier konspirasjonsteoriar, propaganda, falske nyhende og andre typar desinformasjon på internett (www)?**

Deretter er data som er hausta med nettlesartilletget Crowdtangle og data frå Storyboard.mx nytta til å gi svar på det tredje: **Korleis blir desse omstridde nettavisene distribuert i sosiale medium?**

Til slutt er Facebook-applikasjonen Netvizz brukt til å hente ut data om Page-Link-Network, og desse data er visualisert med programmet Gephi for å svare på det fjerde spørsmålet: **Kva plass har falske nyhende i den digitale ålmenta?**

VAR DEN NORSKE ÅLMENTA PREGA AV FALSKE NYHENDE I SAMBAND MED STORTINGSVALET 2017?

Først skal vi sjå nærare på om falske nyhende prega den norske valkampen. For å belyse dette må ein kartlegge kva for nokre nyhende og nettaviser som blei mest delt. Vi har brukt statistikk frå betalingstenesta Storyboard.mx til dette føremålet. Statistikken frå Storyboard er basert på korleis saker blir delte frå internett (World Wide Web) og inn i sosiale medium, som Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram og Pinterest.

Dei mest delte enkeltsakene i juni, juli, august eller september var i stor grad saker frå tradisjonelle mediehus, ifølgje statistikken frå Storyboard (sjå vedlegg 1, 2, 3, 4 – som viser dei mest delte *enkeltsakene*). Saker frå TV2, NRK, Dagbladet, VG, Nettavisen, Aftenposten, ABCnyheter, Bergens Tidende og Adressa blei mest delt. Ingen av toppsakene i valkampen er å rekna i same kategori som “Paven tilrår å stemme på Trump”. Elles er fleire såkalla “virale

nettstader”, som er økonomisk motiverte og brukar lokketitlar (klikkgagn), inne på Topp 50-lista over dei mest delte sakene.

Når det gjeld den totale delinga frå domene, kan ein merke seg at dei innvandringskritiske nettstadene Document.no og Rights.no (Human Rights Service) var inne på Topp 10-lista over dei mest delte nettstadene under valkampen (sjå vedlegg 5, 6, 7, 8). Den omdiskuterte nettstaden Resett.no, blei lansert kort tid før valet og hadde såleis liten påverknad på det tidspunktet.

Av politiske tema er det eitt som peika seg ut: Innvandring. I juni var 6 av dei 10 mest delte sakene inne på tema som nikab-forbod, Islamsk Råd og hatkriminalitet mot innvandrarar. Desse sakene blei delt totalt 165.310 gonger i sosiale medium. I juli var det 3 saker på Topp 10-lista som omhandla innvandring, og desse blei delte 65.837 gonger. Dei handla om innstraming av vilkåra for å få norsk statsborgarskap, om nazistar i demonstrasjonstog i Kristiansand, og eit forsvar for Human Rights Service/Hege Storhaug. I august vann Karsten Warholm VM-gull på 400 meter hekk, og 3 av Topp 10-sakene omtalar denne idrettsprestasjonen. Men 4 andre på topplista handla om innvandring, og blei delte 214.717 gonger. Det dreidde seg om misbruk av asylinstituttet, kritikk av statsminister Erna Solberg for å sleppa Frp inn i regjering og gjere Norge til eit kaldare samfunn, Kristin Clemet i Civita om norske verdier, og ein døyande Per Fugelli (2017):

“Er her fare nå? Noen kaster skam, mindreverd og mistanke på våre nye landsmenn. Enkelte innvandrere møter norske verdier med fordømmelse og lukkede sinn. Slik kan vi få splittelse og frykt, i stedet for samling og tillit i den norske flokken”.

I valmånaden september var det tre saker som omhandla innvandring på oversikten over dei mest delte sakene. Mest delt var “Det Sylvi vil du skal glemme”, ein gjesteblogg i Nettavisen skriva av Bjørnar Moxnes, partileiar i Rødt. I bloggen kritiserte Moxnes dåverande innvandringsminister Sylvi Listhaug (Frp).

VIRALE NETTSTADER

Storyboard har ein oversikt som blir kalla “Virale nyheter” – med statistikk for 16 økonomisk motiverte klikkgagn-nettstader (vedlegg 9). Alle desse har ein fallande trend på trafikken. Dette kan skuldast tiltak frå Facebook, som har varsla at klikkgagn skal vekk frå nyheitsstraumen til brukarane (Statt, 2017).

Sjølv om klikkagn-sider ikkje var noko stor del av stortingsvalet, kan ein merke seg eavisa.com (omtalt nærare i kapittel 3), som kallar seg “underholdningside med fokus på satire og humor”. Spørsmålet er om innhaldet er morosamt eller døme på misogyni?

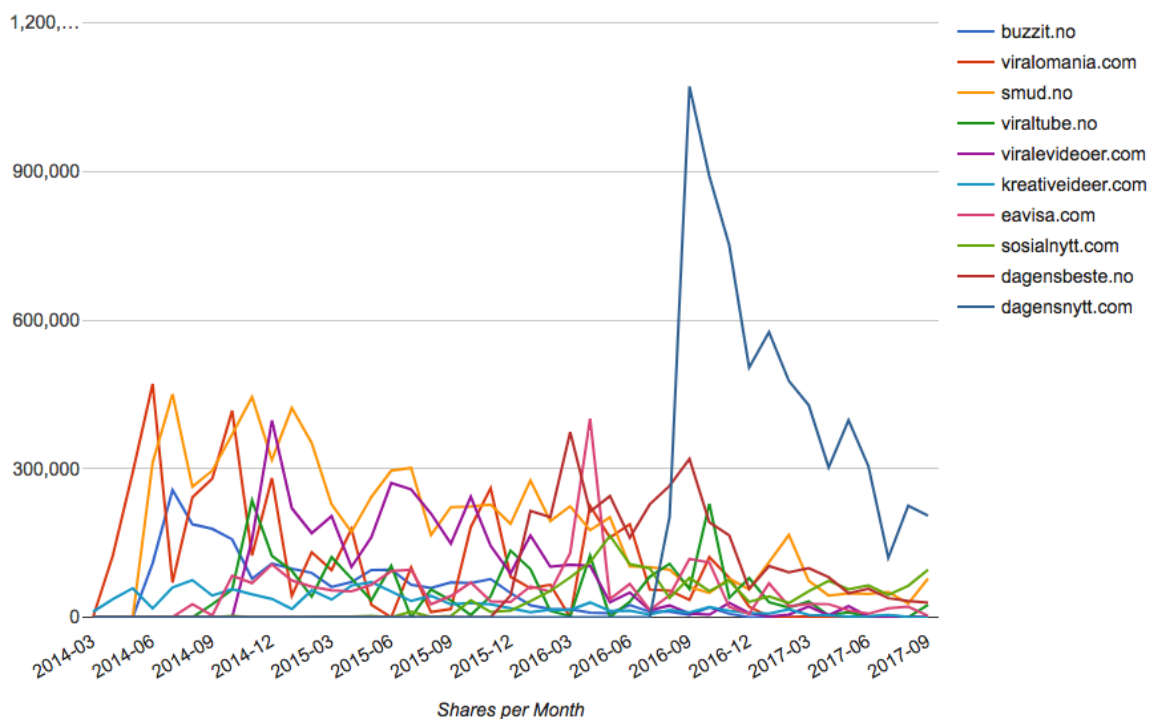
“Damer som strikker er psykopatiske og ødelegger familier!” (Eavisa, 2017b)

“Jenter som driver med hest har store psykiske problemer!” (Eavisa, 2017a)

“Kvinner som gjør ALT husarbeide er de lykkeligste!” (Eavisa, 2016)

Figur 6 er henta frå Storyboard.mx og viser at virale nettstader mister trafikk i perioden 2014-17.

Virale Nyheter Spesial

Figur 6. Norske virale nettstader har hatt nedgang i nettrafikken etter at Facebook sine algoritmar begynte å fjerne klikkagn frå feeden. (Kjelde: Storyboard.mx)

OPPSUMMERING

I slutten av den amerikanske presidentvalkampen blei falske nyhende meir delt enn saker frå tradisjonelle mediehus. Men Allcott og Gentzkow (2017) fann ikkje belegg for at falske nyhende var utslagsgjevande for det amerikanske presidentvalet, sjølv om falske nyhende som favoriserte Donald Trump blei delte 30 millionar gonger på sosiale medium dei tre siste månadene av valkampen. Sjølv dei mest sirkulerte falske nettsakene blei bare sett av eit lite

publikum, konkluderte forskarane. Ut frå denne undersøkinga kan det sjå ut til at effekten er relativt liten.

Andre legg vekt på at falske nyhende bare reflekterer og bygg opp om den stadig aukande polariseringa i det amerikanske samfunnet, at kløfta mellom ulike ideologiske leirar blir djupare, at tradisjonelle normer for korleis ein samhandlar i offentlegheita har brote saman. Steven Levitsky and Daniel Ziblatt (2018) åtvarar om at polarisering kan pulverisere demokratiske normer, dei uskrivne reglane for korleis vi oppfører oss, og i siste instans kan truge sjølve demokratiet.

Spørsmålet var om fenomenet falske nyhende prega stortingsvalet i 2017? Som gjennomgangen av data frå Storyboard har vist, er det ikkje noko som tyder på at falske nyhende hadde eit spesielt stort omfang. Følgeleg kan ein tenkje seg at falske nyhende har hatt endå mindre effekt i den norske ålmenta. I tillegg er det fleire andre moment som spelar inn. Det norske medielandskapet er nokså oversikteleg med nokre få dominerande mediehus. Det norske språket utgjer ein barriere for utanlandske troll. Språkområdet utgjer dessutan ein liten marknad og er dermed mindre attraktivt for dei som av økonomiske grunnar jaktar klikk.

Vi meiner Allcott og Gentzkow underdriv problemet med falske nyhende, og at det har større implikasjonar enn skinet frå overflata. Som vi skal sjå er flaumen av desinformasjon omfattande. Dette forureinar samfunnsdebatten og angrip sjølve fundamentet for rasjonell argumentasjon. Dermed utgjer fenomenet eit trugsmål mot informert deliberasjon, ekspertise, utdanning og retorisk medborgarskap. Vi skal dokumentere og grunnkje påstanden i fortsetjinga.

Korleis er stoda for alternative medium på vår liste? I neste del av oppgåva kjem ein kort gjennomgang av kvar alternativ nettstad. Vi skal studere korleis dei blir delte i sosiale medium. Vedlegg 10 er eit rekneark med data som er hausta med Crowdtangle. Reknearket har nær 9818 liner med data om korleis alternative medium blir distribuert i sosiale medium. (Vedlegg 11 inneheld dei same opplysningane i PDF-format, totalt 328 sider).

ALTERNATIVE MEDIUM

I ein digital tidsalder kan konspirasjonsteoriar og annan falsk, villeiande og overdriven informasjon lett spreie seg. Det er eit stort spekter av kanalar som tilbyr konkurrerende versjonar av sanninga og desse kan bli momentant spreidd gjennom via sosiale plattformar.

Kjeldekritikk og analyse av sanningsverdien av ein skilde postar i ein endelaus informasjonsstraum, er ein utfordring for den ein skilde.

Vi skal nå gå gjennom alternative medium med eige domenene (www) på internett.

247.AVISEN.COM OG 24AVISEN.COM

I dette underkapittelet skal vi sjå nærare på 247avisen.com og 24avisen.com for å vise koplinga til det høgreradikale partiet Demokratane i Norge, som etter alt å døme står bak alternative medium og spreier falske nyhende via Facebook.

Den innvandringskritiske nettstaden 24avisen.com hadde ein negativ omtale av den mørkhuda leiaren av Grorud AUF med overskrifta “Er det dette Arbeiderpartiet skal satse på i fremtiden?” Etter publiseringa blei nettstaden blokkert av Facebook (24avisen, 2017) og domenet lagt ned 18. september 2017. Derfor er det ikkje tilgjengeleg delingsstatistikk frå Storyboard eller Crowdtangle. Sakene er fjerna frå nettet, men ifølgje Filter Nyheter blei det vidareformidla vondsinna vandrehistorier, til dømes at Michelle Obama kan vere ein transseksuell mann (Skybakmoen et al., 2017b).

Etter blokkeringa blei aktiviteten flytta til den nesten likelydande nettstaden 247avisen.com, som har ei Facebook-side med same namn. Logoen er pikselert og uprofesjonell, det same med webdesign. Artiklane utan namngitt journalist. Twitter-feeden til Reuters er bakt inn (såkalla embed) i høgre kant av fronten. Føremålet er truleg å la Reuter sitt troverd smitte over på 247avisen. Sida manglar kontaktopplysningar, og det manglar opplysningar om kven som registrerte domenet. Alt dette er kjenneteikn på alternative medium. I tillegg er innhaldet alarmistisk, einsidig, ubalansert og med tydeleg slagside til føremon for Demokratane i Norge. I sak etter sak er det sitat frå Vidar Kleppe og andre partimedlemmer – ikkje frå andre parti.

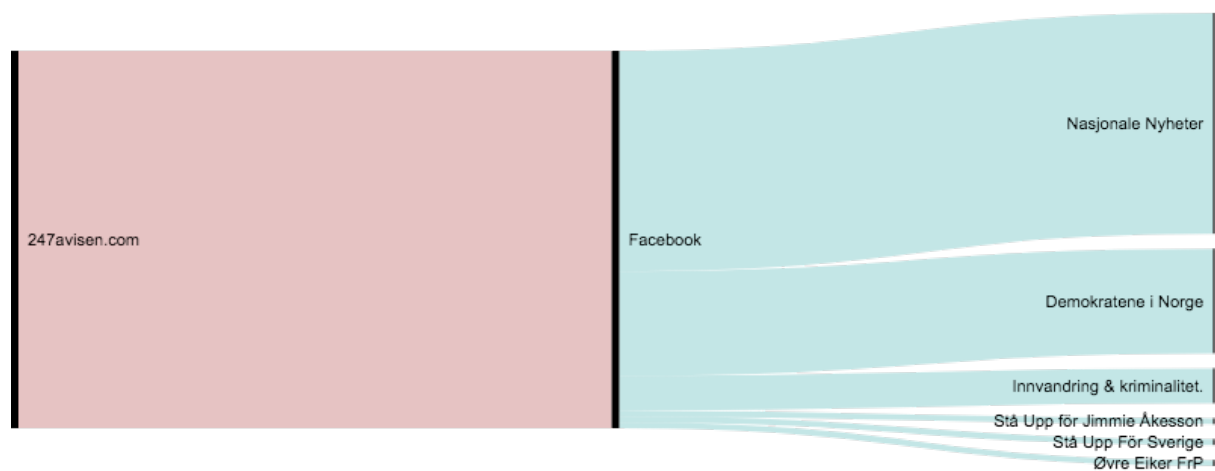
Dei fem sakene som er blitt mest delte i 2017 (tabell 1), handlar om innvandring og bompengar. Tre av desse blei publisert i valkampen, to etterpå:

Tabell 1. Lista viser dei mest delte sakene på 247avisen.com i 2017. Toppsaken blei delt 2610 gonger. (Kjelde: storyboard.mx)

1	24 Det burde vært et krav om at personer som stemmer ved valg må kunne norsk Aug 28	2,610
2	24 Over 150 Moskeer i Norge, Demokratenes Vidar Kleppe sier stopp Jun 2	2,578
3	24 579 kroner for lastebil i Oslo-bommen Nov 18	2,374
4	24 Sverige har fått et islams parti, med partileder som bor i Iran Oct 25	2,211
5	24 Nok et muslimsk terrorangrep i London Jun 4	2,156

Nettstaden 247avisen.com ser ut som eit talerøyr for Demokratane i Norge, eit parti som er kategorisert som høgreradikalt/høgrekstremt og islamofob av Haanshuus og Jupskås (2017): “Demokratene, for eksempel, hevder at samfunnet “islamiseres”: muslimene i Norge tar seg til rette, krever for mye, og i mange tilfeller får de det som de vil”.

Data frå Crowdtangle (figur 7) viser at sakene frå 247avisen.com i hovudsak blir delte på Facebook av Demokratane i Norge, samt de innvandringskritiske sidene Nasjonale Nyheter og Innvandring & kriminalitet.

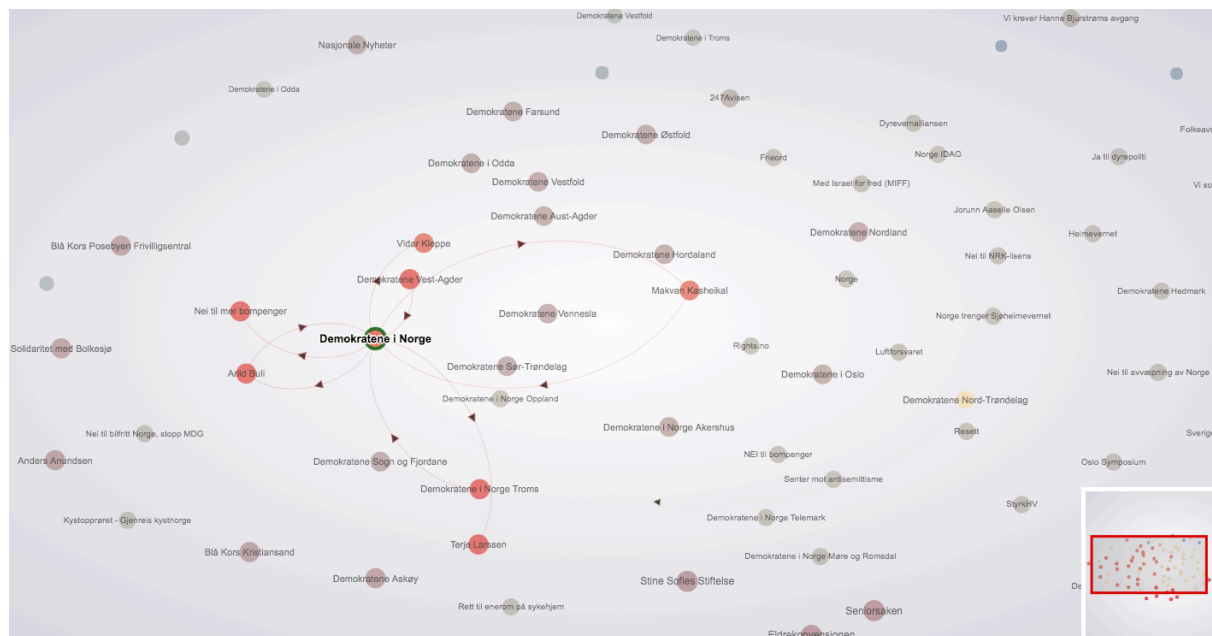

Figur 7. Illustrasjonen viser kva for nokre Facebook-sider som distribuerer saker frå 247avisen.com (Kjelde: Crowdtangle)

Demokratane i Norge fekk 3830 stemmer ved stortingsvalet. I november 2017 hadde partiet 13.655 følgjarar på Facebook, medan tidlegare partileiar Vidar Kleppe hadde 10.476 følgjarar og noverande leiar Makvan Kasheikal hadde 2704 følgjarar. Facebook-sida Nasjonale Nyheter har bare 635 følgjarar. Dei 20 mest leste sakene i 247avisen.com er til saman blitt delte 29.012 gonger i sosiale medium.

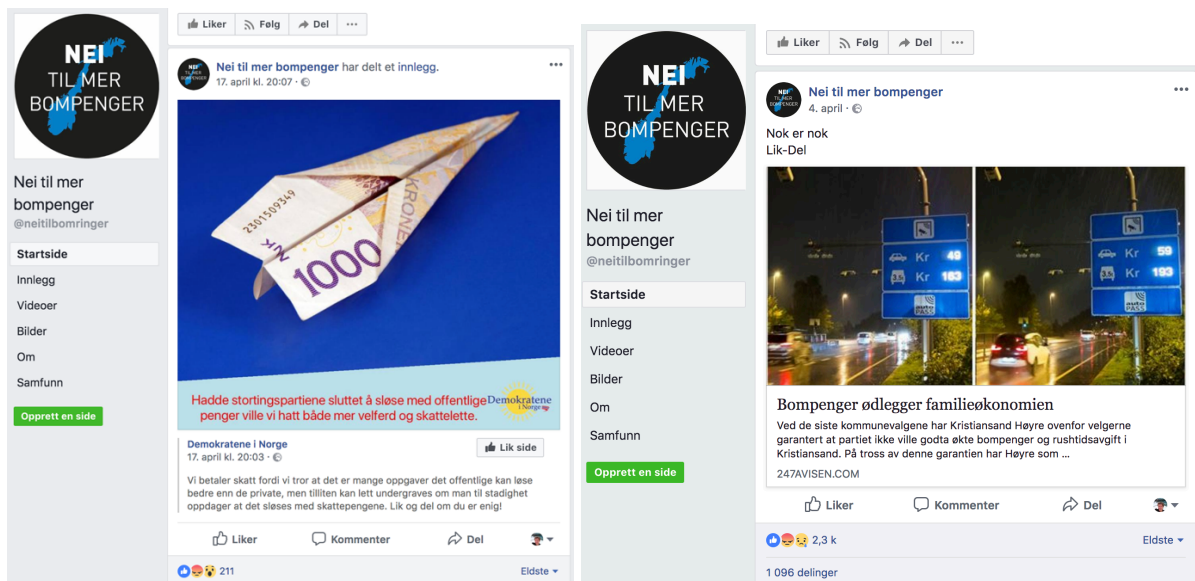
Vi har kartlagt 92 Facebook-sider i Page-Like-nettverket (figur 8) til Demokratane. Nettverksanalyse ved hjelp av Netvizz og Gephi viser at det er tette koplingar mellom

nettstaden 247avisen.com, Facebook-sida Nasjonale Nyheter, Facebook-sida "Nei til mer bompenger" og partiet Demokratane i Norge. Det er grunn til å spørje om det er partiet sjølv, som står bak.

Figur 8. Skjermdump frå Demokratane.netlify.com, som viser del av Page-like-nettverket til Demokratane i Norge.

Til dømes deler ”Nei til mer bompenger”, ei Facebook-side med over 40.000 følgjarar, innlegga til Facebook-sidene til Demokratane og 247avisen.com (figur 9), samt innlegg frå Demokratane.no. På denne sida blir den politiske propagandaen frå Demokratane delt sporadisk mellom andre saker frå nettavisene frå VG og andre hovudstraumsmedium. Dermed klarer det høgreradikale partiet å nå mange fleire menneske enn talet på veljarar, kanskje utan at dei er klar over kven som står bak.

Figur 9. Facebook-sida ”Nei til bompenger” deler innhald laga av Demokratane i Norge. (Skjermdump: Facebook)

Frå etterforskinga av korleis Russland påverka det amerikanske valet, er det kjend at deira påverknadsoperasjonar nytta falske nettstader, falske Facebook-sider og falske følgjarar for å støtte ekstreme aktørar på både høgre og venstre fløy (Applebaum, 2018). Russiske aktørar manipulerte historier, tok dei ut av kontekst, endra detaljar og laga falske videoar for å provosere, skape frykt og auke sosiale konflikter. Gjennom analyse av Demokratane sine påverknadsoperasjonar, ser vi at den russiske verktøykassa er i bruk i Norge også. Vi kjem grundigare tilbake til dette temaet i del 4 – diskusjon.

“FRIE NASJONALISTER - POLITISK UKORREKT INFO”

Frie Nasjonalistar er knyta til fleire grupper i det høgreekstreme og nasjonalistiske miljøet, blant anna det nye partiet Alliansen (Krokvjord, 2017). I dette underkapittelet skal vi sjå nærare på begge, analysere korleis dei spreier falske nyhende via Facebook og vise at det er grunn til å spørje om Frie Nasjonalister og Alliansen er dei same aktørane.

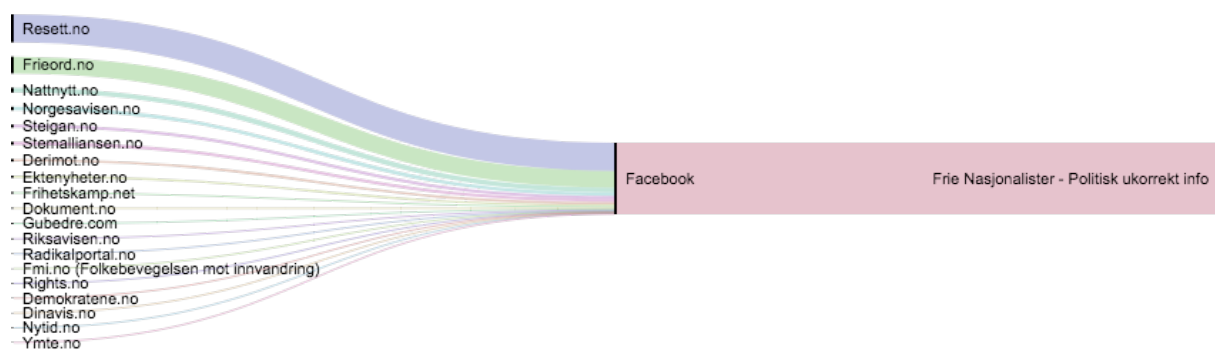
Det nasjonalistiske økosystemet består blant anna av bloggane Frienasjonalister.wordpress.com og Politiskukorrektinfo.wordpress.com, samt to Facebook-sider med same namn. Bloggane er utan redaktør og har anonyme forfattarar. Design og logo er ikkje profesjonell. På den første bloggen blir det hevda at alle parti på Stortinget fremjar masseinnvandring, at alle nasjonale alternativ blir mobba bort, og ein gir uttrykk for eit konspiratorisk verdsbilete der Rothschild, Bilderberg-gruppa og lakeiar av globalkapitalismen styrer landet. Frie Nasjonalister-bloggen hyller i fleire postar både Alliansen og partileiar Hans Jørgen Lysglimt Johansen for “Norge først”-line. Etter stortingsvalet uttrykte bloggen

stor glede over “at stadig flere nordmenn på ulike alternative måter tar til motmæle mot den påtvungne og høyst nedbrytende multikulturen” (Frie Nasjonalister, 2017).

I ein bloggpost 2. september skreiv Frie Nasjonalister “Den smilende nasjonalismen er på offensiven” . Her heiter det at nasjonalismen bør vere for endring, men ikkje i den “venstreorienterte, ‘progressive’ og degenererende forstanden”. Det same budskapet - og ordlyden - har partileiaren i Alliansen hatt i fleire videoar på Facebook.

Storyboard har ikkje data om bloggane, medan Crowdtangle viser at dei to bloggane blir delte på Facebook av “Frie Nasjonalister - Politisk ukorrekt info”.

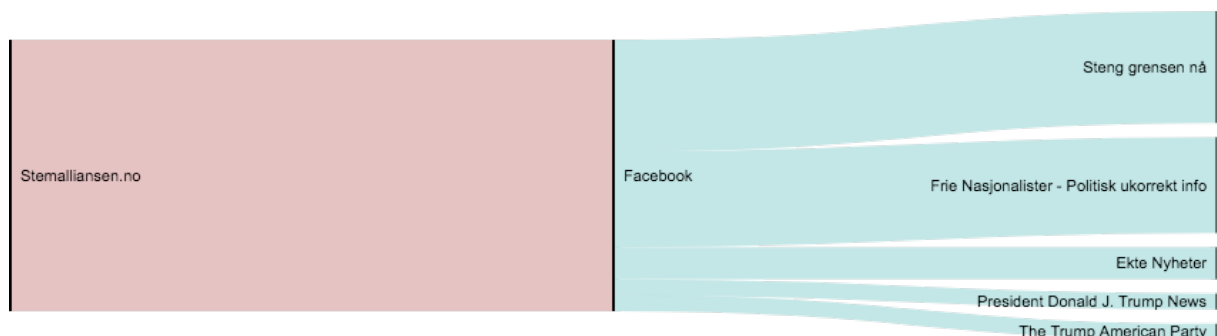
Frie Nasjonalister etablerte Facebook-sida “Frie Nasjonalister - Politisk ukorrekt info” i januar 2016 og hadde cirka 700 følgjarar per august 2016 (Haanshuus & Jupskås, 2017). I november 2017 hadde talet auka til 21.692. Data frå Crowdtangle viser at denne Facebook-sida deler mange nettstader som står på vår lista over alternative medium (figur 10), samt nettstaden til partiet Alliansen (www.stemalliansen.no).

Figur 10. Facebook-sida “Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info” er distribusjonskanal for minst 19 alternative medium. (Kjelde: Crowdtangle)

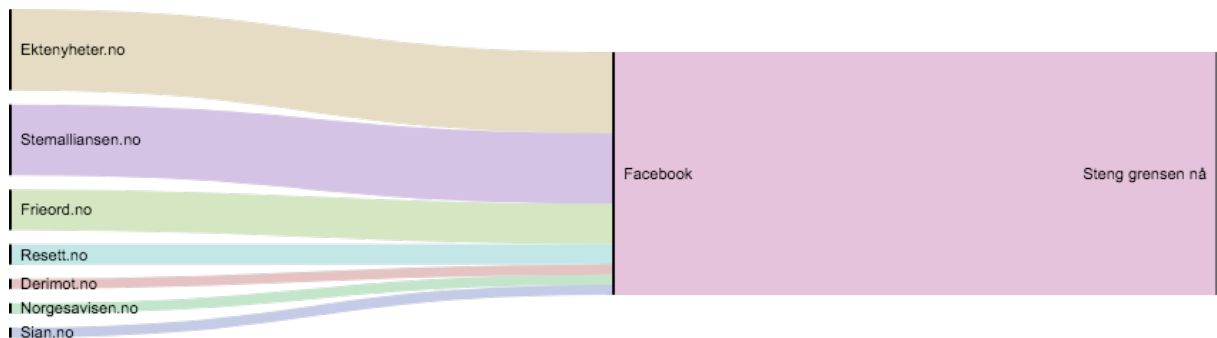
Partiet Alliansen stilte lister i alle fylke og fekk 3311 stemmer ved stortingsvalet. I valkampen publiserte partileiaren fleire videoar kor han gjekk ut mot ”negerkulturens påverknad på norsk ungdom” og hevda at jødane har makt over norske politikarar. Ifølgje Dagbladet (ibid.) er fleire partifelle med i Den nordiske motstandsbevegelsen (Nordfront), som står bak Frihetskamp.net (meir om det seinare).

Alliansen sin nettstad Stemalliansen.no blir delt på Facebook (figur 11) av blant anna sidene “Frie Nasjonalistar – Politisk ukorrekt info” og “Steng grensen nå” (27.959 følgjarar). Etter alt å døme er begge underbruk av partiet, som vi skal sjå.

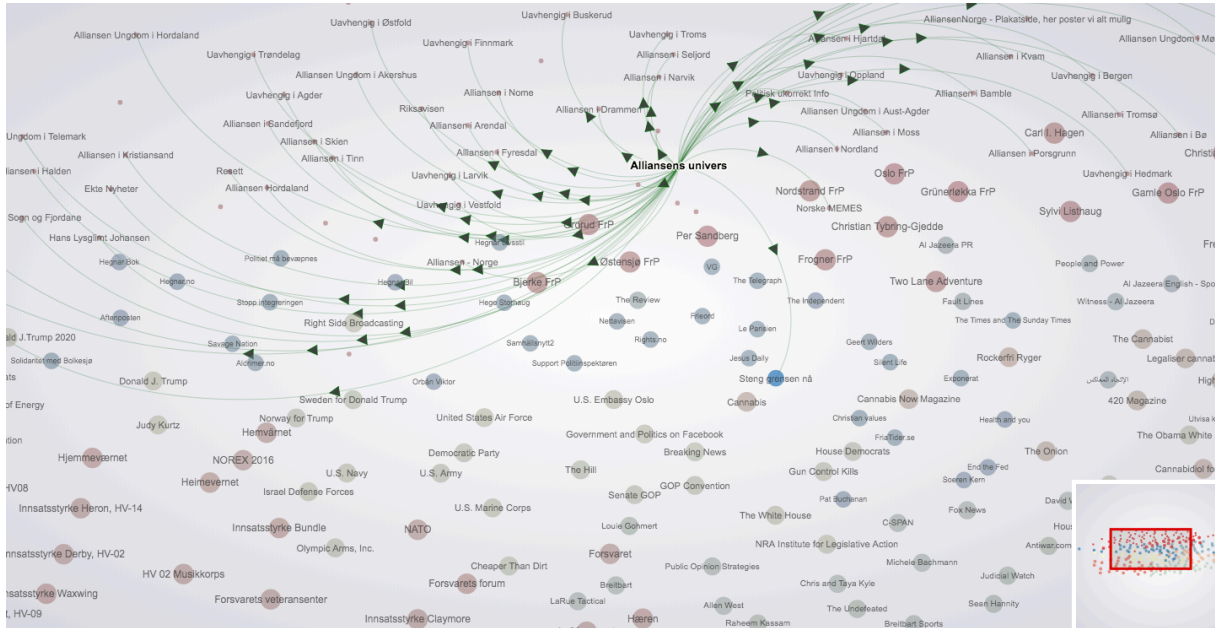
Figur 11. Stemalliansen.no, som er nettstaden til Alliansen, blir distribuert av Facebook-sidene ”Steng grensen nå” og ”Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info”, som ser ut til å vere under styring av partiet. (Kjelde: Crowdtangle)

Partiet har ei Facebook-side “Alliansen – Norge”, kor administratoren har trykka likar på “Steng grensen nå”. “Steng grensen nå” har publisert annonsar med logoen til Alliansen og Frie Nasjonalistar, som også er delt av fylkeslag sine Facebook-sider og Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info. Dessutan deler ”Steng grensen nå” (figur 12) mange av dei same nettstadene som Frie Nasjonalister. På Facebook har Alliansen i Skien delt posten “Joda, norsk kultur og nordmenn eksisterer!” frå politiskukorrektinfo.wordpress.com.

Figur 12. Facebook-sida ”Steng grensen nå”, som truleg er styrt av Alliansen, er distribusjonskanal fleire alternative medium. (Kjelde: Crowdtangle)

Nettverksanalyse med data frå Netvizz og Gephi viser liker-nettverket til Alliansen og Steng grensen nå (figur 13). Til saman er det 277 ulike Facebook-sider som inngår i nettverket deira.

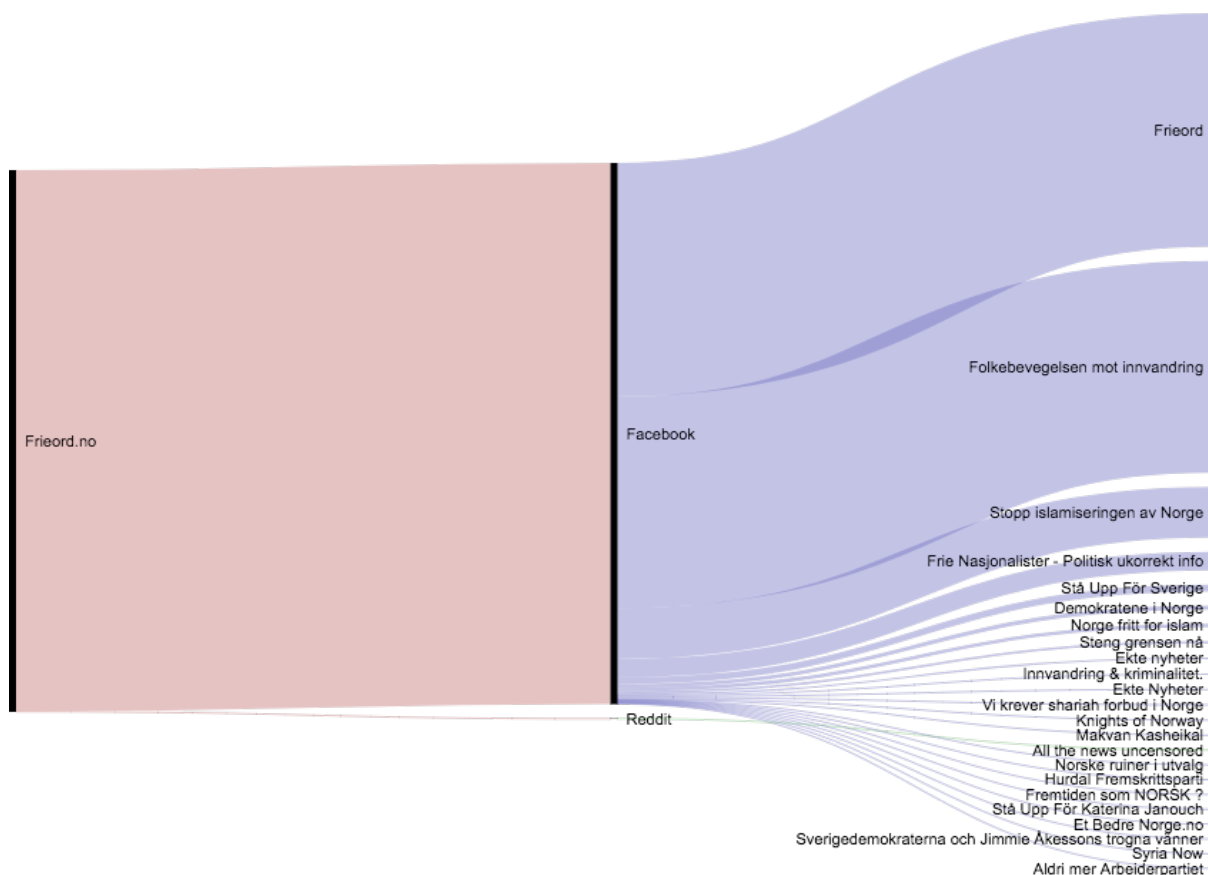
Figur 13. Skjerm dump fra Public8.netlify.com, som viser utsnitt av Page-like-nettverket til ”Steng grensen nå” og Alliansen – Norge (Kjelde: Netvizz)

Nettverksanalyse viser at det er tette band og koplingar mellom partiet Alliansen og Frie Nasjonalister, og at dette miljøet brukar Facebook-sider til å distribuere falske nyhende frå ei rekke alternative medium. Liksom Demokratane nyttar dei den russiske verktøykassa for å skape forvirring, misnøye og til å auke spenningsnivået.

FRIE ORD

Frieord.no er redigert av Thorgrim Olaf Bredesen, ein norsk nasjonalist og tidlegare leiar av den nynazistiske organisasjonen Vigrid (Klanderud, 2014). Nettstaden har ein islam- og muslimkritisk profil. Facebook-sida til Frieord har 8195 følgjarar.

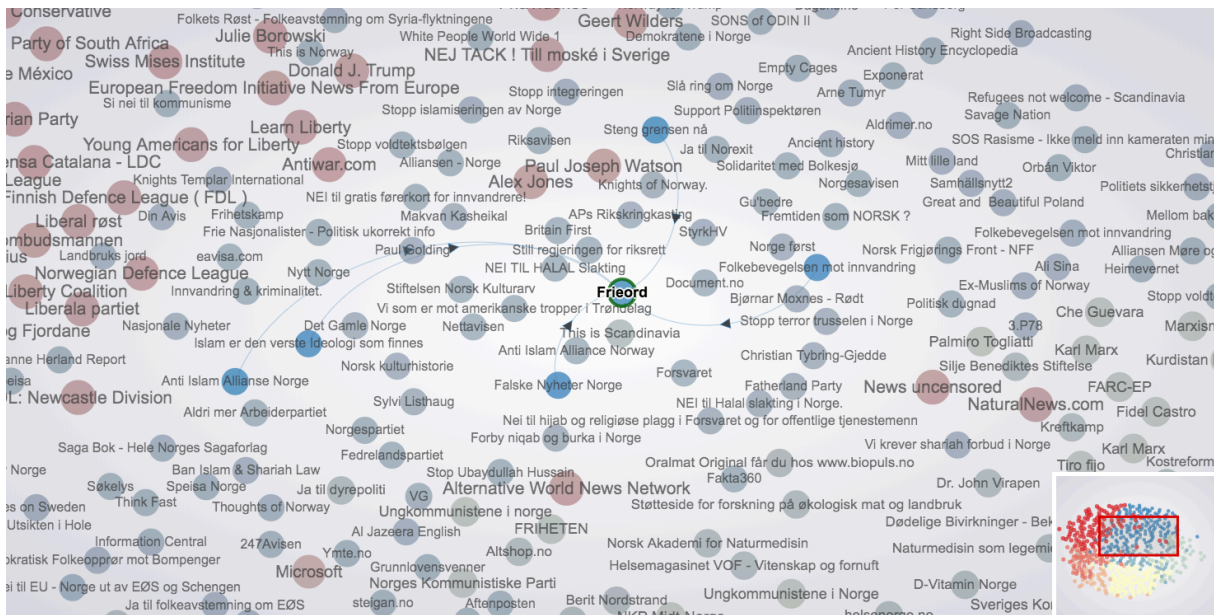
Data frå Crowdtangle og Storyboard (figur 14) viser at Folkebevegelsen mot innvandring har delt saker frå Frie ord heile 388 gonger, medan Stopp islamiseringen av Norge (SIAN) har delt saker 88 gonger.

Figur 14. Illustrasjonen viser Frieord.no sine distribusjonskanalar på Facebook. Sidene til FMI, SIAN og Frie Nasjonalister er sentrale distributører (Kjelde: Crowdtangle)

For øvrig viser også nettverksanalyse ved hjelp av Netvizz og Gephi (figur 15) at det er tette koplingar mellom Frie Ord, Folkebevegelsen mot innvandring (16.569 følgjarar), Stopp islamiseringen av Norge (29.278 følgjarar) og partiet Alliansen (via Steng grensen nå/Frie Nasjonalister). Det er eit stort lappeteppe av Facebook-sider som heng saman, som ser ut til å vere ein anti-islamsk allianse, som distribuerer falske nyhende og politisk propaganda. Pegida Norway (14.157 følgjarar) og Norwegian Defence League (29.048 følgjarar) kan også ha ei rolle. Ein må forske vidare for å avdekke kven som står bak dei ulike sidene.

Figur 15. Skjermdump fra Public2.netlify.com som viser Page-like-nettverket til Frie Ord. Facebook-sida til den høyreekstreme nettsida blir blant anna likt av FMI og Steng grensen nå (Alliansen) (Kjelde: Netvizz)

FRIHETSKAMP.NET

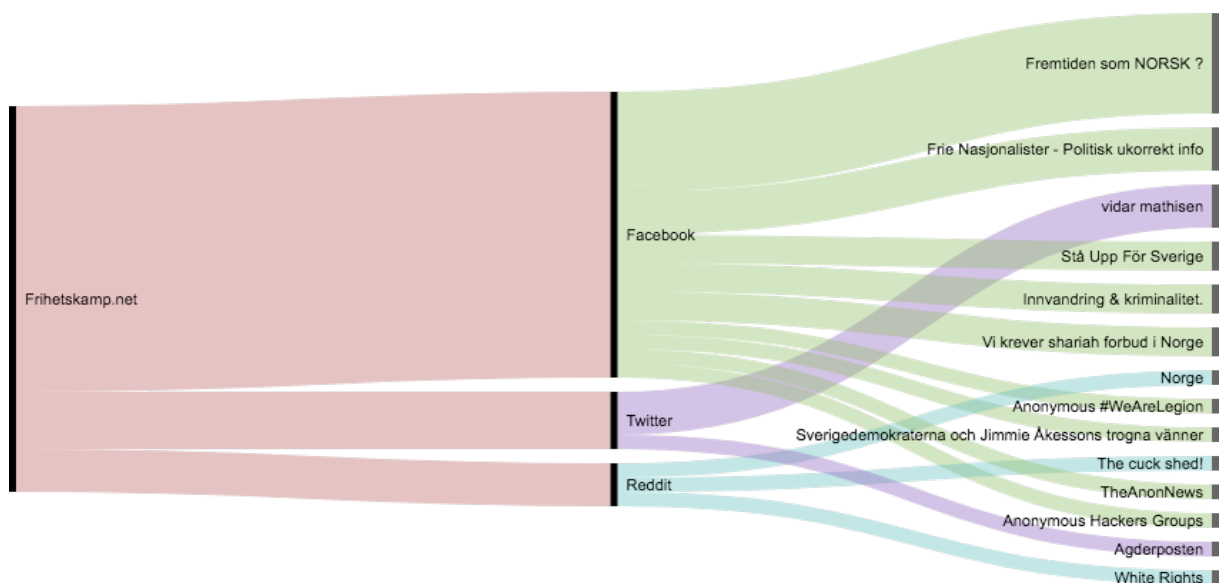
Det såkalla kvit makt-miljøet i Sverige har bruhovud i blant anna Norge. Den nordiske motstandsbevegelsen (NMB) blei danna i 2003 og har nettstaden Nordfront.se. Sistnemnde lenkar til Nordfront.net, som har url-vidaresending til den nasjonalsosialistiske nettstaden Frihetsskamp.net. Miljøet i Sverige veks. Nokre er radikalisererte medlemmer av Sverigedemokratane, andre frå konspirasjonsmiljøa. Dei siste har vore prega av - demokratiforakt og antisemittisme, men dei siste åra har rase blitt viktigare. Både leiaren for NMB i Norge og drivaren av nettstaden Frihetsskamp.net er busett i Sverige. Den norske organisasjonen består av nokre titals aktive medlemmer, mot under hundre i Finland og noen hundre medlemmer i Sverige (Haug, 2018).

Frihetsskamp.net hyller Hitler og. publiserer eit stor tal innvandringsfiendtlige saker (tabell 2). Innhaldet er rasistisk og anti-semittisk. Til dømes: ”Ovenfor hvite nasjoner står verdens jøder i spissen og forfekter multikultur og raseblanding, og er blant de første til å angripe enhver som taler ut mot den multikulturelle krigsstrategien.”

Tabell 2. Lista viser dei mest delte sakene frå det Frihetskamp.net i 2017. Toppsaken blei delt 5380 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	👤	Sexslave funnet lenket fast i kjelleren til innvandrer-kafé 13. Jan 2017	5,380
2	👤	Imam: – Seksuelt samleie med sin biologiske datter er fullt tillatt 8. Nov 2017	4,508
3	👤	Spyttet baby i ansiktet: «Hvite mennesker burde ikke få barn!» 21. Feb 2017	3,728
4	👤	Stordalen med ny millionstøtte til utviste asylsøkere Apr 26	1,630
5	👤	Økning av vold mot etniske nordmenn i Oslo 30. Jun 2017	1,283
6	👤	Folkefiendtlig journalist hetser mot det norske folk 18. Feb 2017	1,150
7	👤	Voldtekten i Trondheim: Gjerningsmennene var innvandrere 17. May 2017	1,015
8	👤	Motstandsbevegelsen gir folkeforræderne svar på tiltale! 12. Apr 2017	994
9	👤	Alt du trenger å vite om demonstrasjonen i Fredrikstad! 6. Jun 2017	624
10	👤	Putin: «Syria er befridd, tid for flyktninger å reise hjem!» 5. Dec 2017	613
11	👤	Maskerte innvandrere kastet fyrverkeri inn i en barnevogn 3. Jan 2017	545
12	👤	FILM: «Anti-Pride»-aktivisme i Oslo 3. Jul 2017	545
13	👤	«Holocaust» er en bløff 27. Jan 2017	534
14	👤	Ungarn etablerer frivillig anti-invasjonsstyrke for å sikre grensene 24. Mar 2017	524
15	👤	Mottar trygd uten noen gang å ha vært registrert bosatt i Norge 19. Jan 2017	490
16	👤	Politisk diskriminering og polititrukasserier på musikkfestival 20. Aug 2017	475
17	👤	«Knus homolobbyen!» – demonstrasjon i Fredrikstad 29. juli 29. Apr 2017	451
18	👤	Nasjonalsosialisten Per Imerslund 9. May 2017	412
19	👤	Folkeforrædere vil gi «asylbarn» permanent opphold 17. Mar 2017	344
20	👤	Søknad om å få avholde demonstrasjon er innlevert! 28. Apr 2017	272

Data frå Crowdtangle (figur 16) viser at Frihetskamp.net blir delt av blant anna ”Fremtiden som NORSK?”, ”Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info”, ”Innvandring & kriminalitet.”, samt ”Vi krever Sharia forbud i Norge”. Nettverksanalyse med Netvizz og Gephi gir lite tilleggsinformasjon. Desse sidene er i liten grad kopla med andre i eit Page-like-nettverk, utover at vi ser ei mulig kopling til partiet Alliansen (via Frie Nasjonalister).

Figur 16. Illustrasjonen viser Frihetskamp.net sine distribusjonskanalar i sosiale medium. (Kjelde: Crowdtangle)

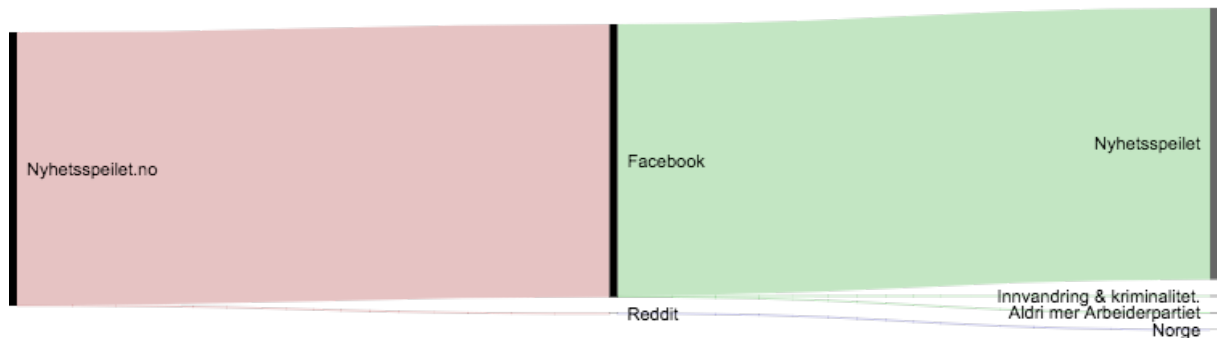
KONSPIRITUALITET: NYHETSSPEILET

Nettstaden www.nyhetsspeilet.no blei starta i 2009 og kallar seg “et åndsvitenskaplig og sannhetssøkende nettmagasin skrevet av folket for folket”. Med saker som “Hitlers økonomiske mirakel” (Myhre, 2013) og “Flyktningskrisen – sionistenes onde skaperverk” kan ein karakterisere nettstaden som antisemittisk. Det er også innslag om geopolitisk stress, utanomjordisk liv, samt konspirasjonsteoriar om EU. Religionsvitar Asbjørn Dyrendal karakteriserer Nyhetsspeilet som ei sentral side for norsk konspiritualitet, det vil seie konspirasjonsteoriar i esoteriske miljø. Publisering av saker på nettstaden starta rundt 2010, men med dalande aktivitet etter 2016.

Er Stoltenberg jøde? Dette spørsmålet fekk Thorvald Stoltenberg, den tidlegare utanriksministeren, på Jernbanetorget i Oslo av ein mann som presenterte seg som journalist for nettstaden Nyhetsspeilet. Vedkomande spurde også om Stoltenberg hadde aksjar i vaksineprodusentar og om han hadde delteke på møte i Bilderberg-gruppa, eit årleg privat konferanse med 120-150 deltakarar frå den globale makteliten – og konspirasjonsteoretikarane sitt hatobjekt (Habul, 2012). Filter Medier har dokumentert at Nyhetsspeilet brukar manipulerte bilete og lenker til useriøse nettstader, mellom anna artiklar av ein tidlegare leiar av Ku Klux Klan, amerikanske konspirasjonsteoretikarar og den nazistiske nettstaden Stormfront. (Skybakmoen, Klungtveit, Berg & Nordseth, 2017a). Nokre

skribentar er anonyme og bruker falske namn og pseudonym. Saka “Ble 9 leger drept fordi de fant en kur mot kreft?” er delt heile 12.997 gonger, ifølgje data frå Storyboard.

Dataskraping med Crowdtangle viser at delinga hovudsakeleg skjer via Facebook-sida Nyhetsspeilet (figur 17). Den hadde 2148 følgjarar i november 2017. I tillegg er det ei lukka Facebook-gruppe som heiter Nyhetsspeilet med 1018 medlemmer.

Figur 17. Illustrasjon av distribusjonskanalane til Nyhetsspeilet. (Kjelde: Crowdtangle)

Produksjonen av nytt stoff på nettstaden er låg, men Facebook-sida deler hyppig dei gamle sakene. Dei mest delte sakene frå Nyhetsspeilet blei spreidd på Facebook av den høgreestreme Facebook-sida “Aldri mer Arbeiderpartiet” (36.091 følgjarar). Folk som likar Nyhetsspeilet likar også Facebook-sidene Folkets Strålevern, Norgespartiet og Steigan.no, ifølgje algoritmane til Facebook. Skribentar som er kjende bidragsytarar til nettstaden er med i Facebook-gruppene Vaksineaksjon.no - Vaksineinformasjon for den bevisste, samt Utenomjordiske & Flyvende Objekter - Kornsirklar ++, Norsk UFOSENTER, Vi som bryr oss om avisa Klassekampen, Esoteriske Nettverk, samt Siviliserte åndsbyggende samtaler. Desse personane likar også sidene Foreningen for Fritt Vaksinevalg - Min Kropp, Mitt Samtykke, Vaksiner - tør du ta sjansen?, samt Kilden Nyheter - uavhengig presse (5570 følgjarar).

Utanom Nyhetsspeilet er det fleire andre alternative medium i same sfære av konspiritalitet. Desse skal vi nå gå gjennom.

NYTTNORGE.COM, NATTNytt.COM OG CHRISTIAN PAASKE

The Flat Earth Society har medlemmer rundt heile jorda. Dei trur at Nordpolen ligg midt i verda, og at vi er omgitt av ei 45 meter høg mur av is. Antarktis. Det anonyme skribentfelleskapet bak Nyttnorge.com, tidlegare Nyhetsblikk.com, har mykje stoff om at

jorda er flat, det same hadde Nattnytt.com og bloggen til Christian Paaske (christianpaaske.wordpress.com), arrangør av Alternativmessen i Stavanger.

Dei mest delte sakene frå Nytt norge.com blei publisert etter valet (tabell 3).

Tabell 3. Lista viser dei mest delte sakene på Nytt norge.com i 2017. Toppsaken blei delt 2572 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	Kreftbehandling i Norge er dødelig Dec 2	2,572
2	Veldig små hus er en god idé Nov 23	138
3	Cannabis hamp verdens viktigste plante Dec 3	123
4	E-stoffer: Hvordan skjule gift bak et nummer Nov 18	42
5	Ebola i Norge - falske epidemier designet for total kontroll Nov 15	38

Rund eller flat? Alt i det sjette hundreåret før vår tid, meinte Pythagoras at jorda var rund, og omkring år null var grekarane og romarane einige om dette. Heilt sidan Kopernikus i 1543 latterleggjorde Lactanius (240-320), har flat jord-trua vore eit symbol på uvitskap og tilbakestående tenking. Likevel har generasjonar av elevar blitt fortalt myten om korleis Kristoffer Colombus forsvarte at jorda er kuleforma mot eit dogmatiske kyrkje og overtruiske sjømenn, som var redde for å seile utfor kanten. Til i dag har paradigmeskiftet frå flat jord til rund globus vore eit element i narrativ om skiljet mellom vitskap og religion (Nothaft, 2011).

Den nye myten om den flate jorda stammar frå 1800-talet (Søderlind, 2005). Sidan midten av 1900-talet har flat jord-grupper promotert teorien og i seinare tid har sosiale medium gitt dei eit større publikum. Flat Earth Society har 111.275 følgjarar på Facebook. Det er ei rekkje andre grupper og nettstader som formidlar budskapet. Mange er motivert av pseudovitskap, bokstavtro religiøsitet og hevdar at teorien om den kuleforma jorda er ein konspirasjon. Fenomenet oppstod rett etter tusenårsskiftet, då New Age spiritualitet og konspirasjonskultur fusjonerte i konspiritalitet. Omgrepet, som først blei lansert av Charlotte Ward og David Voas i 2011, er ein merkelapp på denne samanblandinga av konspirasjons- og alternativkultur. Ein konspirasjonsteori er ein idé om at nokon samarbeider og utøver makt i det skjulte, og ifølgje den amerikanske statsvitaren Michael Barkun er det tre kriterium: (1) Ingenting er tilfeldig, alt er eit resultat av medvitne og ønska handlingar. (2) Ingenting er som det ser ut til å vere, for dei som konspirerer er så mektig at dei greier å skjule spora. (3) Alt heng saman med alt, det gjeld å oppdage mønstra (Færseth, 2013). Konspirasjonsteoriar kan

både kome ovanfrå og nedanfrå: Elitar kan blant anna bruke konspirasjonsteoriar for å få kritikk til å prelle av eller mobilisere ålmenta i etniske og nasjonalistiske saker, medan ulike interessegrupper kan fremje konspirasjonsteoriar som forklaring på maktmisbruk (Asprem & Dyrendal, 2015).

Det norske utskotet av konspiratorialitet er blitt inspirert av det internasjonale miljøet på internett. Vaksinekonspirasjonar, som hevdar at vaksinar fører til autisme og blir brukte til å forgifta, kontrollera og tene pengar. UFO-konspirasjonar, som hevdar at myndighetene skjuler kontakten dei har med romvesen. Chemtrails, som hevdar at kondensstripene etter fly er gift og/eller blir nytta til overvaking. Antisemittiske konspirasjonsteoriar, som hevdar at jødane styrer verda og at Holocaust aldri skjedde. Konspirasjonsteoriar om at barnevernet og Arbeiderpartiet er vonde institusjonar, som utøver makt i det skjulte. Konspirasjonsteoriar om at muslimar vil overta den vestlege verda og at dei har ei plikt til å lyge.

Christian Paaske har vore talsmann for mange av ideane som blir fremja av Nyhetsspeilet, Nytt Norge.com og Nattnytt.com, både på bloggen christianpaaske.wordpress.com og med islamkritiske lesarbrev i Stavanger Aftenblad (til dømes 18.03.2017). I eit intervju med TV Vest fremja han ideen om ei flat jord: Verda er skapt med mennesket i sentrum, og geografisk er Nordpolen i midten, medan Sydpolen er ei isrand rundt kanten av den flate jorda.

NATTNYTT.COM

Under valkampen publiserte Nattnytt.com ei rekkje islam- og innvandringskritiske saker, som sidan er sletta. Det manglar kontaktopplysningar og skribentane brukar pseudonym, dei fleste signert med fiktive Vidar Jørgensen og Geir M. Thon. Domenet er registrert anonymt og det manglar informasjon om kven som er redaktør. Nettstaden brukar illustrasjonsbilete som ikkje har noko med innhaldet å gjere, mellom anna saker om vald og bråk blant innvandrarakar. Ei rekke artiklar har personangrep utan tilsvar frå den som blir angripen, slik Vær varsam-plakaten føreset, mellom anna 11 artiklar med personangrep på samfunnsdebattanten Sumaya Jirde Ali. Med andre ord ville Nattnytt.com blitt felt av PFU i alle tilfella som manglar tilsvar. Hets og karakteristikkar som “hyenen” og “det evneveike muslimske neket” blei ikkje redigert vekk frå kommentarfelta under sakene. Heilt identiske saker frå Nattnytt er tidlegare blitt publiserte på 24avisen.com og Nyhetsspeilet.no, mellom om chemtrails. Nattnytt har også lenka til andre alternative medium - som dinavis.no, 24avisen.com og nyhetsspeilet.no (Skybakmoen et al., 2017a).

Storyboard har data om dei 10 mest delte sakene (tabell 4), som blei publisert etter valet, sjølv om dei nå er sletta.

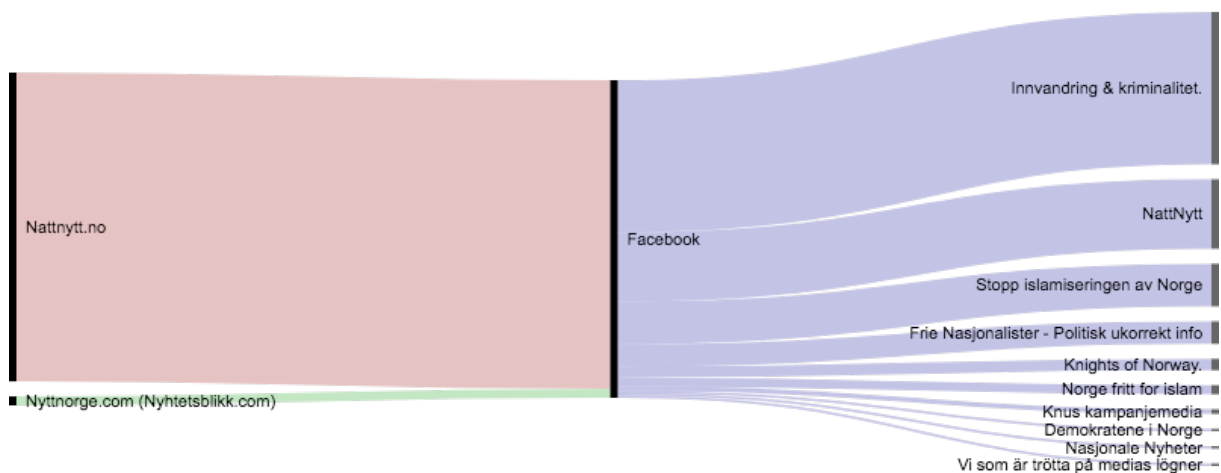
Tabell 4. Lista viser dei mest delte sakene på nattnytt.com i 2017. Toppsaken blei delt 8122 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Den norske pressen har gjort Sylvi Listhaug til et monster <u>Sep 12</u>	8,122
2	 Tybring Gjedde anbefaler nordmenn å se dette intervjuet <u>Oct 24</u>	7,670
3	 Erna Solberg satt på plass Sumaya Jirde Ali <u>Oct 22</u>	5,906
4	 Eskil Pedersen påstår nordmenn ler når muslimer drukner i Middelhavet <u>Sep 22</u>	4,705
5	 Sumaya Ali vil at Listhaug skal ta avstand fra Listhaug-grupper på Facebook <u>Oct 16</u>	4,442
6	 SV-politiker påstår somaliere bygger NORGE! <u>Sep 28</u>	4,198
7	 Denne Listhaug-hyllesten gir Knut Arild Hareide søvnproblemer <u>Sep 17</u>	3,950
8	 Eskil Pedersen drar frem Utøya etter Listhaugs Israel-kommentar <u>Sep 29</u>	3,659
9	 Dette bildet fra Oslo får nordmenn til å koke <u>Oct 4</u>	3,375
10	 Bekreftet: Ungdomslokale blir omgjort til Moské i norsk by <u>Oct 12</u>	3,276

Innhaldet på Sokelys.com er i same kategori. Nettstaden er lite lese og delt, ifølgje data frå Crowdtangle. Både Nyhetsspeilet, Nattnytt og Sokelys.com er døme på at det er kopling mellom alternativ medisin og new age-spiritualitet på den eine sida, og konspirasjonsteoriar, antisemittisme og høgreekstremisme på den andre.

Barkun har ut frå liknande døme frå utlandet konkludert at koplinga skuldast ein underliggjande logikk som knyter stigmatiserte påstandar om verda saman. “Stigmatisert kunnskap” er ulike førestillingar som er blitt underkjent av storsamfunnet. Frå pseudovitskap og alternativmedisin til kult-arkeologi, kornringar og andre idear som har blitt forkasta eller ikkje tatt på alvor av storsamfunnet. Dei som trur på desse ideane har ei førestilling om at det er nokon som ikkje ønskjer at sanninga skal bli kjent, at det er nokon som tener på at ho blir halde skjult. I neste omgang kan det bli danna eit skjebnefellesskap med folk med andre oppfatningar, som ikkje blir trudd. Etter kvart kan det då bli danna eit felles fiendebilete om eit undertrykkande storsamfunn.

Dataskraping med Crowdtangle viser at delinga av Nattnytt.com og NyttNorge.com skjedde på innvandringskritiske Facebook-sider (figur 18). Hausten 2017 - etter at vi hausta data - blei Nattnytt si Facebook-side sletta.

Figur 18. Illustrasjonen viser distribusjonskanalane til Nattnytt.no. Facebook-sida Innvandring & kriminalitet delte sida flest gonger. (Kjelde: Crowdtangle)

KILDEN.INFO

I 2011 lanserte Human-Etisk Forbund (HEF) ein kampanje som blei kalla “Ingen liker å bli lurt”. Her blei det sett kritisk søkelys på “klarsynte, kvakksalvere og krystallhealere, alle som utnytter deg økonomisk når du er i en sårbar situasjon eller skor seg på deg når du er ulykkelig”. Dette ramma eit brokete miljø av konspirasjonsteoretikarar, vaksinemotstandarar, alternativmedisinarar, ny-andelege og personar med band til høgrekstreme. Som ein reaksjon på kampanjen starta dei mest ekstreme alternativtilhengarane Facebook-sida “Alle liker å bli lurt 2”, som seinare blei “I Lyskilden og nettstaden ilyskilden.com (Tjomlid, 2013). Sidan har “I Lyskilden” skifta namn til “Kilden Nyheter” og held ein lågare profil. Men dei har framleis eit syn på omverda som er i strid med vitenskapen (Søderlind, 2017). Likelydande saker blir publiserte på nettstaden Frilanser – uavhengig rapportering (www.frilanser.tjenester.org), til dømes saka “Er du en flygende ape? – psykopatens medhjelpere og medskyldige”.

Nettstaden Kilden.info er utan redaktør, skribentane er anonyme og domenet er hemmeleg registrert. Sakene er utan kjelder eller med fiktive kjelder, til dømes “89% av kreftforskning kan ikke gjenskapes”. Her blir det blant anna hevda at konvensjonell kreftbehandling fører til sjølv mord (Kilden Info, 2013), og forsøker dermed å skremme kreftsjuke frå å velje medisinsk behandling. Dei vitenskaplege kjeldene som er nemnd i saka seier det stikk motsette av det Kilden Nyheter påstår (Tjomlid, 2013). Sakene frå Kilden blei lite delt i valkampen og elles i 2017. Facebook-sida “Kilden Nyheter – uavhengig presse” har 5569 følgjarar.

Dataskraping med Crowdtangle viser at nokre deler kjerringråd om kva eddik kan brukast til, andre åtvarar mot innhaldet. Facebook-sida Folkets Strålevern har 3420 følgjarar og har delt

saker frå Kilden Nyheter. Blant anna ei oppdikta sak om at nye dokument lekka av varslaren Edward Snowden avslører at staten betalar netttroll - eit angrep på Human Etisk Forbund (HEF), som har vore kritisk til ekstremisme i alternativmiljøa. Folkets Strålevern (19.05.2016): “Mange synes nok det er vanskelig å tro at dette er riktig. Vi i Folkets strålevern har ERFARING. Trist å erkjenne at HEF er infiltrert av dette, og enda tristere å oppleve at de ikke gjør noe for å rense opp”. Storyboard har ikkje data på Kilden.info.

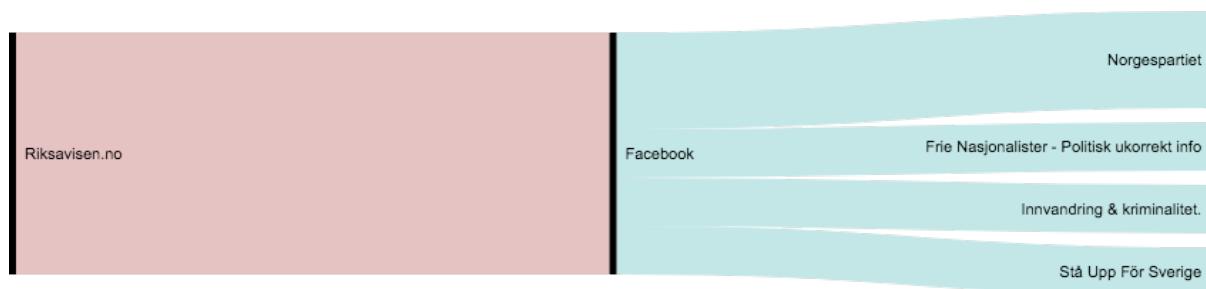
Forskinga til Barkun har vist at det går ei bru frå mistru til hovudstraumsmedium, politiske institusjonar og vitskap over til alternativ medisin, konspirasjonsteoriar om UFO-ar og høgreekstreme sympatiar. Eitt år før Oklahoma City-bombinga i 1994, besøkte terroristen Timothy McVeigh dei hemmelege installasjonane i Nevada kor myten vil ha det til at styresmaktene i USA skjuler UFO-ar dei har tatt kontroll på. På 1990-talet blei høgoreorienterte konspirasjonsteoriar stadig oftare kopla med tru på besøk frå verdsrommet. Denne fusjonen gav eit nytt og større publikum til høgreekstreme konspirasjonsteoriar ifølgje Barkun.

Til slutt har vi også analysert nettverket innan ulike former for konspiratorialitet hjelp av Netvizz og Gephi. Datahausting i dette miljøet resulterte i 427 Facebook-sider. Våre data, nettverksanalysen og gjennomgangen av dette miljøet, viser at desse oppfatningane har fått fotfeste i Norge.

RIKSAVISEN.NO

Redaktøren i Riksavisen.no er mangeårig bidragsytar i Nyhetsspeilet. Riksavisen skuldar Arbeiderpartiet for å drive med - eller skjule - rituelt misbruk av ungar, og koplar antisemittisme med konspirasjonsteoriar om falske jødar, som styrer Bilderberg-gruppa og Illuminati. Til liks med Nyhetsspeilet spekulerer Riksavisen i om Jens Stoltenberg er jøde – eller om flyktningskrisa er “sionistenes onde skaperverk” (Iversen, 2017). Plutseleg “oversvømmes vi altså med millioner av muslimer. (...) Det som kommer er hovedsaklig unge menn med (...) lav IQ”.

Storyboard har ikkje data om Riksavisen. Hausting med Crowdtangle (figur 19) fortel at nettstaden blir delt av høgreekstreme parti/grupper på Facebook.

Figur 19. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som distribuerer Riksavisen.no. (Kjelde: Crowdtangle)

EKTENYHETER.NO

Nettstaden Ektenyheter.no blei lansert av Onar Åm, som er kritisk til hovudstraumsmedium og meiner at nesten “alt av nyheter i Norge er sett gjennom rødt og grønt filter” (Åm, 2010). Åm er redaktør (Ekte Nyheter, 2017), men mange saker er signert med pseudonym.

Biletbruken misvisande, blant anna illustrasjonsbilete utan merking. Det blir blant anna lenka til Tara McCarthy og andre alt-right kanalar i USA, samt statskontrollerte Russia Today, som spreidde russisk propaganda under den amerikanske president-valkampen (Nrk, 2017).

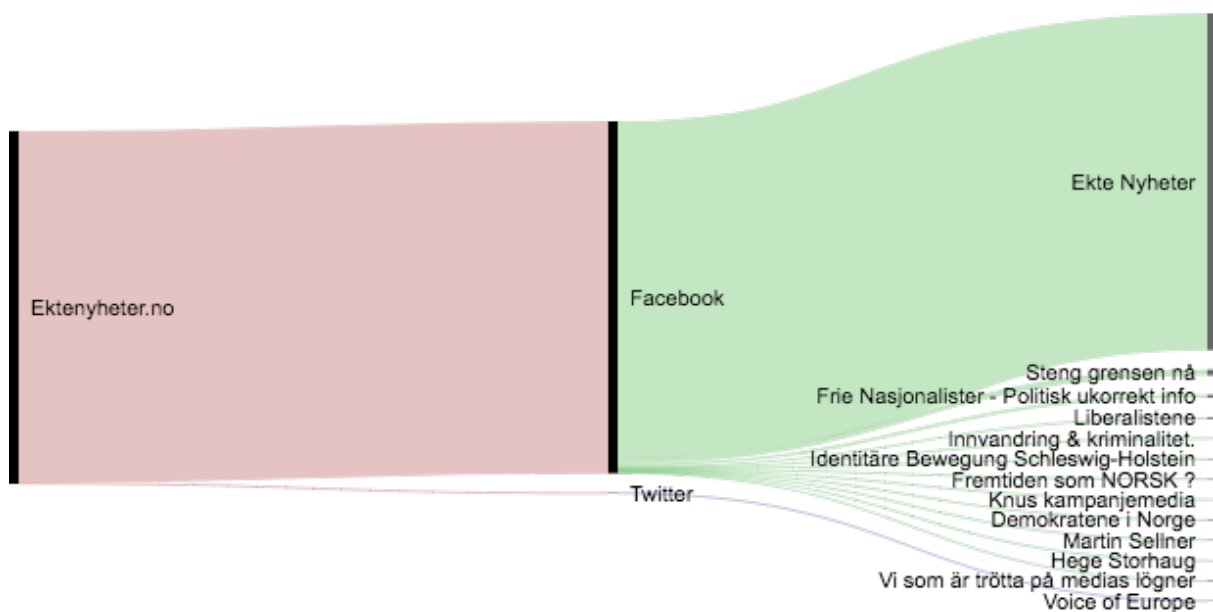
Filter Medier har dokumentert at det er ei kopling til partiet Liberalistane, som blei omtalt 19 gonger av Ekte Nyheter fram mot valkampen og promotert med direktesending frå partiet sitt landsmøte. På den andre sida har Liberalistane offisielt støtta Ekte Nyheter-redaktøren sitt forslag om å opprette ein fristat; Free state initiative (Skybakmoen et al., 2017a). I mai 2017 arrangerte Ekte Nyheter alt right-konferanse (Strømmen, 2017) i Oslo og inviterte Martin Sellner, ein av leiarane i den høgrekstreme gruppa Génération Identitaire (Gayle, 2017). Sellner er omtala i 29 artiklar av den alternative nettavisa.

Innhaldet (tabell 5) er prega av element frå alt-right: Pepe the Frog-memer, pro-Trump (“Mange elite-pedofile har blitt tatt etter Trump fikk makten”), konspirasjonsteoriar (“54 år siden attentatet mot John F. Kennedy”), angrep på feministar og journalistar (“Hykleriet tar ingen ende”), såkalla klimarealisme og innvandringskritiske artiklar (“Syrrer pågrepet for voldtekt av ponni i Berlin”).

Tabell 5. Lista viser dei mest delte sakene på Ektenyheter.no. Toppsaken blei delt 1910 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Per Fugelli: et dårlig menneske 14. Sep 2017	1,910
2	 Media stempler humor mot Trine Skei Grande som "falske nyheter" og er... 15. Dec 2016	1,671
3	 Erna åpner for skatteøkninger fordi mange innvandrere naver 14. Feb 2016	1,533
4	 "Antirasister" truet SIANs kvinnelige taler med voldtekt 7. Oct 2017	1,524
5	 Slutt for ytringsfriheten i Danmark? Mann dømt for å kritisere Islam 15. Feb 2016	1,482
6	 AP-fylkesordfører benytter seg av privat helsetilbud mens andre blir... 17. Jul 2017	1,433
7	 Høyres valgbed revet ned i Oslo 19. Aug 2017	1,378
8	 Pensjonert norsk Ryanair-pilot holder på å spy av Trine Skei Grandes... 8. Feb 2016	1,257
9	 Tyskere forlater Tyskland i hopetall 21. Oct 2016	1,124
10	 Sexskandalen vokser: Trine Skei Grande skal ha løyet til partiet Jan 8	999
11	 Demokratenes valgbed revet ned i Oslo! 19. Aug 2017	953
12	 NRK Supernytt skremmer barn med løgner og overdrivelser om Trump 10. Nov 2016	900
13	 Voldsvestre slår til på Karl Johan 12. Aug 2017	859
14	 ISIS oppfordrer sympatisører til å kidnappe vestlige barn 16. Jul 2017	766
15	 Trine Skei Grande involvert i sexskandale #hetoo Jan 4	765

Data hausta med Crowdtangle (figur 20) viser at sakene frå Ekte Nyheter blir delt av partiet Alliansen og deira assosierte kanalar Steng grensen nå og Frie Nasjonalistar – Politisk ukorrekt info. Også Demokratane i Norge og Liberalistane har delt saker frå nettavisa. Facebook-sida til Ekte Nyheter har 4697 følgjarar og har mellom anna delt Alliansen og Frie Ord sine nettstader.

Figur 20. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker frå Ektenyheter.no (Kjelde: Crowdtangle)

DINAVIS.NO

Domenet Dinavis.no blei registrert sommaren 2017 med kontaktopplysningar til Crundo, eit selskap med adresse i Estland. Det utanlandske selskapet blei først oppført som redaktør, seinare endra til Dan Nathaniel Shekel Hanssen. Skribentane er anonyme. I valkampen hadde Din Avis fleire negative artiklar om Venstre-leiar Trine Skei Grande, som førte til drapstruslar, og partiet oppmoda Nasjonal Sikkerhetsmyndighet til å undersøke om framande makter forsøkte å påverke stortingsvalet.

Opphavet til svertekampanjen var Facebook-sida “Nei til Trine Skei Grandes flyseteavgift. Etter at sida la ut Venstre-leiaren sitt telefonnummer fekk partileiaren så mange drapstruslar at ho måtte ha politivakthald. Facebook-sida manipulerte tilsynelatande saklege artiklar frå VG, Klassekampen, Nettavisen, Dagbladet og andre tradisjonelle medium ved å endre overskrifter, ingressar og ved å leggje inn oppdikta sitat (Furuly, 2016).

Seinare endra Facebook-sida namn til “Nei til Venstres flyseteavgift. Nå er namnet Dinavis.no (80.411 følgjarar). I tidlegare arrangement i regi av Din avis ligg to arrangement: Demonstrasjon mot Trine Skei Grandes flyseteavgift på Moss Lufthavn Rygge 1. juni 2016, eitt år før nettstaden Dinavis.no blei oppretta. Det andre arrangementet heiter “Markering på Moss Lufthavn Rygge tirsdag 16. Februar kl 18!” i 2016. Dette arrangementet er oppretta av Facebook-sida Venner av Rygge.

Nettstaden Aldrimer.no tolka Venstre-hetsen som mogleg innblanding i valet frå utanlandske makter (Stormark, 2017). Etter det vi kan sjå er det meir nærliggjande å granske om det er ei kopling mellom Din Avis og personar i kretsen rundt “Venner av Rygge”/Liberalistane.

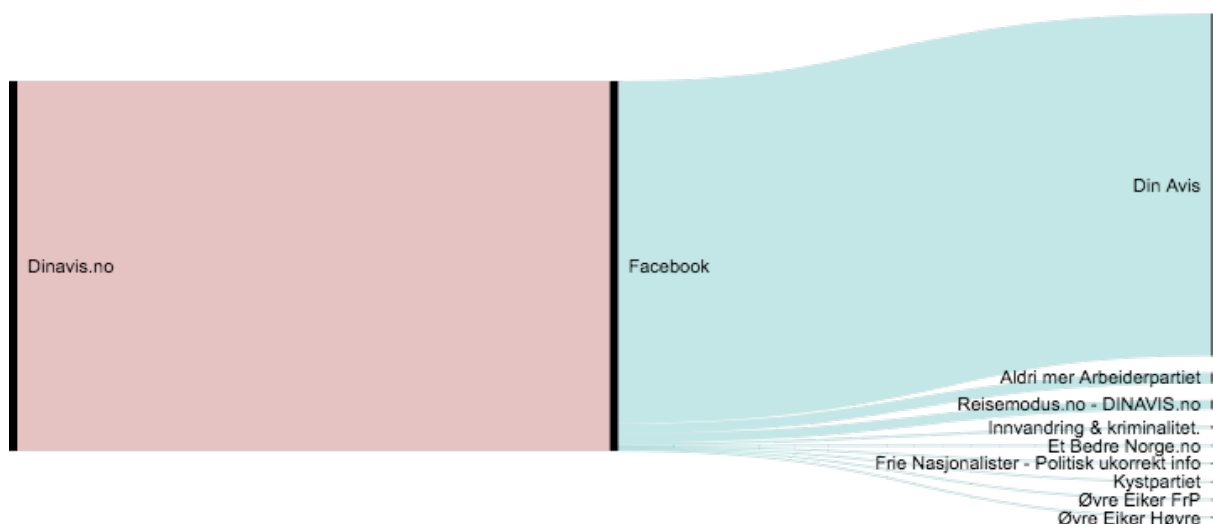
For det første har flyplass-aksjonistane eit domene (venneravrygge.no) som er registrert av ein stortingskandidat på lista til Liberalistane i Oslo. For det andre er det fleire døme på at Facebook-sida “Venner av Rygge” marknadsfører både Dinavis.no og Liberalistane. For det tredje har administratoren til “Venner av Rygge” mellom anna likt Din avis og Liberalistane, samt dei likesinna Facebook-sidene Libertinius og Sløseriombudsmannen.

Din Avis publisert fleire oppdikta saker i 2017 (tabell 6). Til dømes “Sp vurderte å nekte deg svenskehandel, legge ned taxfree og doble flypassasjeravgiften”, heitte det i ein sak publisert 27. februar 2017, som blei delt over 18.000 gonger. Her var budskapet at Senterpartiet sin programkomité føreslo desse sakene føre landsmøte i mars. Ifølgje saken til Din Avis var forslaga sletta frå Senterpartiet sin nettstad. Sanninga er at alle sakspapira ligg på nettet og ingen i partiet tok opp svenskehandel, tax-free eller flypassasjeravgifta (Vermes, 2017).

Tabell 6. Lista viser dei mest delte sakene på Dinavis.no i 2017. Topplassen, som er reint oppspinn, blei delt 18280 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Sp vurderte å nekte deg svenskehandel og legge ned taxfree Feb 27	18,280
2	 SV, Venstre, KrF, MDG og Rødt under sperregrensen Apr 11	7,139
3	 579 kroner for lastebil i Oslo-bommen i vinter Nov 14	6,864
4	 MDGs statsbudsjett: innfører flyseteavgift opptil 600 kroner per sete Nov 27	6,830
5	 Over 30.000 personer har underskrevet i protest mot økte bompenger i Oslo Oct 14	6,720
6	 MDG-Lan kjøres rundt i Audi med privatsjåfør når hun er på jobb Nov 21	5,427
7	 SP-vedtak kan gjøre taxfree-varene 25 % dyrere Apr 12	4,877
8	 Oslo: Mann fra Somalia (18) pågrepet for nytt voldtektsforsøk rett etter... Nov 25	4,804
9	 “Ingen” stemmer Venstre i Østfold etter at Rygge ble nedlagt Jun 30	4,701
10	 Næringslivet i Oslo fortviler: - mister inntjening og kunder på grunn av... Nov 23	4,673

Data frå Crowdtangle (figur 21) viser at Din Avis blant anna blir delt i sosiale medium av fleire innvandringskritiske gruppe/sider assosiert med Alliansen.

Figur 21. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker fra Dinavis.no (Kjelde: Crowdtangle)

Nettverksanalyse ved hjelp av Netvizz og Gephi viser at det kan vere tette koplingar mellom Liberalistane, Din Avis og Venner av Rygge, og det er grunn til å undersøke relasjonen mellom Liberalistane og begge dei alternative nettavisene Din Avis og Ekte Nyheter nærare.

Denne gjennomgangen har vist at Dinavis.no ser ut til å vere ei uoffisiell partiavis for Liberalistane. Det som starta som ei aksjonsgruppe mot flyplassavgifta, er transformert til ei alternativ nettavis, som har 200.000 månadlege lesarar og 80.000 følgjarar av Facebook-sida. Til samanlikning har Facebook-sida til Adresseavisen 77.615 følgjarar.

NORGESAVISEN

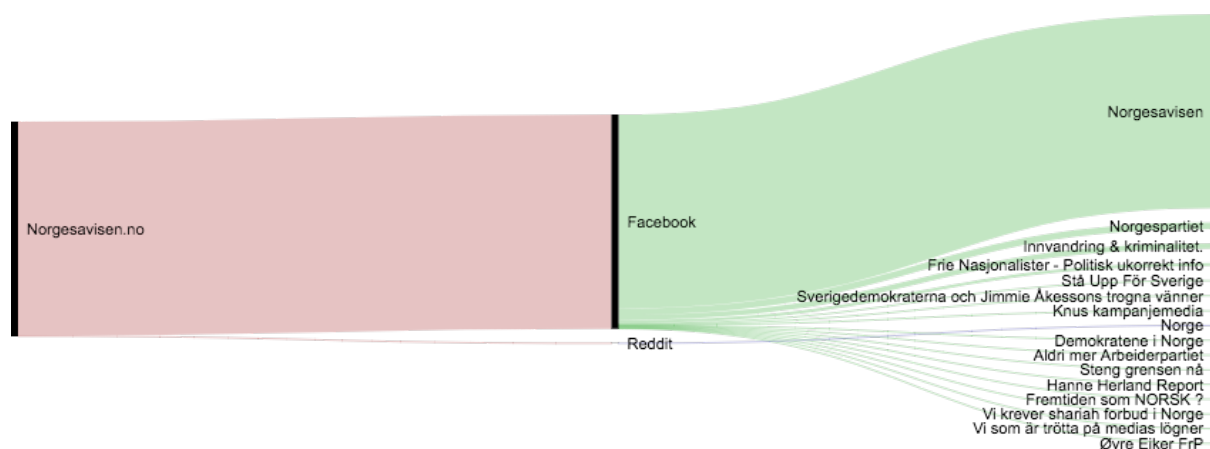
Norgesavisen.no framstiller seg som “en uavhengig nettavis som setter kritisk søkelys på viktige tema som riksmidia ofte omtaler på en ubalansert og lite nyansert måte”. Det viser ikkje på nettstaden kven som er redaktør. Skribentane er anonyme. Norgesavisen har publisert oppdikta nyhende frå utlandet, blant anna at EU har inngått ein hemmeleg avtale om at hordar av muslimske flyktningar fritt kan strøyme inn (Bergsaker, 2017). Dei fem mest populære sakene er delt til saman 12.134 gonger på Facebook (tabell 7).

Tabell 7. Lista viser dei mest delte sakene på Norgesavisen i 2017. Toppsaken blei delt 4231 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Finnes det ingen grenser for den konstante mobbingen av Sylvi Listhaug? Apr 28	4,231
2	 Barcelona avtalen – Hemmelig avtale om overtakelse av Europa inngått av... Sep 2	4,083
3	 Enkelte mener at Lan Marie Nguyen Bergs virkelighetsoppfatning kan... Mar 17	2,317
4	 Norges kjempegaver til Soros-stiftelse må få konsekvenser May 9	2,158

Domenet Norgesavisen.no er registrert av ein person som er medlem i den opne Facebook-gruppa til Norgespartiet, eit parti som kombinerer amerikansk grunnlovsfundamentalisme med konspirasjonstenking. Dei to leiarane av Norgespartiet er med i ei vennegruppe for Norgesavisen på Facebook. Både nettavisa og partiet fremjar narrativ om at Norge er eit skjult diktatur kontrollert av Arbeiderpartiet. Ap blir framstilt som ein marxistisk edderkopp i eit nett som styrer barnevern, psykiatri og domstolar. Norgesavisen stiller blant anna spørsmålet: “Er samrøret mellom Arbeiderpartiet og LO (rørsla) og deres mafialignende virksomhet den største forbryterorganisasjon vi pr. i dag har i Norge?”.

På Facebook har Norgesavisen 8289 følgjarar, medan Norgespartiet har 16638 følgjarar på si Facebook-side og tillegg ei gruppe med 2957 medlemmer. Data henta med Crowdtangle og Storyboard viser (figur 22) at sakene til nettavisa blir delte av Norgespartiet og ei rekke sider med høgreekstre sympatiar. Det er verd å merke seg at sida “Aldri mer Arbeiderpartiet” har 36.145 følgjarar.

Figur 22. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker frå Norgesavisen.no (Kjelde: Crowdtangle)

GUBEDRE.COM OG SPEISA.COM

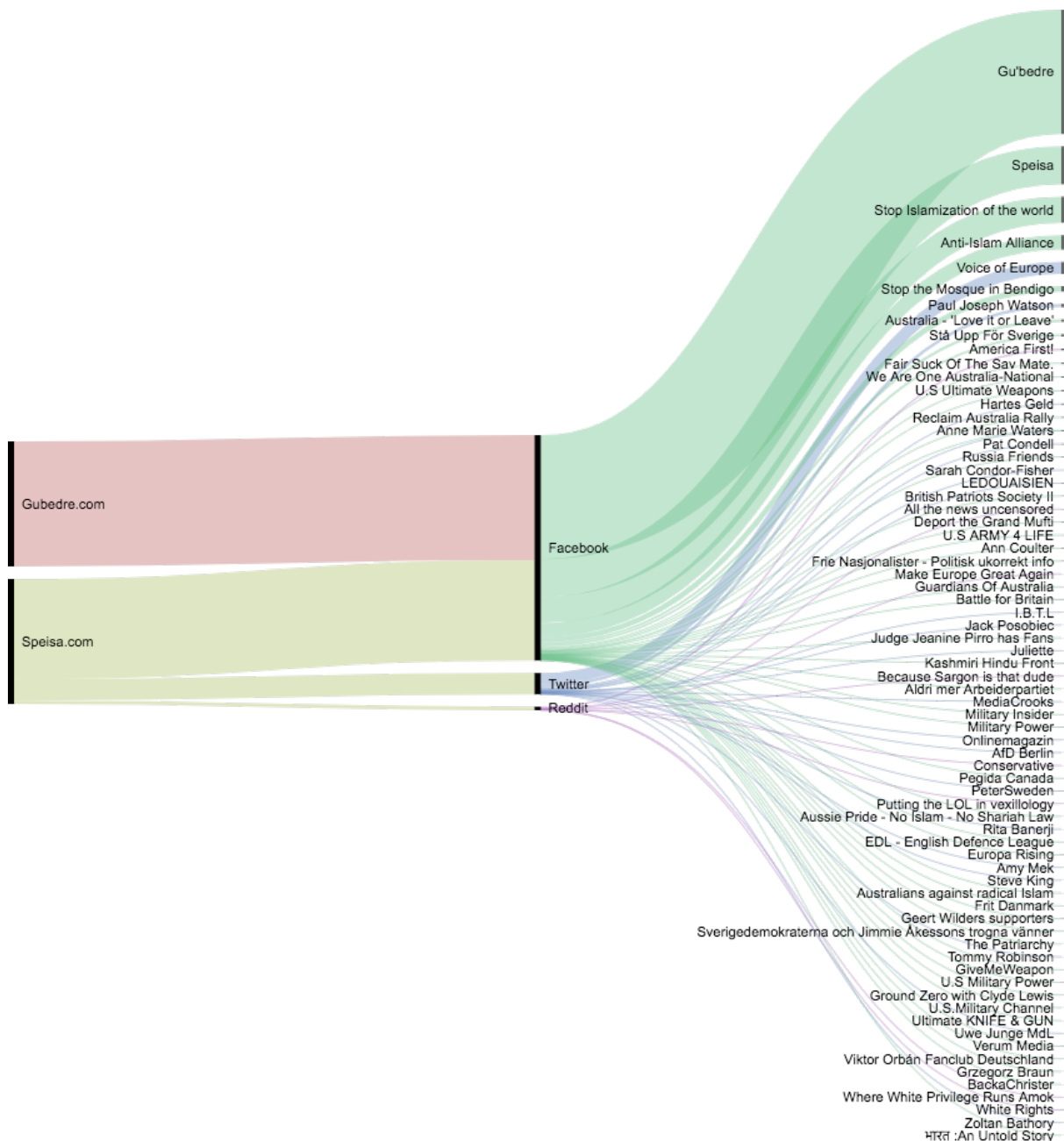
Dei to innvandringskritiske bloggane Gubedre.com og Speisa.com har same design. Når ein vel “More info” på Gu’bedre blir ein dirigert til Speisa.com, noko som kan tyde på same webmaster. Det er ikkje mogeleg å sjå kven som har registrert domena. Ingen av artiklane på Gu’bedre er signerte. Nokre bilete er manipulerte, andre tatt frå tradisjonelle nettaviser for å illustrere oppdikta saker, som er merka “Bare rølp”. Innhaldet kan karakteriserast som høgreekstrem humor: Den beste negervitsen til leiaren av Alliansen. Leiaren i KrF arrestert

for drapsforsøk. Leiaren i Venstre innfører dysleksi som skriftform i skulen. MDG meiner strikking kan overta for olja. Nettsida Speisa.com har dei same kjenneteikna, men er engelskspråkleg, har mindre humor, meir politikk, og omtalar særleg mange svenske saker.

På Facebook har Gu'bedre 4305 følgjarar, medan Speisa har 204.566 følgjarar. Ei Facebook-side som heiter SpeisaNorge har 442 følgjarar og deler saker frå Speisa.com. Brukarar som liker Speisa Norge, liker også Pegida.

Data frå Crowdtangle viser (figur 23) at Gu'bedre og Speisa.com blir særleg mykje delt av Facebook-sider med tilknytning til Stop islamization of the World og andre anti-islamske sider. Storyboard manglar data om sidene.

Figur 23. Illustrasjonen viser kanalane som deler saker frå Gubedre.com og Speisa.com (Kjelde: Crowdtangle)

EAVISA.COM

Eavisa.com er ein nettstad med oppdikta saker med klikkagn/lokketitlar og fiktive kjelder, til dømes “Forskning: Kvinner som gjør ALT husarbeide er de lykkeligste!” (Eavisa, 2016).

Denne saka blei aller mest delt i sosiale medium i Norge i 2016. Eavisa presiserer at nettstaden bare er meint som underhaldning og satire. Mange av dei mest delte saken (tabell 8) kan snarare oppfattast som mannsjåvinistiske og kvinneskammende.

Tabell 8. Lista viser dei mest delte sakene på eavisa.com i 2017. Toppsaken er delt 239.648 gonger. (Kjelde: storyboard.mx)

1	E Forskning: Kvinner som gjør ALT husarbeide er de lykkeligste! 10. Apr 2016	239,648
2	E Nå blir det forbudt å sykle på bilvei – syklistene raser 15. Dec 2014	86,039
3	E Forskning: Mennesker med høydeskrekk har høyere intelligens! 17. Oct 2016	61,384
4	E Svensk sjefsforsker: Norske kvinner er verdens lateste kvinner! 30. Apr 2016	50,820
5	E Rekordmange tilfeller av slanger i toalettet forrige uke. Slik unngår du... 6. Oct 2015	42,326
6	E Familiefar innlagt på psykiatrisk etter 14 dagers sommerferie med regn 29. Jul 2015	40,399
7	E Ny studie: Kvinner vil at menn skal ligge mer på sofaen! Jan 3	39,233
8	E Alle NAV-ansatte mottar sommerbonus på 41 000,- 8. Jun 2015	37,908
9	E Tord (27 år) ble syk etter å ha spist 3 kilo smågodt. Nå anmelder han... 17. Mar 2016	34,271
10	E Mor og datter åpner strippeklubb i Moss med pølservering! 4. Apr 2016	30,710

Dagen etter valet publiserte Eavisa ein oppdikta sak med referanse til Norsk Statistikk og Forskningsråd, kor det blei presentert ein “oppsiktsvekkende gallup der hele 9 av 10 nordmenn ønsker Sylvi Listhaug som statsminister. Det mest oppsiktsvekkende er kanskje at de aller fleste Arbeiderparti-velgere ønsker Listhaugs kandidatur som statsminister”, hevda artikkelen. I kommentarfeltet under saken er det fleire som uttrykker seg som om dei trur saka er reell.

VENSTRESIDA: STEIGAN.NO, DERIMOT, NY TID

I boka KonspiraNorge viser Johan Færseth fleire døme på korleis det negative synet på USA og Israel kan få venstresida til å gli over i konspirasjonsteoriar. Partiveteran i SV, Berit Ås, har tatt til orde for at terrorangrepa 11. september i realiteten var ein “inside job” og at kondensstripene bak fly eigentleg er kjemikalium som blir brukte av myndigheitene til å kontrollere befolkninga (Færseth, 2013, s. 236). Ås og fleire andre på venstresida har hevda at israelsk etterretning visste om terrorangrepa og åtvare jødane som jobba i World Trade Center. Slike konspirasjonsteoriar om WTC er også blitt fremja av til dømes Ny Tid, Steigan.no og Derimot.no.

NY TID

Månadsavisa Ny Tid blei distribuert med Klassekampen fram til hausten 2017. Denne avtalen blei sagt opp etter at Ny Tid publiserte spekulasjonar om ein kontrollert sprenging av World Trade Center (Walter, 2017). Ein annan artikkel i same utgåve spekulerte i om terrorangrepet

i Barcelona 17. august 2017 var regissert av statsmakta i Madrid. Tabell 9 viser dei mest delte sakene til Ny Tid.

Tabell 9. Lista viser dei mest delte sakene på Ny Tid. Toppsaken er delt 6148 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Spontan-aborterte, ble lagt i håndjern og kledd naken <u>13. Apr 2016</u>	6,148
2	 "Innllysende at 9/11 var en eksplosjon" <u>Sep 13</u>	4,616
3	 Spontan-aborterte, ble lagt i håndjern og kledd naken <u>14. Apr 2016</u>	4,448
4	 Indianernes siste kamp? <u>27. Sep 2016</u>	3,827
5	 Hvorfor kapitalismen skaper meningsløse jobber <u>Feb 15</u>	3,592

STEIGAN.NO

Bloggen til den tidlegare AKP (m-l)-leiaren Pål Steigan blei starta opp i samband med boka *Sammenbruddet* utkom i 2011. Frå januar 2014 blei Steigan.no eit elektronisk tidsskrift, som i desember 2017 blei forbetra teknisk i regi av selskapet Mot Dag AS. Denne nettstaden fremjar alle moglege konspirasjonsteoriar, til dømes at dei automatiske smartmålarane i straumskapet påverkar hjarterytmen. Nettstaden publiserer pro-russisk propaganda, støttar Assad i Syria og nektar til dømes for at Russland var involvert då Malyasia Airline MH17 blei skote ned i 2014. Steigan hevdar at EU jobbar for sensur "rettet mot enhver som forsøker å undergrave løgnkampanjene, forvrengingene og fortielsene i de mektigste mediene" og er dermed på line med president Trump i kritikken av hovudstraumsmedium.

Artiklar på Steigan.no blei lese over 5 millionar gonger i 2016, ifølgje bloggen, og dei tre mest populære artiklane blei lesne 50.000 gonger kvar. I 2017 har besøket auka og den mest populære artikkelen er delt på Facebook nesten 49.000 gonger (tabell 10).

Tabell 10. Lista viser dei mest delte sakene på Steigan.no. toppsaken er delt 48.882 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Svensk rapport: – Elbilenes batterier er klimaverstinger <u>Jul 31</u>	48,882
2	 Norges kjempegaver til Soros-stiftelse må få konsekvenser <u>Apr 30</u>	12,172
3	 Ingen vet hvor strømmen til elbilene skal komme fra <u>Jul 10</u>	8,886
4	 Flamsk prest i Syria: – Mediadekningen om Syria er den største... <u>Feb 11</u>	8,876
5	 Ytringsfriheten angripes – hvor blir det av reaksjonene? <u>Feb 22</u>	4,253

THEHERLANDREPORT.COM

Hanne Nabintu Herland står bak nettstedene Theherlandreport.com som ligg på same line som Steigan.no når det gjeld Russland, Assad i Syria og synet på hovudstrømsmedium. Dei to nettstedene krysspubliserer kvarandre sine artiklar. Storyboard manglar data om The Herland Report. Data hausta med Crowdtangle viser at The Herland Report blir delt i sosiale medium av den politiske høgre fløy, til dømes Facebook-sidene Aldri mer Arbeiderpartiet, Demokratane i Norge, Resett, De Kristne, Norgespartiet, samt Frie Nasjonalister. Herland er blant dei som kritiserer tradisjonelle medium hardast. ”Amerikanske medier eies av en liten økonomisk elite som også eier landets våpenindustri. Krigsretorikken fra disse mediene kopieres ukritisk, hver eneste dag, i norske medier”, sa ho til Klassekampen 10. februar 2018. I same sak hevdar Herland at VG driv propaganda: ”Norge hadde vært et bedre land hvis VG ble lagt ned. Da hadde vi hatt mindre hat. Det er slike aviser som kan gi borgerkrig i Norge”.

DERIMOT.NO

Vedkomande som har registrert domenet www.derimot.no har bakgrunn frå Norges Kommunistiske Parti, og som skribent hos Nyhetsspeilet og Steigan.no. Nettstaden Derimot.no publiserer konspirasjonsteoriar og pro-russisk propaganda (tabell 11). Data hausta med Crowdtangle viser at innhaldet blir kanalisert av høgre fløy, til dømes Facebook-sidene Frie Nasjonalister, Steng grensen nå, Norgespartiet, Nasjonale Nyheter, Kystpartiet, Knus kampanjedia, Innvandring og kriminalitet.

Tabell 11. Lista viser dei mest delte sakene på Derimot.no. Topplassen er delt 2716 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)

1	 Flyktningstrømmen en del av en større plan <u>Apr 15</u>	2,716
2	 Clinton-fondet: Hvorfor har den norske regjeringen overført... <u>Aug 12</u>	2,310
3	 George Soros Frakter han migranter for å destabilisere Europa? <u>May 8</u>	1,323
4	 Den norske innsatsen under 2. verdenskrig: Løgn og omskriving <u>Jul 15</u>	930
5	 Etterretningstjenesten som politisk aktør <u>Feb 3</u>	850
6	 Norge er med for fullt Storkrigen mot Russland forberedes <u>Aug 28</u>	760
7	 Fortell folk sannheten! <u>Feb 22</u>	641
8	 Storkrigen mot Russland forberedes. Norge er med for fullt. <u>Feb 20</u>	605
9	 Ingen rapporter fra Mosul, for nå er det USA som bomber. <u>Mar 14</u>	563
10	 Står europeiske religionskriger for tur? <u>Mar 21</u>	562

RIGHTS.NO, RESETT OG DOCUMENT.NO

Utanom dei nettstadene som er nemnde over, er det andre som er kandidatar på vår liste over alternative medium i stortingsvalet. Nokre er tatt med på lista, andre er utelatt etter ei totalvurdering. Rights.no, Document.no og Resett.no publiserer einsidig negative og til tider direkte fiendtlege framstillingar av muslimar. Redaktørane og forfatarane skriv stort sett under egne namn. Desse nettstadene blir ofte kritisert for at kommentarfelta inneheld hatefulle ytringar retta mot muslimar og andre som blir halde ansvarlege for ”islamiseringa av landet”. Desse nettstadene har ofte saker blant månadens 10 mest likte og delte saker i sosiale medium i Norge, viser data frå Storyboard.

Ifølgje Cathrine Moe Thorleifsson, som er forskar ved Senter for ekstremismeforskning (UiO), har grensene for kva som er akseptabelt flytta seg dei siste åra. ”Ytterkantene er blitt mainstream. Uttalelser som for få år siden var utenkelige, er normalisert” (Gerhardsen, 2017).

Document.no publiserer einsidige kronikkar og kritiske nyhendeartiklar med brodd mot innvandring og islam, men etter vår vurdering er det ikkje desinformasjon og konspirasjonsteoriar på same ekstreme nivå som Nyhetsspeilet.no, Ektenyheter.no, Riksavisen.no, Steigan.no og liknande. Faktisk.no har faktasjekka Document.no fem gonger, men har ikkje avdekkja medviten desinformasjon – slik vi tolkar det. Derfor er nettstaden – under tvil – ikkje med på vår liste.

Den islamkritiske stiftinga Human Rights Service har nettstaden Rights.no. Dei er blitt sjekka sju gonger av Faktisk.no og er gjentekne gonger tatt i faktafeil og overdrivingar. Hege Storhaug har adoptert Trump sin retorikk og skuldar stadig hovudstraumsmedium for å vere ”fake news”, til dømes ”NRK med fake news – igjen” (5. august 2017). ”NRK vil islamisere oss”, skreiv Hege Storhaug på Rights.no (16. august 2017). Liknande retorikk om hovudstraumsmedium nyttar Resett.no. Etter valet skreiv redaktør Helge Lurås at «journalistene må være skuffet nå. Deres folk vant ikke». Resett.no blei lansert svært seint i valkampen, men har etablert seg som eit av dei mest leste, likte og delte medium i Norge. Nettstaden plasserer seg som regel på topp 10 kvar månad når det gjeld delingar i sosiale medium og har cirka 30.000 daglege lesarar. Kvar dag kjem det cirka 1500 kommentarar på nettsida. I tillegg kjem det kommentarar og engasjement på Facebook-sida. Redaktør Helge Lurås har ved fleire høve latt Resett vere eit mikrofonstativ for ekstreme røyster, som nynazisten Johan Slåttavik, og pro-russisk propaganda frå Bjørn Nistad. Nettstaden har også

vore kanal for anonym hets av Sumaya Jirde Ali og eksponering av detaljar frå sexlivet til Trine Skei Grande. Lurås hevdar at andre medium held kjeft om kritikkverdige tilhøve for å beskytte sine egne og framstiller det som ein edel handling når detaljer frå ein kornåker i Trøndelag blir gjort kjend; endeleg er det nokon som tør avsløre elitane sine løyndommar. Resett grunnjev trykking av informasjon, som etter normal presseetikk ikkje ville blitt publisert, med at sanninga skal fram og andre medium har vore feige.

Endå nyare enn Resett er Rapport-x.com, som liknar Nattnytt.com i innhald. ”Rapport-X er ment å være en nyhetsportal som presenterer nyheter og samfunnsaktuelle saker på en så objektiv måte som overhodet mulig”, heiter det i eigenomtalen. Samstundes som nettstaden har anonyme bakmenn som publiserer pro-russisk propaganda om Syria og åttvarar mot faren for ”utenomjordisk cyberattack”. Etersom nettstaden blei lansert i valåret 2017, har vi tatt det med på lista, sjølv om sida ikkje var lansert på valdagen.

ANDRE ALTERNATIVE MEDIUM

Nokre domene på lista er heilt marginale medium, til dømes den høgreekstre netstaden Ymte.no, som blei oppretta kort tid etter valet. Skribenten Johan Slåttavik har tidlegare vore tilknytt Frie Ord og forsvarer 22. juli-terroren offentleg (Snoen, 2017). På Ymte.no legg han ut grove personangrep og trakasserer meiningsmotstandarar, til dømes: ”En annen observasjon Ymte.no har gjort er at aktivisten Gard L. Michalsen i Medier24 trolig er alvorlig psykisk syk.” (19.02.2018).

Vi nemner kort Fakta360.no og Klimarealistene.com, som døme på klimarealisme – skepsis til global oppvarming og at klimaendringane er menneskeskapte. Sistnemnde blir delt av Ekte Nyheter, Liberalistane, Norgespartiet og Kystpartiet – og er døme på at høgrepopulistane i Norge tar etter USA også i dette spørsmålet. Historisk var miljøvern relativt lite polarisert i USA. Republikanarane var stolte av Theodore Roosevelt si rolle i å opprette nasjonalparker, medan Richard Nixon samarbeida med det demokratiske partiet om lovverk for å ivareta miljøet. Saken blei politisert på 1980-talet då Reagan-administrasjonen meinte reguleringane var ei byrde for økonomien og prøvde å svekke dei. Sidan har spørsmålet blitt prega av ideologi og gapet mellom leirane har auka (Dunlap & Mcwright, 2008).

Dei islamistiske propaganda-nettstadene som eventuelt måtte eksistere, er ikkje med grunna manglande opplysningar om førekomst og språkbarriere. Norskspråklege sider som Islamnet.no, Islam.no, Islamweb.no ser ikkje ut til å innehalde politisk propaganda. Det gjer derimot Koranen.no, som Trond Ali Linstad står bak. Han skriv konspiratoriske artiklar og

hevda til dømes at jødar har for stor makt her til lands, og at Henrik Wergeland kanskje var Norges første muslim. Derfor er Koranen.no med på lista vår, men sida er lite lest og delt. Dansk forskning har vist at anti-islamistar har oppretta falske Facebook-sider, som imiterer islamistar for å skape hatefulle reaksjonar mot flyktningar og asylsøkjjarar i Danmark (Farkas, Schou & Neumayer, 2017). Vi har ikkje data som tyder på noko liknande i den norske ålmenta.

Ein del alternative medium på venstresida er ikkje vurdert då dei i liten grad blir leste og delte i sosiale medium, til dømes Tjen-folket.no, Revolusjon.no, Marxisme.no, Ungkommunist.no og Bevegelsen.no. Men Friheten.no, som blir drive av Norges Kommunistiske Parti, er tatt med på lista vår, fordi nettstaden spreier konspirasjonsteoriar – til dømes at giftangrepet på Øst-Ghouta våren 2018, var ein falsk flagg-operasjon av vestlege styresmakter for å leggje skylda på Syria og Russland.

OPPSUMMERING OM ALTERNATIVE MEDIUM

Det er om lag 30 nettstader på vår oversikt over alternative medium i Norge. Denne lista er nokså flytande, fordi nye nettstader kjem og andre forsvinn. Gjennomgangen har vist at ferske og resirkulerte saker frå alternative medium er blitt delte tusenvis av gonger i valåret 2017. Sjølv om problemet med falske nyhende ikkje ser ut til å ha vore like omfattande i Norge som i val i andre land, kan ein likevel ikkje sjå bort frå at dei kan hatt innverknad. Til dømes bløffen om at Senterpartiet “vurderte å nekte deg svenskehandel, legge ned taxfree og doble flypassasjeravgiften”, som blei delt over 18.000 gonger.

Det nye omgrepet “fake news” blei i utgangspunktet brukt for å karakterisere løgner, propaganda, feilinformasjon og desinformasjon, medan Donald Trump nyttar det om massemedium som skriv kritisk. Våre funn viser at denne språkbruken er adoptert av populistiske krefter på høgre og venstre fløy i Norge. Mediekritikk er både naudsynt og positivt for den offentlege samtalen, og det er ein grunnleggjande demokratisk rett. Det er sjølvsagt bra med kritikk av skeiv kjeldebruk og dårleg verifisering av fakta. Mange nettaviser har lete seg lokka til å publisere klikkagn, personfokuserte bilete, skandaliserande overskrifter og tabloide framstillingar for å auke nettrafikken. Problemet med Trump, Herland, Storhaug og deira angrep, er at det inngår i ei overordna forteljing om at pressa er ein del av ein konspirasjon, som blir regissert av ein politisk korrekt allianse. Når ein påstår at pressa med medvit skjuler sanninga, forsvinn mykje av den konstruktive debatten. Den offentlege samtalen blir truga når ein gir inntrykk av at det ikkje er nokon hovudstraumsmedium ein kan

stole på, meiner professor Tine Ustad Figenschou, som forskar på alternative medium (Vegstein, 2018). Som vi skal sjå seinare i oppgåva, kan dette vere hovudføremålet.

Vi prøvde å kategorisere innhaldet, forsøkte å kjenne igjen mønster på tvers av sidene og skilje ulike politiske retningar. Mykje av innhaldet kunne ikkje plasserast på ein skala frå venstre til høgre. Fellestrekket i det alternative økosystemet ser ut til å vere anti-globalisme. Men kva dei ulike aktørane legg i dette omgrepet kan vere høgst forskjellig. For høgre fløy ser anti-globalisme ut til å bli assosiert med anti-immigrasjon og nasjonalisme i kombinasjon med klimarealisme, misnøye med styresmaktene, hovudstraummedium og feministiske teoriar om kjønn. Hatet mot Arbeiderpartiet kan blant anna ha samanheng med at desse aktørane assosierer Ap med globalisme. For venstre fløy blir anti-globalisme gjerne kopla med anti-kapitalisme og konspirasjonsteoriar om multinasjonale selskap, Bilderberg-gruppa, jødar og rike, som andre manipulerer verda til eigen fordel.

Vi konkluderer at anti-globalisme er ei grunnhaldning som bygg bru hovud mellom ekstreme aktørar på høgre og venstre fløy. Det generelle inntrykket er at i kampen mot ”den muslimske invasjonen” er Putins Russland ein god alliert og inspirasjonskjelde for høgrepopulistiske parti. Ingen parti i Noreg har erklært open støtte til Putin, slik fleire europeiske parti på høgrefløya har gjort. Til dømes Nasjonal Front i Frankrike der Marine le Pen har kalla Putin for ”den vestlege sivilisasjonens redningsmann”, medan det austerriske Fridomspartiet har eit formalisert samarbeid med Putins parti Sameint Russland. Men i Framstegspartiet har fleire leiande politikarar teke til orde for å avslutte Russlandssanksjonane som vart innførte etter erobringa av Krim i 2014 (Todal, 2018).

Når ein utfører kvalitative innhaldsanalysar i alternative medium og deira distribusjonskanalar er det tydeleg at dei inneheld mykje politisk propaganda. For å granske kva påverknad propaganda hadde på 1900-talet, tok ein i bruk retorikk og kritisk diskursanalyse for å påpeke logiske tankefeil, innebygde fordommar og så vidare. Den digitale revolusjonen har auka omløpshastigheten og spreinga, ved at falske nyhende kan gå viralt og globalt på ein augneblink i sosiale nettverk. Lokketitlar flørtar med fordommar og inviterer til at lesarane blir opprørte – dei same mekanismene som tidlegare tiders ryktemakarar, populistar og propagandistar utnytta. Falske nyhende forureinar informasjonsflaumen og angrip sjølv fundamentet for rasjonell argumentasjon. Dermed utgjer fenomenet eit trugsmål mot informert deliberasjon, ekspertise, utdanning og retorisk medborgarskap.

Den nye teknologien har endra folk sine literacy vanar og aktivitetar, endra kva kanalar ein vel for å finne informasjon, endra korleis ein konsumerer innhaldet og samhandlar med det. Når stadig fleire menneske surfar på internett og les nyhende på sosiale medium for å hente informasjon som grunnlag for sine val, stiller det nye krav til tilgangskompetanse.

Personalisering og algoritmar gir brukarane dei historiene som passar den enkelte føremonar, noko populistar, automatiske robotar og framande makter unyttar både politisk og økonomisk (Miller & Leon, 2017).

Kvifor trur folk at 911-terroren i USA var ein operasjon utført av styresmaktene, at månelandinga var filma i Hollywood, at 22. Juli-terroren var ein falsk flagg-operasjon, at global oppvarming er ein fantasi? Og korleis blir dei ein del av det alternative økosystemet? Kva er psykologien i konspirasjonsteoriar? Den engelske psykologen Karen Douglas og kollegaene hennar har gått gjennom all relevant forskning (Douglas, Sutton & Cichocka, 2017). Dei konkluderer at tru på konspirasjonsteoriar ser ut til å bli drive av tre motiv: (1) at ein ønskjer om å forstå (epistemiske motiv), (2) at ein ønskjer å vere trygg og kontrollere sitt eige miljø (eksistensielle motiv), og (3) at ein ønskjer å oppretthalde eit positiv bilete av seg sjølv og gruppa (sosialt motiv). I ei kaotisk og forvirrande verd er det eit generelt behov for å finne orden og mening. Mennesket har behov for å finne forklaringar på kvifor noko skjer, fordi ein stadig leitar etter mening og treng å bygge ei forståing av verda som heng saman. Det viktigaste er ikkje at svara vi finn er sanne, men at dei passar med våre eigne førestillingar, ifølgje psykologane. Konspirasjonsteoriar har kjenneteikn som skil dei frå andre kausale forklaringar. For det første er dei spekulative, for det andre er dei komplekse, fordi dei hevdar at mange aktørar står bak nok, for det tredje er dei resistente mot falsifikasjon, fordi dei påstår at aktørar kjem med desinformasjon for å dekke over noko. Dermed ligg det implisitt at dei som prøver å avkrefte konspirasjonsteoriane kanskje er ein del av sjølve konspirasjonen.

Vi har alle førestillingar som ikkje stemmer. Dei fleste er villige til å endre oppfatning i møte med fakta ein ikkje legg prestisje i å oppretthalde, til dømes kva som er det nordligaste punktet i Norge. Men dei som trur på konspirasjonsteoriar ønskjer å holde på desse oppfatningane, blant anna fordi dei har lagt ned tid og krefter på å setje seg inn i dei. Sidan ein ikkje ønskjer usikkerheit, er det meir komfortabelt å behandle dei førestillingane ein allereie har. At vaksinar er skadelege, at naturmedisin verker, at kondensstripene etter flyet er giftige eller blir nytta til overvaking. Jo større skala det er på saker og hendingar, desto sterkare er motivasjonen til å halde på konspirasjonsteorien i staden for å slå seg til ro med ein

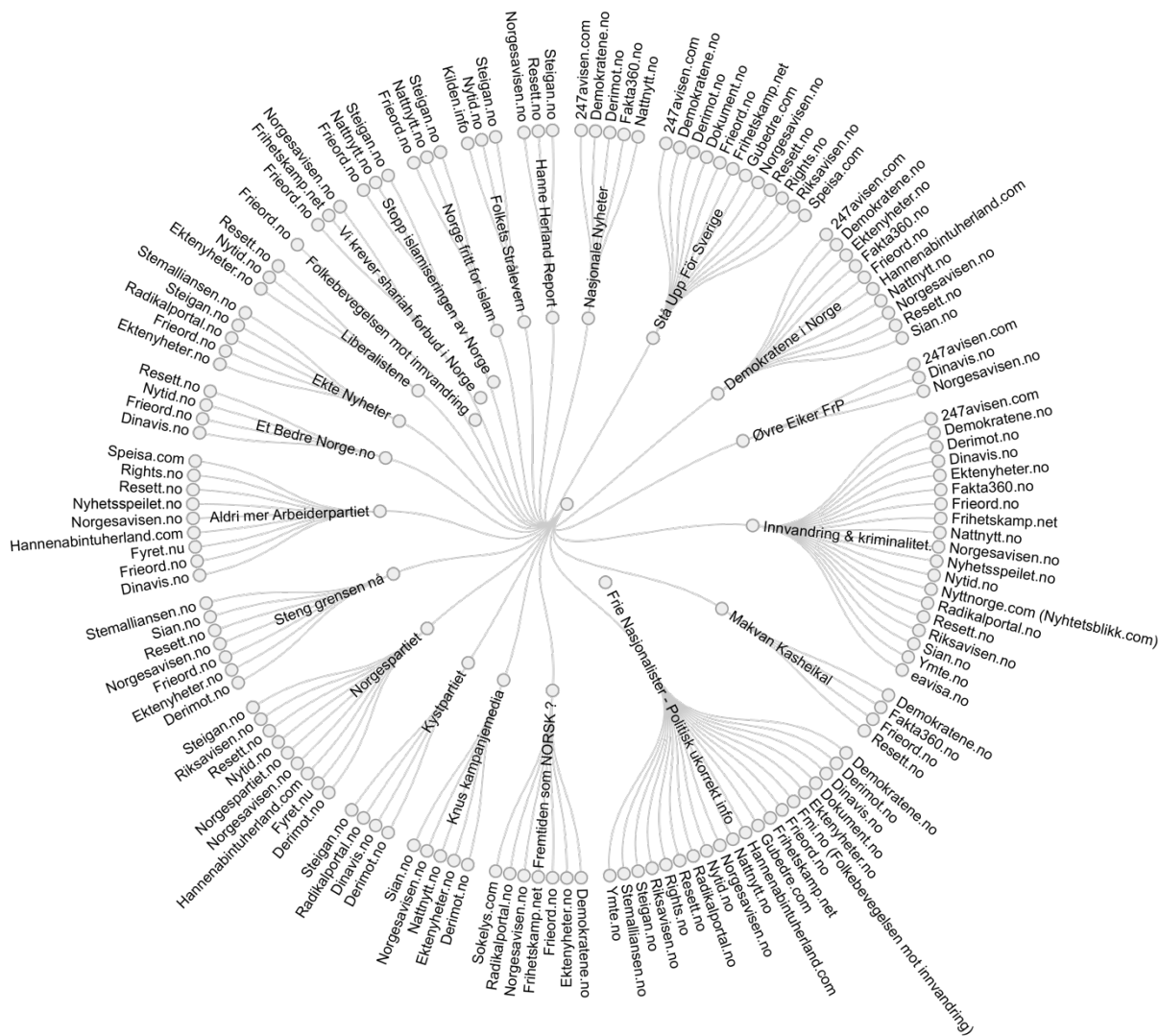
mykje mindre spektakulær forklaring. Konspirasjonsteoriar kan gi dei truande kjensle av kontroll, spesielt når alternativet er eit trugsmål mot livsstilen ein har (klimarealisme). Forskinga tyder også på at folk med dårleg sjølvbilete og som kjenner seg utanfor sosialt, er meir utsett for å tru på konspirasjonar. Blant anna fordi dei får ei kjensle av å sitje på kunnskap som ingen andre har og dette universet gir dei truande ei kjensle av å høyre til. Folk som er redde eller kjenner seg makteslause, er meir tilbøyelege til å gå inn i konspirasjonsteoriar.

DISTRIBUSJONSNETTET – DET DIGITALE AVISBODET

Vi spurde først om den norske ålmenta var prega av falske nyhende under stortingsvalet. Så har vi gått gjennom alternative nettaviser for å sjå kva for nokre medium som publiserer falske nyhende, konspirasjonsteoriar, propaganda og andre typar desinformasjon på internett (www). På leit etter svar på desse spørsmåla, såg vi dei i samanheng med det tredje; korleis blir desse omstridde nettavisene distribuert i sosiale medium?

Vi har brukt Crowdtangle, supplert med Storyboard, til å skrape informasjon om distribusjonsnett. Denne innhaustinga har gitt nesten 9818 liner i eit rekneark, som blant anna inneheld informasjon om (1) kven som deler saker frå ein nettstad, (2) kva saker som blir delt, (3) kva tid det skjedde, (4) kor mange interaksjonar det resulterte i, (5) kva type sosialt medium som blei nytta, med meir. Til saman er det registrert over 275.000 interaksjonar på dei postane som vi har hausta.

Når ein filtrer vekk dei Facebook-sidene som bare har delt alternative medium eit fåtal gonger, sit ein igjen med knapt 2500 dataliner, med informasjon om kven som i hovudsak deler desinformasjon. Ved hjelp av RawGraphs kan ein då visualisere kva for nokre Facebook-sider som deler alternative nettaviser (figur 24).

Figur 24. Illustrasjon som viser distribusjonsnett til alternative medium. Den indre ringen viser Facebook-sider som kanaliserer alternative medium. Den ytre sirkelen viser kva for nokre nettstader som blir delt. (Kjelde: Crowdtangle)

Illustrasjonen viser at fleire parti på høgre fløy deler politisk propaganda og desinformasjon frå alternative medium. Det gjeld til dømes Norgespartiet, Liberalistane, Norgespartiet, Demokratane i Norge og deira partileiar Makvan Kasheikal. Det er også stor spreing frå dei to Facebook-sidene ”Steng grensen nå”, samt ”Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info”, som begge truleg er styrt av Alliansen eller deira sympatisørar.

Fleire av Facebook-sidene demonstrerer den såkalla hesteskoteorien om at det er oppstått ein allianse mellom høgre- og venstrepopulistiske krefter. Frie Nasjonalister deler til dømes alt frå Demokratane og deira partiavis 247avisen, som støttar Israel, til den antisemittiske nettsida Frihetskamp.net, som hevdar “jøder dominerer Hollywood”. Frie Nasjonalister deler

også innhald frå kommunistiske Steigan.no, Radikalportal og Derimot.no, og frå høgreekstreame Alliansen, Folkebevegelsen mot innvandring og Ymte.no.

Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt Info (FN) har delt ei sak frå Demokratene.no om at Norge bør nekte tyrkiske politikarar å drive valkamp i Norge. Frå Derimot.no har Frie Nasjonalister delt ei sak om at flyktningsstraumen er del av ein større plan for å destabilisere Europa. “Det er en stygg globalist-elite med blant andre George Soros som til syvende og sist står bak masseinnvandring”, hevdar administratoren på FN. Frå Document.no ei sak om “julespill med koranvers på barneskole i Skien”. Frå Ekte Nyheter ei sak om at “tyskere forlater Tyskland i hopetall”, fordi dei ikkje orkar å “leve meir i det multikulturelle kaoset”. Så marknadsfører FN nettsida til fmi.no – Folkebevegelsen mot innvandring - med eit sitat om at den fridommen krigsveteranane kjempa for i 2. verdskrig nå blir skusla bort. Frå Frie Ord blir det delt ei sak om “Afgghansk asylsøker frikjent for grov voldtekt av mindreårig jente i Stavanger”. Frå Frihetskamp.net ei sak om at Ungarn etablerer ei friviljug anti-invasjonsstyrke for å sikre grensene. FN-administratoren spør: “Burde Norge gjort det samme? Og ville du deltatt med glede frivillig?”. Vidare marknadsfører FN den “satiriske” nettstaden Gubedre.com. Frå Nattnytt.com kjem ei sak om at muslimar feira terrorangrepet i Nice på sosiale medium. Frå Norgesavisen ei sak om ei trebarnsmor frå Skåne som opna heimen for to einslege mindreårige asylsøkarar frå Eritrea, og så blei dottera sexmisbrukt, ifølgje overskrifta. FN-administratoren delte saka med over 21.000 følgjarar med ein kommentar om “naiv svensk mor” som “lot ‘mindreårige’ asylsøkere bo hjemme hos seg og sine barn for å bevise overfor seg selv og omverden hvor prektig hun er, og at busk-negre fra Eritrea går problemfritt sammen (med) svensker”. Frå Radikalportal.no kjem ei sak om at Sylvi Listhaug sine “mest ivrige Facebook-venner sprer høyreekstremistiske konspirasjonsteorier og ren nazisme. Integreringsministeren lar folk fortsette å spre det verste av hat i hennes navn”. FN-administratoren har delt saka med ein kommentar om skribenten er ute etter å kneble ytringsfridommen, for det som ikkje passar med det “det venstrevridde verdensbildet til kommunisten”. På den eine sida blir Radikal Portal brukt til å skape irritasjon og mobilisere ytre høgre, på den andre sida viser det at også eit ekkokammer har innslag frå annleis tenkande. Frå Riksavisen kjem ei sak skrive av ein kjend konspirasjonsteoretikar om at det er 50 prosent sjanse for at Norge bli avvikla som sjølvstendig stat innan 10 år. Steigan.no blir delt, fordi “globalisten Erna Solberg og regjeringen planlegger å gi 7000 millioner for å hjelpe den globalistiske mangemillardæren George Soros til å bygge en organisasjon som mot polske myndigheters vilje skal blande seg opp i Polen (sic!) indre

anliggender”. Er Erna Solberg korrumpert og i den globalistiske mafiaen sine klør, spør FN-administratoren. Nettstaden til partiet Alliansen blir delt med ei tilråding om å lese Alliansens sitt verdiprogram (figur 25). I fleire tilfelle blir postane delt vidare av fleire tital personar.

Figur 25. Skjermtdump frå Facebook-sida til Frie Nasjonalistar - bare eit av fleire indisium på dei samarbeider med Alliansen.

Fleire av distribusjonskanalane for alternative medium har eit relativt stort tal følgjarar på sine Facebook-sider (tabell 12), spesielt når ein veit at Fædrelandsvennen har 41.808 følgjarar, Senterpartiet har 26.328, Venstre 34.023 og Kristelig Folkeparti 15.786.

Tabell 12. Liste som viser innvandringskritiske Facebook-sider med relativt mange følgjarar.

Namn på Facebook-side	Følgjarar
Aldri mer Arbeiderpartiet	36156
Norge fritt for islam	31203
Stopp islamiseringen av Norge	29290

Vi krever shariah forbud i Norge	27983
Steng grensen nå	27977
Frie Nasjonalister - Politisk ukorrekt info	21740
Norgespartiet	16654
Folkebevegelsen mot innvandring	16566
Liberalistene	14797
Demokratene i Norge	13685

Til samanlikning fekk Liberalistane 5599 stemmer i stortingsvalet, Demokratane 3830, Alliansen 3311 og Norgespartiet 151. Samanlikna med stemmetalet har desse og andre fløyparti atskillig fleire følgjarar i sosiale medium.

Vi har også sett korleis alternative medium og distribusjonskanalane i sosiale medium blir nytta til å spreie desinformasjon tilsynelatande for å skape forvirring i ålmenta, rotete tenking hos den einskilde og generell mistillit til informasjon. Var Behring Breivik aleine eller hadde han hjelparar? Eller som Nyhetsspeilet skriver: ”Så langt var dette etter alt å dømme en del av en større agenda enn Breiviks. Bare Gud vet hvilken – enn så lenge”. Sjølv om det alternative økosystemet var relativt lite, er det klart at innhald derfrå smittar over på offentlegheita. (Stod kanskje styresmaktene i USA bak terroråtake 911 likevel?)

Tidlegare forskning har vore opptatt av korleis internett tidleg blei brukt av ytre høgre som ein møteplass, til å spreie ideologi, til sal av tekstar og musikk med rasistisk innhald. Nokre forskarar har studert om internett bidrar til radikaliserings, til dømes ved at såkalla einsame ulvar kan bli del av ein større flokk og kor aktivistar kan oppmode kvarandre til å utføre vald og terror. Det gjeldande perspektivet er at internett spelar ei viktig rolle for korleis såkalla sosiale rørsler driv mobilisering. Det kan gå føre seg i virtuelle debattsalongar kor ein kan diskutere idear og koordinere aktivitetar utan innblanding frå statsmakta eller politiske motstandarar, kor ein kan utvikle kollektive identitetar og solidaritet, ofte på tvers av landegrensar. Såleis kan aktørar, som i liten grad slepp til orde i det offentlege ordskiftet, få fram sitt budskap til eit publikum (Haanshuus & Jupskås, 2017). Framveksten av digitale nettverk i form av Facebook og andre sosiale medium, har forsterka denne mobiliseringseffekten frå nettet. Når til dømes nokon melder seg på eit arrangement i regi av ei protestgruppe på nettet (Demonstrasjon mot Trine Skei Grandes flyseteavgift på Moss Lufthavn Rygge), så vil det bli synleg for nettverket til vedkomande. Dersom nokon andre i nettverket melder seg på, vil også deira nettverk bli varsla. På denne måten kan handlinga til

ein enkelt person raskt føre til ein dominoeffekt - ved at store gruppe menneske kan gi uttrykk for ei felles meining eller handling (Enjolras et al., 2013, s. 32).

Hanshuus og Jupskås hevdar at når mange trykker “liker” er det ein indikasjon på at Facebook-sida fungerer som einvegskommunikasjon. Når responsen er mange kommentarar, tyder det på at sida er ein kommunikasjonskanal og debattarena. Og når informasjon blir delt vidare til personar utanfor det opphavslege nettverket, kan sida kallast ein distribusjonskanal der føremålet er å rekruttere, formidle idear til personar utanfor kretsen av følgjarar (Haanshuus & Jupskås, 2017).

Dette kan, etter vårt syn, diskuterast. Som sagt viser vår dataskraping med Crowdtangle at deling frå alternative medium har ført til over 275.000 interaksjonar på sosiale medium. Kvar gong ein liker, kommenterer, blir tagga i eit bilete, omtala i ein status, følgjer ei side, med vidare, så skapar dette noko Facebook kallar ein “edge”. Ut frå desse opplysningane avgjer Facebook sine algoritmar kva som skal dukke opp den enkelte brukaren sin nyhendestraum (feed). For at ei Facebook-side skal bli synleg i feeden til følgjarane, er det nokre sentrale faktorar: At posten har bilete, eller aller helst video. Og ikkje minst at mange trykker liker, kommenterer og deler posten vidare. Når mange gjer dette i løpet av kort tid, så aukar sjansen for at posten viser i feeden og går viralt (Widman, 2017).

Med andre ord vil administratorar med kompetanse om korleis algoritmane fungerer og retorisk kunnskap om kva type titlar og teks som skaper engasjement, kunne få stor spreing på det vedkomande legg ut. Algoritmane er blinde for etikk, moral og politikk, men er programmerte for å skape mest mogleg trafikk og profitt. Nøktern saksframstilling og nøytrale titlar skaper ikkje engasjement på same måten. Det er følgeleg ei digital ålmente kor demagogane har størst sjanse for å lukkast, for dei spelar på kjensler, identitet, polarisering, populisme, og dikotomiar som dei mot oss, godt og vondt (Roberts-Miller, 2005).

Denne type informasjon- og nettverks-literacy hadde dei makedonske ungdommane som tente pengar på falske nyhende under den amerikanske valkampen (Craig, 2017). I mindre grad ser dei alternative media i Norge ut til å ha same kompetanse. Men sidan det er nokså enkelt å lage fine logoar og elegante nettstader, enkelt å produsere noko som liknar på stilen og tonen i tradisjonell journalistikk, så må ein rekne med at det vil skje ei profesjonalisering av alternative medium i tida framover. Dette vil i så fall gjere det endå vanskelegare for ålmenta å skilje alternative medium frå truverdige medium, som formidlar informasjon som er

faktasjekka og sett i ein nøyaktig kontekst, som har vore i kontakt med kjeldene, som framstiller sakene balansert og etter måten rettferdig.

Som vi har sett er det ein komplisert samanheng mellom dei som produserer innhald, dei nettstadene som publiserer innhaldet, dei Facebook-sidene som deler lenkene, og det nettverket som spreier det vidare.

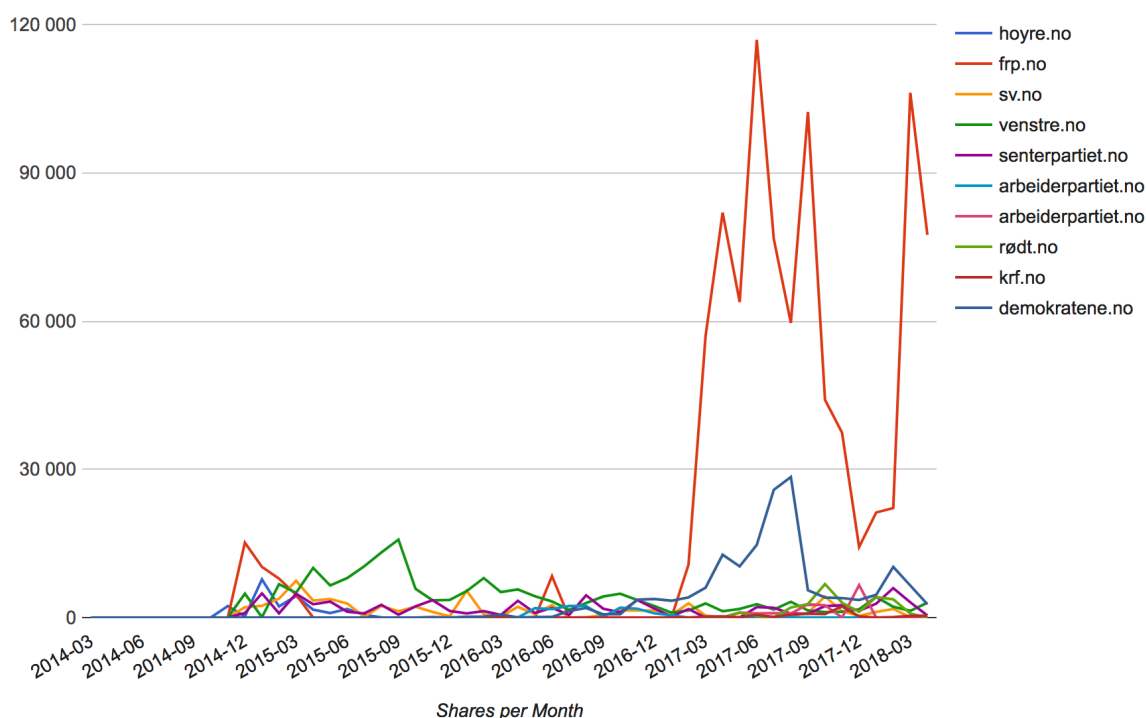
I motsetnad til det som er vanlegast i bøker og presse, er det ikkje alltid avklart kven som er forfattaren av ei nettsak. Det er ofte uklart kva som er den opphavslege kjelda og kven som har produsert leivninga. Det reiser ei rekkje spørsmål. Er kjelda ekte? Kva føremål hadde den opphavslege opphavspersonen? Kva tid skjedde det som blir referert? Forfattaren kan vere eit pseudonym, eller anonym, eller ein annan enn vedkomande som står oppført. Skybaserte skriveverktøy og CMS-ar (Content Management System) legg til rette for at fleire personar kan samarbeide om teksten, redigere i teksten, publisere teksten på eit domene, dele teksten i sosiale medium. Denne situasjonen med samarbeid og intertekstualitet gjer det vanskeleg å identifisere forfattaren, slik ulike oppskrifter på kritisk tekstanalyse tilrår. I analysar av hypertekst (lenker, kryssreferansar til andre dokument), hevdar George Landow (2006) at fokus på forfattaren som einskild individ er eit avgrensa perspektiv, som reflekterer ei bok-sentrert forståing. Dette påpeikar Craig (ibid.) at ein må ta omsyn til når ein skal faktasjekke ein nettsak.

Når det gjeld parti som er representerte på Stortinget, har vi ikkje registrert nokon alternative medium som er knyta til dei. Data frå Storyboard viser at Framstegspartiet dominerte fullstendig i sosiale medium. Det er verd å merke seg at talet på delingar var nokså likt blant alle parti fram til starten av valåret 2017. Då auka plutselig Frp betydeleg (figur 26 og vedlegg 12). I februar blei saker frå Frp.no delt til saman 10.694 gonger på Facebook. I juni var talet på delingar auka til heile 116.899 delingar på Facebook. Heile 48 av dei 50 mest delte sakene i 2017 var saker frå Fremskrittspartiet.no. Kva var årsaken til den plutselige framgangen? Vi er ikkje kjend med at det ligg føre informasjon som kan gi ålmenta svar.

Data frå Crowdtangle tydar på at partiet lukkast med å løfte fram nokre profilar i sosiale medium, særleg Sylvi Listhaug, Siv Jensen og Ketil Solvik-Olsen. Men det kan vere andre forklaringar. Tok Frp i bruk dataverktøy? Var det aktørar, sympatisørar eller liknande som sette opp automatisk deling med hjelp av robotar? Desse spørsmåla er det naturleg å jobbe vidare med, blant anna i lys av problema andre land har hatt med bruk av dataverktøy til målretta annonsering, russiske bottar og annan valmanipulering.

Politiske Partier Spesial

Figur 26. Illustrasjon som viser deling av saker frå partia sine nettstader. I starten av valåret 2017 gjorde Frp eit kraftig hopp. Kva skjedde? (Kjelde: Storyboard.mx)

OPPSUMMERING

I dette avsnittet har vi spora korleis falske nyhende og alternative medium blir sirkulert og har sett at Facebook-sider utgjør ein viktig distribusjonskanal. Dei nye sosiale nettverka forsterkar og sirkulerer innhald på ein måte som gir heilt ny dynamikk. Det er sjølve karakteren av distribusjon og resepsjon som gjer noko til falske nyhende. Derfor kan ikkje falske nyhende bare vurderast ut frå forma eller innhaldet. Ein må og sjå det i samanheng med infrastrukturen som legg til rette for sirkulasjon. For å vere falske nyhende må innhaldet mobilisere eit stort tal menneske til å like og dele, eller motstandarar som kritiserer. Ved å spore sjølve sirkulasjonen kan ein få djupare innsikt i korleis falske nyhende mobiliserer publikum og ei meir nyansert oppfatning av kva som kan gjerast (Bounegru et al., 2017).

Kartlegginga viser at i nokre tilfelle vil namnet på domenet og Facebook-sida vere den same, slik som Ekte Nyheter. I andre tilfelle blir nettstader systematisk delte av Facebook-sider med andre namn enn domenet, slik at bare systematikken tyder på at det er ein nær kopling. Til dømes når Facebook-sida til Folkebevegelsen mot innvandring har delt 364 postar frå FrieOrd.no. Utanom er det fleire tilfelle, til dømes Dinavis.no, kor ein forsøker å skjule at det

etter alt å dømme er ei partiavis for Liberalistane, som driv og trakasserer politiske motstandarar.

Ettersom administratoren som regel ikkje er synleg, kan det vere vanskeleg å avgjere kven som publiserer innhald på Facebook-sidene. Dermed er det ofte umogeleg å vite kva som er motivet. Til dømes kan ein nynazist opprette ei falsk side som heiter “Vi som vil ha Jens Stoltenberg tilbake som statsminister” og publisere rasistiske vitsar, med føremon å diskreditere ein politisk motstandar.

Det kan sjå ut som at politiske aktørar nyttar Facebook-sider både til informasjon, kommunikasjon, distribusjon, samt mobilisering. Av omsyn til kapasitet har vi ikkje sett på korleis alternative medium blir spreidde via programmatisk annonsering, Facebook-grupper, Twitter-kontoar og på andre sosiale plattformer.

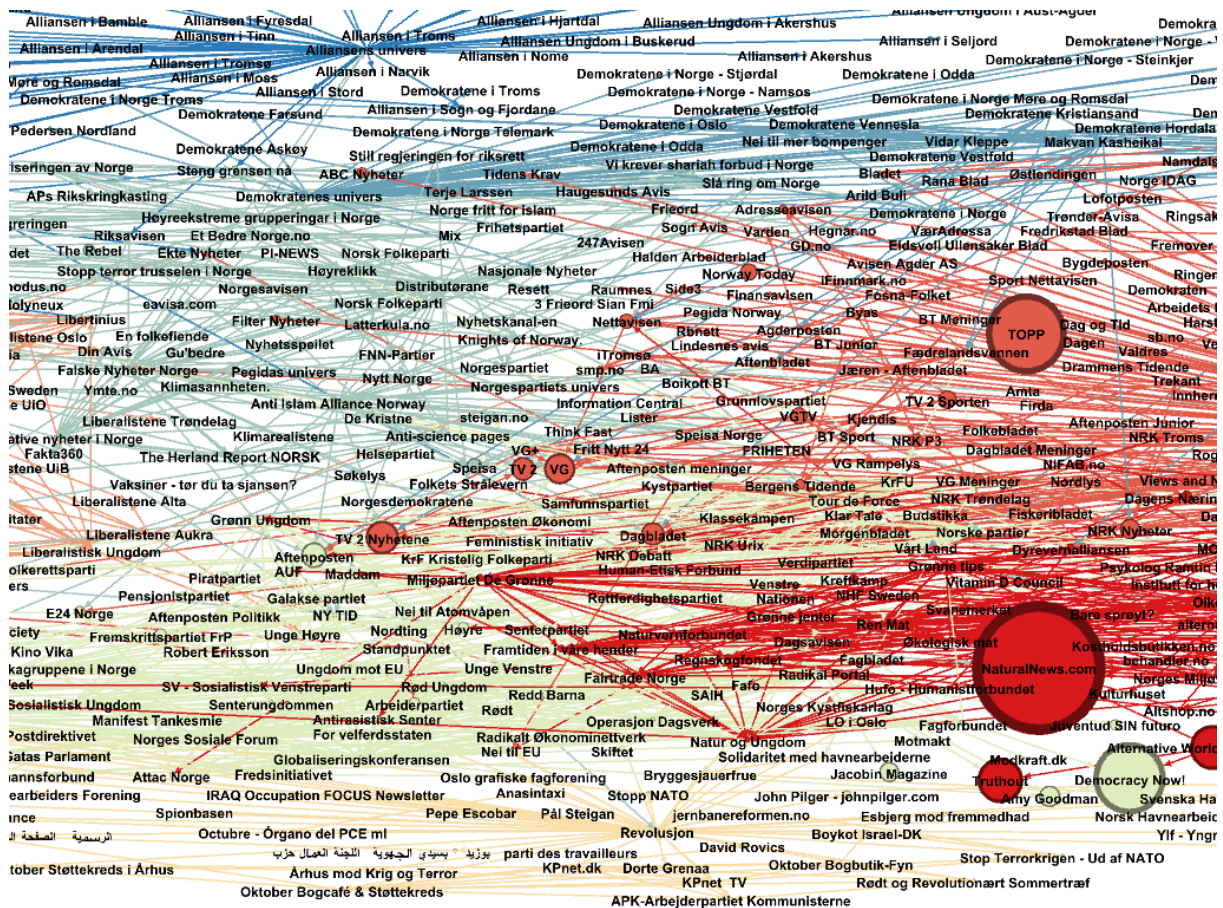
Når ei oppdikta sak om Senterpartiet blei delt tusenvis av gonger, viser det at skribenten har utvikla avansert kompetanse om korleis multimodale tekstar blir utforma, publisert på eit domene, promotert og distribuert via sosiale nettverk. Den multimodale forma krev at ålmenta både treng kompetanse og verktøy som kan avgjere om bilete, video og liknande er autentiske. I tillegg treng ein kompetanse i høve til å vurdere kjeldene.

Rapportar, forskning og analyser peikar på at både falske nyhende, automatiske robotar som postar innhald og falske profilar, spelar ei vesentleg rolle i politisk kommunikasjon på sosiale medium. Potensielt kan dette ha negativ innverknad på den offentlege samtalen ved å underminere tilliten til demokratiske spelereglar, føre til polarisering, aukande politisk aggresjon og falsk merksemd (Fuchs, 2017b). Falsk merksemd er til dømes når enkelte politikarar har så mange følgjarar, eller når saker blir så mykje delte av robotar, at det gir inntrykk av stor oppslutnad. Til dømes var 49 prosent av Donald Trump sine 31 millionar følgjarar falske profilar i mai 2017 (Bort, 2017).

Digitale nettverk er eit mangfaldig økosystem som sirkulerer innhald, inviterer til deltaking og er ein viktig føresetnad for produksjon og distribusjon av falske nyhende. Kunnskap om slike nettverk er derfor ein føresetnad for å kunne vurdere informasjon i kontekst (Craig, 2017). I det neste avsnittet vil vi sjå nærare på dette.

Ekkokammer og den digitale ålmenta

Ved å følgje falske nyhende frå produksjon via distribusjon til respons frå ålmenta, kan ein sjå at fenomenet har ei rekkje sider. Ein kan granske innhaldet, om det er robotar, troll eller politiske aktørar som står bak, kva som gjer at nokre saker går viralt, korleis ny teknologi blir utnytta, korleis ålmenta blir forma av og sjølv former innhaldet i dei nye plattformane.

Figur 27. Skjermdump frå nettstaden Public.netlify.com. Utsnittet viser del av page-like-nettverket som norske parti og medium sjølv har forma med Facebook-sider som liker kvarandre.

KLYNGER AV LIKESINNA

Facebook og andre sosiale medium legg til rette for at det skal oppstå det som med ein metafor er blitt kalla filterbobler (figur 27). Ordet “filterboble” viser til algoritmar og personifisering, som gjer at ein brukar som trykker “liker” på “Anti Islam Alliance Norway” si Facebook-side kan sjå kva andre folk har likt (til dømes Anti-Islam in Europe). På toppen av dette algoritmestyrt filteret har sideadministratoren kopla “Anti-Islam in Europa” til 448 andre Facebook-sider. I tillegg er det ei tilsvarande norskspråkleg side, “Anti Islam Alliance Norge”. Denne administratoren er eit konkret døme på at ein kan legge manuelt til rette for at

følgjarane skal begynne å følge likesinna sider. Som moderator for debatten på Facebook-sida, avgjer administratoren kva som skal leggjast ut og kva reglar ein skal følge. Namnet på sida tilseier at dei fleste som vel å bli følgjar, er samde med føremålet. Det ligg dermed til rette for at dette kan bli eit ekkokammer - ei isolert gruppe, som har same oppfatning av omverda. Som ikkje blir møtt med motførestillingar eller motargument, slik at samtalan i gruppa forsterkar oppfatninga ein hadde i utgangspunktet. På den måten kan diskriminerande og udemokratiske idear bli ein del av den offentlege samtalen og bli oppfatta som fakta. Faren er at slike idear i neste omgang kan bli brukte til å skape sydebukkar og dikotomiar mellom oss og dei, til å normalisere fordommar og rettferdiggjere vald (D. Lazer et al., 2017).

Kvifor spreier desinformasjon seg så raskt på sosiale medium? Korfor blir ikkje feila korrigert? Kva får nokon til å akseptere nyhende som openbart er feilaktig? Nyare forskning peikar på at når personar blir eksponert for rykte, så aukar deira tendens til å vere godtruande (Bessi, Scala, Rossi, Zhang & Quattrociocchi, 2014). Ifølgje italiensk forskning er forklaringa confirmation bias, det at ein legg merke til eller søker etter det som stadfester noko ein trur og ignorerer motseiande informasjon (Del Vicario et al., 2016). Dei undersøkte Facebook og fann ei rekke grupper av likesinna, som spreidde grunnlause konspirasjonsteoriar. Generelt har Facebook-brukarar ein tendens til å velje og dele historier som er i tråd med eigen forforståing, og ignorere det dei avviser. Dette resulterer at det blir danna homogene, polariserte klynger. I slike ekkokammer blir ny informasjon raskt distribuert vidare. Konsekvensen er vidareformidling av forvrengte narrativ, som blir skalert opp av rykte, mistru og paranoia. Om ei sak frå alternative medium blir oppfatta som sann, er i stor grad påverka av om innhaldet er i tråd med forforståinga til mottakaren (Zhu et al., 2010).

Vedlegg 13 inneheld ein oversikt over (1) Facebook-sider som distribuerer saker frå alternative medium og (2) det nettverket desse sidene dannar saman med sider dei liker - og blir likt av. Vi har laga ein interaktiv nettstad – Public2.netlify.com - som demonstrerer dette page-like nettverket som består av 577 ulike Facebook-sider.

Våre data viser eit samanfall av tema og innhald. Nokre av løgnene gjekk igjen på fleire domene, og på fleire Facebook-sider. Ofte var dei kopiert frå den eine nettstaden til den andre. I andre tilfelle var teksten vidareutvikla, men innehaldt lange sitat frå eller lenker til originalen. Nokre forfattarar produserte stoff til fleire nettstader i nettverket. Dette inneber at ein person som søker informasjon i dette økosystemet av alternative medium, kan finne

likelydande saker på fleire nettstader. Vedkomande kan tru at informasjonen kjem frå fleire ulike kjelde, når det i røynda er kjem frå same hald. Effekten kan vere at det blir skapt ein falsk inntrykk av mangfald. Denne studien peikar i retning av at økosystemet av alternative medium, kor same informasjon er å finne fleire stader, skapar det Sunstein og Vermeule (2009) kallar forkrøpla epistemologi, det vil seie ein avgrensa eller skeiv informasjonsdiett forma i ei sosial gruppe, kor konspirasjonstenking er ein viktig komponent.

OPPSUMMERING

Denne gjennomgangen har vist at falske nyhende, konspirasjonsteoriar og andre kontroversielle saker frå alternative medium blir delt i tusental på Facebook. Kven som står bak nettstadene blir i mange tilfelle forsøkt halde skjult, men innhaldet tydar på at det i stor grad var sympatisørar av høgreekstreme parti, som stod bak publiseringa av falske nyhende i den norske ålmenta i valkampen 2017.

Dataskraping og nettverksanalyse viser at alternative medium blir delte av Facebook-sider med høgreekstreme sympatiar. Høgreekstreme parti ser ut til å stå bak mange av dei alternative nettavisene som vi har gått gjennom. Ein kan sjå eit mønster der politiske aktivistar opprettar både domene og Facebook-sider som tar opp kontroversielle tema. På den ekstreme høgresida gjeld det til dømes sider mot innvandring, bompengar, ulike avgifter, medan venstresida til dømes lagar aksjonar mot rasisme, nedlegging av ulike offentlege tilbod. Både domene og Facebook-sider kan opprettast anonymt. For lesarane er det dermed vanskeleg - eller umogeleg - å oppfatte kven det er som prøver å påverke, rekruttere, mobilisere, spreie misnøye, skape hat, og så vidare.

Internett og sosiale medium har ført til ein oppblomstring av norske konspirasjonar. Inspirasjonen blir ofte henta frå utlandet. Tidlegare sat ekstremistane aleine heime og grunna, nå er det lett å finne likesinna, lett å spreie budskapet (Furuly, 2013).

Dei alternative nettstadene inngår i eit økosystem av konspirasjonsteoriar og anna tvilsamt innhald. Sakene som desse nettstadene publiserer blir delte av eit eige distribusjonsnett på sosiale plattformar, stort sett Facebook. Som tilfellet 24avisen.com viste, er det mogeleg for Facebook å blokkere useriøse nettstader. Medietilsynet har inngått samarbeid med Facebook og Faktisk.no for å avgrense at falske nyhende blir spreidd.

4. DISKUSJON OG PERSPEKTIVERING

I det føregående kapittelet har vi presentert og analysert funn og data. Kapittel 4 inneheld eit oppsummering av studien, diskusjon om funna, implikasjonar for praksis, tilrådingar om vidare forskning og konklusjon. Føremålet med det følgjande er å utvide dei konseptane som blei studert i eit forsøk på å gi ei betre forståing av korleis falske nyhende påverkar samfunnsdebatten. Vidare er siktemålet å føreslå mogelege forskningstema som kan utvide forståinga. Til slutt forsøker vi å summere substansen og implikasjonane av denne studien.

OPPSUMMERING AV STUDIEN

Falske nyhende, løgner, propaganda, konspirasjonsteoriar og spreieing av andre typar fabrikkert innhald har vore eit omdiskutert tema etter Brexit, presidentvalkampen i USA i 2016 og dei etterfølgjande vala i mange andre demokrati. Så langt denne studien har vist var ikkje problemet like omfattande i samband med stortingsvalet i 2017.

Generelt har den norske ålmenta relativt få nettstader som publiserer desinformasjon. I denne studien har vi identifisert ein del alternative medium. Samanlikna med utlandet blir slike sider relativt lite delt i sosiale medium. Det ser ut til å vere liten førekomst av fabrikkerte nyhende, som er laga med sikte på økonomisk vinning. Eavisa.com og Dinavis.no er dei to nettstadene som i størst grad liknar på dei klikkagn-sidene som blei laga av makedonske ungdommar for å tene pengar på falske nyhende under den amerikanske valkampen i 2016.

Ein kan likevel ikkje sjå bort frå at falske nyhende kan hatt innverknad. For det første er både ferske og resirkulerte saker frå alternative medium blitt delte tusenvis av gonger i valåret 2017. Til dømes løgna om at Senterpartiet “vurderte å nekte deg svenskehandel, legge ned taxfree og doble flypassasjeravgiften”, som blei delt over 18.000 gonger. For det andre blir sosiale medium brukte til utbredt deling av kontroversielt innhald frå inn- og utland. Våre data tyder på at distribusjonen i særleg grad føregår via Facebook-sider og at mange av dei har eit relativt stort og stadig aukande tal følgjarar. Slike Facebook-sider fungerer på ei og same tid både som eit digitalt avisbod, ein pamflett, ei digital salong for debatt og ein rekrutteringsagent. I tillegg deler Facebook-sidene kontroversielle saker frå andre medium som omtalar tema som opptar administratoren – til dømes innvandring, islam, terror, kriminalitet, nasjonalisme, kulturmarxisme, Trump-sympati og mediekritikk. Følgjarane blir oppmoda til å dele saker og spreie budskapet. I nokre tilfelle blir det delt saker frå ein

ideologisk motpart for å provosere og mobilisere meiningsfelle. Dessutan blir det delt konspirasjonsteoriar, særleg frå Infowars og andre pro-russiske nettstader.

Dei fleste nettstadene i vårt utval publiserer saker med ein politisk agenda og eit innhald som består av ekstremt skeivt vinkla saker og konspirasjonsteoriar. Dei fleste ser ut til å ha kopling til einssilde parti på høgre fløy av politikken. Dette er parti som i liten grad slepp til i det offentlege ordskiftet i hovudstraumsmedium og såleis kan ha motiv til å lage opprette sine egne medium.

Alternative nettstader hermer etter nyhendesjangeren i tradisjonelle medium, men førebels er uttrykket lite profesjonelt. Til dømes Ekte Nyheter: Publiseringssystemet (CMS) er Word press, ein enkel CMS som stort sett bli brukt av bloggarar. Logoen er pikselert. Overskriftene inneheld skrivefeil. Mange titlar er for lange og blir avkorta under deling. Men når saker frå alternative medium blir delte i sosiale medium, blir forskjellen i profesjonalitet delvis viska ut. I nyhendestraumen på Facebook er det lite visuelt som skil ei sak frå Aftenposten frå Ekte Nyheter. Dermed kan det vere at lesaren ikkje oppfattar forskjellen i truverd.

Anonymitet er gjennomgåande for alternative medium. Dei som har registrert nettstadene på internett, dei som skriv sakene, dei som redigerer postane og dei som administrerer sidene på Facebook, er oftast usynlege. Derfor kan det vere vanskeleg å forstå kven som er forfattern kva som er motivet, kva ein prøver å oppnå. Etersom dei fleste ønskjer at det ein skriv skal bli lese, kan kartlegging av kven som deler sidene med verktøy som Crowdtangle og Storyboard.mx ofte gi meir informasjon om publisisten.

Tendensen til å stadfeste egne meiningar (confirmation bias) er eit menneskeleg trekk. Sosiale medium legg til rette for at folk skal kunne forme sitt eige ekkokammer. Ved å like innhald som stadfester eksisterande verdsbilete, syter algoritmane for at ein får meir av det same. Denne tendensen ser vi også når det gjeld Facebook-sider, ved at administratorar ”liker” liknande sider for å kopla dei saman i eit nettverk av likesinna.

Den nye teknologien har endra folk sine literacy vanar og aktivitetar, endra kva kanalar ein vel for å finne informasjon, endra korleis ein konsumerer innhaldet og interagerer med det. Når stadig fleire menneske surfar på internett og les nyhende på sosiale medium for å hente informasjon som grunnlag for sine val, stiller det nye krav til tilgangskompetanse. Personalisering og algoritmar gir brukarane dei historiene som passar den enkelte sine

føremonar, noko populistar, automatiske robotar og framande makter unyttar både politisk og økonomisk (Miller & Leon, 2017).

Det er sjølve måten falske nyhende blir distribuert i ålmenta, som gjer fenomenet ein særskild karakter. Derfor kan ein ikkje bare sjå kritisk på innhaldet, men ein må også studere publiseringsplattforma og den deltakande kulturen som bidreg til sirkulasjon av løgner.

I dei neste avsnitta skal vi drøfte resultatata.

DISKUSJON OM FUNNA

Først studerte vi om den norske valkampen i 2017 var prega av falske nyhende. Det eine hovudfunnet er at førekomsten av falske nyhende under stortingsvalet var relativt lite i høve til andre land. Det andre at saker frå alternative medium likevel blei delte tusenvis av gonger i valåret 2017, og såleis var relativt omfattande i norsk målestokk. Så kartla vi distribusjonsnettlet og konkluderte at Facebook-sider – med tusenvis av følgjarar - utgjer viktige kanalar for korleis falske nyhende og anna innhald i alternative medium blir distribuert og lese. Denne studien har belyst eit digitalt økosystem som distribuerer falske nyhende i den norske ålmenta. Våre data peiker i retning av at algoritmane til sosiale plattformar favoriserer kjensleladde saker og styrer trafikk i retning av desse nettstadene, slik at brukarar blir eksponert for desinformasjon. Dei sosiale nettverka forsterkar og sirkulerer innhald på ein måte som gir heilt ny dynamikk. Ut frå undersøkingane konkluderte vi at høgreekstreme parti/gruppe står bak dei fleste alternative nettstadene i den norske ålmenta.

Vi skal nå diskutere falske nyhende i ein internasjonal kontekst, sjå fenomenet i samanheng med manipulering av val med hjelp av stordata og til slutt analysere problemet i samanheng med polarisering og tribalisme i det offentlege ordskiftet. Kva konsekvensar har falske nyhende for den offentlege samtalen og demokratiet?

DELIBERASJONENS GULLALDER?

I dette avsnittet vil vi innleie diskusjonen med å påpeike at innfallsvinkelen kan vere avgjerande for kva for nokre konklusjonar ein kjem fram til.

I antologien Allmenningen viser Gripsrud (2017, s. 51) til at Habermas har forlate den gamle forfallshistoria frå 1962. Gripsrud poengterer at fortellinga om norsk offentlegheit handlar meir om demokratisering enn om forfall. Notida blir kalla deliberasjonens gullalder på grunn av det store talet deltakarar og mykje tilgjengeleg informasjon. Internett, personlege datamaskinar og smarttelefonar har gitt folk flest tilgang til publiseringsverktøy som tidlegare

var reservert profesjonelle publisistar. Dette gjer at fleire kan delta og kome med andre perspektiv enn samfunnselitane. Internett og sosiale medium har gitt nye møteplassar kor menneske pleier kontakt med andre og har forenkla organisering av frivillige lag. Den nye teknologien har skapt nye tilkoplingspunkt mellom politikarar og veljarane. Og det er mange døme på at den digitale ålmenta kan ha ei konstruktiv rolle for danning av meiningar, organisering og ny koplingar mellom sivilsamfunn og politikk, noko Enjolras har gjort greie for i boka Liker – liker ikke (2013, s. 17). Gripsrud viser til denne boka som døme på empirisk forskning som viser at dei verste skrekkvisjonane om ekkokammer og cyberbalkanisering ikkje har mykje støtte i røynda. Forskarar frå Institutt for samfunnsforskning (ISF) har analysert nettdebatten i hovudstraumsmedium før og etter 22. juli 2011 og avviser at den er eit ekkokammer. Ein av tre debattantar opplyste at dei ofte blir motsagt av folk som er ueinige, medan 43 prosent svarte at dei ofte lærte noko nytt (Wollebæk et al.).

Heilt frå internett begynte å påverke dagleglivet, har mange andre forskarar vore opptekne av ulempene. I 1996 lanserte Nicholas Negroponte omgrepet ”The Daily Me” for å karakterisere korleis nettaviser blir tilpassa smaken til den einskilde lesar (C. Sunstein, 2001). Andre liknande konsept er ekkokammer, cyberbalkanisering, Facebookistan, filterbobler og selektiv eksponering av medieinnhald. Ekkokammer kan både bli automatisk konstruert av algoritmar, og manuelt ved å lenke sider saman. Einskilde, som Mutz (2006), meiner at slike dataverktøy er udemokratiske, når dei let folk lese innhald som bare er i tråd med eksisterande oppfatningar. Andre fryktar at slike verktøy kan føre til polarisering av ålmenta. Sunstein (2001) fryktar at frontane skal bli så polariserte at det ikkje er mogeleg å føre ein opplyst offentleg samtale mellom ideologiske motstandarar, sjølv føresetnaden for at eit demokrati skal fungere. Dessutan fører dette til sut for at den offentlege samtalen blir svekka av sjikane, personangrep og andre uttrykk for svake debattnormer. Eit anna ankepunkt er at den teknologiske utviklinga fører til at felles narrativ forsvinn og at den store samtalen blir splitta opp i mange små samtalar, som føregår i lukka rom.

Så, er den digitale ålmenta og sosiale medium ein fordel eller ulempe for demokratiet? Ein vedunderleg, ny verden – eller ein global landsby prega av elektroniske stammekonfliktar og tribalisme?

Svaret avheng i stor grad av innfallsvinkelen (Carr & Dimension, 2016). Som andletet til Janus, kan ein frå ulike ståstader sjå ulike trekk. Våre data gjeld falske nyhende i alternative

medium og er dermed fokusert på ulemper og problem knyta til den algoritmestyrte ålmenta. Vi meiner at samanhengen mellom den digitale ålmenta og demokratisering ikkje så sterk som ein skulle ønskje. Den offentlege samtalen som føregår på nettet bidreg ikkje automatisk til å styrke demokratiske institusjonar. Ikkje alle aktørar er nødvendigvis interessert i å støtte opp under ein konstruktiv diskurs. Vi skal argumentere for dette synet i fortsetjinga av oppgåva. Vi startar med å setje falske nyhende i den norske ålmenta inn i ein internasjonal kontekst og tekstkultur.

HYBRID INTERVENSJON

I 1970, lenge før internett og sosiale medium blei funne opp, åtvara Marshall McLuhan mot ein framtidig informasjonskrig. I dei to første verdskrigane blei propaganda nytta av nasjonar, militære styrkar og etterretning. Den tredje verdskrig vil bli ein geriljakrig utan skilje mellom militær og sivil deltaking, spådde den kanadiske filosofen (McLuhan, 2015). Spådommen ser ut til å ha relevans i dag, då vanlege borgarar kan bidra aktivt i propagandaoperasjonar (Hussain, 2017). Omfanget av digital desinformasjon er blitt så omfattande at World Economic Forum (WEF) har lista det som eit av hovudtrugsmåla for verdssamfunnet. Verdsveven (World Wide Web) saman med sosiale plattformar har skapt ei direktelinje frå innhaldsprodusentar til innhaldskonsumentar. Dette har endra måten ein blir informert, debatterer og former meiningar. Den nye teknologien har gjort det enkelt å publisere løgner og konspirasjonsteoriar, fordi ein ikkje lenger må gjennom hovudstraumsmedium, det leddet som tidlegare silte, verifiserte, redigerte informasjon og sørga for å følgje etiske retningsliner (Kumar, Mahdian & Mcglohon, 2010). Fråværet av kvalitetssikring kan føre til forvirring om årsaksforhold og oppmuntre til speulasjonar, rykte og mistru (C. R. Sunstein & Vermeule, 2009). Det har svekkja den etablerte konsensus og narrativ om mange politiske tema (Bessi et al., 2015).

Våre data viser at høgreekstreme parti og grupper utnyttar alternative medium saman med sosiale plattformar til å spreie konspirasjonsteoriar om 22. juli, misnøye mot Arbeiderpartiet og minoritetar, mistru til samfunnselitane og tradisjonelle medium, etc. Dette er døme på at norske alternative medium etterliknar ein tekstkultur, som i aukande grad blir assosiert med Russland. Vi skal først gjere greie for det som blir kalla hybrid intervensjon og *informatsionnaya voyna* (informasjonskrig), deretter dra parallellar til vårt datamateriale. Utan at vi her skal gjere ei omfattande komparativ analyse med Donald Trump, kan ein godt ha valkampen til den noverande amerikanske presidenten i minne.

Sidan 2008 har Kreml snakka om *informatsionnaya voyna* som eit verktøy for å påverke opinionen både heime og i andre land. Den russiske doktrinen for informasjonskrig handlar om å utnytte både tradisjonelle massemedium og sosiale medium mot motstandarane (Pesenti & Pomerantsev, 2016).

Med Timothy Thomas sine ord blir russiske trollfabrikkar, automatiske bot-kontoar og nyhendekanalane brukte til å formidle løgner og konspirasjonsteoriar for å sikre den skjøre makta til det korrupte regimet i Kreml. Dezinformatsiya (desinformasjon) og ulike narrativ blir spreidde for å underminere den offisielle versjonen av kva som har hendt – og sjølve ideen om at det finnest ein sann versjon eller fakta. Hensikta er å forvirre og dermed paralysere motstandarane, eller få dei til å sjå situasjonen på ein bestemt måte som er i Russland sine interesse (såkalla refleksiv kontroll). Metodane er:

deception (Internet trolls), home-grown concepts (reflexive control, cognitive weapons), outright lies (there are no Russian forces in Ukraine), the creation of a new reality (through TV and virtual messaging), and responses to its own insecurity issues (reflected in their use of conspiracy theories, warnings about the impact of colour revolutions, and statements of being surrounded and victimized). (Thomas, 2015).

Innanlands i Russland blir informasjon kontrollert og vestlege medium underlagt restriksjonar. Samstundes utnyttar russarane pressefridommen i vestlege land (Van Herpen, 2016). Dei statskontrollerte TV-stasjonane Russia Today TV (RT), Sputnik News, Ruptly, med fleire, har internasjonale sendingar på engelsk, tysk, fransk, spansk og har eit stort publikum. Kanalane formidlar Putins narrativ, propaganda og løgner på den globale marknadsplassen for idear, dei manipulerer forståinga av viktige tema, og dei gjer det vanskelegare å skilje mellom autentisk og falsk informasjon (Walker, 2016). Rekkevidda er stor. I 2013 var RT den første nyhendekanalane som nådde 1 milliard visningar på YouTube (Wakabayashi & Confessore, 2017).

Med internett er det ingen grenser for kor mange falske meldingar og bilete som kan bli publiserte på internett, og i neste omgang bli rapportert som fakta i RT, eller i alternative medium. Kremls implisitte budskap er at alt er propaganda, inkludert det som kjem frå vestlege hovudstraumsmedium. Når det ikkje finnest ein objektiv sanning, så er neste steg i logikken at ein kvar påstand har same vekt. Denne forma for diskurs øydelegg muligheita for debatt og misbrukar informasjonsfridommen til å spreie desinformasjon. Konsekvensen er at tilliten til vestlege hovudstraumsmedium blir undergrave (Pomerantsev & Weiss, 2014).

Eit mål for russisk informasjonskrig er Europa, kor misnøye med EU og framveksten av populistiske høgreperti har gjort ålmenta mottakeleg for Russlands konservative, nasjonalistiske og autokratiske budskap. Ein prøver å skape tvil og splitting, slik at samhaldet i EU og NATO blir svekka. Og når medborgarane blir forvirra, er dei meir mottakelege for autokratiske leiarar. Denne verktøykassa blei for alvor tatt i bruk i samband med den militære intervensjonen i Ukraina og okkupasjonen av Krim i 2014. For å hindre at USA og Europa skulle gripe inn, skapte Russland forvirring med bruk av soldatar utan militære kjenneteikn og falske historier om overgrep utført av ”fascistiske ukrainske styrker”. For å bakvaske den dåverande ukrainske statsministeren Viktor Jusjtsjenko som ”kryptofascist”, oppretta russarane nynazistiske Facebook-gruppe som hevda at dei var allierte med han.

Sidan slutten av 1700-talet har ytringsfridom vore rekna som ein menneskerett i vestleg kultur og saman med informasjonsfridom ein føresetnad for eit demokrati. Tankegongen har vore at jo større fridom, desto betre debatt til føremon av fellesskapets beste. Nå blir desse fridommane brukt som eit våpen for å underminere den offentlege samtalen. Medan ein tidlegare kunne kontrollere media med sensur, kjem den nye forma for kontroll som ein flaum av desinformasjon. Tradisjonelle medium og sosiale plattformer, særleg Twitter og Facebook, blir brukte som reiskapar for distraksjon og bedrag av folkemassane, slik at samfunnsdebatten sporar av og det politiske nivået blir paralyisert eller destabilisert. Konspirasjonsteoriar blir sett på som eit perfekt verktøy for dette føremålet, fordi skiljet mellom fakta og sanning blir viska ut. Medborgarane skal ikkje kunne stole på at noko som helst er sant eller fakta. Hensikta er å halde publikum passive og distraherert. Taktikken er å gi inntrykk av at alt er en farse, blant anna ved å skape mistillit til politisk journalistikk. Den britiske ekspertten på russisk propaganda, Peter Pomerantsev, kallar det ein unik fusjon av despotisme og postmodernisme, kor ingenting er sikkert (Pomerantsev, 2014).

Det korrupte regimet i Russland let seg ikkje binde av etikk eller lovar, men utnyttar ytringsfridommen i opne demokrati til å injisere desinformasjon i ålmenta. Føremålet er å undergrave vestlege samfunn og få dei til å smuldre opp innanfrå. Ein prøver å skape forvirring og rotete tankegong, slik at andre land kranglar om interne spørsmål i staden for å byggje internasjonale alliansar (mot Russland). Russisk propaganda er ofte raskt ute i samband med hending, for å styre det første inntrykket og skape narrativ. Deretter blir budskapen distribuert i høgt volum og i mange kanalar. Ein bryr seg ikkje om kva som er sanning, og blandar gjerne fakta med fiksjon. Ein diktar opp kjelder, opprettar falske tenketankar, feilsiterer truverdige kjelder og slepp nynazistar og andre ekstremistar til orde -

desse blir gjerne framstilt som nøytrale kjelde. Tankegangen er at om medborgarane får forståing av at dei ikkje kan ha tillit til informasjon, vil samfunnet vere lettare å kontrollere eller paralysere.

Journalistiske normer om objektivitet og balanse blei utvikla som ein reaksjon mot bruken av propaganda i første verdskrig, og spesielt pressa sin medverknad (D. M. Lazer et al., 2018). Russiske medium utnyttar at media er villig til å høyre begge sider før ein konkluderer ved å injisere fabrikkerte opplysingar inn i analysar og blokkere tilgang til prov, for på den måten påverke innhaldet i vestlege medium. Det journalistiske kravet om balanse blir utnytta til å sleppe til ekstremistar og framstille desse som nøytrale kommentarorar. Til dømes har RT framstilt ein Holocaust-fornektar som menneskerettsaktivist og ein nynazist som spesialist på Midt-Austen (Van Herpen, 2016, s. 73). I samband med forgiftinga av Sergei Skripal har Sputnik og RT kome med ei rekkje konspirasjonsteoriar (Dfrlab, 2018).

Tusenvis av opne og skjulte underkanalar, som Alex Jones sitt Infowars.com, spreier innhaldet vidare. I løpet av tre år kopierte Infowars 1000 av RT sine artiklar (Friday, 2017). Denne propagandahæren resirkulerer russiske narrativ, gjentek konspirasjonsteoriar og utnyttar den kognitive effekten av at folk flest har lettare for å tru på informasjon når den kjem frå ulike kjelder (illusory truth effect). Forsking viser at propaganda har størst sjanse til å feste seg når same melding kjem frå fleire kjelder, og når desse kjeldene har ulike argument som bygg under same konklusjon. Spesielt når mottakarane er mindre interesserte i eit emne, vil dei tolke repetisjon som ein indikator på at informasjonen er korrekt. Og når ein har høyrte eit argument tidlegare, så er ein ikkje like kritisk (Paul & Matthews, 2016).

I motsetnad til under den kalde krigen, støttar Kreml ekstreme grupper ikkje bare på venstre fløy, men også på høgre fløy. Hensikta er å auke skiljelinjene, og skape spenning og fiendskap i andre land (Pomerantsev & Weiss, 2014). Ein utnyttar spesifikke kontroversar i kvart einskild land for å skape polarisering – til dømes rasespørsmål i USA, katalansk uavhengighet i Spania, Palestina-konflikten, og ein spelar på misnøye med immigrasjon i ei rekkje land. Ikkje bare blanda russarane seg inn i den amerikanske valkampen med datainnbrot av Democratic National Committee (DNC), programmatisk annonser på sosiale medium retta mot amerikanske veljarar og politisk propaganda via Russia TV og Sputnik News, men deira føretrekte presidentkandidat, Donald Trump, dreiv ein valkamp som var tydeleg inspirert av Vladimir Putin. Trump spreidde rykte om at Barack Obama er født i Kenya og andre konspirasjonsteoriar i russisk stil (Nance, 2016). Han trakasserte politiske

motstandarar (crooked Hillary), angreip hovudstraumsmedia (fake news), og laug så mykje at post-truth blei utropt til årets ord i 2016 (Oxford Dictionaries, 2017). Rett etter at Sputnik hevda at Hillary Clinton og Barack Obama grunnlagde Den islamske stat (IS), gjorde Trump det same. Etter at Sputnik påstod at Google sin søkemotor fjerna negative nyhende om Clinton, så gjentok Trump dette. Og han repeterte russarane sin åtvaring om at Syria-konflikten kan føre verda inn i ein ny verdskrig om Clinton skulle bli vald (Applebaum, 2016).

Russisk informasjonskrig har vist seg å vere effektiv, ikkje bare i USA. Autoritære regime over heile verda har tatt i bruk metodane og funne effektive måtar å utvide påverknaden i demokratiske samfunn.

Kva relevans har russisk informasjonskrig til falske nyhende i den norske ålmenta?

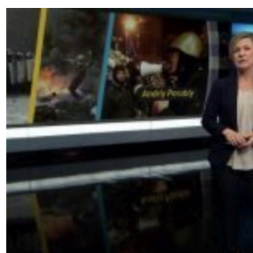
Det positive synet på det nasjonalistiske regimet i Russland er utbreidd i den norske underskogen av alternative medium og distribusjonskanalar i sosiale medium. Ideologien for begge partar ser ut til å vere at ”vår fiendes fiende er vår venn”. Våre funn peikar i retning av at norske alternative medium hentar inspirasjon, tekstkultur og metodar frå aust. Tekstkultur er eit fellesskap av menneske som nyttar seg av dei same tekstene i tilnærma lik kontekst. Enten det er medvite eller ikkje, er det mange like trekk:

Troll: Metodane til russiske nettroll blir også brukt her i landet: Trakassering av meiningsmotstandarar, til dømes Nattnytt og Resett sine angrep på Sumaya Ali Jirde. Drapstruslar, slik som ”Nei til Trine Skei Grandes flyseteavgift”, og kompromittering av privatlivet, slik Resett eksponerte kva Venstre-leiaren gjorde i ein kornåker i Trøndelag. Dette er ei sak som i den gamle redaktørstyrt ålmenta ville blitt verande i den private sfæren, ut frå kva ein veit til nå. Slik Hillary (Clinton) blei omtalt som Killary, er Jonas Gahr Støre blitt kalla Judas Gahr Støre (figur 28).

Figur 28. Meme posta av Ap's rikskringkasting 3. august 2017, saman med kommentaren: "I 2009 ville Judas Gahr Støre gjøre kritikk av islam straffbart. Da hadde nok Arbeiderpartiet fått over 99% av stemmene".

Russiske narrativ: På nettstaden Steigan.no blir mange russiske narrativ frå Russia Today og Sputnik vidareformidla (figur 29). Blant anna blir den russiske krigføringa i Ukraina omtalt som ein kamp mot fascistiske krefter i Kiev. Pro-russiske røyster som Bjørn Nistad, publiserer innlegg med fordelaktige synspunkt på Russland og formidlar Putin sine narrativ. I den gamle terminologien til KGB er dei pro-russiske nordmennene aktive tiltak (aktivnyje meroprijatija): Tiltak for å utøve innverknad på det politiske livet i eit anna land, påverke utanrikspolitikken, villeie av motstandaren, undergrave og svekke evna til å ta avgjerder, forstyrre motstandaren sine planar og mål (Simensen, 2017).

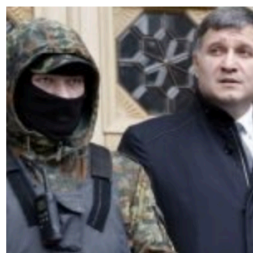

– NRK klorbleker nazistene i Ukraina

Pål Steigan - 16. mai 2017

8

Etter innslagene om Eurovision Song Contest på NRK fikk Andryi Parubiy siste ord i NRK2s Uriksending om Ukraina 11. Mai 2017. Parubiy ble introdusert...

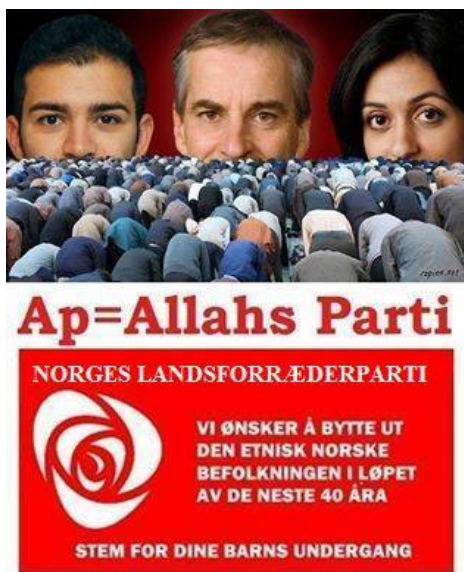
Ukraina mot åpen fascisme?

redaktør - 12. mai 2017

15

Av Bjørn Ditlef Nistad Mye tyder på at dagens ukrainske regime – en oligarkklykk som styrer ved hjelp av en skjør allianse med høyreekstremistiske bander...

Figur 29. Skjermdump av to nettsaker på Steigan.no, der russiske konspirasjonsteoriar blir vidareformidla av Pål Steigan og Bjørn Ditlef Nistad.

Figur 30. Meme publisert på Facebook av "Aldri mer Arbeiderpartiet" januar 2017.

Svenske tilstandar: I den norske ålmenta ser ein kamp mellom ulike narrativ, der den ytre høgresida fokuserer einsidig på ulempene med innvandring, medan den radikale venstresida gjer det motsette. Resett, Document.no og Rights.no formidlar det eine vrengebildet – Radikal Portal det andre. Sverige er blitt den ekstreme høgresidas arketype på konsekvensane av for høg innvandring. Både russiske medium og alternative norske nettstader melder stadig om såkalla *svenske tilstandar* (figur 30), eit omgrep som blir kopla til lovløyse tilstandar, valdtekter og annan grov kriminalitet utført av innvandrarak.

Balanse: Våre data viser mange døme på at forskning og nyhende frå hovudstraumsmedium blir avvist med påstandar om politisk ubalanse, for å vektleggje legitimiteten til det alternative mediet. Dessutan har alternative medium appropriert argument frå literacy om kritisk tenking, til dømes ved å oppmode folk til å vere skeptiske mot kva dei les i hovudstraumsmedia, slik at alternative narrativ og konspirasjonsteoriar skal forplante seg. Liksom Russia Today slepp blant anna Resett til ekstreme røyster, til dømes nynazisten Johan Slåttavik og Hans Olav Brendberg, som blei ekskludert frå Raudt grunna anti-semittisme (Færseth, 2017).

Figur 31. Framside Dagen 1.4.2017.

Fake News: Tilliten til tradisjonelle hovudstraumsmedium blir forsøkt undergrave av norske alternative medium. Det er eit ekko av russarane sin bodskap om at ein ikkje kan stole på fakta. Hanne Nabintu Herland hevdar til dømes at pressa blir styrt politisk av Ap og utnytta av Ap-eliten til å fjerne motstandarar. I Dagen 1. april 2017 var Herland "brutalt ærlig rundt hvorfor jeg mener at president Vladimir Putin kommer til å gå inn i historien som en av vår tids største ledere" (figur 31).

Figur 32. Meme delt av Ekte Nyheter 2.9.2017 med kommentaren "WW3".

Konspirasjonsteorier: Ifølge John Færseth, som har skrive boka "KonspiraNorge", er 3000-4000 nordmenn sikre på at Ap deltek i ein fiendtleg konspirasjon mot fedrelandet. Det er mange fleire som følgjer alternative medium/Facebook-sider som framfører liknande budskap. Det kunne vere aktuelt å forske på om ein verkeleg trur på desse og liknande konspirasjonsteoriar, eller om ein forsøker å nytte dei til å forgifte det offentlege ordskiftet og destabilisere samfunnet?

Moralsk forfall: The Herland Report har skrive alarmistiske artiklar om normoppløysing i den vestlige sivilisasjon og trugsmål frå sekularisering.

Dette er også eit gjennomgåande tema i russiske medium, som ofte kallar det europeiske kontinentet for Gayropa og hintar om ein tredje verdskrig (figur 32). Propaganda blir vridd til det ekstreme for å undergrave den gyldne middelveg, som er naudsynt for at eit demokrati skal fungere. Ein ønskjer at folk skal bli forvirra og føle at demokrati er synonymt med kaos. Føremålet er å redusere den kulturelle påverknaden, såkalla soft power, som Vesten har over andre land.

Påverknad: Vi tolkar dei nemnde fellestrekk som ein symbiose, kor Russland prøver å svekkje vestlege demokrati ved å forgifte ålmenta - medan politiske aktørar i Norge nyttar den same verktøykassa til å oppnå sine politiske mål. Ingen av partane let seg styre av etiske grenser. Falske og villeiande opplysningar blir planta for å påverke den offentlege samtalen. Det er fleire døme på at informasjon som blir delt i det norske alternative økosystemet også når den nasjonale ålmenta og er med å setje dagsorden.

Den russiske doktrina om informasjonskrig kom samstundes med framveksten av sosiale medium og bølga av populistiske parti i kjølvatnet av den verdsomspennande verdskrisa i 2008. Typiske trekk ved populistiske parti er motstand mot immigrasjon, sut for nasjonal og europeisk kultur, kritikk av internasjonal kapitalisme i kombinasjon med kritikk av politisk korrekte elitar sin retorikk og språk. Desse haldningane har fått auka støtte som følgje av flyktningkrisa, islamistisk ekstremistar og terroråtak. Nokre trur eksistensen er truga av høg

muslimsk innvandring og mange fødsler. I denne kjensleladde gryta slepp norske populistar ingrediensane vi har omtala i denne oppgåva, for å få det til å koke.

I delen kor vi omtalar funn, er det andre døme. Her har vi bare lista opp nokre få. I denne studien har vi bare så vidt skrapa litt i overflata. Både farta digitalt innhald blir spreidd på og mengda av desinformasjon, gjer at ingen kan ha full oversikt. Det digitale innhaldet kan forsvinne like fort som det oppstår, slik Nattnytt og deira hersing av Sumaya Jirde Ali er eit døme på. Vårt datamateriale er omfattande, men det er mogleg å gå mykje djupare ned i kvar einskild nettstad og Facebook-side. Dei aktivitetane som er omtala i denne oppgåva, kan godt vere toppen av eit isfjell av politisk desinformasjon i den norske ålmenta.

Denne høgreekstreme tekstkulturen er verken sakleg eller faktabasert, så langt vi kan sjå. Den er prega av (1) brukar-genererte løgner, (2) distribusjon av einsretta innhald som har til føremål å skape ekkokammer og (3) spreieing av innhald med lite anna føremål enn å forgifte samfunnsdebatten.

Den digitale verktøykassa har også reiskaper som kan nyttast i skjul. Men vi har ikkje sett prov på at produksjon og distribusjon av propaganda er automatisert eller datadrevet, slik som til dømes Twitter-robotar er brukt i andre land. Ei anna viktig slagmark er bruk av målretta annonsar med politisk innhald - såkalla *dark ads* (*programmatisk annonsar*), som bare er synleg for dei målgruppene annonsøren ønskjer. Av den grunn har vi ikkje data som viser korleis målretta annonsar blei brukt i den norske valkampen. Nettopp derfor er det viktig å drøfte denne problematikken, som døme på korleis sosiale plattformar, stordata, kunstig intelligens og annan teknologi frå Silicon Valley kan ha skjult destruktiv innverknad på samfunnsdebatten og politikk (Loader & Mercea, 2011).

Dette skal vi ta føre oss neste avsnitt.

MIKRO-PROPAGANDA

Presidentkampanjen til Donald Trump og Cambridge Analytica-saka viste korleis stordata kan kombinerast med målretta annonsering til å vinne stemmer. Det omdiskuterte analysefirmaet hadde data frå rundt 220 millionar amerikanarar. Denne informasjonen blei brukt til å plukke ut potensielle donorar og veljarar for Trump. Analysar viste til dømes at sans for amerikanske bilar var ein indikasjon på at ein person ville stemme Trump. Den republikanske kampanjen kopla derfor data om personar som nyleg hadde kjøpt Ford med eigne data om personar som ikkje hadde nytta stemmeretten i føregåande val, og testa mange

variantar av annonsar som spesifikt var mynta på å få desse til å stemme (Bartlett, 2018, s. 199).

Dette blir kalla programmatisk annonsering; moglegheita til å sikte ei annonse presist inn på ei ønska målgruppe utan å måtte betale for irrelevante sjeler. Trump er ikkje aleine om å nytte slike verkemiddel. Russiske propagandaoperasjonar kjøpte Facebook-annonsar som nådde 125 millionar amerikanarar (Ghosh & Scott, 2018). Den russiske gruppa Internet Research Agency nytta Facebook sine annonseverktøy til å finne folk som var sinte eller redde, og laga annonsar tilpassa dei (Thompson & Vogelstein, 2018). Også Barack Obama (Scherer, 2012) og Hillary Clinton har brukt liknande verktøy.

Det amerikanske valet er ikkje unikt. Med hjelp av Facebook sine verktøy kunne det konservative partiet i England i 2015 nå over 80 prosent av veljarane i marginale valkretsar. I 2017 nytta Labour datamodellering for å finne potensielle veljarar og sendte tilpassa budskap til dei (Bartlett, 2018, s. 98). Kvar val er blitt eit kappløp der aktørane tar i bruk teknologiske verkemiddel retta mot dei einskilde veljaren. Vi kjem tilbake til Norge, men først meir om konteksten.

Dei siste åra har Facebook, Twitter og Google (YouTube) blitt utsett for kritikk, fordi ulike aktørar har utnytta deira plattformer til å spreie desinformasjon og manipulere val. Desse selskapa framstiller seg sjølv som ytringsfridommens monument, dei dominerer distribusjon av nyhende, dei blir stadig viktigare som forum for offentleg debatt. Men dei sosiale plattformane er i kjernen bare annonseselarar, med sjølvbetente løysingar, heilt utan menneskeleg kontroll. Dei har til nå stort sett tilbydd tenestene sine til alle som er villige til å betale – enten det er annonsar for eit par sko eller politiske budskap. Plattformane har ein forretningsmodell som er tufta på annonsering som er skreddarsydd for den einskilde. Plattformane nyttar omfattande datainnsamling og overvaking av brukarane til å gjere produktet best mogeleg. Store mengder personlege data blir kombinert med maskinlæringsteknologiar, som blir stadig meir effektive. Dette utfordrar både vår nasjonale offentlegheit, personvern og ytringsfridom. Ei rekke digitale tenester tilbyr politiske parti over heile verda ulike verktøy for målretta politiske kommunikasjon. Det er aukande frykt for at teknologien kan bli brukt til å manipulere val. Spesielt når det er tett løp og små marginar. Til saman 77.000 veljarar i tre svingstatar var utslagsgjevande for at Trump blei president, under 1 prosent av dei som stemte. 44.000 i Pennsylvania, 22.000 i Wisconsin og 11.000 i Michigan (McCormack, 2016).

Dei sjølvbetjente annonseplattformane let ein til dømes eksponere jødehatarar for annonsar med anti-semittisk innhald. Annonsane kan også rettast mot andre personar, som kan vere mottakelege for liknande budskap. Dette er ikkje eit konstruert døme, men henta frå Pro Publica, som hausten 2017 oppdaga at det var mogeleg å annonsere mot personar som hadde vist interesse for tema som ”Jew Hater”, ”How to burn jews” og ”History of why jews ruin the world” (Julia Angwin, 2017). Buzzfeed fann at ein kan nytte Google displaynettverk på same vis (Kantrowitz, 2017). Donald Trump sin kampanjesjef for sosiale medium har erkjent at dei kjøpte Facebook-annonsar for overtyde afro-amerikanske menn til å la vere å stemme (Tufekci, 2017b).

Annonseinntektene til tradisjonelle hovudstraumsmedium har stuft, fordi ein stor del av marknadsinnsatsen er flytta over på digitale plattformar, spesielt Facebook og Google, som har 85 prosent av marknaden. Grunnen er sjølv sagt at annonsørane ser mykje større effekt for kvar krone. Nøkkelen til suksess for sosiale plattformar er stordata. Datagigantane kjenner oss betre enn vi gjer sjølv. Dei har data om alder, rase, kjønn, vekt, høgde, sivil status, utdanning, politiske haldningar, kjøpevanar, helseproblem, feriar. Og koplær det med kvar ein statusoppdatering, kommentar, likar-trykk, kvar plass ein har vore logga på frå, alle bilete, ja, kvart tastetrykk, sjølv om det blei sletta. For kvar brukar er det *fleire tusen datapunkt*, og desse blir kopla med informasjon som blir kjøpt frå selskap som sel data om alt frå finansielle transaksjonar til surfehistorikk på nett (Bartlett, 2018, s. 26).

Dei fleste som har søkt etter ei kommersiell vare, la oss seie ei reise til Roma, har opplevd korleis annonsar for fly og hotell i Roma i lang tid dukkar opp same kva for nettstad ein surfar innom. Mange aktørar, inkludert norske Schibsted, haustar data om brukarane sin åtferd (Brandtzæg, 2018), blant anna ved hjelp av informasjonsskapslar (cookies) som hentar informasjon om dei som gjestar ein nettstad. Nokre nettstader lagrar talrike informasjonsskapslar på brukarane sine datamaskinar for å identifisere dei og spore surfevanane. Internettbrukarane er sett under konstant overvaking av aktørar den einskilde ikkje veit kven er.

Ifølgje akademikaren Jonathan Albright blei det amerikanske presidentvalet dominert av ein ”micro-propaganda machine” - eit nettverk av tusenvis av alternative medium, som lenka til kvarandre og spreidde falske, forvridde politiske budskap. Han avdekka at dette nettstadene hadde hundrevis av avanserte skript (programmer) og informasjonsskapslar som følgde brukarane rundt på nettet, medan programmatisk annonsar og kunstig intelligens serverte dei

konspirasjonsteoriar. Albright – liksom nemnde Ferguson – tilrår at ein ikkje bare rettar peikefingeren mot Russland, men også rettar blikket innover mot datagigantane i Silicon Valley (Albright, 2017).

Dei enorme datamengdene gjer Facebook, Google, men og andre aktørar, i stand å tilby digitale annonsar som eksponerer millionar av menneske for skreddarsydde meldingar - som er usynlege for andre enn den einskilde. Personlege data blir handsama av algoritmar, som er eit sett av instruksar som datamaskinar følgjer for å utføre ei oppgåve. Ved å kople data frå *ein* brukar med data frå tusenvis av liknande brukarar, så kan algoritmane plassere dei fleste av oss politisk, religiøst, seksuelt, osv. Dei digitale spora våre fortel kven vi er og kva vi likar. Ut frå dette digitale fotavtrykket kan algoritmar gjere betre vurderingar av ein brukar sin personlegdom enn vedkomande sin familie og vener, ifølgje ein studie utført ved Stanford (Youyou, Kosinski & Stillwell, 2015). I neste omgang kan denne informasjonen nyttast til målretta budskap mot personar som ein ser er mogleg å påverke.

Måten Trump-kampanjen nytta dette var effektiv. Dei lasta opp sine egne databasar med namn, adresser, valhistorikk opp på Facebook. Med hjelp av Facebook sine verktøy (Lookalike Audiences) identifiserte ein så kjenneteikna til folk som hadde kjøpt Trump-hatt eller signert på nyhendebrev, mv. Så kjøpte ein annonsar målretta mot personar med liknande trekk (Thompson & Vogelstein, 2018).

I eit ope demokrati er faren at slike verktøy kan brukast til å manipulere, forvirre og påverke veljarar. Det reiser viktige spørsmål om skjult utøving av makt og kontroll. Skiljet mellom privat og offentleg, som Habermas la vekt på, er på mange vis borte.

I vestege demokrati blir politikarane valde som folket sine representantar for å ta avgjerder på vegne av veljarane. For å få dette systemet til å fungere, er det ein del føresetnader – som periodiske val, eit fritt sivilsamfunn, individuelle rettar, velorganiserte parti, effektivt byråkrati og ei fri og uavhengig presse. Men det er ikkje nok. Opne demokrati treng også medborgarar som trur på ideala om maktfordeling, kompromiss, informert ordskifte og er i stand til å gjere vurderingar. Ein treng også ein felles oppfatning av omverda, frie og rettferdige val og tillit at til myndigheitene er til å stole på (Bartlett, 2018). Desse trekka er typiske for stabile demokratiske samfunn. Men dette systemet blei konstruert i ei anna tid, og bygd på nasjonalstatar, hierarki og eit sett normer kor politikarane viste gjensidig toleranse, respekt for at motstandarane er legitime konkurrentar og evne til å vere tilbakehalden med å

gje seg sjølv privilegium (Levitsky & Ziblatt, 2018). Det er ikkje rusta mot påverknad frå usynlege algoritmar, maskinlæring og nettverk med global rekkevidde.

Kva med Norge?

10. september, dagen før stortingsvalet, sende Arbeidarpartiet ut SMS-ar direkte til 500.000 av totalt 3.756.400 med stemmerett: ”Hei. Stortingsvalget blir jevnt. Du avgjør om Frp og Høyre fortsetter i regjering. Vil du ha et skifte? Skole og eldre fremfor skattekutt? Stem Arbeiderpartiet!”. Utsendinga førte til reaksjonar, blant anna frå mottakarar av SMS-ar og andre parti. Kontaktopplysningane kom frå Iper Direkte, eit selskap som driv direktemarknadsføring. Ifølgje eigenreklamen har dei databasar og kundane kan leie adresselister til marknadsføring, slik Ap gjorde. SMS-ane blei framstilt som eit ønske frå Arbeidarpartiet om å bidra til valdeltakinga. Ingen medium spurte kva kriterium Ap sette for kvifor nettopp desse 13,3 prosent av mottakarane fekk meldinga, kva data partiet hadde om mottakarane frå før, eller kva seleksjonsmoglegheiter databasane til Iper Direkte inneheld, utanom telefonnummer og det som elles ligg ope på nettsida. Dagen etter var det val, og sidan har ingen medium omtalt SMS-ane, så vidt vi kan sjå av søk i Retriever.

I Høgre-bastionane på vestkanten i Oslo, samt i Asker og Bærum, gjorde Venstre eit brakval. I dei same områda var Høyre den store taparen, meldte Aftenposten dagen etter valet (Dahl, Mellingsæter & Stokke). Høgre-veljarane kan ha stemt taktisk og fått Venstre over sperregrensen – og dermed sikra borgarleg fleirtall. Nettavisen, Minerva, Finansavisen og andre hadde gått ut før valdagen og oppmoda til taktisk stemmegjeving. Blei det nytta andre metodar? Vi skal ikkje fremje ein ny konspirasjonsteori, bare fastslå at det ikkje er mogeleg å vite korleis norske parti og andre politiske aktørar nytta stordata, programmatisk annonsar og andre dataverktøy i valkampen. Her trengs det både forskning og krav om at annonseplattformane og dei politiske aktørane må vere meir transparente.

Høgre har stadfesta overfor NRK at partiet tok kontakt med Cambridge Analytica på starten av valåret 2017, men skal ikkje ha kjøpt deira tenester. Dei andre partia har ikkje vore i kontakt med det omstridde analyseselskapet (Ertesvåg, 2018). Men før valet fortalte norske parti at dei blant anna nytta Facebook sitt datamateriale til å analysere kva saker som engasjerer for å nå ut til veljarar og sympatisørar. I tillegg opplyste partia at dei annonserer relevante budskap direkte mot ulike målgrupper (Elnan, 2017). Kven som var målgruppene og kva annonsar dei blei eksponert for, er ikkje kjend. Her er det behov for innsyn for å ta vare på tillita til det demokratiske systemet.

Vi har tidlegare nemnd den plutselige framgangen Frp.no hadde når det gjeld deling i sosiale medium. Utanom er det nokre anekdotiske minne om politiske annonsar, men vi manglar data som viser døme på korleis parti, alternative medium og eventuelt andre aktørar annonserte på sosiale plattformar i valåret 2017. Vi er heller ikkje kjend med at andre har forska på dette temaet. Grunnen er at Facebook til nå ikkje har opna for innsyn. Facebook hevdar at dei ikkje er ansvarlege for kva brukarane nyttar plattforma til. Samstundes kan ulike aktørar utnytte Facebook sine algoritmar og annonseverktøy til å manipulere val og forgifte den offentlege samtalen, så lenge dei betaler for tenestene.

Her er det grunn til å vere merksam. Når 77.000 stemmer var utslagsgjevande i USA, kan ein tenkje kor utslagsgjevande slik målretta påverknad kan vere i Norge, eit land kor taktisk stemmegiving frå eit lite tal menneske kan vere nok til å få eit parti over sperregrensa. Når Russland forsøker å styre vestlege demokrati i høgreekstrem og nasjonalistisk retning, og populistiske parti speler på lag, er det ikkje enkelt å sjå eller bevise samanhengar.

Det er ikkje mogeleg å korrigere noko som er usynleg for alle andre enn den einskilde brukaren. Og det er umogeleg å nå fram til dei same brukarane som fekk den opphavelige meldinga med korrigerande informasjon. Den algoritmiske ålmenta er fragmentert og splitta opp i milliardar av individuelle trådar. Sjølv om det har blitt mykje lettare å delta i den offentlege samtalen, er det bare ei lang rekke individuelle samtalar som går føre seg.

Det vil vere alvorleg for demokratiske samfunn om makta skifter, frå dei som har gode politiske idear og argument, til aktørar med mykje pengar og programvare til å levere budskap når veljarane er mest mottakelege. Dette kan tene aktørar som verken følgjer etiske prinsipp eller lovverk. Det ligg usynlege lag av makt i kodar, algoritmar, informasjonsskapslar og programvare. Den danske medievitaren Lars Holmgaard Christensen kallar det digital overvakingskapitalisme: Vi betaler med våre data og får underhaldande innhald i retur (Lønstrup, 2016). Dette gir gjenklang med det Habermas skildra som ei reføydalisering av ålmenta; at reelle diskusjonar ikkje lenger går føre seg i den offentlegheita som er dominert av massemedia, at publikum har tilsvarande gått frå å være resonnerande til å bli reint konsumerande. I mellomalderens føydalsystem hadde kongen og føydalherrane utvida eigedomsrett og kontroll over undersåttane sine liv – i dag har datagigantane kanskje endå meir omfattande makt. Den algoritmestyrt ålmenta kan minne om den representative offentlegheita i det føydale samfunnet, fordi dagens samfunnsdebatt nærast er ei form for scenisk underhaldning, medan dei teknologisk elitane rår over liveigne brukarar som ikkje har

kontroll over sine egne personlege data. Dei store plattformane haustar data og overvaker brukarane på ein måte som har mykje til felles med diktatur.

Bruk av stordata (big data) og teknologiske verktøy kan få store konsekvensar for moderne politikk. Det blir stadig viktigare å kome med den rette budskapet, til dei rette folka, til rett tidspunkt – slik at meldinga resonnerer med sterke kjensler. Før pleidde ein å kalla dette propaganda. Politikk og ordskifte er på veg til å bli datavitskap. Ein kan lett bli blinda av føremonene med den nye teknologien, til dømes den enkeltes eineståande fridom til å uttrykke seg. Og då står ein i fare for å ignorere at andre element som får demokrati til å fungere er i ferd med å erodere: Ei delt oppfatning av verkelegheita, truverdig journalistikk, tillit til valsystemet, osv. Falske nyhende, konspirasjonsteoriar, framande makter som driv informasjonskrig og teknologi som overvakar oss, er teikn på at det gamle, analoge valsystemet ikkje er kompatibelt med det grenselause, nettverksamfunnet. Den nye teknologien følgjer ikkje dei same reglene og logikken til representative demokrati. På sikt kan kunstig intelligens, stordata og kontinuerlig tilkopling til internett utgjere dei største farane for demokratiet ved at framtidige val minner meir om eit digitalt våpenkappløp enn deliberasjon. Faren er at tilliten til demokratiet skal slå sprekker. At ein slutter å tru at dette systemet, som arbeidar seint og avheng av kompromiss skal få ting gjort og levere etter forventningane til medborgarane. At ein begynner å rope etter sterke leiarar og teknokratar. Historia om Cambridge Analytica viste kva retning val utviklar seg. Selskapet hadde 5000 datapunkt om over 200 millionar amerikanarar. Denne informasjonen blei brukt til å kartlegge kva for nokre veljarar som var moglege å overtyde og plasserte dei i ulike univers ut frå kva den einskilde bryr seg om (mødrer som er engstelege for barna; våpenelskarar som ikkje ønskjer restriksjonar). Ut frå denne kunnskapen blei det komponert reklame som blei skreddarsydd desse gruppene. Korleis kan ein halde ein politiskar eller parti ansvarlege om dei sender 1 million forskjellige og usynlege meldingar til 1 million ulike mottakarar? I staden for ein felles offentleg samtale kor det beste argumentet vinn, blei poenget å utforme det rette budskapet, til dei rette veljarane. Utan at andre enn mottakaren kunne sjå meldinga. Denne måten å drive valkamp undergrev ein av dei viktigaste pilarane i demokratiet: Ein felles offentleg samtale som gir ei rimeleg delt forståing av verden. Tradisjonell presse er i ferd med å miste det økonomiske fotfestet. Middelklassen, som har vore den viktigaste forsvararen av demokratiet, gjennom å kjøpe aviser, støtte opp under rettssystemet og politiske parti, er kome under press på grunn av delingsøkonomien, som erstattar trygge jobbar (Nicolajsen,

2016). Om begge deler forsvinn, kan det representative demokratiet bli utfordra av autokratar som lover stabilitet og rikdom, ro og orden.

Sennett kalla utviklinga der media gav innsyn i andre menneske sitt privatliv for intimitetstyranni. Drygt 40 år seinare har internett og sosiale medium viska ut grensene endå meir. Alle debattar blir personlege. Intimitetstyranniet herskar i offentlegheita.

Det siste avsnittet skal handle om dette.

FRAGMENTERING, POLARISERING OG TRIBALISME

Humans, we now know, are moralistic actors: they are guided by intuitions about authority, tribe, and purity; are committed to sacred beliefs that express their identity; and are driven by conflicting inclinations toward revenge and reconciliation (Pinker, 2018).

Økosystemet av alternative medium kan sjåast på som manifestasjon av eit nytt slag identitetspolitikk, drive fram av unge, kvite men. Identitetspolitikk blir definert som eit stort spenn av politisk aktivitet og teoridanning, med utgangspunkt i det ei sosial gruppe opplever som urettvis handsaming (Heyes, 2016). Dette er politikk som fokuserer på identitetstrekk ved ei spesifikk gruppe, til dømes kjønn, seksuell legning eller rase, og forsøker å mobilisere desse gruppene til kamp mot påstått og reell diskriminering, med krav om sosial utjamning. Stadig fleire grupper blir kalla identitetsgrupper, frå overvektige til kortvaksne. Sjølv om dei faktiske kulturforskjellane i eitkvart samfunn blir mindre over tid (Hylland Eriksen, 2015), legg identitetspolitiske rørsler vekt på ulikskapane. Fenomenet blir derfor ofte kopla til politisk splitting, polarisering, tribalisme og fragmentering av ålmenta. I staden for at politikk er eit spørsmål om rettar og plikter for *alle* borgarar, gjer identitetspolitikken det til eit spørsmål om kven veljarane er og kva for ei gruppe han/ho/hen høyrer til. Det stammen oppfattar som urettferdig, gjer dei sinte og fylt av avsky, og kjenslene motiverer til kamp for eigne interesse. Problemet med tribalisme er at det som kanskje kan vere små forskjellar, blir forstørta til djupe kløfter, medan rasjonelle argument blir erstatta av kjensler og stammelojalitet.

Mangfald, immigrasjon og multikulturalisme i kombinasjon med sosiale medium utgjer kjernen i dei sosiologiske problema vestlege demokrati står ovanfor, meiner sosialpsykologen Jonathan Haidt. Kamp mot diskriminering og for rettane til homofile, kvinner og farga har vore viktige tema sidan 1960-talet. Det har gitt mange fordeler, inkludert kreativitet og økonomisk dynamikk, påpeikar Haidt. Samtidig meiner han at konsekvensen er redusert sosial kapital og tillit, og at dette forsterkar tendensen til tribalisme. Etter kvart som

multikulturalisme er blitt stadig meir vektlagt, har det derfor kome ein reaksjon. I boka *The Righteous Mind* (Haidt, 2007) forklarar han polariseringa med ulike verdisett, blant anna at høgre fløy har ein annan moral når det gjeld patriotisme, religiøsitet og synet på autoritetar. Politikk har alltid handla om fraksjonar og konkurrerande gruppe. I ei verd kor desse fraksjonane er bygd på rase, etnisitet, kjønn og legning i staden for økonomiske interesse, blir kjenslene sterkare og frontane hardare. Når politikk ikkje lenger blir delt på ein skala mellom venstre- og høgre fløy, er det nasjonen - og stammar innan nasjonen - som avgjer kva veljarane stemmer . Og denne utviklinga blir forsterka av sosiale medium, ifølgje Haidt (Illing, 2016).

Den irske, venstreorienterte forfattaren Angela Nagle meiner framveksten av alt-right-rørsle er ein reaksjon på identitetspolitikken som er blitt ført av venstresida. Kjernetroppane i den nynasjonalistiske, tradisjonalistiske og anti-liberale falangen er unge, kvite menn (Lyons, 2017). I boka ”Kill all normies” (Nagle, 2017) skildrar Nagle korleis gamers i tenåra, anti-feministiske spøkefuglar, meme-produserande troll og andre understraumar på nettet fann kvarandre og retta det retoriske skytset mot alle former for ”politisk korrekthet”. Francis Fukuyama åtvarar om at vi er i ferd med å gå inn i ei ny tid prega av populistiske nasjonalistar, der den liberale verdsorden blir angripen av sinte majoritetar. Som identitetspolitikk er *nasjonalisme* eit trumfkort, ifølgje Fukuyama, fordi det oppfyller eit ønskje mange har om å vere del av eit organisk, kulturelt samfunn. Tidlegare var nasjonalisme assosiert med utstøtte grupper av nynazistar og høgreekstreme, som snakka om kvit makt. Men på grunn av immigrasjon er appellen blitt utvida til vanlege folk. Fukuyama hevdar derfor at den største faren for liberale demokrati ikkje kjem frå autoritære land som Russland og Kina, men at faren kjem innanfrå. Demokratiske fleirtal kan nytte det politiske systemet til å avvikle normene som hittil har halde motstandarar i taumane og forankra ei open og tolerant verd (Fukuyama, 2016). I si komande bok om identitetspolitikken kulturhistorie, hevdar han at identitetspolitikken har gitt grobott for rasistiske gruppe på ytre høgrefløy i USA og Europa (Kalstveit, 2018). For å vinne val må venstresiden slutte å kjempe minoritetskampar, sa professor Mark Lilla etter presidentvalet i USA. Han hevda overdrive fokus på forskjellar har skapt ein generasjon av progressive som ikkje har blikk for korleis verda er utanfor sine eigne gruppe og ute av stand til å rekke ut til breie lag av folket (Lilla, 2018).

Sjølv om det ikkje er amerikanske tilstander i den norske ålmenta, har vi i denne oppgåva sett mange teikn på aukande polarisering. I hovudsak høgreekstreme og høgerradikale utnytta økosystemet av alternative nettstader og sosiale plattformer til å spreie innhald, påverke

dagsorden i samfunnet og marknadføre idear, særskilt om innvandring, islam og fleirkultur. Men også til å så konspirasjonsteoriar, trakassere meiningsmotstandarar og andre metodar som ein har sett i bruk i andre land. Sjølv om dei ulike aktørane sprika sterkt i ståstad, til dømes i synet på jødar, så samarbeida dei om andre saker og delte til dømes innvandringskritiske artiklar, konspirasjonsteoriar og hat mot alt frå feministar til Arbeidarpartiet. Ein artikkel om ei svensk kvinne som er blitt valdteken av ein flyktning, blei representativ for Europa. Ein spissformulert sak om forferdelege menn i eit feministisk magasin, blei prov på at det blir ført ein krig mot menn. Frie Ord hevdar at ”20.000 utlendinger mottar norsk trygd uten noen gang å ha vært registrert bosatt i Norge” og saka blei delt over 10.000 gonger (Frie Ord, 2017). ”Sexslave funnet lenket fast i kjelleren til innvandrer-kafé i Sverige”, hevdar Frihetskamp.net (Frihetskamp.Net). Det er mange andre døme på kvit nasjonalisme, misogyni, antisemittisme, anti-elitisme og autoritære haldningar i våre funn.

Ytringsfridommen i Norge har formelt sett aldri har vore større, men våre funn viser at tilgang ikkje automatisk fører til truverdig informasjon. Dei som surfar på nettet vil lett finne nettstader som påstår at vaksiner fører til autisme, at jorda er flat, at klimakrisa ikkje er reell, at Thorvald Stoltenberg er jøde, at Anders Behring Breivik ikkje var aleine 22. juli, at skyskraparane i New York fall som følgje av kontrollerte sprengingar, og så vidare. Ein del av påstandane er så sprø og langt frå sanninga, at ein ikkje skulle tru at nokon, som ikkje er rablande gale, kunne tru på det. Det som skjer er at dei fortel *blå* løgner – eit psykologisk omgrep for løgner som blir fortalt til føremon for ei gruppe og faktisk kan styrke banda mellom gruppemedlemmene. Dei fleste som formidlar konspirasjonsteoriar, trur ikkje på dei sjølv, ifølgje nyare psykologisk forskning summert av Jeremy Adam Smith. Blå løgner er ei form for framføringskunst kor poenget å demonstrere at ein høyrer til ei gruppe. Medlemmene demonstrerer solidaritet med brør av same blod og styrkar dermed stammelojaliteten, samstundes som dei medvite provoserer medlemmene av ei anna stamme (Smith, 2017). Antropologen John Tooby legg til at absurde påstandar er eit meir effektivt signal om lojalitet enn rasjonelle påstandar. Bare medlemmer som verkeleg er tru mot ei sak, kjem med offentlege påstandar som konvensjonelle visdom seier er riv ruskande gale (Tooby, 2017). Til dømes at jorda er flat. Desse døma viser eit trekk ved mennesket – vi er sosiale skapingar, men er tilbøyeleg til å dele oss inn i konkurrerande gruppe i kamp om ressursar. Vi er empatiske, generøse og ærlege mot medlemmer av vår eiga gruppe, mens vi er aggressive og anti-sosiale mot andre gruppe. Når menneske blir delt inn i ulike gruppe, slik som

identitetspolitikken legg opp til, opnar ein dei mørke sidene våre, noko som kjem til uttrykk i dehumanisering, vald og sosialt sanksjonert svindel. Dei blå løgnene viser dermed både dei beste og verste trekka ved mennesket; dei viser vår lojalitet, evne til å samarbeide og ta vare på andre rundt oss og stole på dei. Men samstundes viser dei våre tendens til å hate utanforståande og narre oss sjølv (Smith, 2017).

Publikum som kjem over kontroversielle utsegner, treng ikkje vere klar over at påstandane er omstridde. Det kan også vere ein kognitiv utfordring å få oversikt over kva som er dei ulike posisjonane i ein debatt, og forstå på kva for ei side den aktuelle nettstaden står. Sjølv dei som er klar over at saka er kontroversiell, kan ha vanskar med å skilje mellom dei ulike posisjonane.

Våre data inneheld mange døme på at ein gjerne omtalar utspel frå ein ideologisk motpart. Likevel er det ofte vanskeleg å sjå dette som eit ønske om deliberasjon eller eit forsøk på setje seg inn i motparten sine argument. Vi tolkar det heller som forsøk på å skape kjenslemessige reaksjonar. Alternative medium brukar ulike teknikkar for å få spreing. Dei startar ofte med eit kontroversielt tema eller ekstremt utspel, som får både meiningsfelle og motstandarar til å reagere emosjonelt; til dømes med irritasjon, sinne eller frykt på den eine sida, og på den andre sida fryd, glede, etc. Desse mekanismane er forklarte av ekspertar på sosiale medium (Mellingsæter, 2018). Den primære målgruppa er meiningsfellene, som får stadfesta sine standpunkt; dei trykker kanskje "likar" og deler saka vidare. Den sekundære målgruppa er dei som administratoren uansett ikkje klarer å overtude. Deira medverknad i debatten fører til at temperaturen aukar. Partane brukar ofte harde ord, fornærmar kvarandre, brukar skjellsord, trakasserer og mobbar kvarandre – som om dei var fotballsupporterar som kompromisslaust heier på kvart sitt lag. Vi tenker at metaforen digitale hooligans kan vere dekkande. På grunn av motstandarane sitt engasjement, sørger algoritmane for at innhaldet får auka rekkevidde og dukkar opp i nyheitsstraumen til fleire brukarar. Viss ein post ikkje får dei argaste motstandarane til å reagere, er det ingen som ber ved til bålet, og då brenn det fort ut. For å *unngå* at motparten når ut med budskapet, er paradoksalt nok det mest effektive at ein ignorerer det. Å kritisere utspelet og delta i diskusjonen, er nettopp det avsendaren ønskjer. For då bidrar motstandarane og algoritmane, i kombinasjon, til at endå fleire deltek i diskusjonen, med deling og liker-klikk. Dermed når budskapet ut til endå fleire i den primære målgruppa og til potensielle meiningsfelle. Nokre kan begynne å følgje med av forvitenskap, andre kan la seg overtude av budskapet. Om diskusjonen går viralt i sosiale medium, kan hovudstraumsmedium plukka det opp, slik at rekkevidda blir endå større. I andre tilfelle spinn

saka ut av kontroll ved at ideologiske motstandarar eller tradisjonelle medium finn ting som kan brukast mot avsendar.

Det er mogeleg at polarisering og ekstreme meiningar har samanheng med ein einseitig informasjonsdiett. Dette blir støtta av relevant forskning, som fortel at jo meir dietten liknar eit ekkokammer, desto meir ekstreme er meiningane (Garrett et al., 2014; Knobloch-Westerwick, 2012; (Levendusky, 2013), 2013a, 2013b; Stroud, 2010). Nokre akademikarar hevdar at det er mogeleg å konstruere informasjonsbobler som nesten ikkje slepp gjennom motsette synspunkt. Stilt føre eit fritt val mellom eit slik einsretta informasjonsmeny og ein meir ideologisk balansert diett, så vil folk flest velje einsretting (Pariser, 2011, s. 12, 18; C. R. Sunstein, 2009a, s. 1). Men det meste av empirisk forskning peiker i retning av at det ikkje er heilt vasstette skott. Ein også får med seg motparten sine argument (Bakshy, Messing & Adamic, 2015; Barberá, Jost, Nagler, Tucker & Bonneau, 2015; Garrett, 2009).

Homogene sosiale nettverk reduserer toleranse for alternative meiningar, dei lukkar ute ny informasjon. Motviljen mot ”dei andre” er aukande og denne polariseringa skaper ein kontekst kor falske nyhende, propaganda og desinformasjon har eit publikum (D. M. Lazer et al., 2018). Den digitale ålmenta er blitt ein kanal for konspirasjonsteoriar, falske nyhende, skuldingar – nettopp det den skulle motverke. Omfanget av desinformasjon som strøymer ut, undergrev John Stuart Mill si førestilling om at sanninga vil vinne fram på ein marknadsplass av idear, kor folk snakkar og utvekslar tankar fritt. Den gamle førestillinga om at den beste kuren mot dårlige ytringar er fleire ytringar, mistar meining når det er dei dårlege ytringane som får merksemd og størst rekkevidde takka vere den digitale ålmenta. I mange land er splittinga så sterk at dei politiske fraksjonane har problem med å samarbeide. Skiljet mellom offentleg og privat sfære er i ferd med å bli viska ut, saman med den borgarlege dyden det er å omgå kvarandre høfleg, med takt og tone, på ein sivilisert måte, slik Sennett skildra.

Algoritmane legg opp til engasjement og sterke kjensler, ikkje ein rasjonell og opplyst debatt kor ulike synspunkt blir presentert nyansert (Tufekci, 2018). Personangrep, sterke uttrykk og overdrivingar skaper sterke kjensler og får oftast flest klikk. Denne typen innhald vinn i dag kampen om engasjement og merksemd. Den beste måten å spreie falske nyhende er å utnytte desse mekanismane. Når budskapet blir personalisert og levert til den einskilde, forsvinn ideen om ein felles offentleg samtale. I staden for open debatt og motargument vil kvar einskild høyre ekkot av deira eigne førestillingar. Krafta i dei betre argument blir erstatta av

strategisk og manipulerande informasjon. I eit vel fungerande demokrati oppheld ikkje folk seg i ekkokammer. Dei blir eksponert for ulike idear og meiningar.

Våre data peikar i retning av at det motsette skjer i økosystemet av alternative medium. Ein kvar som er oppskaka over til dømes islam, kan finne meiningsfeller på nettet som er like irriterte. Like barn leiker best. Internett gjer det enkelt å bli med, enkelt å identifisere seg med gruppe - som medlem i ei digital stamme. Når likesinna menneske kommuniserer med kvarandre, pleier det å føre til eit tankesett som er endå meir ekstremt enn opphavelig (Myers & Lamm, 1976). Og når folk spreier desinformasjon i ei homogen klynge, så forsterkar dei kvarandre sin forplikting til denne informasjonen. Etter kvart som ein får stadfesta at andre er einige, blir ein meir sjølv sikker – og så meir ekstrem. På denne måten fører confirmation bias til ein vond sirkel (C. R. Sunstein, 2002), der kreftene verkar sentrifugalt og standpunkt beveger seg bort frå eit midtpunkt. Rasjonelle argument og deliberasjon, blir erstatta av kjensler og blind lojalitet mot gruppa. Små forskjellar blir forstørta, nyansar forsvinn, retorikken hardnar, motstandarar blir fiendar, ein grev seg ned i skyttargraver og bombarderer fienden med provoserande utsegn. Sterke kjensler og gruppetenking er vanskeleg å foreine med kompromiss, som er ein viktig del av eit representativt demokrati. Når ei gruppe ikkje får det som medlemmene vil, og når ein er misnøgd med politiske kompromiss, kan neste steget vere kjappe løysingar, slike som populistar lokkar med.

Vår tidsalder er kalla ein gullalder for ytringsfridom, men det er ein fridom som fungerer best når medborgarane er nysgjerrige, opne og audmyke. Når dei er usikre på kva som er rett og galt. Når dei set pris på synsvinklane til andre. Når dei ikkje ser på folk med andre synspunkt som fiendar. I eit liberalt demokrati er det verken naudsynt eller ønskeleg at alle skal bli einige. Det som er viktig er at vi handterer usemje og konflikhtar på ein sivilisert måte og klarer å inngå kompromiss. I starten tenkte ein at internett ville gi medborgarane tilgang til meir informasjon, at dette ville gjere politikken meir rasjonell, at vedtak ville bli gjort på basis av fakta, at ulike leirar ville høyre meir på kvarandre fordi dei hadde tilgang til kvarandre sine idear. Men stortingsvalet 2017 var ikkje eit døme på at det offentlege ordskiftet utviklar seg i denne retninga. Økosystemet av alternative medium og deira distribusjonskanalane i sosiale medium viste teikn på identitetspolitikk og tribalisme. Ei kjensleladd form for politikk, der mykje dreier seg om kva for leir ein tilhøyrar. Sosiale medium blei nytta i ein praksis som set til side tradisjonelle normer for akseptabel framferd - det systemet som stort sett har halde oss siviliserte sidan 2. verdskrig.

Vi meiner kampen mot desinformasjon i den norske ålmenta i stor grad er synonymt med at ein må motarbeide høgreekstreme parti, samt alternative medium som støtter Russland sin hybride intervensjon i andre land. I eit ope samfunn kan ålmenta bli brukt til å auke sosial intoleranse mot andre gruppe. Intoleranse i kombinasjon med medium som medvite bygg opp under spenning og konflikhtar, og som kan vekke fordommar som ligg djupt i menneskesinnet (Hutchison, Schiano & Whitten-Woodring, 2016). Jo meir polarisert og mindre tolerant eit samfunn er, desto større er marknaden for alternative medium og andre publikasjonar som publiserer innhald i tråd med ytterleggåande meiningar. Noko som igjen forsterkar intoleranse og legg til rette for at dei polariserte gruppene mobiliserer ytterlegare. Desto betre næring kan det vere for politiske ideologiar som svekkjer normer ytterlegare. At Norge trass alt har eit ganske lite økosystem som sirkulerer ytterleggåande politisk propaganda, tyder på det er eit samfunn som - til nå - har vore kjenneteikna av relativt stor tillit og toleranse mellom politiske leirar – og lite preg av identitetspolitikk.

Til slutt, Gripsrud påpeikar i Allmenningen at fortellinga om norsk offentlighet på ingen måte har vore ei forfallshistorie. Vi er samde. Dei problemstillingane vi har diskutert i denne oppgåva kan bli løyste. Vi skal ikkje gjere forsøk på å kome med spådommar om framtida, bare kort nemne nokre faktorar: Ny EU-lovgjeving om personvern (GDPR) blir norsk lov i 2018 og set større krav til alle som handsamar data (Datatilsynet, 2018). Sosiale plattformer kan sensurere kjelder som medvite distribuerer desinformasjon og dei kan fjerne aktørar som misbrukar programmatisk annonsering til propaganda og påverknadsoperasjonar. På same måte som Facebook har koda algoritmane slik at naken hud blir fjerna og klikkagn stort sett druknar i nyhendestraumen, kan det vere mogeleg å gjere det same med falske nyhende. På YouTube har nokre desinformasjonskanalar mista retten til å tene pengar på annonsar og dermed mista incentivet. Twitter har fjerna nettverk av automatiske robotar som re-tvittrar falske nyhende. Når yringsfridommen i den digitale ålmenta i praksis er kapitalisert av desse tre monopolistane, reiser eventuell sensur heilt nye problemstillingar – som vi av omsyn til omfang ikkje skal gå inn på i denne oppgåva. Men det er ei digital ålmente som er for lett å manipulere i dag, som har opna for ein ny praksis for offentlig samtale, som krev at det kjem eit heilt sett av nye normer for samfunnsdebatten.

Vi har i denne delen av oppgåva sett falske nyhende i stortingsvalet i samanheng med nasjonalistisk identitetspolitikk, mikro-propaganda i form av programmatisk reklame, internasjonal informasjonskrig, og implikasjonar dette kan ha for den offentlege samtale. Neste avsnitt handlar om korleis denne studien kan bli nytta i praksis.

IMPLIKASJONAR FOR PRAKSIS

Denne studien av falske nyhende i stortingsvalet 2017 har avdekket eit økosystem av alternative medium og distribusjonskanalar i sosiale medium, spesielt Facebook, som resirkulerer og spreier konspirasjonsteoriar, falske narrativ og andre løgner i den norske ålmenta. Omfanget ser ut til å vere mykje større og distribusjonen meir omfattande enn det biletet som vanlegvis blir spegla i samfunnsdebatten.

Funna viser at det er eit stort behov for media literacy i heile samfunnet. Kvaliteten på politisk informasjon er ein kritisk faktor for samfunnsdebatten og opne demokrati. For medborgarane er det viktig å kunne analysere om ei kjelde er truverdig, om innhaldet er basert på fakta og representerer realitetane, om informasjonen er påliteleg og kan etterprøvast. Samstundes må ein vere klar over at det er usynlege lag av påverknad og makt, til dømes skjult i programmering og algoritmar, dataskraping og programmatisk annonsering, samt ulike metodar ein kan nytte for å få falske nyhende til å gå viralt og stele merksemd. I eit moderne informasjonssamfunn er derfor kompetanse til å evaluere informasjon ein grunnleggjande ferdigheit. Det er naudsynt å utvikle evne, kapasitet og vokabular for å kunne stille seg kritisk til informasjon som blir presentert i ulike format. Utdanningssystemet må lære opp nye medborgarar til kritisk tenking, så ein kan navigere rundt på nettet med sunn skepsis. Evna til å vurdere informasjon må kombinere klassiske teknikkar, som verifisering av kjelde, med ny kunnskap om korleis algoritmar verker – helst også med betre forståing av korleis mennesket har ein tendens til å stadfeste eigne meiningar og andre psykologiske særpreg.

På grunn av omfanget av medviten desinformasjon i ålmenta, er ikkje faktasjekk nok. Verken den einskilde eller organisasjonar som driv med faktasjekking, har kapasitet til å oppfatte og påpeike alle feil. I den norske valkampen sjekka Faktisk.no *bare tre* saker som blei publisert av alternative medium. Faktasjekk-organisasjonen brukte i staden mesteparten av kapasiteten på kontroll av påstandar frå partia som er representerte på Stortinget. Over 100 millionar lenker blir delt via Facebook kvar einaste dag. Selskapet har 10.000 tilsette som modererer innhaldet og dei har tenkt å reinse kloakken ved hjelp av eksterne faktasjekkarar, som kjem til å sensurere kjelder dei meiner er useriøse. Eit paper publisert ved Yale (Pennycook & Rand, 2017) konkluderer at dette ikkje er rette innfallsvinkelen for å motverke feilinformasjon. Det tar for lang tid å faktasjekke innhald, medan desinformasjon kan produserast kjapt og enkelt. Faktasjekkarar har avgrensa kapasitet og kan aldri klare å handtere den endelause straumen av postar med tvilsamt innhald. Det aller meste av innhaldet vil aldri bli faktasjekka. Sjølv for innhald som blir kontrollert og flagga som feil, er det ein forseinking frå feilinformasjon blir

spreidd til nokon eventuelt påpeikar at det ikkje stemmer. I mellomtida kan mange ha lese løgna og delt vidare, slik at skaden alt er skjedd. Faktasjekking går rett og slett for treigt til at det er eit effektivt verkemiddel mot distribusjon av falske nyhende. Konfirmasjonsbias gjer dessutan at ein trur på innhald som er i tråd med eigne oppfatningar, og dette er ein faktor som påverkar graden av engasjement, i form av at ein les, likar, kommenterer og deler vidare. Sjølv om faktasjekking gjerne blir framstilt som redninga, er effekten i praksis svært liten. Det blir som å reinse eit glas gråvatn, medan resten av kloakken renn vidare. Ein risikerer også motsett effekt. Når enkelte saker blir flagga som falske, kan ein tru at fråvær av slike åtvaringar betyr at saken er verifisert.

Etter kvart som falske nyhende blir meir sofistikert, vil verifisert og oppdikta informasjon bli vanskelegare å skilje. Den store utfordringa framover er korleis det demokratiske systemet og den offentlege samtalen kan gjerast meir resistent mot destruktive aktørar. Lovgjeving og nye krav til dei sosiale plattformane er på veg. Kanskje må ein avgrense bruken av anonymitet, stille krav til openheit, samt endre algoritmane for å hindre at sensasjonelle saker spreier seg raskast. Det er naudsynt med betre balanse mellom kontroll og ytringsfridom, og få den offentlege samtalen til å samsvare med kva som er i fellesskapets beste. Det er mogeleg å bygge system med overordna myndigheiter som kan kontrollere algoritmane til datagigantane. Det kan også vere aktuelt å krevje innsyn i korleis dei politiske aktørane kjøper målretta annonsar. Partia burde ha register over kva data dei har over veljarane, korleis dei brukar desse, kva målretta annonsar dei kjøper, kor mykje dei brukar. Nokre meiner styresmaktene må kunne krevje grunngjeving av til dømes Facebook når nyhendestraumen blir endra, eller når Google sitt søkeresultat har innverknad på kva informasjon medborgarane mottar. På eit personleg nivå er det naudsynt at den einskilde krev innsyn i kva data som blir samla, at ein ikkje nyttar tenester som sankar og sel personlege data, at ein installerer nettlesartillegg som blokkerer annonsar, at ein er medviten i høve til innstillingane som sikrar personvernet, at ein krev at plattformane viser transparens. Sidan det ikkje er mogeleg å stanse alle automatiske robotar, troll og andre aktørar som forsøker å påverke opinionen og styre utfallet av val, er det naudsynt å kartlegge desse aktivitetane og forske på dei. Sosiale medium har begynt å ta ansvar for innhaldet som blir delt på deira plattformer, og dei bør dele kunnskapen med omverda, både data, analysar og hjelpe til med å identifisere manipulerande teknikkar med omverda. Bartlett (2018, s. 260) meiner slike tiltak kan forsvare samfunnsdebatten mot aktørar som misbrukar teknologien til å undergrave demokratiet.

TILRÅDINGAR OM VIDARE FORSKING

Det er generelt lita merksemd blant folk om korleis informasjonen dei mottar er påverka og manipulert, både av dei sosiale plattformane og av usynlege avsendarar. Mengda av informasjon og desinformasjon som blir distribuert på nettet, er så omfattande at det er vanskeleg å vurdere kva som er sant og feil. Falske nyhende forureinar samfunnsdebatten og angrip sjølve fundamentet for rasjonell argumentasjon. Dermed utgjer fenomenet eit trugsmål mot informert deliberasjon, ekspertise, utdanning og retorisk medborgarskap.

Vidare forskning er naudsynt for å analysere det alternative økosystemet av løgner og konspirasjonsteoriar som vi har forsøkt å kartlegge – men som stadig er i endring. Forståinga av verknaden av digitale ekkokammer, informasjonsskaskadar, sosiale nettverk og påverknadsoperasjonar er på eit tidleg stadium. Det er behov for å gå djupt inn i kva som er drivarane. Vidare treng ein ei betre forståing av korleis medborgarane samhandlar med ulike typar informasjon.

Forstår vi korleis ekkokammer veks, korleis dei kan brytast opp? Kor stort er omfanget av automatiserte robotar som massedistribuerer desinformasjon og dermed påverkar søkeresultat og kva som trendar på nettet? Kven er dei trolla som trakasserer leiande meiningsyttrarar og korleis kan dei bli stoppa? Korleis kan ein gjenreise normene for politisk debatt? Korleis skal ein auke den kritiske medvitet til medborgarane? Korleis skal ein få avklart samanhengar og avdekke usynlege lag med makt som ligg skjult i algoritmar? Kven er det som kjøper merksemda vår med målretta mikro-propaganda og kva for nokre interessekonfliktar blir skapt av det? Kor sårbare er individ, institusjonar og samfunnet i møte med manipulasjon frå skadelege aktørar? Kva om Facebook og Google bestemmer seg for å vri algoritmane slik at nokre parti blir promotert i nyhendestraumen, medan andre røyster ikkje får merksemd? Til slutt dei fundamentale spørsmåla: Korleis kan vi skape ei ålmente, eit økosystem av medium og ein kultur som fremjar sannferdig informasjon?

KONKLUSJON

Det blir hevda at falske nyhende kan påverke utfallet av val og er eit trugsmål mot den offentlege samtalen og demokratiet. Føremålet med denne oppgåva var å studere om den norske ålmenta var prega av falske nyhende i samband med stortingsvalet 2017. Det eine hovudfunnet er at førekomsten av falske nyhende under stortingsvalet var relativt lite i høve til andre land. Det andre at desinformasjon og politisk propaganda frå alternative medium likevel blei delte tusenvis av gonger i valåret 2017, og såleis var relativt omfattande i norsk

målestokk. Ut frå undersøkingane konkluderte vi at høgreekstremer parti/gruppe står bak eit digitalt økosystem som distribuerer falske nyhende i den norske ålmenta. Nettverket av Facebook-sider som deltek i spreinga er stort og det har mange tusen følgjarar. Men det var ikkje amerikanske tilstandar i den norske valkampen.

På ei og same tid lever vi i den beste - og verste - perioden for ein opplyst, offentleg samtale. Internett og sosiale medium har gitt ein ny dimensjon til demokratiet. Aldri har ein hatt betre føresetnader for offentleg ordskifte, aldri betre kommunikasjonsverktøy. Samstundes blir desse nye reiskapane utnytta av destruktive aktørar til å forvirre veljarane, forgifte samfunnsdebatten, påverke valutfall, skape mistillit til dei demokratiske institusjonane og undergrave fundamentet til det representative demokratiet. It was the best of times, it was the worst of times - det er lys og mørke, håp og fortvilning. Valutfallet i fleire land har ført til kritisk søkelys på om den nye teknologien verkeleg bidreg til informasjon og deliberasjon, eller om konsekvensen er populisme og ei form for autoritær overvakingsskapitalisme, som tilbyr tenester til alle som er villige til å betale.

Presset på informasjonssystemet i opne demokrati aukar, medan tilliten til hovudstraumsmedium, ekspertar og styresmakter fell. Vi har sett at desinformasjon og politisk propaganda blir distribuert i den norske ålmenta for underminere det demokratiske systemet og verdiar knyta til det. Vi har konkludert at algoritmane og forretningsmodellen til dei sosiale plattformane spelar ei viktig rolle i økosystemet til alternative medium, som kanal for distribusjon, rekruttering av meiningsfelle og organisering av arbeidet.

Vi lever i et tid der objektive fakta og vitenskaplege prov har mindre påverknad enn innhald som skaper sterke kjensler. Stort volum av informasjon er ikkje det same som at innhaldet er til å stole på. For samfunnsdebatten er det viktig at medborgarane har tilgang til truverdig informasjon og at dei ikkje blir manipulert.

5.0 LITTERATURLISTE

- 24avisen. (2017). PRESSEFRIHETEN ER DØD 24avisen kastet ut av Facebook. Henta 05.10.2017 frå <http://24avisen.com/pressefriheten-er-dod-24avisen-kastet-ut-av-facebook/>
- Albright, J. (2017). Who Hacked the Election? *Tow Center*. Henta 27.04.2018 frå <https://medium.com/tow-center/who-hacked-the-election-43d4019f705f>
- Allcott, H. & Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election: National Bureau of Economic Research, Inc.
- Anderson, J. & Rainie, L. (2017). The Future of Truth and Misinformation Online. *Pew Research Center: Internet, Science & Tech*. Henta 09.11.2017 frå <http://www.pewinternet.org/2017/10/19/the-future-of-truth-and-misinformation-online/>
- Applebaum, A. (2016). Why is Trump suddenly talking about World War III? *Washington Post*. Henta 10.04.2018 frå https://www.washingtonpost.com/opinions/global-opinions/why-is-trump-suddenly-talking-about-world-war-iii/2016/10/28/be44cc0e-9d24-11e6-a0ed-ab0774c1eaa5_story.html
- Applebaum, A. (2018, 2018/04/06/T07:59-500). Opinion | It's not just Russia anymore. *Washington Post*. Henta 10.04.2018 frå https://www.washingtonpost.com/opinions/the-disinformation-tactic-perfected-in-russia-has-spread-across-the-world/2018/04/06/e2be9dc2-39d5-11e8-8fd2-49fe3c675a89_story.html
- Asprem, E. & Dyrendal, A. (2015). Conspiratoriness Reconsidered: How Surprising and How New is the Confluence of Spirituality and Conspiracy Theory? *Journal of Contemporary Religion*, 30(3), 367-382. doi: 10.1080/13537903.2015.1081339
- Audunson, R. (2018). Verdifulle bøker om norsk offentlighet - men hvor er bibliotekene? *Bok og bibliotek*.
- Bakshy, E., Messing, S. & Adamic, L. A. (2015). Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook. *Science*, 348(6239), 1130-1132.
- Banducci, S., Stevens, D. & Coan, T. (2017). Should we worry about fake news? *Election Analysis*. Henta 10.11.2017 frå <http://www.electionanalysis.uk/uk-election-analysis-2017/section-3-news-and-journalism/should-we-worry-about-fake-news/>
- Barberá, P., Jost, J. T., Nagler, J., Tucker, J. A. & Bonneau, R. (2015). Tweeting from left to right: Is online political communication more than an echo chamber? *Psychological science*, 26(10), 1531-1542.
- Bartlett, J. (2018). *The People Vs Tech: How the Internet Is Killing Democracy (and How We Save It)*: Penguin.
- Bergsaker, T. (2017). Nei, det finnes ingen hemmelig EU-avtale for islamisering av Europa. *Faktisk*. Henta 07.12.2017 frå <https://www.faktisk.no/faktasjekker/zMg/eu-har-inngaatt-en-hemmelig-avtale-som-aapner-grensene-for-flyktninger>
- Bessi, A., Zollo, F., Del Vicario, M., Scala, A., Caldarelli, G. & Quattrociocchi, W. (2015). Trend of Narratives in the Age of Misinformation. *PloS one*, 10(8), e0134641.
- Bimber, B. & Davis, R. (2003). *Campaigning online: The Internet in US elections*: Oxford University Press.
- Boeder, P. (2005). Habermas' heritage: The future of the public sphere in the network society. *First Monday*, 10(9).
- Bort, R. (2017). Nearly Half of Donald Trump's Twitter Followers Are Fake Accounts and Bots: Newsweek.

- Bounegru, L., Gray, J., Venturini, T. & Mauri, M. (2017). A Field Guide to Fake News. *Public Data Lab*. <https://fakenews/.publicdatalab.org/download/SAMPLE-field-guide-to-fake-news.pdf>.
- Brandtzæg, P. B. (2018). Facebook blir fremstilt som den store stygge ulven. Men de er ikke alene: VGs app delte data med 55 tredjeparter. *Medier24.no*. Henta 26.03.2018 frå <https://www.medier24.no/artikler/facebook-blir-fremstilt-som-den-store-styggen-ulven-de-er-ikke-alene-vgs-app-delte-data-med-55-tredjeparter/433650>
- Carr, M. & Dimension, M. C. S. L. I. I. P. A. T. C. (2016). *US Power and the Internet in International Relations*: Editor(s) (if applicable) and The Author(s).
- Craig, J. W. (2017). Navigating a Varied Landscape: Literacy and Credibility of Networked Information. *Literacy in Composition Studies*, 5(2), 24-42.
- Dahl, H., Mellingsæter, O. & Stokke, C. A. (2017). – Jeg holdt meg for nesen og stemte Venstre. Det måtte til for å redde Ernas regjering. *Aftenposten*. Henta 26.03.2018 frå <https://www.aftenposten.no/article/ap-021VM.html>
- Datatilsynet. (2018). Hva betyr de nye personvernreglene for din virksomhet? *Datatilsynet*. Henta 21.04.2018 frå <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-skjema/veiledere/hva-betyr/>
- DFRLab. (2018). Skripal Poisoning: If Not Russia, Then...: The many theories of who used a Russian nerve agent in England. *StopFake.org*. Henta 09.04.2018 frå <https://www.stopfake.org/en/skripal-poisoning-if-not-russia-then-the-many-theories-of-who-used-a-russian-nerve-agent-in-england/>
- Douglas, K. M., Sutton, R. M. & Cichocka, A. (2017). The Psychology of Conspiracy Theories. *Current Directions in Psychological Science*, 26(6), 538-542. doi: 10.1177/0963721417718261
- Dunlap, R. E. & McCright, A. M. (2008). A widening gap: Republican and Democratic views on climate change. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 50(5), 26-35.
- Eavisa. (2016). Forskning: Kvinner som gjør ALT husarbeide er de lykkeligste! Henta 05.10.2017 frå <http://eavisa.com/2016/04/10/forskning-kvinner-gjor-alt-husarbeide-lykkeligste/>
- Eavisa. (2017a). SISTE NYTT: Jenter som driver med hest har store psykiske problemer! *Eavisa*. Henta 24.10.2017 frå <http://eavisa.com/2017/10/16/siste-nytt-9-10-jenter-driver-hest-psykiske-problemer/>
- Eavisa. (2017b). SISTE: Damer som strikker er psykopatiske og ødelegger familier! *Eavisa*. Henta 24.10.2017 frå <http://eavisa.com/2017/10/21/siste-damer-strikker-psykopatiske-odelegger-familier/>
- Edelman Trust Barometer. (2017). Annual global survey.
- Ekte Nyheter. (2017). Ekte Nyheter intervjuer redaktør Onar Åm. *Ekte nyheter*. Henta frå <https://ektenyheter.no/index.php/2017/03/ekte-nyheter-intervjuer-redaktor-onar-am/>
- Elnan, T. S. (2017). Høyre og Ap bruker dine likes for å engasjere deg. *Aftenposten*. Henta 14.04.2018 frå <https://www.aftenposten.no/article/ap-j5yoe.html>
- Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K. & Wollebæk, D. (2013). Liker, liker ikke. *Sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*, 1.
- Ertesvåg, O. R. (2018). Høyre tok kontakt med Cambridge Analytica. *NRK*. Henta 14.04.2018 frå <https://www.nrk.no/norge/hoyre-tok-kontakt-med-cambridge-analytica-1.13972867>
- Ess, H. v. (2017). The ultimate guide to bust fake tweeters: A video toolkit in 10 steps | Poynter. Henta frå <https://www.poynter.org/news/ultimate-guide-bust-fake-tweeters-video-toolkit-10-steps>

- Ess, H. v. & Lytvynenko, J. (2017). This Russian Hacker Says His Twitter Bots Are Spreading Messages To Help Germany's Far Right Party In The Election. *BuzzFeed*.
- Eu vs disinfo. (2018). RT could lose its UK broadcast license. *EU vs DISINFORMATION*. Henta 26.04.2018 frå <https://euvsdisinfo.eu/rt-could-lose-its-uk-broadcast-license/>
- Faktisk.no. (2017). Om oss. *Faktisk*. Henta 18.12.2017 frå <https://www.faktisk.no/om-oss/>
- Farkas, J., Schou, J. & Neumayer, C. (2017). Cloaked Facebook pages: Exploring fake Islamist propaganda in social media. *New Media & Society*, 1461444817707759.
- Ferguson, N. (2017). *The Square and the Tower: Networks, Hierarchies and the Struggle for Global Power*: Penguin UK.
- Fernback, J. & Thompson, B. (1995). Virtual Communities: Abort, Retry, Failure? Henta 15.11.2017 frå <http://www.rheingold.com/texts/techpolitix/VCCivil.html>
- Flaxman, S., Goel, S. & Rao, J. M. (2016). Filter Bubbles, Echo Chambers, and Online News Consumption. *Public Opinion Quarterly*, 80(S1), 298-320. doi: 10.1093/poq/nfw006
- Freedom House. (2017). Freedom on the Net 2017: Manipulating Social Media to Undermine Democracy. Henta 24.11.2017 frå <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>
- Freedom House. (2018a). Attacks on the Record: The State of Global Press Freedom, 2017–2018.
- Freedom House. (2018b). Nations in Transit 2018: Confronting Illiberalism.
- Friday, F. (2017). InfoWars' Alex Jones Stole Content From Kremlin-Backed Russia Today | Observer. Henta 07.04.2018 frå <http://observer.com/2017/11/infowars-alex-jones-stole-content-from-kremlin-backed-russia-today/>
- Frie Nasjonalister. (2017). Norsk velgerulydighet skremmer vannet av den allmektige innvandrerslobbyen. *Frie Nasjonalister*. Henta 07.12.2017 frå <https://frienasjonalister.wordpress.com/2017/09/21/norsk-velgerulydighet-skremmer-vannet-av-den-allmektige-innvandrerslobbyen/>
- Frie ord. (2017). 20.000 utlendinger mottar norsk trygd uten noen gang å ha vært registrert bosatt i Norge. *Frieord*. Henta 27.04.2019 frå <https://www.frieord.no/innenriks/20-000-utlendinger-mottar-norsk-trygd-gang-a-vaert-registrert-bosatt-norge/>
- Frihetskamp.net. (2017). Sexslave funnet lenket fast i kjelleren til innvandrer-kafé. *Frihetskamp.net*. Henta 24.04.2018 frå <https://www.frihetskamp.net/sexslave-funnet-lenket-fast-i-kjelleren-til-innvandrer-kafe/>
- Fuchs, C. (2017a). *Social Media: A Critical Introduction*. London.
- Fuchs, C. (2017b). Written Evidence Submitted to the House of Commons-Digital, Culture, Media and Sport Select Committee's Inquiry on Fake News.
- Fugelli, P. (2017). Jeg er på Jæren for å dø. Takk Norge — og god vakt. *Aftenposten*. Henta 21.04.2018 frå <https://www.aftenposten.no/article/ap-7rarB.html>
- Fukuyama, F. (2016). US against the world? Trump's America and the new global order. *Financial Times*. Henta 20.04.2018 frå <https://www.ft.com/content/6a43cf54-a75d-11e6-8b69-02899e8bd9d1>
- Furuly, J. G. (2013). Spinnville, forførende og farlige. *Aftenposten*. Henta 08.12.2017 frå <https://www.aftenposten.no/article/ap-wL8M.html>
- Furuly, J. G. (2016). Sprer falske nyheter på Facebook med hets mot Trine Skei Grande. *Aftenposten*. Henta 11.12.2017 frå <https://www.aftenposten.no/article/ap-7vG3w.html>
- Færseth, J. (2013). *KonspiraNorge*. Oslo: Humanist forl.
- Færseth, J. (2017, 2017/10/14/T12:00:00+02:00). Resett hadde store ambisjoner, men nærmer seg et fristed for ytre høyre. De er på vei til å bli et norsk «alt-light». *Medier24.no*. Henta 06.04.2018 frå <https://www.medier24.no/artikler/resett-hadde-store-ambisjoner-men-naermer-seg-et-fristed-for-ytre-hoyre-de-er-pa-vei-til-a-bli-et-norsk-alt-light/409504>

- Garrett, R. K. (2009). Echo chambers online?: Politically motivated selective exposure among Internet news users. *Journal of Computer - Mediated Communication*, 14(2), 265-285.
- Gayle, D. (2017). Leader of anti-migrant Defend Europe campaign to speak at Ukip youth rally. *The Guardian*. Henta 05.12.2017 frå <http://www.theguardian.com/politics/2017/aug/31/martin-sellner-anti-migrant-defend-europe-campaign-ukip-young-independence-far-right>
- Gerhardsen, M. (2017). Høyrepopulistene er sterkere enn på lenge. *Dagbladet.no*. Henta 04.12.2017 frå <http://www.dagbladet.no/a/68884749>
- Ghosh, D. & Scott, B. (2018). The Technologies Behind Precision Propaganda on the Internet.
- Goel, S., Watts, D. J. & Goldstein, D. G. (2012, 2012). *The structure of online diffusion networks*.
- Gripsrud (red.), J. (2017). *Allmenningen: Historien om norsk offentlighet*: Universitetsforlaget.
- Gripsrud, J. (2006). Offentlighet. *Vox Publica*. Henta 13.11.2017 frå <http://voxpublica.no/2006/11/offentlighet/>
- Gripsrud, J. (2010). *The idea of the public sphere : a reader*.
- Guynn, J. (2017). Facebook expands scope of Russian influence on Americans for second time. *USA TODAY*. Henta 10.11.2017 frå <https://www.usatoday.com/story/tech/2017/11/01/facebook-says-146-million-americans-targeted-russia-campaign/821306001/>
- Habermas, J. (1989). The structural transformation of the public sphere, trans. Thomas Burger. *Cambridge: MIT Press*, 85, 85-92.
- Habul, K. (2012). Bilderberg-gruppen träffades i helgen. *Aftonbladet*. Henta 21.11.2017 frå <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article14926771.ab>
- Hacker, K. L. & van Dijk, J. (2000). *Digital democracy: Issues of theory and practice*: Sage.
- Haidt, J. (2007). The new synthesis in moral psychology. *science*, 316(5827), 998-1002.
- Haug, K. (2018). Nynazismen vokser i Sverige. *Vårt Land*. Henta 05.05.2018 frå <https://www.vl.no/nyhet/nynazismen-vokser-i-sverige-1.1137618?paywall=true>
- Heyes, C. (2016). Identity Politics. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Henta 19.04.2018 frå <https://plato.stanford.edu/entries/identity-politics/>
- Hjarvard, S. (2000). News in a global culture. *Gothenburg: Nordicom*.
- Hunt, E. (2016). What is fake news? How to spot it and what you can do to stop it. *The Guardian*. Henta 15.11.2017 frå <http://www.theguardian.com/media/2016/dec/18/what-is-fake-news-pizzagate>
- Hunt, J. (2017). Fake news is officially 2017's word of the year. *The Independent*. Henta 15.11.2017 frå <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/fake-news-word-of-the-year-2017-collins-dictionary-donald-trump-kellyanne-conway-antifa-corbymania-a8032751.html>
- Hussain, M. (2017). The New Information Warfare. *The Intercept*. Henta 06.04.2018 frå <https://theintercept.com/2017/11/25/information-warfare-social-media-book-review-gaza/>
- Hutchison, M. L., Schiano, S. & Whitten-Woodring, J. (2016). When the Fourth Estate Becomes a Fifth Column: The Effect of Media Freedom and Social Intolerance on Civil Conflict. *The International Journal of Press/Politics*, 21(2), 165-187.
- Hylland Eriksen, T. (2015). Flerkulturelle samfunn. *Store norske leksikon*. Henta 20.04.2018 frå https://snl.no/flerkulturelle_samfunn

- Haanshuus, B. P. & Jupskås, A. R. (2017). Høyreklikk! En analyse av ytre høyre på sosiale medier i Norge. *Tidsskrift for samfunnsforskning [elektronisk ressurs]*, 58(2), 145-165. doi: 10.18261/ISSN.1504-291X-2017-02-01
- Illing, S. (2016). Why social media is terrible for multiethnic democracies. *Vox*.
- Ipsos. (2018). Ipsos SoMe-tracker Q1'18. Ipsos. Henta frå <http://www.ipsos.com/nb-no/ipsos-some-tracker-q118>
- <https://www.ipsos.com/nb-no/ipsos-some-tracker-q118>
- Irby, J. I. I. I. B. (2016). The Weaponization of Social Media: US Army Command and General Staff College Fort Leavenworth United States, US Army Command and General Staff College Fort Leavenworth United States.
- Iversen, E. (2017). Flyktningkrisen. Sionistenes onde skaperverk. *Riksavisen*. Henta 08.12.2017 frå <http://www.riksavisen.no/flyktningkrisen-sionistenes-onde-skaperverk/>
- Julia Angwin, M. V. (2017). Facebook Enabled Advertisers to Reach 'Jew Haters'. *ProPublica*.
- Justis- og politidepartementet. (1999). NOU 1999: 27. [NOU] 012005-020029. Henta 19.10.2017 frå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1999-27/id142119/>
- Kalsnes, B. (2017). Slik kan vi bekjempe "falske nyheter". *Agenda Magasin*.
- Kalstveit, F. (2018). Utvidelse av kampsonen. *Morgenbladet*. Henta 20.04.2018 frå <https://morgenbladet.no/aktuelt/2018/04/utvidelse-av-kampsonen>
- Kantrowitz, A. (2017). Google Allowed Advertisers To Target "Jewish Parasite," "Black People Ruin Everything". *BuzzFeed*. Henta 22.04.2017 frå <https://www.buzzfeed.com/alexkantrowitz/google-allowed-advertisers-to-target-jewish-parasite-black>
- Kilden Info. (2013). 89% av kreftforskning kan ikke gjenskapes. *Kilden Nyheter*. Henta 05.12.2017 frå <http://kilden.info/2013/04/17/89-av-kreftforskning-kan-ikke-gjenskapes/>
- Klanderud, A. (2014). Nytt nettsted henger ut utenlandske voldtekstmenn med navn og bilde. *TV2*. Henta 05.10.2017 frå <http://www.tv2.no/a/6125156/>
- Krokkfjord, T. P. (2017, 2017/08/07/T17:53:27.000Z). Vil på Stortinget: Alliansen-lederen bekrefter kontakt med nasjonalistgruppe, og hylles av kjent ekstremist. *Dagbladet.no*. Henta 30.11.2017 frå <http://www.dagbladet.no/a/68557032>
- Kumar, R., Mahdian, M. & McGlohon, M. (2010). *Dynamics of conversations*. Paper presentert på Proceedings of the 16th ACM SIGKDD international conference on Knowledge discovery and data mining.
- LaCapria, K. (2016). FALSE: Comet Ping Pong Pizzeria Home to Child Abuse Ring Led by Hillary Clinton. *Snopes.com*. Henta 15.11.2017 frå <https://www.snopes.com/pizzagate-conspiracy/>
- Landow, G. P. (2006). *Hypertext 3.0: Critical theory and new media in an era of globalization*: JHU Press.
- Lang, P., Gouveia, F. C. & Leta, J. (2010). Site co-link analysis applied to small networks: a new methodological approach. *Scientometrics*, 83(1), 157-166. doi: 10.1007/s11192-009-0092-0
- Lassen, D. D. (2005). The effect of information on voter turnout: Evidence from a natural experiment. *American Journal of political science*, 49(1), 103-118.
- Lazer, D., Baum, M., Grinberg, N., Friedland, L., Joseph, K., Hobbs, W. & Mattsson, C. (2017). Freedom on the Net 2017: Manipulating Social Media to Undermine Democracy. Henta 27.11.2017 frå <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>
- Lazer, D. M., Baum, M. A., Benkler, Y., Berinsky, A. J., Greenhill, K. M., Menczer, F., . . . Rothschild, D. (2018). The science of fake news. *Science*, 359(6380), 1094-1096.

- Levendusky, M. (2013). *How partisan media polarize America*: University of Chicago Press.
- Levitsky, S. & Ziblatt, D. (2018). *How Democracies Die*: Crown.
- Lilla, M. (2018, 2018/01/20/T02:46:41.878Z). Opinion | The End of Identity Liberalism. *The New York Times*. Henta frå <https://www.nytimes.com/2016/11/20/opinion/sunday/the-end-of-identity-liberalism.html>
- Loader, B. D. & Mercea, D. (2011). Networking democracy? Social media innovations and participatory politics. *Information, Communication & Society*, 14(6), 757-769.
- Locklear, M. (2018). YouTube's trending section shows it has a fake news problem, too. *Engadget*. Henta 20.03.2018 frå <https://www.engadget.com/2018/02/21/youtube-trending-section-fake-news-problem/>
- Lyons, M. N. (2017). Ctrl-Alt-Delete: The Origins and Ideology of the Alternative Right. *Somerville, MA: Political Research Associates, January, 20*.
- Lønstrup, L. (2016). Sosiale medier polariserer danskerne. *Djøfbladet*. Henta 01.04.2018 frå <http://aparte.ipapercms.dk/Djoefbladet/2016/09/?Page=40>
- Malik, K. (2017). FAKE NEWS AND WORSE SOLUTIONS. *Pandaemonium*. Henta 11.12.2017 frå <https://kenanmalik.wordpress.com/2017/01/11/fake-news-and-worse-solutions/>
- Mathé, N. E. H. & Elstad, E. (2017). Elevers vurdering av politikeres bruk av sosiale medier i et postfakta-samfunn og implikasjoner for samfunnsfaget. *Nordidactica*(2017:3), 71-96.
- McCormack, J. (2016). The Election Came Down to 77,744 Votes in Pennsylvania, Wisconsin, and Michigan (Updated). *Weekly Standard*. Henta 20.04.2018 frå <https://www.weeklystandard.com/john-mccormack/the-election-came-down-to-77-744-votes-in-pennsylvania-wisconsin-and-michigan-updated>
- McLuhan, M. (2015). *Culture is our business*: Wipf and Stock Publishers.
- Medietilsynet. (2017). Ny undersøkelse om falske nyheter. *Medietilsynet*. Henta 18.11.2017 frå http://www.medietilsynet.no/om/aktuelt-2017/falske_nyheter/
- Meishar-Tal, H., Kurtz, G. & Pieterse, E. (2012). Facebook groups as LMS: A case study. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(4), 33-48.
- Mellingsæter, O. (2018). Dette er Listhaug sine Facebook-triks | Resonate. Henta 27.03.2018 frå <http://www.resonate.no/2018/03/dette-er-listhaug-sine-facebook-triks/>
- Miller, T. P. & Leon, A. (2017). Introduction to Special Issue on Literacy, Democracy, and Fake News: Making it Right in the Era of Fast and Slow Literacies. *Literacy in Composition Studies*, 5(2), 10-23.
- Mosseri, A. (2016). News Feed FYI: Addressing Hoaxes and Fake News | Facebook Newsroom. Henta 15.11.2017 frå <https://newsroom.fb.com/news/2016/12/news-feed-fyi-addressing-hoaxes-and-fake-news/>
- Mutz, D. C. (2001). Facilitating communication across lines of political difference: The role of mass media. *American Political Science Review*, 95(1), 97-114.
- Mutz, D. C. (2006). *Hearing the other side: Deliberative versus participatory democracy*: Cambridge University Press.
- Myers, D. G. & Lamm, H. (1976). The group polarization phenomenon. *Psychological bulletin*, 83(4), 602.
- Myhre, R. K. (2013). Lovbasert pengesystem og Hitlers økonomiske mirakel. *Nyhetspeilet*. Henta frå <http://www.nyhetspeilet.no/2013/08/lovbasert-pengesystem-og-hitlers-okonomiske-mirakel/>
- Nagle, A. (2017). *Kill all normies: Online culture wars from Achan and Tumblr to Trump and the alt-right*: John Hunt Publishing.

- Nance, M. (2016). *The Plot to Hack America: How Putin's Cyberspies and WikiLeaks Tried to Steal the 2016 Election*: Skyhorse Publishing, Inc.
- Nguyen, T. T., Hui, P.-M., Harper, F. M., Terveen, L. & Konstan, J. A. (2014). *Exploring the filter bubble: the effect of using recommender systems on content diversity*. Paper presentert på Proceedings of the 23rd international conference on World wide web.
- Nicolajsen, S. (2016). Frykter for middelklassen. *Klassekampen*. Henta 20.04.2018 frå <http://www.klassekampen.no/article/20160118/ARTICLE/160119900>
- Norsk Presseforbund. (2017). Vær Varsom-plakaten. *Presse.no*. Henta 28.11.2017 frå <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- Norsk Redaktørforening. (2017). Redaktørplakaten. Henta 28.11.2017 frå <http://www.nored.no/Redaktoerplakaten/Redaktoerplakaten>
- Nothaft, C. (2011). Augustine and the Shape of the Earth: A Critique of Leo Ferrari. *Augustinian Studies*, 42(1), 33-48.
- NRK. (2017). Ni amerikanske medier blir stemplet som agenter i Russland. *NRK*. Henta 05.12.2017 frå <https://www.nrk.no/urix/ni-amerikanske-medier-blir-stemplet-som-agenter-i-russland-1.13809372>
- Oxford Dictionaries. (2017). Word of the Year 2016 is... *Oxford Dictionaries | English*. Henta 02.04.2018 frå <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year/word-of-the-year-2016>
- Pariser, E. (2011). *The filter bubble: What the Internet is hiding from you*: Penguin UK.
- Paul, C. & Matthews, M. (2016). The Russian “Firehose of Falsehood” Propaganda Model. *RAND Corporation*.
- Pennycook, G. & Rand, D. G. (2017). The Implied Truth Effect: Attaching Warnings to a Subset of Fake News Stories Increases Perceived Accuracy of Stories Without Warnings.
- Pesenti, M. & Pomerantsev, P. (2016). How to Stop Disinformation. *Legatum Institute*.
- Picard, R. G. (2007). The Challenges of Public Functions and Commercialized Media *The Politics of News : The News of Politics* (s. 211-239). Washington, D.C.: Congressional Quarterly Press.
- Pinker, S. (2018). *Enlightenment Now: The Case for Reason, Science, Humanism, and Progress*: Penguin.
- Pomerantsev, P. (2014). *Nothing is true and everything is possible: The surreal heart of the New Russia*: Public Affairs.
- Pomerantsev, P. & Weiss, M. (2014). *The menace of unreality: How the Kremlin weaponizes information, culture and money*: Institute of Modern Russia New York.
- Rasmussen, T. (2016). The reconstructive approach on the public sphere and the Internet *The Internet Soapbox* (s. 47-64).
- Reynolds, M. (2017). Facebook partners with Snopes and Associated Press to tackle fake news. *WIRED UK*. Henta 15.11.2017 frå <http://www.wired.co.uk/article/facebook-tackles-fake-news>
- Rheingold, H. (1998). Virtual Communities, Phony Civil Society? Henta 15.11.2017 frå <http://www.rheingold.com/texts/techpolitix/civil.html>
- Rieder, B. (2013). *Studying Facebook via data extraction: the Netvizz application*. Paper presentert på Proceedings of the 5th annual ACM web science conference.
- Roberts-Miller, P. (2005). Democracy, demagoguery, and critical rhetoric. *Rhetoric & Public Affairs*, 8(3), 459-476.
- Scherer, M. (2012). How Obama's data crunchers helped him win. *CNN*. Henta 15.04.2018 frå <https://www.cnn.com/2012/11/07/tech/web/obama-campaign-tech-team/index.html>

- Schmidt, A. L., Zollo, F., Del Vicario, M., Bessi, A., Scala, A., Caldarelli, G., . . . Quattrociocchi, W. (2017). Anatomy of news consumption on Facebook. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 201617052.
- Simensen, H. (2017). Aktive tiltak, før og nå. *Minerva*. Henta 09.04.2018 frå <https://www.minervanett.no/aktive-tiltak-na/>
- Skybakmoen, J., Klungtveit, H. S., Berg, T. L. & Nordseth, P. (2017a). Dette er de norske nettavisene du bør være på vakt mot i valgkampen. *Filter Nyheter*.
- Skybakmoen, J., Klungtveit, H. S., Berg, T. L. & Nordseth, P. (2017b). Dette er de norske nettavisene du bør være på vakt mot i valgkampen. *Filter Nyheter*. Henta frå <http://filternyheter.no/dette-er-de-ni-norske-nettstedene-du-bor-vaere-pa-vakt-mot/>
- Smith, J. A. (2017). How the Science of "Blue Lies" May Explain Trump's Support. *Scientific American Blog Network*. Henta 04.05.2018 frå <https://blogs.scientificamerican.com/guest-blog/how-the-science-of-blue-lies-may-explain-trumps-support/>
- Snoen, J. A. (2017). Lurås lurur seg unna. *Minerva*. Henta 20.12.2017 frå <https://www.minervanett.no/luras-lurer-unna/>
- Statt, N. (2017). Facebook is determined to completely kill clickbait - The Verge. Henta 21.11.2017 frå <https://www.theverge.com/2017/5/17/15654730/facebook-news-feed-update-kill-off-clickbait>
- Steinberg, L. (2017). Infographic: Beyond Fake News - 10 Types of Misleading News. *EAVI*. Henta 01.12.2017 frå <https://eavi.eu/beyond-fake-news-10-types-misleading-info/>
- Stormark, K. (2017). Ber NSM granske svertetekampanje. Henta 06.12.2017 frå <https://www.aldrimer.no/ber-nsm-granske-svertetekampanje/>
- Strømmen, Ø. (2017). Det nye ytre høyre - Noen ganger er det alt-right. Henta 06.12.2017 frå <https://www.dagbladet.no/kultur/noen-ganger-er-det-alt-right/67638897>
- Stupples, D. (2015). What is information warfare? *World Economic Forum*. Henta 27.04.2018 frå <https://www.weforum.org/agenda/2015/12/what-is-information-warfare/>
- Sunstein, C. (2001). The daily we: Is the internet really a blessing for democracy. *Boston Review*, 26(3).
- Sunstein, C. (2009). On rumors. *New York: Farrar, Straus, and Giroux*.
- Sunstein, C. R. (2002). The law of group polarization. *Journal of political philosophy*, 10(2), 175-195.
- Sunstein, C. R. (2009a). *Going to extremes: How like minds unite and divide*: Oxford University Press.
- Sunstein, C. R. (2009b). *Republic. com 2.0*: Princeton University Press.
- Sunstein, C. R. & Vermeule, A. (2009). Conspiracy theories: Causes and cures. *Journal of Political Philosophy*, 17(2), 202-227.
- Søderlind, D. (2005). Da jorda ble flat. *forskning.no*. Henta 04.12.2017 frå <https://forskning.no/historie-vitenskapshistorie/2008/02/da-jorda-ble-flat>
- Søderlind, D. (2017, 28.07.2017). Mytji lys og mytji varme. *Vårt Land*.
- Thomas, T. (2015). Russia's 21st Century Information War: Working to Undermine and Destabilize Populations'. *Defence Strategic Communications*, 1(1), 11-24.
- Thompson, N. & Vogelstein, F. (2018). Inside Facebook's Hellish Two Years—and Mark Zuckerberg's Struggle to Fix it All | WIRED. Henta 15.04.2018 frå <https://www.wired.com/story/inside-facebook-mark-zuckerberg-2-years-of-hell/>
- Tjomlid, G. (2013). Kilden Nyheter forvrenger budskapet i kildene til sine nyheter. *Saksynt*. Henta 05.12.2017 frå <https://tjomlid.com/2013/06/07/kilden-nyheter-forvrenger-budskapet-i-kildene-til-sine-nyheter/>

- Todal, P. A. (2018). Putins brokete veneskare. *Dag og Tid*. Henta 05.05.2018 frå <https://www.dagotid.no/putins-brokete-veneskare/>
- Tooby, J. (2017). What scientific term or concept ought to be more widely known? *Edge*.
- Tufekci, Z. (2018). It's the (Democracy-Poisoning) Golden Age of Free Speech. *Wired*. Henta 31.03.2018 frå <https://www.wired.com/story/free-speech-issue-tech-turmoil-new-censorship/>
- Tufekci, Z. (2017a). *Twitter and tear gas: The power and fragility of networked protest*: Yale University Press.
- Tufekci, Z. (2017b). Zuckerberg's Preposterous Defense of Facebook. *The New York Times*. Henta 20.04.2018 frå <https://www.nytimes.com/2017/09/29/opinion/mark-zuckerberg-facebook.html>
- Van Herpen, M. H. (2016). *Putin's propaganda machine : soft power and Russian foreign policy*: Lanham (Md.) : Rowman and Littlefield.
- Vegstein, L. U. L. (2018). Norsk Redaktørforgrening. *Klassekampen*. Henta 05.05.2018 frå <http://www.klassekampen.no/article/20180210/PLUSS/180219730>
- Vermes, T. (2017). Frps stortingsrepresentant Erlend Wiborg spredde fake news i valgkampen. Henta 06.12.2017 frå <https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2017/08/22/195326396/frps-stortingsrepresentant-erlend-wiborg-spredde-fake-news-i-valgkampen>
- Wakabayashi, D. & Confessore, N. (2017). Russia's Favored Outlet Is an Online News Giant. YouTube Helped. *The New York Times*. Henta 20.04.2018 frå <https://www.nytimes.com/2017/10/23/technology/youtube-russia-rt.html>
- Walker, C. (2016). The Hijacking of "Soft Power". *Journal of Democracy*, 27(1), 49-63.
- Walter, T. (2017). «Innlysende at 9/11 var en eksplosjon». *NY TID*. Henta 11.12.2017 frå <https://www.nytid.no/innlysende-911-eksplosjon/>
- Widman, J. (2017). EdgeRank. Henta 14.12.2017 frå <http://edgerank.net/>
- Wollebæk, D., Karlsen, R., Karoline Andrea Ihlebæk, Løvlie, A. S., Steen-jonsen, K., Enjolras, B. & Mainsah, H. N. (2014). Hverken kloakk eller ekkokammer. *Aftenposten*.
- Youyou, W., Kosinski, M. & Stillwell, D. (2015). Computer-based personality judgments are more accurate than those made by humans. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. doi: 10.1073/pnas.1418680112
- Zimdars, M. (2016). False, Misleading, Clickbait-y, and Satirical "News" Sources. *Google Docs*. Henta 04.10.2017 frå https://docs.google.com/document/d/10eA5-mCZLSS4MQY5QGb5ewC3VAL6pLkT53V_81ZyitM/preview
- Zuckerberg, M. (2017). Building Global Community. Henta 16.11.2017 frå <https://www.facebook.com/notes/mark-zuckerberg/building-global-community/10103508221158471/>
- Åm, O. (2010). Ekte Nyheter | Onar Åms Lillablogg. Henta 05.12.2017 frå <http://onarki.no/blogg/2010/01/ekte-nyheter/>

FIGURAR

- Figur 1. Illustrasjonen viser oversikt over alternative medium i den norske ålmenta. 27
- Figur 2. Oversikt over korleis den nynazistiske nettstaden Frihetskamp.net blir distribuert i sosiale medium. Illustrasjonen viser kven som har delt ei sak frå Frihetskamp.net, kor mange følgjarar kanalen har og kva for ein plattform som blei brukt. (Kjelde: Crowdtangle)..... 30
- Figur 3. Page-like nettverket til Facebook-sida som heiter “Fremtiden som Norsk ?” (Kjelde: Netvizz)..... 31
- Figur 4. Illustrasjonen viser korleis Facebook legg til rette for at brukarane kan lage sin eigen høgrekstreime informasjonsmeny. Algoritmane viser ”Relaterte sider”, medan administratoren bestemmer utvalet under ”Sider som denne siden liker”. (Kjelde: Skjermdump)..... 32
- Figur 5. Illustrasjonen viser Page-Like nettverket til Demokratane i Norge. (Kjelde: Netvizz) 33
- Figur 6. Norske virale nettstader har hatt nedgang i nettrafikken etter at Facebook sine algoritmar begynte å fjerne klikkagn frå feeden. (Kjelde: Storyboard.mx)..... 39
- Figur 7. Illustrasjonen viser kva for nokre Facebook-sider som distribuerer saker frå 247avisen.com (Kjelde: Crowdtangle) 42
- Figur 8. Skjermdump frå Demokratene.netlify.com, som viser del av Page-like-nettverket til Demokratane i Norge..... 43
- Figur 9. Facebook-sida ”Nei til bompenger” deler innhald laga av Demokratane i Norge. (Skjermdump: Facebook)..... 44
- Figur 10. Facebook-sida “Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info” er distribusjonskanal for minst 19 alternative medium. (Kjelde: Crowdtangle)..... 45
- Figur 11. Stemalliansen.no, som er nettstaden til Alliansen, blir distribuert av Facebook-sidene ”Steng grensen nå” og ”Frie Nasjonalister – Politisk ukorrekt info”, som ser ut til å vere under styring av partiet. (Kjelde: Crowdtangle)..... 46

Figur 12. Facebook-sida ”Steng grensen nå”, som truleg er styrt av Alliansen, er distribusjonskanal fleire alternative medium. (Kjelde: Crowdtangle).....	46
Figur 13. Skjermdump frå Public8.netlify.com, som viser utsnitt av Page-like-nettverket til ”Steng grensen nå” og Alliansen – Norge (Kjelde: Netvizz)	47
Figur 14. Illustrasjonen viser Frieord.no sine distribusjonskanalar på Facebook. Sidene til FMI, SIAN og Frie Nasjonalister er sentrale distributørar (Kjelde: Crowdtangle)	48
Figur 15. Skjermdump frå Public2.netlify.com som viser Page-like-nettverket til Frie Ord. Facebook-sida til den høgreekstreme nettsida blir blant anna likt av FMI og Steng grensen nå (Alliansen) (Kjelde: Netvizz)	49
Figur 16. Illustrasjonen viser Frihetskamp.net sine distribusjonskanalar i sosiale medium. (Kjelde: Crowdtangle)	51
Figur 17. Illustrasjon av distribusjonskanalane til Nyhetsspeilet. (Kjelde: Crowdtangle)	52
Figur 18. Illustrasjonen viser distribusjonskanalane til Nattnytt.no. Facebook-sida Innvandring & kriminalitet delte sida flest gonger. (Kjelde: Crowdtangle).....	56
Figur 19. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som distribuerer Riksavisen.no. (Kjelde: Crowdtangle).....	58
Figur 20. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker frå Ektenyheter.no (Kjelde: Crowdtangle).....	60
Figur 21. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker frå Dinavis.no (Kjelde: Crowdtangle).....	62
Figur 22. Illustrasjonen viser Facebook-sidene som deler saker frå Norgesavisen.no (Kjelde: Crowdtangle).....	63
Figur 23. Illustrasjonen viser kanalane som deler saker frå Gubedre.com og Speisa.com (Kjelde: Crowdtangle)	65
Figur 24. Illustrasjon som viser distribusjonsnett til alternative medium. Den indre ringen viser Facebook-sider som kanalisierer alternative medium. Den ytre sirkelen viser kva for nokre nettstader som blir delt. (Kjelde: Crowdtangle).....	75

Figur 25. Skjermpdump frå Facebook-sida til Frie Nasjonalistar - bare eit av fleire indisium på dei samarbeider med Alliansen.	77
Figur 26. Illustrasjon som viser deling av saker frå partia sine nettstader. I starten av valåret 2017 gjorde Frp eit kraftig hopp. Kva skjedde? (Kjelde: Storyboard.mx)	81
Figur 27. Skjermdump frå nettstaden Public.netlify.com. Utsnittet viser del av page-like-nettverket som norske parti og medium sjølv har forma med Facebook-sider som liker kvarandre.....	83
Figur 28. Meme posta av Ap's rikskringkasting 3. august 2017, saman med kommentaren: "I 2009 ville Judas Gahr Støre gjøre kritikk av islam straffbart. Da hadde nok Arbeiderpartiet fått over 99% av stemmene"	95
Figur 29. Skjermdump av to nettsaker på Steigan.no, der russiske konspirasjonsteoriar blir vidareformidla av Pål Steigan og Bjørn Ditlef Nistad.	95
Figur 30. Meme publisert på Facebook av "Aldri mer Arbeiderpartiet" januar 2017.....	96
Figur 31. Framside Dagen 1.4.2017.....	96
Figur 32. Meme delt av Ekte Nyheter 2.9.2017 med kommentaren "WW3".....	97

TABELLAR

Tabell 1. Lista viser dei mest delte sakene på 247avisen.com i 2017. Toppsaken blei delt 2610 gonger. (Kjelde: storyboard.mx).....	41
Tabell 2. Lista viser dei mest delte sakene frå det Frihetskamp.net i 2017. Toppsaken blei delt 5380 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	50
Tabell 3. Lista viser dei mest delte sakene på Nytt norge.com i 2017. Toppsaken blei delt 2572 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	53
Tabell 4. Lista viser dei mest delte sakene på nattnytt.com i 2017. Toppsaken blei delt 8122 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	55
Tabell 5. Lista viser dei mest delte sakene på Ektenyheter.no. Toppsaken blei delt 1910 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	59
Tabell 6. Lista viser dei mest delte sakene på Dinavis.no i 2017. Toppsaken, som er reint oppspinn, blei delt 18280 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	61
Tabell 7. Lista viser dei mest delte sakene på Norgesavisen i 2017. Toppsaken blei delt 4231 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	62
Tabell 8. Lista viser dei mest delte sakene på eavisa.com i 2017. Toppsaken er delt 239.648 gonger. (Kjelde: storyboard.mx).....	65
Tabell 9. Lista viser dei mest delte sakene på Ny Tid. Toppsaken er delt 6148 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	67
Tabell 10. Lista viser dei mest delte sakene på Steigan.no. toppsaken er delt 48.882 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	67
Tabell 11. Lista viser dei mest delte sakene på Derimot.no. Toppsaken er delt 2716 gonger. (Kjelde: Storyboard.mx)	68
Tabell 12. Liste som viser innvandringskritiske Facebook-sider med relativt mange følgjarar.	77

VEDLEGG

Vedlegg 1 - Mest delt-statistikk Storyboard - juni 2017

Vedlegg 2 - Mest delt-statistikk Storyboard - juli 2017

Vedlegg 3 - Mest delt-statistikk Storyboard - august 2017

Vedlegg 4 - Mest delt-statistikk Storyboard - september 2017

Vedlegg 5 - Domenestatistikk Storyboard - juni 2017

Vedlegg 6 - Domenestatistikk Storyboard - juli 2017

Vedlegg 7 - Domenestatistikk Storyboard - august 2017

Vedlegg 8 - Domenestatistikk Storyboard - september 2017

Vedlegg 9 - Domenestatistikk Storyboard - virale nettsteder

Vedlegg 10 - Data hausta med Crowdtangle – rekneark

Vedlegg 11 - Data hausta med Crowdtangle - PDF-versjon

Vedlegg 12 - Mest delt-statistikk - Storyboard - Politiske parti 2017

Vedlegg 13 - Netvizz - Distribusjonsnett

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

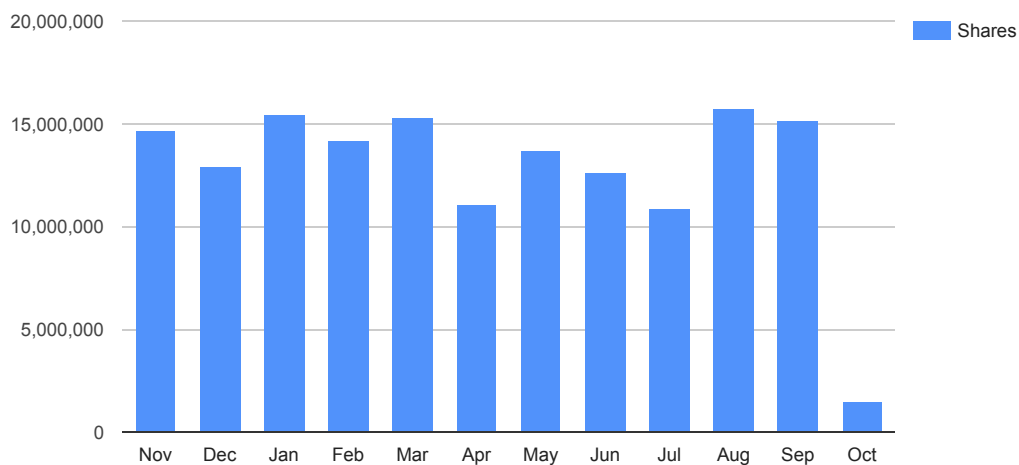
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for June 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Title	f	t	Shares
1	Vil forby nikab i barnehager og på skolen: - Hører ikke hjemme i... Jun 12	41,759	17	41,776
2	Regjeringen vil forby ansiktsdekkende plagg i skolen Jun 12	33,224	30	33,254
3	Kulturdepartementet trekker støtten til Islamsk Råd Norge Jun 28	30,506	8	30,514
4	Nordea-sjef: Så mye mer ville en H&M-skjorte koste hvis de som syr... Jun 2	26,244	115	26,661
5	Nå skal Lan Berg få mopedistene Jun 20	22,463	38	22,501
6	Vil forby nikab på alle skoler Jun 12	22,351	14	22,365
7	Seksårsreformen 20 år etter: - Gi seksåringene førskolen tilbake Jun 21	20,956	1	20,957
8	Sjimpansene klikker i vinkel - prøver å steine trekkspillklubb Jun 2	19,487	19	19,507
9	- Jævla svarte muslimske mødre, ropte mannen og angrep med kniv Jun 22	18,682	97	18,779

#	Title	f	t	Shares
10	 Vil forby niqab i alle norske skoler Jun 12	18,619	3	18,622
11	 Til deg som aldri får en eneste 6-er Jun 26	17,872	87	17,962
12	 «Jeg beklager å måtte si dette, men det virker som om lykken kommer... Jun 16	17,785	0	17,785
13	 Vi er i gang med årets feriekabal: Fotballskole, bestemor, delt... Jun 21	17,505	2	17,518
14	 Kan vi leve med Støre som statsminister? Jun 16	16,932	81	17,085
15	 Dæhlie raser mot formuesskatten: - Uforståelig for meg Jun 16	16,474	182	16,657
16	 Jonas Gahr Støre vil fjerne omstridt pensjonsordning Jun 27	16,540	26	16,566
17	 Regjeringen vil forby ansiktsdekkende plagg Jun 12	16,380	4	16,384
18	 Ny forskning: Derfor er venstrehendte de smarteste Jun 21	16,107	4	16,111
19	 Når «fritiden» bare blir stress Jun 8	15,687	8	15,695
20	 Ta dere sammen; det er ungene deres! Og klapp igjen! Jun 24	15,644	24	15,669
21	 Ap-politiker til Listhaug: «Jævla rasistkjerring» Jun 11	15,440	69	15,509
22	 Imamer vil ikke begrave terrorister - lar dem råtne på likhuset Jun 9	15,334	21	15,355
23	 Direktør til ungdommen: Jeg vil heller se feriebildene dine enn... Jun 1	15,350	0	15,350
24	 Petter Stordalen: - Ansett unge NAV-ere Jun 19	14,899	7	15,311
25	 Brækhus brast i gråt: - Det største jeg har vært med på Jun 9	14,994	9	15,003
26	 Eiendomsskatt er urettferdig Jun 16	14,762	0	14,762
27	 Frp vil stoppe asylinnvandringen til Norge Jun 23	14,591	31	14,622
28	 Skarpskytter knuste alle rekorder: Drepte IS-soldat fra 3450 meter Jun 23	14,595	0	14,595
29	 Forskning: Derfor er det positivt at du er distré Jun 28	14,130	6	14,136
30	 Vibeke så en full og fortvilet jente på nattbussen; da jenta gikk... Jun 18	14,133	1	14,134
31	 2000 etterlyste på rømmen får penger fra NAV rett inn på konto Jun 21	13,837	22	13,859
32	 Enda færre asylsøkere til Norge Jun 15	13,717	0	13,717
33	 Nå har Bergen hatt regn i hele juni Jun 25	13,553	11	13,564
34	 De forbannede lakseforskerne Jun 8	13,030	192	13,270
35	 Ap stemmer ned regjeringsforslag om innstramminger for flyktninger Jun 7	12,960	18	12,978
36	 Brækhus forsvarte VM-titlene sine i Bergen - brøt ut i gråt Jun 9	12,232	2	12,234
37	 Takk for tiden vi hadde sammen, NRK! Jun 17	12,130	17	12,147
38	 Sjokk i ferieparadis: Turister bestiller kylling - får hundekjøtt Jun 21	12,073	6	12,079
39	 NOAS tjente millioner på Listhaug-kampanje - nektet å hjelpe... Jun 6	11,930	33	11,963
40	 Spansk tyrefekter mistet balansen da han trakk på en kappe. Ble... Jun 18	11,644	5	11,649
41	 Oslo-politiet slår alarm om voldelige ungdomsgjenger Jun 13	11,573	24	11,599
42	 Tyrefekter stanget i hjel etter han snublet i sin egen kappe Jun 18	11,404	5	11,409
43	 Brækhus med triumf på hjemmebane Jun 9	11,265	0	11,265
44	 Datteren ble drept i Baneheia - nå vil Ada Sofie Austegard ha 26... Jun 10	11,263	1	11,264
45	 Mener London-terror viser at norsk politi bør bære våpen Jun 5	11,152	6	11,158
46	 1500 dyrleger protesterer mot uetisk hundeavl Jun 17	11,097	52	11,149
47	 Mine tanker går til de stakkars folkene som bor sørpå. Så da har vi... Jun 10	11,126	6	11,132
48	 Ap faller kraftig på ny meningsmåling Jun 12	11,011	14	11,025
49	 Derfor vaksinerte vi ikke barna Jun 11	10,984	13	10,999
50	 - Hallo, er det noen hjemme? Nå skal du høre godt etter, du... Jun 8	10,754	20	10,774

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

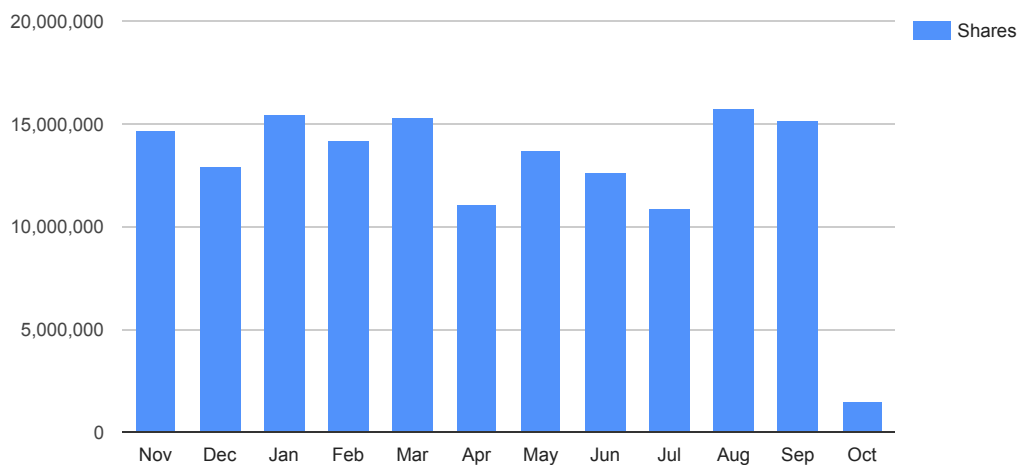
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for July 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Title	f	t	Shares
1	nrk En spyttklyse fra kunnskapsministeren Jul 12	55,604	365	55,992
2	b Hemmeligheten bak et langt og godt ekteskap Jul 4	32,874	4	32,879
3	nrk Tar til tårene etter Boasson Hagens første seier på seks år: - Han... Jul 21	30,673	2	30,675
4	2 Edvald vant den 19. etappen Jul 21	29,051	2	29,053
5	H Pionéren i Henrik Ibsens gate 1 Harald Stanghelle Jul 3	27,974	25	27,999
6	W Sorry, ikke alle mennesker fortjener å være på stranden Jul 5	26,558	17	26,577
7	nrk Boasson Hagen planla støt: Her serverer han taktisk genistrek Jul 21	22,750	3	22,754
8	M.R Vi hater deg innmari Hege Storhaug, fordi du taler sant! Jul 30	22,440	48	22,488
9	W Nå er det personlig! Jul 30	22,402	71	22,474

#	Title	f	t	Shares
10	 Listhaug vil stramme inn vilkårene for å få norsk statsborgerskap Jul 17	20,869	6	20,875
11	 Sorry, ikke alle mennesker fortjener å være på stranden Jul 6	20,180	12	20,192
12	 Jeg er ikke tjukk, jeg er glad Jul 21	19,912	1	19,913
13	 Foreslår Oslo-gebyr for lastebiler på inntil 50 000 kroner Jul 6	19,054	23	19,077
14	 Frp-Sylvi vil forby barnehjåb i skolen: - Seksualiserer små jenter Jul 26	18,725	8	18,733
15	 - Jeg er oppløst i tårer. Du er en helt! Jul 21	18,123	0	18,123
16	 Dag Otto Lauritzen i tårer etter hyllest Jul 14	17,864	16	17,881
17	 Sylvi Listhaug vil ha forbud mot at barn bruker hijab på skolen Jul 26	17,457	4	17,461
18	 Norske jenter fortjener å bli voldtatt. Jul 2	17,164	22	17,186
19	 NRK søker etter par som vil ha sex på TV Jul 28	17,148	24	17,179
20	 65 000 fans var lei av å vente på bandet - så de begynner å synge... Jul 26	16,477	2	16,479
21	 Høyre-Linda og Sp-Ola samstemte: Norske verdier er under... Jul 30	15,147	587	15,735
22	 Nå kommer hetebølga fra Sør-Europa Jul 15	15,657	0	15,657
23	 Norge bør ta i mot 20 000 overføringsflyktninger i året Jul 29	15,470	1	15,471
24	 Dronning Sonja fyller 80 år Jul 4	15,287	0	15,287
25	 Må være selvforsørget for å få varig opphold Jul 13	15,191	0	15,194
26	 Linkin Park-vokalist funnet død Jul 20	14,491	1	14,492
27	 Strålende fornøyd Listhaug: - Har aldri kommet så få til landet vårt Jul 6	14,329	0	14,329
28	 Nynazistene fikk gå i fred. Ole ble satt i håndjern og bortvist da... Jul 30	14,144	83	14,227
29	 Ingen spørsmål om mine biologiske foreldre hadde plaget meg før.... Jul 24	14,130	19	14,149
30	 Kortsiktig og egoistisk Jul 25	13,856	73	13,929
31	 Du kan takke fagbevegelsen for ferien Jul 7	13,699	27	13,726
32	 Slik gikk fellesferien fra tre dager til fem uker Jul 7	13,699	7	13,707
33	 Arbeiderpartiet vil vurdere asylmottak i Afrika Jul 28	13,602	72	13,675
34	 Faktisk helt sant: Regjeringen har avskaffet gratis fysioterapi for... Jul 6	13,526	123	13,649
35	 Den lave forventingen til oss Jul 24	13,463	18	13,484
36	 NRK søker deltakere til nytt bilprogram Jul 6	13,477	1	13,478
37	 Slik kan Facebook avdekke løgn: Disse avslørte seg selv Jul 12	13,469	3	13,472
38	 Derfor ville Støre forby lakrispiper Jul 20	13,315	22	13,338
39	 Hatet mot Trine burde opprøre oss alle Jul 26	13,212	1	13,213
40	 Én død og tre kritisk skadd etter karusell-ulykke: - Folk fløy... Jul 27	13,115	1	13,116
41	 Varsler sommerens lengste varmebølge i Trøndelag Jul 18	12,750	0	12,750
42	 Sylvi Listhaug ber kvinner om å anmelde trakassering: - Vi må vite... Jul 4	12,680	21	12,701
43	 Dette bildet er tatt i Finnmark i dag: - Man blir litt satt ut,... Jul 5	12,492	8	12,500
44	 Verdens største laks er tatt Jul 4	12,444	9	12,455
45	 Første homofile muslimske par har giftet seg i England. - Familien... Jul 12	12,271	3	12,274
46	 Ferdig med flaskevann: - Lei av å selge lmsdal i fjellet Jul 4	12,021	12	12,072
47	 Ap bløffer pensjonistene Jul 4	11,782	28	11,823
48	 Listhaug: Redningsbåtene i Middelhavet må snu Jul 5	11,695	6	11,701
49	 MDG-topp Anna Kvam krever at Statoil bytter navn Jul 28	11,680	9	11,689
50	 Vil begrense innvandringen Jul 14	11,469	0	11,469

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

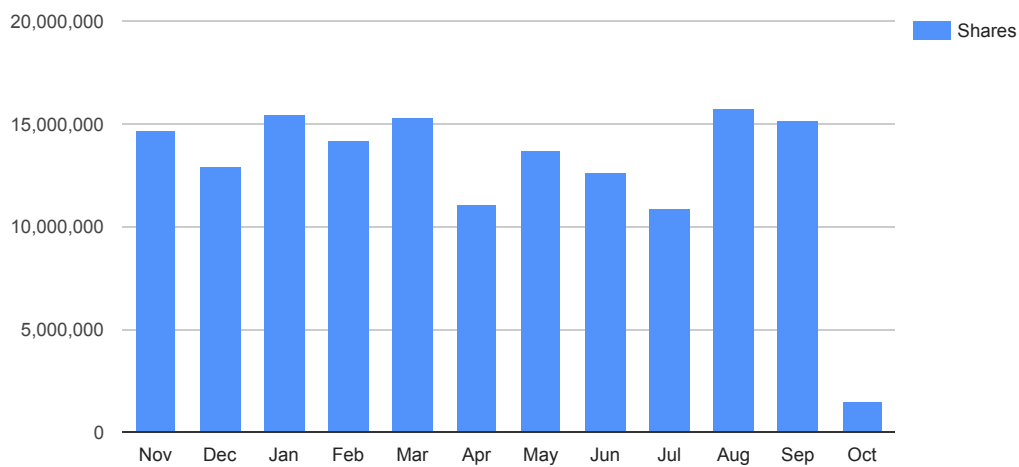
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for August 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Title	f	t	Shares
1	Takk, Norge – og god vakt Per Fugelli Aug 8	117,462	533	118,259
2	Warholm tok VM-gull: – Det er verdens beste følelse! Aug 9	60,772	42	60,832
3	Warholm vant VM-gull Aug 9	47,021	17	47,038
4	Warholm knuste alle og tok VM-gull! Aug 9	44,460	5	44,465
5	Listhaug og Solberg ber nordmenn angi flyktninger på hjemreise Aug 3	38,239	170	38,415
6	Katastrofemåling for Jonas Aug 15	34,848	239	35,087
7	Brystkreftmedisinen Kadcylla godkjent i Norge: – En seier for... Aug 15	30,352	4	30,356
8	Ja, norske verdier og vaner er under press Aug 4	29,532	173	29,709
9	Kjell jobber som ambulansesjåfør – Nå tar han til ordet for å... Aug 12	28,361	4	28,365

#	Title	f	t	Shares
10	Erna gjør Norge til et kaldere samfunn Aug 26	28,031	303	28,334
11	Ny krisemåling for Støre - nå ryker flertallet Aug 24	27,321	116	27,437
12	Fersk måling: Nå er Høyre større enn Arbeiderpartiet Aug 29	26,509	152	26,661
13	Sol og sommer i to uker Aug 30	26,523	3	26,526
14	Usmakelig utnyttelse av Stockholms gjestfrihet Karin Wanngård,... Aug 29	25,297	488	25,785
15	Slik radikaliseres norske menn Aug 9	24,264	477	24,744
16	DET ER SØNNEN DIN SOM HAR EN SKREMMENDE OPPFØRSEL, IKKE POLITIET Aug 18	24,690	42	24,733
17	Utdanningsforbundet reagerer kraftig på Listhaug-utspill Aug 4	24,324	222	24,546
18	Hallo - VÅKN OPP! Aug 23	24,483	20	24,503
19	Æ ska ha bobil! Aug 8	23,061	1	23,062
20	Mellom Syria og Sagene Aug 12	22,636	159	22,798
21	VM-bronse til Filip Ingebrigtsen: - Jeg er egentlig litt skuffet Aug 13	21,667	25	21,693
22	Kreftsyke Marthe tar farvel med familien og hunden: - Jeg har bare... Aug 1	21,438	2	21,440
23	Menn som avbryter kvinner Aug 15	20,662	278	20,998
24	- Asylsøkere uten identitetspapirer skal i lukket mottak Aug 24	20,758	10	20,768
25	Frp fosser frem i ny måling Aug 24	20,486	17	20,503
26	Den norske verdien «å få en sjanse til» Aug 24	19,362	323	19,701
27	Erna er stjerna: Knuser Jonas i ny statsministermåling Aug 28	19,518	22	19,546
28	Ny forskning viser skremmende bivirkning av energidrikker Aug 14	19,493	25	19,518
29	Arrangør misfornøyd med Listhaugs «politiske spill» Aug 4	19,397	16	19,413
30	Listhaug foran 500 muslimer: - Vi er fullstendig klar over at det... Aug 4	19,314	16	19,330
31	Flatland etter Johaug-dom: - Norge bør samle seg om OL-boikott Aug 22	18,960	40	19,000
32	En hyllest til besteforeldre Aug 14	18,629	7	18,636
33	Hvem gråter for flaggbæreren? Aug 25	18,387	204	18,591
34	Skandale i norsk sykkelritt: - Det er helt katastrofe Aug 19	17,995	5	18,000
35	En forklaring til Söta bror Aug 29	17,723	152	17,875
36	Katrine (22) er årets skytterdronning: - Helt uvirkelig Aug 3	17,793	2	17,795
37	Vi har sjekket Sps kampsak nummer en Aug 23	17,599	158	17,757
38	- Hareide sleiker imamer oppetter ryggen Aug 9	17,526	72	17,599
39	Tryggheten til folk flest er viktigere enn terroristenes rettigheter Aug 21	17,453	10	17,463
40	Tidligere Frp-politiker ut mot Listhaug: - Uanstendig, umoralsk og... Aug 29	17,227	24	17,251
41	Lover vern om sykelønn første dag - VG Aug 19	17,245	1	17,246
42	Svensk politi skulle ta tilbake kontrollen over utsatte bydeler fra... Aug 9	16,844	251	17,095
43	Listhaug ut mot Gahr Støre: - Kritikken viser bare at han blir mer... Aug 30	16,795	1	16,796
44	Gutt (1 1/2) kom hjem med 15 bitemerker. Personalet hadde ikke... Aug 30	16,560	7	16,567
45	Historisk Warholm er verdensmester på 400 meter hekk Aug 9	16,235	1	16,236
46	Norsk islamist hyller Barcelona-terror på Facebook Aug 17	16,112	46	16,158
47	Siv Jensen vil frata innvandrere velferdsytelser hvis de ikke lærer... Aug 3	16,047	98	16,149
48	Spiser middag én dag i uka Aug 21	15,949	56	16,009
49	Ragnhild spiser middag én dag i uka: - Jeg føler meg mindreverdige Aug 21	15,949	11	15,960
50	Førsteklassingene fikk ikke lov til å åpne brevet før de kom hjem Aug 19	15,923	10	15,933

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

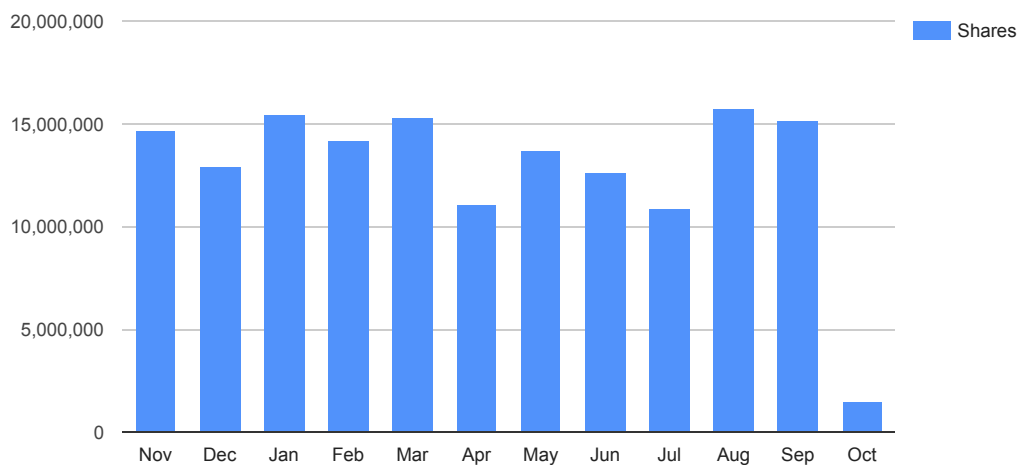
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for September 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Title	f	t	Shares
1	Det Sylvi vil du skal glemme Sep 8	51,069	804	51,874
2	Mer banning for barn: Nå får «Terkel i knipe» sin lenge... Sep 13	48,738	4	48,742
3	Her får en rørt Dag Otto Lauritzen vite at han er blitt bestefar... Sep 22	48,622	5	48,627
4	Hold dere unna unga mine, rasister Sep 8	42,398	265	42,663
5	Familiens siste hilsen Sep 13	39,257	1	39,258
6	Per Fugelli er død Sep 13	37,592	32	37,624
7	Per Fugelli er død Sep 13	35,186	22	35,208
8	«Å være på kafé og gå turer har hun krefter til, men ikke å jobbe» Sep 19	34,655	45	34,700
9	Regjeringen vil stanse trygd til etterlyste kriminelle: - Festen er... Sep 1	33,925	12	33,937

#	Title	f	t	Shares
10	 Full stopp i NAV-penger til kriminelle på rømmen Sep 1	33,733	3	33,736
11	 Barnelege avslører hvorfor hun ikke tar i mot foreldre som ikke... Sep 10	32,758	0	32,759
12	 Ny forskning: Den eldste i søskenflokket er en drittsekk ifølge studie Sep 21	31,893	3	31,896
13	 Svensk forsker: - Listhaug har rett Sep 6	31,275	13	31,288
14	 Per Fugelli er død Sep 13	29,236	42	29,278
15	 Marthe Sundby (42) er død Sep 12	28,944	4	28,948
16	 Støre nekter å møte Listhaug til debatt Sep 1	27,134	96	27,230
17	 «Insidious 4: The Last Key» blir omtalt som gåsehud-bonanza Sep 25	26,127	0	26,127
18	 Småbarnsmoren Gunhild skulle bare pante flasker - nå kan hun... Sep 14	23,669	2	23,671
19	 Til en femtenåring Sep 10	23,005	17	23,022
20	 Tunellar i Oslo og VM i Bergen Sep 20	22,848	63	22,911
21	 Leila (36) ble tvangssendt ut av Norge - tirsdag ble hun pisket i Iran Sep 20	21,668	135	21,803
22	 Arbeiderpartiets løgnkampanje Sep 4	21,548	9	21,557
23	 Motbydelig hets av Sylvi Listhaug Sep 6	20,216	45	20,262
24	 Ap sendte valg-SMS til 500.000 nordmenn - vekker reaksjoner Sep 10	20,025	2	20,027
25	 Frank Aarebrot er død Sep 9	19,897	65	19,962
26	 Moren hans serverte dem brent brød til middag. Farens reaksjon?... Sep 8	19,321	0	19,321
27	 Louis ga SIAN finger'n Sep 25	19,008	55	19,063
28	 Frp vil stoppe barnetrygden til barnehagebarn som ikke kan norsk - VG Sep 5	18,243	28	18,271
29	 Til skolen med klump i magen Sep 19	18,041	78	18,119
30	 Marthe Sundby døde tirsdag med familien rundt seg Sep 12	17,928	3	17,931
31	 Kåret til Norges beste sykehjem: Gunnvor avslører trikset som fikk... Sep 4	17,789	9	17,806
32	 Skatteekspert kritiserte Støre og fikk telefon fra Ap: - Følte meg... Sep 8	17,599	140	17,739
33	 Jeg kan gjette hva jobben din er, basert på hva du ser først her. Sep 13	17,547	4	17,551
34	 Esther (95) klarer ikke å hente et glass vann selv - likevel får... Sep 10	17,349	12	17,361
35	 Per Fugelli er død Sep 13	17,253	70	17,324
36	 SSB avviser Støres arbeids-påstand: Kreativ bruk av tall Sep 2	17,177	132	17,309
37	 1 måned før hjerteinfarkt inntreffer kan kroppen gi deg en... Sep 20	17,252	1	17,253
38	 - Uaktuelt å ta imot flere flyktninger Sep 18	17,132	2	17,134
39	 Et ønske til Erna Sep 18	16,678	23	16,702
40	 Her er dronningens private bilder fra «Gutta på tur» Sep 3	16,515	0	16,515
41	 Vinn drømmetur til New York! Sep 11	16,406	0	16,406
42	 14 000 kroner mer i pensjon med FrP Sep 4	16,185	3	16,188
43	 MDG-Hansson: - Orkanen ved Karibia er den reelle kostnaden av vår... Sep 7	16,042	22	16,064
44	 Brakseier for Støre i skolevalget: - Beste resultat noensinne i et... Sep 5	15,685	53	15,738
45	 Vil holde tilbake utlendinger i grensekontroll Sep 18	15,521	1	15,522
46	 Frp-Siv skal gi sykehjem kjøkkenet tilbake Sep 2	15,394	3	15,397
47	 - Mamma, må jeg ta på tissen din også? Sep 23	15,288	36	15,324
48	 Det finnes bare ett svar - men de færreste klarer gåten. Gjør du? Sep 20	15,151	0	15,151
49	 Drømmejobben er ledig: Spis sjokolade - og få betalt for det! Sep 21	15,038	0	15,038
50	 Mann satte fast penis i vektskive - måtte reddes av brannvesenet Sep 16	14,849	6	14,855

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

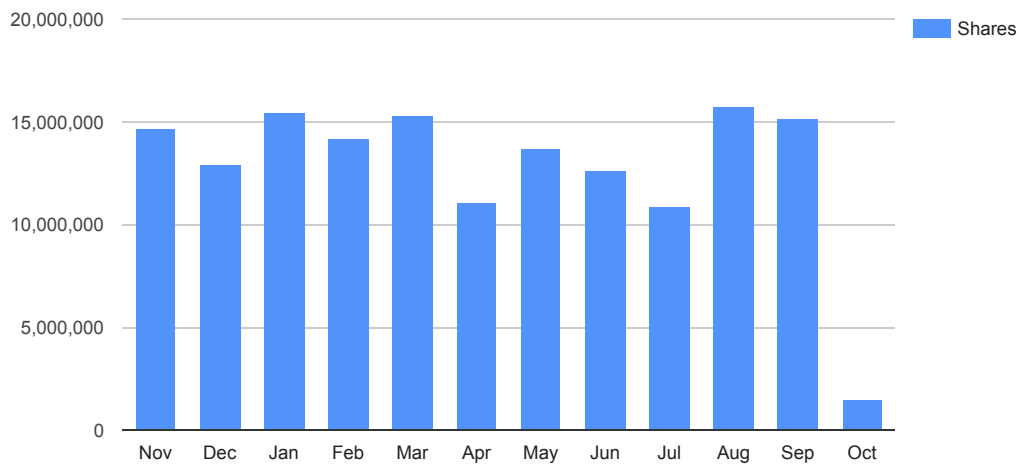
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for June 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Site	Avg. Shares	Shares
1	tv2.no	546.4	1,498,661
2	nrk.no	84.5	1,207,327
3	dagbladet.no	366.7	993,155
4	vg.no	568.6	992,121
5	nettavisen.no	255.6	537,349
6	aftenposten.no	137.1	427,835
7	dagensnytt.com	1,516.5	304,825
8	rights.no	2,314.5	286,997
9	abcnyheter.no	93.9	278,087

#	Site	Avg. Shares	Shares
10	 bt.no	109.1	275,261
11	 document.no	490.1	263,192
12	 adressa.no	87.4	170,031
13	 dn.no	65.1	138,819
14	 aftenbladet.no	40.5	128,193
15	 frp.no	3,073.4	110,644
16	 dagsavisen.no	61.0	108,440
17	 e24.no	136.7	90,224
18	 evanova.co	991.8	88,272
19	 an.no	50.9	75,858
20	 frifagbevegelse.no	530.2	74,231
21	 itromso.no	35.4	73,882
22	 dt.no	58.9	73,169
23	 nationen.no	121.5	67,184
24	 f-b.no	53.6	66,784
25	 nordlys.no	56.3	66,331
26	 sosialnytt.com	536.4	64,370
27	 budstikka.no	92.1	63,820
28	 tb.no	49.2	60,113
29	 hnytt.no	110.1	59,787
30	 dagensbeste.no	613.4	57,661
31	 fvn.no	55.9	56,317
32	 sysla.no	175.7	56,226
33	 h-avis.no	51.6	54,552
34	 hadeland.no	76.8	53,327
35	 oa.no	45.8	52,583
36	 forskning.no	209.8	52,228
37	 miff.no	530.8	52,016
38	 gd.no	50.7	51,697
39	 smp.no	20.8	50,801
40	 sissener.blogg.no	11,799.8	47,199
41	 smud.no	245.6	47,156
42	 ifinnmark.no	39.9	46,147
43	 nordnorskdebatt.no	230.3	45,606
44	 h-a.no	65.1	45,256
45	 united.no	166.5	44,779
46	 seher.no	123.0	42,794
47	 tu.no	226.1	42,288
48	 ba.no	39.7	42,193
49	 p4.no	19.0	41,816
50	 side3.no	276.2	41,159

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

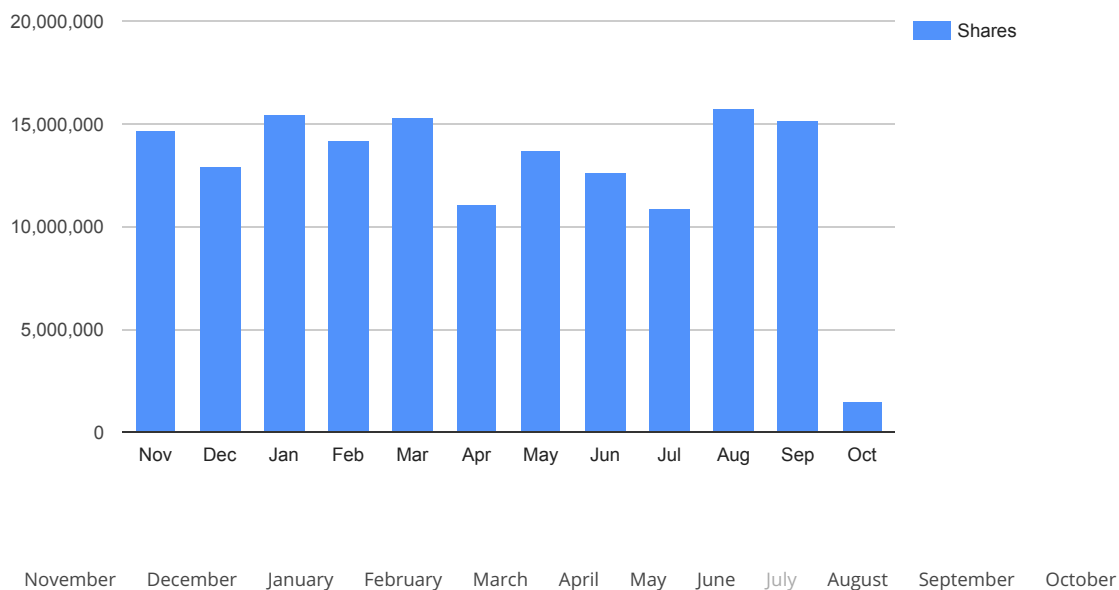
Monthly

2016

2015

2014

2013

Stats for July 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

Pinterest

#	Site	Avg. Shares	Shares
1	 nrk.no	93.1	1,267,805
2	 tv2.no	482.7	1,180,090
3	 dagbladet.no	393.8	985,950
4	 vg.no	571.7	870,183
5	 aftenposten.no	157.4	432,622
6	 nettavisen.no	236.6	430,377
7	 abcnyheter.no	139.8	303,703
8	 document.no	511.2	242,801
9	 bt.no	93.4	213,210

#	Site	Avg. Shares	Shares
10	 adressa.no	92.9	179,050
11	 dagensnytt.com	1,643.5	119,979
12	 DN dn.no	66.8	113,969
13	 dagsavisen.no	75.3	107,872
14	 e24.no	196.0	105,641
15	 aftenbladet.no	35.7	93,469
16	 united.no	228.9	78,749
17	 fvn.no	75.9	78,584
18	 frp.no	2,825.3	76,284
19	 rights.no	3,049.3	76,233
20	 frifagbevegelse.no	821.3	74,739
21	 itromso.no	39.4	69,294
22	 nationen.no	128.9	66,007
23	 f-b.no	59.6	62,682
24	 forskning.no	290.1	60,640
25	 steigan.no	483.2	57,502
26	 seher.no	151.9	54,823
27	 smud.no	298.5	51,038
28	 dt.no	51.1	50,805
29	 ifinnmark.no	35.0	48,067
30	 tb.no	37.1	46,390
31	 sosialnytt.com	663.9	45,145
32	 an an.no	31.3	43,072
33	 martinehalvs.blogg.no	4,226.1	42,261
34	 sysla.no	174.6	40,328
35	 nordnorskdebatt.no	279.0	40,183
36	 nordlys.no	39.0	40,113
37	 smp.no	17.1	39,650
38	 oa oa.no	41.4	39,372
39	 h-avis.no	42.5	38,703
40	 dagensbeste.no	433.2	38,552
41	 rb.no	36.4	38,130
42	 kjerstiwesteng.blogg.no	18,434.0	36,868
43	 ostlendingen.no	50.5	36,844
44	 dagen.no	67.5	35,595
45	 ba.no	39.1	35,587
46	 altaposten.no	52.8	35,145
47	 miff.no	486.1	35,000
48	 rbk.no	385.2	32,738
49	 budstikka.no	67.0	32,586
50	 ta.no	40.4	31,295

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

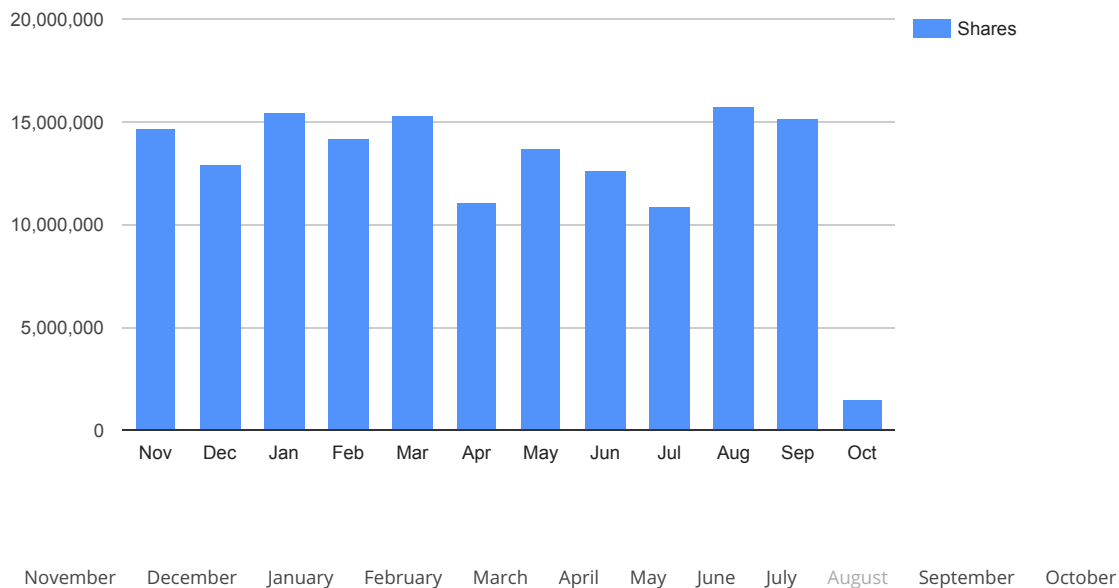
Monthly

2016

2015

2014

2013

Stats for August 2017

Overview   Top Stories   **Top Sites**   Facebook   Twitter   LinkedIn   Pinterest

#	Site	Avg. Shares	Shares
1	nrk.no	132.9	1,873,286
2	tv2.no	558.9	1,623,689
3	vg.no	811.1	1,442,223
4	dagbladet.no	472.4	1,307,997
5	aftenposten.no	255.2	826,034
6	nettavisen.no	373.7	803,083
7	abcnyheter.no	140.6	424,321
8	document.no	590.0	376,399
9	rights.no	2,440.4	368,498

#	Site	Avg. Shares	Shares
10	 bt.no	103.0	279,291
11	 dagensnytt.com	1,463.0	225,295
12	 adressa.no	89.6	206,453
13	 dagsavisen.no	94.7	174,412
14	 frifagbevegelse.no	805.7	141,801
15	 dn.no	64.7	132,041
16	 aftenbladet.no	36.6	113,647
17	 e24.no	185.2	105,363
18	 f-b.no	62.3	82,104
19	 evanova.co	905.3	80,573
20	 p4.no	37.9	80,275
21	 itromso.no	37.8	79,871
22	 fvn.no	64.3	78,285
23	 ba.no	63.7	68,128
24	 nationen.no	117.4	65,770
25	 budstikka.no	83.3	65,560
26	 dt.no	51.3	65,033
27	 sosialnytt.com	740.3	63,664
28	 sysla.no	202.9	62,096
29	 an.no	35.9	61,238
30	 frp.no	1,791.4	59,117
31	 nordnorskdebatt.no	339.3	57,349
32	 united.no	171.5	56,933
33	 smp.no	21.1	55,802
34	 seher.no	158.4	55,428
35	 hegnar.no	25.6	55,102
36	 tb.no	43.4	54,384
37	 forskning.no	236.8	51,619
38	 dagen.no	89.7	51,133
39	 ifinnmark.no	34.0	49,230
40	 ostlendingen.no	55.4	48,739
41	 rb.no	36.3	47,449
42	 oa.no	37.1	47,156
43	 nordlys.no	39.5	44,722
44	 martinehalvs.blogg.no	4,394.4	43,944
45	 ta.no	44.2	43,874
46	 rbnett.no	29.6	43,605
47	 clemet.blogg.no	6,186.4	43,305
48	 firda.no	54.5	41,648
49	 h-avis.no	38.1	40,284
50	 stavrum.blogg.no	2,218.2	39,928

Monthly Statistics All Sites

Overview

Leaderboards

Top Sites

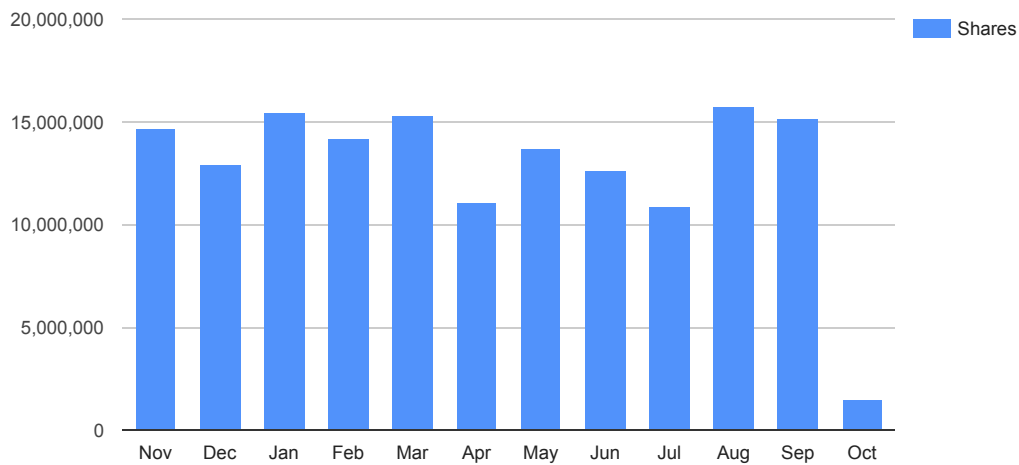
Monthly

2016

2015

2014

2013

November December January February March April May June July August September October

Stats for September 2017

Overview

Top Stories

Top Sites

Facebook

Twitter

LinkedIn

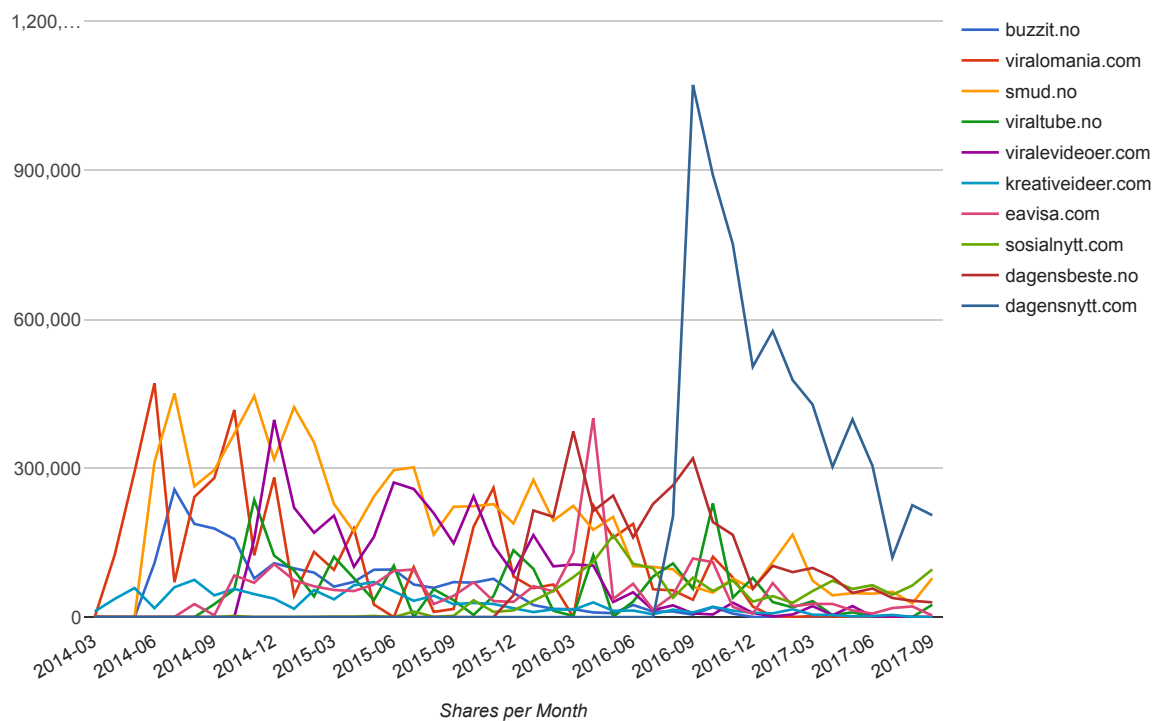
Pinterest

#	Site	Avg. Shares	Shares
1	tv2.no	492.0	1,714,635
2	dagbladet.no	451.5	1,253,908
3	nrk.no	87.0	1,237,610
4	vg.no	683.6	1,171,771
5	nettavisen.no	363.2	807,828
6	aftenposten.no	223.8	709,899
7	bt.no	130.3	357,976
8	abcnyheter.no	128.5	338,067
9	document.no	471.2	268,597

#	Site	Avg. Shares	Shares
10	 rights.no	1,843.7	224,930
11	 dagensnytt.com	1,442.1	204,781
12	 dagsavisen.no	90.4	178,134
13	 adressa.no	75.5	166,786
14	 dn.no	75.5	153,925
15	 aftenbladet.no	44.5	142,189
16	 frifagbevegelse.no	397.7	136,417
17	 ba.no	103.9	124,201
18	 itromso.no	53.8	110,850
19	 frp.no	2,635.5	97,512
20	 sosialnytt.com	1,296.8	95,963
21	 f-b.no	61.7	89,866
22	 dt.no	66.0	81,256
23	 budstikka.no	102.4	78,637
24	 gjest.blogg.no	3,741.3	78,568
25	 smud.no	426.3	78,447
26	 ta.no	75.0	78,109
27	 e24.no	136.3	77,428
28	 forskning.no	284.8	68,058
29	 an.no	40.9	68,001
30	 seher.no	183.4	66,377
31	 p4.no	35.7	66,371
32	 nordlys.no	49.9	64,528
33	 agendamagasinet.no	1,313.3	63,036
34	 rb.no	43.6	58,799
35	 gd.no	49.1	58,014
36	 klassekampen.no	36.2	57,483
37	 ifinnmark.no	40.1	57,087
38	 nationen.no	96.6	55,236
39	 hegnar.no	25.7	54,679
40	 reset.no	89.0	53,672
41	 smaalenene.no	71.9	53,237
42	 fvn.no	44.7	52,611
43	 tb.no	43.4	52,549
44	 nattnytt.com	807.2	52,466
45	 sa.no	49.9	50,276
46	 hnytt.no	90.9	49,919
47	 nordnorskdebatt.no	254.5	49,634
48	 ostlendingen.no	50.9	49,211
49	 tu.no	245.0	48,758
50	 oa.no	37.0	46,619

Virale Nyheter Spesial

Previous Month

So far this month

#	Site	Articles	Avg. Shares	Total Shares
1	dagensnytt.com	142	1,445	205,135
2	sosialnytt.com	74	1,298	96,066
3	smud.no	184	427	78,489
4	dagensbeste.no	68	438	29,782
5	viraltube.no	31	805	24,955
6	skuff.no	60	357	21,435
7	kanalviral.com	15	923	13,838
8	sedenne.no	150	73	10,948
9	hardusett.com	1	4,973	4,973
10	eavisa.com	61	53	3,247
11	viralefilmer.no	61	43	2,605
12	mums.no	1	2,066	2,066
13	viralevideoer.com	3	43	130
14	kilden.info	1	22	22
15	vismer.no	6	1	8
16	shareme.no	3	0	0

#	Title	Shares
1	Barnelege avslører hvorfor hun ikke tar i mot foreldre som ikke... Sep 10	32,759
2	Ny forskning: Den eldste i søskenflokket er en drittsekk ifølge studie Sep 21	31,896
3	1 måned før hjerteinfarktett inntreffer kan kroppen gi deg en advarsel -... Sep 20	17,253
4	Det finnes bare ett svar - men de færreste klarer gåten. Gjør du? Sep 20	15,238
5	Barna kastet steiner på hans 7 år gamle sønn. Nå har farens svar spredd... Sep 21	9,049
6	Klarer du å se hvilken eggeplomme som kommer fra ei sunn og frisk høne?... Sep 1	7,755
7	Debatten går om.... Sep 23	7,278

#	Title	Shares
8	 12-åringen har akkurat vunnet «America's Got Talent», og for et talent!... Sep 21	6,327
9	 Dykkeren forstår ikke hva hvalhaien vil - helt til de svømmer nærmere og... Sep 4	5,562
10	 En utslitt gutt sovner ved siden av kua si på et landbruksstevne - og nå... Sep 22	5,429
11	 Katten ble reddet av tre huskyer - og nå tror hun at hun er en del av... Sep 11	5,145
12	 Ny forskning: Kvinner lever lengre dersom mannen gjør alt husarbeidet Sep 25	5,102
13	 Atlantehavsveien hylles! Denne MÅ du se! Sep 29	4,973
14	 Trioen krangler om hvem som skal få synge - når de setter i gang, blir... Sep 21	4,849
15	 På dette gamle hjemmet får beboerne treretters middag og vin til maten! Sep 26	4,672
16	 Flyselskapet fløy nettopp et helt fly fullt av kjæledyr ut av... Sep 10	4,587
17	 7 katter med fantastisk unike mønstre i pelsen! Sep 6	4,387
18	 Endelig er den her: oppfinnelsen for alle foreldre som trenger litt... Sep 15	4,108
19	 Sjokkerende foto: En baby ligger naken og hjelpeløs i en trapp; INGEN... Sep 14	4,095
20	 Sønnen knuser et speil i et raseriutbrudd. Reaksjonen til moren er noe... Sep 1	3,784
21	 Motorsykelgjengen venter utenfor butikken i 5 dager. På den 6. dagen... Sep 11	3,760
22	 Ny forskning: Det å være glemsom er faktisk et tegn på at du er uvanlig... Sep 19	3,561
23	 Han inviterer venner hjem for å voldta sin kjæreste - sekunder senere,... Sep 6	3,483
24	 Mannen krever skilsmisse i et brev til kona - svaret hennes er helt... Sep 4	3,481
25	 Mannen gråter ved bensinpumpen - når kvinnen ser kona hans med ansiktet... Sep 5	3,458

Vedlegg 10 - Data hausta med Crowdtangle - rekneark

Reknearket har 9818 liner. Dokumentasjonen kan ved behov lastast ned frå:

https://drive.google.com/file/d/1-DbtqGtwmWsVW7_5xYkw278yTQP64Ej5/view?usp=sharing

Sjå også vedlegg 11 for det same dokumentet i PDF-format.

Vedlegg 11 - Data hausta med Crowdtangle - PDF-versjon

Same dokumentasjon som vedlegg 10, her i PDF-versjon. OBS 328 sider!

Dokumentasjonen kan ved behov lastast ned frå:

<https://drive.google.com/file/d/1jvWFtepSFaS198tb9VZlIiFvaptXIWqa/view?usp=sharing>

Politiske Partier

Nyheter og aktuelt fra norske politiske partier..

[Se utvidet statistikk](#)

Today 48H Week Month 2017 [More Info](#)

#	Title	Shares
1	 - Asylsøkere uten identitetspapirer skal i lukket mottak 24. Aug 2017	20,923
2	 Fjerner særfordeler for innvandrere 3. Apr 2017	17,250
3	 - Uaktuelt å ta imot flere flyktninger 18. Sep 2017	17,117
4	 14 000 kroner mer i pensjon med FrP 4. Sep 2017	16,273
5	 Må være selvforsørget for å få varig opphold 13. Jul 2017	15,169
6	 Vil ha forbud mot nikab og burka 28. Aug 2017	15,128
7	 Eiendomsskatt er urettferdig 16. Jun 2017	14,737
8	 Enda færre asylsøkere til Norge 15. Jun 2017	13,691
9	 La politiet bære våpen 1. Sep 2017	12,372
10	 Vil begrense innvandringen 14. Jul 2017	11,438
11	 Utlendinger må forsørge seg selv 29. Mar 2017	10,808
12	 10 gode grunner til å stemme FrP 7. Sep 2017	10,528
13	 Urimelige særfordeler for flyktninger 8. Jun 2017	10,231
14	 Innvandrere må lære norsk 6. Sep 2017	9,662
15	 Vil stramme inn kravene til norsk statsborgerskap 18. Jul 2017	8,638
16	 Forbyr nikab og burka i skolen 12. Jun 2017	8,275
17	 Vil nekte familiegjenforening i Norge 17. Mar 2017	7,680
18	 Advarer mot returstats 9. Nov 2017	7,576
19	 Strengere regler for familiegjenforening 30. Jun 2017	7,421
20	 Valgfrihet for pasienter og en verdig eldreomsorg 16. Jun 2017	7,335
21	 Dyremishandlere skal miste retten til å ha dyr 7. Sep 2017	7,133
22	 Vil hindre misbruk av norsk statsborgerskap 4. Apr 2017	6,684
23	 Ja til pleiepenger for langtidssyke barn 6. Dec 2017	6,551
24	 Flyktninger på ferie i hjemland har ikke behov for beskyttelse i Norge 11. Jul 2017	6,438
25	 Hvem er overrasket? 19. Apr 2017	6,270
26	 Advarer mot Aps innvandringseksperiment 19. Apr 2017	6,259
27	 Bred støtte til streng innvandringspolitikk 9. May 2017	6,229
28	 FrP støtter fjerningen av statsstøtten til Islamsk Råd 9. Oct 2017	6,075
29	 Retter opp urett for uføre 4. Apr 2017	5,982

#	Title	Shares
30	 - Vi har vist at vi duger 2. May 2017	5,897
31	 - Dette har vi advart mot 18. Nov 2017	5,697
32	 Ap gir bilistene nytt bomsjøkk 12. Jun 2017	5,640
33	 Tar grep i kampen mot eiendomsskatten 12. Oct 2017	5,611
34	 - Norsk politikk bestemmes i Norge 4. Mar 2017	5,564
35	 - Veier bygges ikke med tryllestav 20. Jun 2017	5,222
36	 Nei til et dyrere Norge 21. Jun 2017	5,132
37	 FrP tar pensjonistene på alvor 28. Jul 2017	5,114
38	 26 milliarder mindre i skatter og avgifter 21. Oct 2017	5,093
39	 Arbeiderpartiet lurer velgerne 20. Apr 2017	5,010
40	 Lavere skatter og avgifter for folk flest 13. May 2017	4,972
41	 Vil stramme opp eldreomsorgen med eget ombud 20. Jun 2017	4,878
42	 Til valg for et tryggere Norge 23. Jun 2017	4,877
43	 Derfor stemmer du FrP 2. Jun 2017	4,848
44	 - Skyver «svenske tilstander» under teppet 22. Apr 2017	4,761
45	 FrP skal sikre trygghet i hverdagen 12. Aug 2017	4,672
46	 Styrket grensekontroll med FrP i regjering 22. Jul 2017	4,649
47	 Et budsjett for næring og folk flest 22. Nov 2017	4,569
48	 Løgn og svindel skal ikke belønnes 24. Mar 2017	4,432
49	 - Integrering krever hardt arbeid 4. Oct 2017	4,432
50	 Rødgrønne særfordeler for innvandrere 1. Jun 2017	4,427

Vedlegg 13

Distribusjonsnettet: <https://public2.netlify.com/>

Denne vedlegget inneholder ein oversikt over (1) Facebook-sider som distribuerer saker frå alternative medium og (2) dei nettværker desse sidene dannar saman med sider dei liker - og blir likt av. Vi har laga ein interaktiv nettside som demonstrerer dette påge-luke nettværket som består av 577 ulike Facebook-sider: <https://public2.netlify.com/>

324234517996613	247Avisen	avisen247	Newspaper	0.11	374	4112	yes	https://www.facebook.com/avisen247/
345906875577379	3.P78	atfenposten	Community	0.03	159	6	yes	https://www.facebook.com/3p78-345906875577379/
213833765515	Aftenposten	atfenposten	Newspaper	01.08	389184	22844	yes	https://www.facebook.com/atfenposten/
167116703343898	Aktivisme i Oslo	OsloAktivisme	Community	0	493	2	yes	https://www.facebook.com/OsloAktivisme/
7382473689	Al Jazeera English	aljazeera	Media/News Con 1.16	10639763	374580	no		https://www.facebook.com/aljazeera/
282387768471047	Aldri mer Arbeiderpartiet	aldrimerarbeiderparti	Political Ideology	0.23	36160	5734	yes	https://www.facebook.com/aldrimerarbeiderpartiet/
185899448121206	Aldri mer nazisme	aldrimernaz	Political Organiz	0	444	2	yes	https://www.facebook.com/aldrimernaz/
103456033326796	Aldri mer nazisme	aldrimer naz	Community	0.11	42509	603	yes	https://www.facebook.com/aldrimer_naz/
6499393458	Alex Jones	AlexanderEmericklor	Public Figure	0.65	1674692	117181	no	https://www.facebook.com/AlexanderEmerickJones/
198209928913495	Al Sina	threalalsina	Author	0	2109	2	no	https://www.facebook.com/threalalsina/
257769574638821	Alliansen - Norge	Alliansen Norge	Political Party	0.03	4572	111	yes	https://www.facebook.com/alliansennorge/
233418597063092	Alliansen Møre og Romsdal	alliansennr	Community	0.01	140	6	yes	https://www.facebook.com/alliansennr/
116678995010503	Alt for Norge	altfor Norge	TV Show	0.08	72947	1343	yes	https://www.facebook.com/altfor Norge/
65223479580	alternativ.no	Company	0.01	10593	21	no		https://www.facebook.com/alternativ.no-65223479580/
148523945114678	Alternativt Libérale	JRSquilliparis	Political Organiz	0	246	0	no	https://www.facebook.com/JRSquilliparis/
154779684564904	Alternativt World News Network	AlternativtWorldNew	Media/News Con 0.41	738004	51214	yes		https://www.facebook.com/AlternativtWorldNews/
138631836098109	Alternativer til dagens EØS-avtale	alternativmesse	Local Business	0	371	1	yes	https://www.facebook.com/Alternativer-til-dagens-EOS-avtale-138631836098109/
126312024052376	alternativmesse.no	News & Media W	0	5301	34	no		https://www.facebook.com/alternativmesse/
38054271949	Altshop.no	altshop.no	Retail Company	0.04	6006	10	yes	https://www.facebook.com/altshop.no/
333568936772324	Amnesti NÅ	AmnestiNA	Community	0	4400	0	yes	https://www.facebook.com/AmnestiNA/
269656317699	Amy Goodman	AmyGoodman Demo	Public Figure	0.01	312323	1749	yes	https://www.facebook.com/AmyGoodman.DemocracyNow/
1151207751688591	Anashtaxi	Anashtaxi	Political Party	0	28	0	no	https://www.facebook.com/pages/Anashtaxi/151207751688591
112004385482906	Ancient history	Interest	0	220198	0	no		https://www.facebook.com/pages/AncientHistory/112004385482906
194975480597204	Ancient History Encyclopedia	encyclopedia	Education Websi	0.22	310464	6655	yes	https://www.facebook.com/ahencyclopedia/
1602597363309172	Anti Islam Alliance Norway	Community	0	969	2	yes		https://www.facebook.com/Anti-Islam-Alliance-Norway-362863457235026/
362863457235026	Anti Islam Alliance Norge	Community	0	548	0	yes		https://www.facebook.com/Anti-Islam-Alliance-Norway-362863457235026/
100378513359465	Anti-communist	AntiCommunists	Organization	0	1730	3	yes	https://www.facebook.com/AntiCommunist/
278185745592116	Anti-Racist is a Code Word for Anti-White	Community	0.01	18371	39	yes		https://www.facebook.com/Anti-Racists-is-a-Code-Word-for-Anti-White-278185745592116/
148172115254308	Antirasistisk Senter	arsnorge	Nonprofit Organi	0.06	11981	1243	yes	https://www.facebook.com/arsnorge/
6319907573	Antiwar.com	Antiwarcom	News & Media W	0.15	70027	979	no	https://www.facebook.com/Antiwarcom/
37255022245	Antonio Gramsci	Public Figure	0	46258	0	yes		https://www.facebook.com/Antonio-Gramsci-37255022245/
200059653467970	APK- Arbeiderpartiet Kommunisterne	APK- Arbeiderpartiet	Political Party	0.01	150	7	yes	https://www.facebook.com/APK- Arbeiderpartiet .Kommunisterne/
1.68693E+15	APs Rikskringkasting	Community	0.14	6623	5371	yes		https://www.facebook.com/APs-Rikskringkasting-168693431156490/
234659001772	Arbeiderpartiet	Arbeiderpartiet	Political Party	0.32	132626	3397	yes	https://www.facebook.com/Arbeiderpartiet/
235213730247124	Artid Bull	Artidbullenokraterne	Politician	0.01	1136	0	yes	https://www.facebook.com/Artidbullenokraterne/
139869116045280	Arne Turnyr	Public Figure	0	135	0	no		https://www.facebook.com/BagesArne-Turnyr/139869116045280/
120490285100834	Art Rune Fjelstad	arttune.rlb	Politician	0.03	667	174	yes	https://www.facebook.com/arttune.rlb/
144649698907618	Attac Norge	AttacNorge	Political Organiz	0.03	5667	267	yes	https://www.facebook.com/AttacNorge/
157180443327	Bambino	Bambinosverige	Company	0.02	56192	177	yes	https://www.facebook.com/Bambinosverige/
56525740196317	Bani Islam & Shariah Law	BaniIslamShariahLaw	Community	0.04	73580	216	yes	https://www.facebook.com/BaniIslamShariahLaw/
2081164025688069	Bare sprøy?!	bare spray?	Community	0.01	203	4	yes	https://www.facebook.com/bare spray/
170424266398214	BERGENHELG.no	bergenheig	Medical & Health	0.01	1298	13	no	https://www.facebook.com/bergenheig/
162956527117841	Bert Nordstrand	hvordstrand	Author	0.13	74781	3821	yes	https://www.facebook.com/hvordstrand/
336485699775760	Billsternes aksjonsgruppe	bilsternes	Community	0.01	8759	52	yes	https://www.facebook.com/Bilsternes-aksjonsgruppe-336485699775760/
183308345040461	Biologisk-dynamisk Forening	biologiskdynamiskfor	Community Orga	0.04	3947	105	yes	https://www.facebook.com/biologiskdynamiskforening/
182519768770232	Bjørnar Moxnes - Redt	BjornarMoxnes	Politician	0.05	13894	1744	yes	https://www.facebook.com/BjornarMoxnes/
257002950793	Bohus Norge	Bohusnorge	Furniture	0.02	134009	769	yes	https://www.facebook.com/BohusNorge/

193538374347078	Bokkot BT	bokkotBT	Community	0	246	0	yes	https://www.facebook.com/bokkotBT/				
392235944192629	Boykot Israel-DK	boykotisrael.dk	Community	0.03	6063	10	yes	https://www.facebook.com/boykotisrael.dk/				
95475020353	Breibart	Breibart	Media/News Con	3.31	3734390	578707	yes	https://www.facebook.com/Breibart/				
30045572433044	British First	OfficialBritainFirst	Political Party	0.4	1929350	173119	no	https://www.facebook.com/OfficialBritainFirst/				
421084198021828	Bryggesauerfrue	bryggesauerfrue	Community	0.01	4523	105	yes	https://www.facebook.com/bryggesauerfrue/				
149146861787267	Byggnakker	Byggnakker	Tools/Equipment	0.06	81802	2138	yes	https://www.facebook.com/byggnakker/				
129052527599191	Capitalist Party of Norway	CapitalistPartyONor	Political Party	0.01	1367	792	yes	https://www.facebook.com/CapitalistPartyONorway/				
143570738993914	CDON.COM	cdon.com	Company	0.41	59389	2980	yes	https://www.facebook.com/cdon.com/				
107963252560443	Che Guevara	Che Guevara	Politician	0	887383	0	no	https://www.facebook.com/pages/Che-Guevara/107963252560443				
106443301435	Chess	chess.no	Telecommunication	0.07	84889	1034	yes	https://www.facebook.com/chess.no/				
119997371413497	Christian Tybring-Gjedde	Christian Tybring Gje	Politician	0.01	24330	2963	no	https://www.facebook.com/ChristianTybringGjedde/				
885018604935976	Christian values	theoriginalchrist	Magazine	0.01	2909	2	yes	https://www.facebook.com/theoriginalchrist/				
108663659158427	Communist Party of Cuba	CommunistPartyofCuba	Interest	0	6536	0	no	https://www.facebook.com/pages/CommunistPartyofCuba/108663659158427				
53167307346	Communist Party USA	cpusa	Political Organizat	0.06	177926	1202	no	https://www.facebook.com/cpusa/				
177845365608515	Connolly Youth Movement	Connolly Youth Movement	Education	0.01	1872	15	yes	https://www.facebook.com/D-Viannin-Norge-214852475328/				
214852475328	D-Viannin Norge	arbejderen	Vitamins/Supple	0.01	7015	13	yes	https://www.facebook.com/D-Viannin-Norge-214852475328/				
107312505953273	Dagbladet Arbejderen	arbejderen	Newspaper	0.03	10555	139	yes	https://www.facebook.com/arbejderen/				
1212242092124983	Dagens.no	Dagens Norge	News & Media W	0.25	66860	8147	no	https://www.facebook.com/DagensNorge/				
123098781055004	Dagsavisen	Dagsavisen	Newspaper	0.38	34694	4578	yes	https://www.facebook.com/Dagsavisen/				
29518140657	David Rovics	davidrovicsmusic	Musician/Band	0.05	7757	87	yes	https://www.facebook.com/davidrovicsmusic/				
427444397300345	De Kristne	dekristine	Political Party	0.05	3484	80	no	https://www.facebook.com/dekristine/				
35763274939543	Defend Europa	DefendeEuropa	Community	0.05	1504	83	no	https://www.facebook.com/DefendeEuropa/				
17414523278	Democracy Now!	democracynow	Broadcasting & M	0.34	1228461	53882	yes	https://www.facebook.com/democracynow/				
275839716138910	Demokraterne i Norge	Demokraterne	Political Party	0.1	13642	5833	yes	https://www.facebook.com/demokraterne/				
346105595570149	Demokratiskt Folkeoppr mot Bomp	demh13	Community	0.01	2460	3	yes	https://www.facebook.com/demh13/				
32220471171634	Det Gamle Norge	DetGamleNorge	Community	0.11	48050	2107	yes	https://www.facebook.com/DetGamleNorge/				
414420458756627	Din Avis	dinavis.no	Newspaper	0.31	80353	11482	no	https://www.facebook.com/dinavis.no/				
112737498764585	DNB	dnb	Finance Compan	0.51	374111	4541	yes	https://www.facebook.com/dnb/				
147969189469	Document.no	Document.no	News & Media W	0.51	34015	12587	no	https://www.facebook.com/Document.no/				
107321677352	Dolly Dimples	dollypizza	Restaurant	0.01	57351	50	yes	https://www.facebook.com/dollypizza/				
2132517705624	Donald Duck & Co	donaldid.no	Website	0.04	74501	2427	yes	https://www.facebook.com/donaldid.no/				
153080620724	Donald J. Trump	Donald Trump	Public Figure	0.18	2286688	859490	no	https://www.facebook.com/DonaldTrump/				
142457745765224	Dorte Grenaa	Dorte Grenaa	Public Figure	0	170	0	yes	https://www.facebook.com/Dorte-Grenaa-867112430050346/				
33319219987	Dr. John Virapen	johnvirapen	Author	0	4885	5	no	https://www.facebook.com/johnvirapen/				
188590007623	Droptek Murphys	DroptekMurphys	Musician/Band	0.02	1790760	6411	yes	https://www.facebook.com/DroptekMurphys/				
167154506429	Duskin home NO	duskinhomeNorge	Computer Comp	0.02	16475	55	yes	https://www.facebook.com/duskinhomeNorge/				
135540863167982	Dyvevren	Dyvevren	Nonprofit Organiz	0.05	71535	2796	yes	https://www.facebook.com/dyvevren/				
257563843928	Dødelige Bivirkninger - Bekjennelser fra en legemiddeldire	Dødelige Bivirkninger - Bekjennelser fra en legemiddeldire	Product/Service	0	4188	1	yes	https://www.facebook.com/Dødelige-Bivirkninger-Bekjennelser-fra-en-legemiddeldirektor-135540863167982/				
2177723628432412	EA24.no	EA24.no	News & Media W	0.28	133760	2132	no	https://www.facebook.com/EA24.no/				
708424015850164	EA15a.no	ea15anorge	Media/News Con	0.08	39207	8522	yes	https://www.facebook.com/ea15anorge/				
328638398069	EdL Newcastle Division	EdL Newcastle Division	EDL News/Activit	0.46	1642	620	yes	https://www.facebook.com/EdLNewcastleDivision/				
406882372759151	Ekte Nyheter	ektenyheter	News & Media W	0.06	4661	183	no	https://www.facebook.com/ektenyheter/				
152082264813992	Eldorado Bokhandel	EldoradoBokhandel	Bookstore	0.06	7375	90	yes	https://www.facebook.com/EldoradoBokhandel/				
35624871146797	Elkjøp	elkjopp	Retail Company	0.3	305361	6642	yes	https://www.facebook.com/elkjopp/				
169567139794594	Empty Cages	EmptyCages21	Education Welsi	0.08	51187	377	yes	https://www.facebook.com/EmptyCages21/				
111232208901976	End the Fed	End the Fed	Organization	0	63971	6	no	https://www.facebook.com/End-the-Fed-169567139794594/				
384177665016061	English Defence League EDLSikhs	English Defence League EDLSikhs	Nonprofit Organiz	0.02	13467	24	yes	https://www.facebook.com/EDLSikhs/				
162167430574227	English Defence League: EDL Lanc	EnglishDefenceLeag	Community	0.19	2009	67	yes	https://www.facebook.com/EnglishDefenceLeagueEDLancasterDivision/				
292017051943	Enklere Liv	enklereLiv	Product/Service	0.04	228974	8005	yes	https://www.facebook.com/enklereLiv/				
1520870064856912	Esbjerg mod fremmedrad	Esbjerg mod fremmedrad	Community	0	797	0	yes	https://www.facebook.com/Esbjerg-mod-fremmedrad-1520870064856912/				
133488930005946	Euronics Norge	euronics.no	Electronics	0.02	31290	272	yes	https://www.facebook.com/euronics.no/				
369128833342008	Europa Rising	thisisEuropeRising	Political Party	0.02	60768	2258	yes	https://www.facebook.com/thisisEuropeRising/				

487930348057690	European Defence League	europendefenceleague	Organization	0.11		2472	63	yes	https://www.facebook.com/europendefenceleague/
169390629798549	European Freedom Initiative News F	EuropeanFreedomini	Media/News	Con 0.11		9386	89	yes	https://www.facebook.com/EuropeanFreedomInitiative/
891350150949411	European Liberty Coalition	europenlibertycoalit	Community		0	690	1	yes	https://www.facebook.com/europeanlibertycoalition/
261687500523907	European Students For Liberty	EuropeSFEL	Nonprofit Organiz	0.06		22349	199	yes	https://www.facebook.com/EuropeSFEL/
154498757908049	Eurosko	Eurosko	Retail Company	0.02		95877	184	yes	https://www.facebook.com/Eurosko/
1080371725555061	Ex-Muslims of Norway	exmuslims.no	Nonprofit Organiz	0.13		8915	12399	yes	https://www.facebook.com/exmuslims.no/
452364094802223	Exponerat	Exponerat.info	Literary Editor	0.04		5378	11	yes	https://www.facebook.com/Exponerat.info/
1.60611E+15	Eyes on Sweden	Eyes on Sweden	News & Media	W 0.04		17805	585	no	https://www.facebook.com/Eyes.on.Sweden/
1591316415422846	Factual Information on the Nazi Con	ArabReich	Community		0	1117	1	yes	https://www.facebook.com/ArabReich/
57661203295	Fato	Fato.info	Other		0	2611	76	yes	https://www.facebook.com/Fato.info/
784198784990037	Fagbevegelsens historie	fagbevegelsen	School		0	763	0	yes	https://www.facebook.com/fagbevegelsen/
149165321809925	Fagbladet	fagbladet.no	News & Media	W 0.07		12250	747	yes	https://www.facebook.com/fagbladet.no/
11345183340	Fagforbundet	fagforbundet	Political Organiz	0.06		34477	723	yes	https://www.facebook.com/fagforbundet/
98300280532	Fagforeningssplillet 1. mai	fagforeningssplillet	Product/Service		0	423	0	yes	https://www.facebook.com/fagforeningssplillet-1-mai-98300280532/
68304208813	Fairtrade Norge	fairtrade norge	Organization	0.01		35414	259	yes	https://www.facebook.com/fairtrade norge/
980958378715930	Fakka360	fakka360.no	Media/News	Con	0	164	2	yes	https://www.facebook.com/fakka360.no/
115588528456503	FARC-EP	FARC-EP	Interest		0	357	0	no	https://www.facebook.com/pages/FARC-EP/104059059631418/
104059059631418	Fatherland Party	FDP	Interest		0	26	0	no	https://www.facebook.com/FDP/
21289227249	FDP	FDP	Political Party	0.09		150187	81194	no	https://www.facebook.com/FDP/
115070585172419	Fedrelandspartiet	FDP	Political Party		0	10	0	no	https://www.facebook.com/pages/fedrelandspartiet/115070585172419/
203067669732001	Fellestorbundet	Fellestorbundet	Organization	0.03		23165	288	yes	https://www.facebook.com/fellestorbundet/
120963341247107	Felt	Felt	Magazine	0.02		768	383	yes	https://www.facebook.com/feltskrifteft/
112664858748569	Fidel Castro	Fidel Castro	Politician		0	145612	0	no	https://www.facebook.com/fidelcastro/
16627743419357	Finnish Defence League (FDL)	finnishdl	Cause	0.03		11909	342	yes	https://www.facebook.com/finnishdl/
396284119738	Folkeaksjonen mot nedleggning av	Folkeaksjonen mot nedleggning av	Event	0.01		11950	7	yes	https://www.facebook.com/folkeaksjonen-mot-nedleggning-av-distriktsjukehusa-396284119738/
5175596578312707	Folkeaksjonen Nei til EU - Norge ut	Folkeaksjonen Nei til EU - Norge ut	Community	0.04		34732	1452	yes	https://www.facebook.com/folkeaksjone/
10150138357265413	Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vest	Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vest	Political Organiz	0.03		19994	589	yes	https://www.facebook.com/folkeaksjonen/
383221698405781	Folkebevegelsen mot innvandring	FolkebevegelsenMot	Community	0.12		16586	1115	yes	https://www.facebook.com/FolkebevegelsenMotInnvandring/
315706136108888	Folkebevegelsen mot innvandring	Folkebevegelsen	Local Business		0	101	0	no	https://www.facebook.com/pages/Folkebevegelsen-mot-innvandring/315706136108888/
376536102239786	Folkets Røst - Folkeavstemning om	Folkets Røst - Folkeavstemning om	Community		0	161	0	yes	https://www.facebook.com/Folkets-Rost-Folkeavstemning-om-Syria-flyktninge-376536102239786/
157324857613695	Folkets Strølevem	Folkets Strølevem	Community Orga	0.04		398	80	yes	https://www.facebook.com/folkets-strølevem/
124239430944619	For velferdsstaten	For velferdsstaten	Political Organiz	0.01		3122	9	yes	https://www.facebook.com/velferdsstaten/
14793506485671079	Forby niqab og burka i Norge	Forsvaret	Political Organiz		0	2235	1	yes	https://www.facebook.com/Forby-niqab-og-burka-i-Norge-14793506485671079/
157087024348788	Forsvaret	Forsvaret	Government Org	0.02		140557	10544	no	https://www.facebook.com/Forsvaret/
102841693204549	Foss Blokklyve-ensemble	FossBlokklyveEnsambl	MusicianBand		0	316	75	yes	https://www.facebook.com/FossBlokklyveEnsambl/
132368899297	Framtiden i våre hender	Framtiden i våre hender	Environmental Or	0.06		61452	3010	yes	https://www.facebook.com/framtidenvhl/
113947118642942	Fredsinitiativet	fredsinitiativet	Community Orga		0	926	0	yes	https://www.facebook.com/fredsinitiativet/
46898680964513	Fremtiden som NORSK ?	Fremtiden som NORSK ?	Community	0.02		1433	81	yes	https://www.facebook.com/Fremtiden-som-NORSK-46898680964513/
112400195443617	FriAlder.se	FriAlder.se	News & Media	W 0.07		47940	2689	no	https://www.facebook.com/frialders/
557130607801345	Frie Nasjonalister - Politisk ukorrekt	PolitiskUkorrekt.info	Nonprofit Organiz	0.25		21670	4157	yes	https://www.facebook.com/PolitiskUkorrekt.info/
663184020443066	Frieord	frieord	News & Media	W 0.1		8180	880	yes	https://www.facebook.com/frieord/
106396146110620	FriFagbevegelse	friFagbevegelse	Newspaper	0.25		43055	6166	yes	https://www.facebook.com/friFagbevegelse/
202225799798442	FRIHETEN	avisafriheten	Media/News	Con 0.02		1975	2	yes	https://www.facebook.com/avisafriheten/
1.09087E+15	Front Populaire de Tunisie - section	frihetskamp	Media/News	Con 0.13		478	26	no	https://www.facebook.com/frihetskamp/
483550434999306	Front Populaire de Tunisie - section	labha.fr	Political Party	0.01		12363	22	no	https://www.facebook.com/labha.fr/
238165128259468	Garnier	Garnier Norway	HealthBeauty	0.01		15282913	9	yes	https://www.facebook.com/Garnier.Norway/
166305856542	Gatas Parlament	GatasParlament	MusicianBand	0.02		11385	1912	yes	https://www.facebook.com/gatasparlament/
253437098001928	Gavekort & kuponger	Gavekort & kuponger	Community		0	1693	0	yes	https://www.facebook.com/Gavekort-kuponger-254347098001928/
5547204903	Geert Wilders	geertwilders	Public Figure	Tyr 0.17		252388	48697	no	https://www.facebook.com/geertwilders/
200870816591393	Global Research Centre for Researc	GlobalResearchCRG	Community	0.3		163513	5739	yes	https://www.facebook.com/geertwilders/
150562310299032	Globaliseringskonferansen	Globaliseringskonferansen	Broadcasting & N	0.53		27103	5805	no	https://www.facebook.com/GlobalResearchCRG/
10833043645	Gnist - Marxistisk tidsskrift	marxismen.no	Non-Government	0.01		3017	10	yes	https://www.facebook.com/globalkonf/
			Magazine	0.01		1273	63	yes	https://www.facebook.com/marxismen.no/

363975973691446	Code tilbud & kampanjer	Community	0	5571	2	yes	https://www.facebook.com/Code-tilbud-kampanjer-363975973691446/
438511536189287	Gratis ting & vareprøver	Community	0	26346	89	yes	https://www.facebook.com/Vareprøver/
156217894525480	Gratis ting og vareprøver	Community	0	766	1	yes	https://www.facebook.com/Gratis-ting-og-vareprøver-156217894525480/
168116496547548	Gratis.no	Community	0	3478	0	yes	https://www.facebook.com/GratisNorge/
128797507167251	Great and Beautiful Poland	GAB Poland	0	5330	190	yes	https://www.facebook.com/GABPoland/
1542742982609475	Gruntlovensvenner	Community	0	494	1	yes	https://www.facebook.com/gruntlovensvenner/
250638353069610	Grønne jenter	GrønneJenter	0.01	6939	258	yes	https://www.facebook.com/GrønneJenter/
111185558908946	Grønne tips	grønnhverdag	0.01	38524	126	yes	https://www.facebook.com/grønnhverdag/
1650465498539139	Gubedre	Entertainment W	0.03	4223	97	no	https://www.facebook.com/gubedre/
132816433418545	Hälsund	Hälsund, ASA	0.01	6647	5	yes	https://www.facebook.com/hälsund.asa/
178897738805957	Handel og Kontor i Norge	phnorge	0.04	10288	1088	yes	https://www.facebook.com/phnorge/
325523808584	Handel og Kontor i Norge	HandelReport	0.05	23012	3745	yes	https://www.facebook.com/HandelReport/
127356644004070	Hedres den som hedres bør - Aker Bymgge til Pelle-gruppa	Community	0	504	0	yes	https://www.facebook.com/Hedres-den-som-hedres-bør-Aker-Bygg-til-Pelle-gruppa-127356644004070/
994416917245746	Hege Storhaug	Author	0.13	40209	11364	yes	https://www.facebook.com/HegeStorhaug5/
331621851200	Hegnar.no	News & Media W	0.14	24049	660	yes	https://www.facebook.com/Hegnar.no/
335094753033	Heimevernet	Government Org	0.01	19854	237	no	https://www.facebook.com/heimevernet/
643219232531043	Heimsvortenes Fagforening	HMF-fagforeninga	0.01	567	142	yes	https://www.facebook.com/HMF-fagforeninga/
131633363529468	Heisemagasin VOF - Værnskap og Heisemagasin	Magazine	0.02	14040	798	yes	https://www.facebook.com/HeisemagasinVof/
20668982720062	helsenorge.no	Government W	0.04	43052	2444	yes	https://www.facebook.com/helsenorge.no/
133773140138691	Heisjelensteaksjonen	Medical Compan	0.01	12704	70	yes	https://www.facebook.com/heisjelensteaksjonen/
379876338763163	Hulo - Humanistforbundet	Non-Government	0.01	2098	22	yes	https://www.facebook.com/humanistforbundet/
26574788838	Hugo Chavez	hugochavezofficial	0	28740	110	yes	https://www.facebook.com/hugochavezofficial/
153710294662897	Human-Etik Forbund	HumanEtiskForbund	0.05	42057	2819	yes	https://www.facebook.com/HumanEtiskForbund/
1639262542978956	I Stand With Hungary	Community	0	746	1	yes	https://www.facebook.com/IStandWith-Hungary-1639262542978956/
173280776025204	ICAN Norge	Nonprofit Organiz	0.04	5383	58	yes	https://www.facebook.com/ICANNorveg/
103739852992665	IEA	Interest	0	353149	0	no	https://www.facebook.com/indusIEA/103739852992665/
127013601165	Industri Energi	IndusriEnergi	0.04	11423	463	yes	https://www.facebook.com/IndusriEnergi/
2808884224093	Information Central	Commercial & In	0.04	1590	53	no	https://www.facebook.com/Information-Central-2808884224093/
106274112744557	Initiativ for etisk handel (IEH) - ETI N ETI Norway	Organization	0.01	1815	37	yes	https://www.facebook.com/ETINorway/
767868840022659	Invandring & kirkemiljøet.	Community	0.5	1194	1152	yes	https://www.facebook.com/Invandring-kirkemiljøet-767868840022659/
248057588643859	Insidertips	Community	0	4197	1	yes	https://www.facebook.com/insidertips/
320675824801840	Institut Coppet	Education	0.01	2963	4	yes	https://www.facebook.com/iccoppet/
126201497410506	Institut for helsetilsyn	Education	0	7992	21	yes	https://www.facebook.com/Institut-for-helsetilsyn-126201497410506/
467758960044488	International Alliance of Libertarian F.I.A.LibertarianParties	Political Organiz	0.01	4696	11	yes	https://www.facebook.com/Institut-for-helsetilsyn-126201497410506/
56674479144	International Solidarity Movement	Nonprofit Organiz	0.13	265879	1695	no	https://www.facebook.com/IALibertarianParties/
337585682960412	Internet magazin Katalaksija	Society & Culture	0	751	0	yes	https://www.facebook.com/katalaksija/
1554155051524229	IRAQ Occupation FOCUS Newstette	Community	0	30	5	yes	https://www.facebook.com/iraqadm/
467668386747542	Islam er den verste ideologi som fir	Community	0.01	2971	41	yes	https://www.facebook.com/islamfir/
74858103866	Izquierda Unida	Political Organiz	0.08	339787	21369	yes	https://www.facebook.com/izquierda.unida/
102238553177977	Ja til dyrepolit	Nonprofit Organiz	0.01	73246	3274	yes	https://www.facebook.com/ja.til.dyrepolit/
488453641273870	Ja til folkeavstemning om EØS	Community	0.01	8286	68	yes	https://www.facebook.com/folkeavstemningomEoS/
592727167488986	Ja til minnesmerke på Ulsken i Hok minnesjed	Community	0.01	2302	0	yes	https://www.facebook.com/minnesjed/
605090046332207	Ja til Noexit	Community	0.01	256	5	yes	https://www.facebook.com/Noexit/
143021112391285	Jacobin Magazine	Magazine	0.17	283093	13587	no	https://www.facebook.com/JacobinMag/
64028099369326	Jeff Covfete	News Personality	2.1	115	15	no	https://www.facebook.com/EngageTheRebels/
355718331305060	Jembanareformen.no	Cause	0	3749	186	yes	https://www.facebook.com/EngageTheRebels/
248446408568169	John Pilger - Johnpilger.com	Journalist	0.01	78738	453	no	https://www.facebook.com/jembanareformen.no/
132331953479656	Jokke Fjeldstad	Journalist	0	72	3	yes	https://www.facebook.com/jokkefjeldstad/
1120324005614946	Julekalendere	Community	0	3088	3	yes	https://www.facebook.com/julekalendere/
131110227010527	Julie Borowski	Community	0.1	223833	6511	yes	https://www.facebook.com/JulieBorowski/
112980525379660	Junge Welt	Blogger	0.1	1121	0	no	https://www.facebook.com/pages/Junge-Welt/112980525379660/
191287524240969	Juventud SIN futuro	Newspaper	0	120890	110	yes	https://www.facebook.com/juventudsinfuturo/
138550369507802	Juventude Comunista Portuguesa	Community	0.01	87	0	no	https://www.facebook.com/juventude-Comunista-Portuguesa/138550369507802/

713730065339341	Karl Marx	Karlfarx/author	Author	0.02		146468	3221	yes	https://www.facebook.com/Karlfarx/author/	
10726222636925	Karl Marx		Author		0	242530	0	no	https://www.facebook.com/pages/Karl-Marx/10726222636925	
218646064866326	Kilden Nyheter - uavhengig presse	kilden.info	Community	0.03		5573	106	yes	https://www.facebook.com/kilden.info/	
243894653940	KLO – Kommunistiske Jugend Oste Kjøpe	klope.at	Nonprofit Organiz	0.03		10009	504	no	https://www.facebook.com/klope.at/	
397274410401673	Knights of Norway		Community Organ	0.07		1124	15	yes	https://www.facebook.com/Knights-of-Norway-397274410401673/	
1406507619645512	Knights Templar International	knightstemplarint	Religious Organ	1.65		55518	2553	no	https://www.facebook.com/knightstemplarint/	
789454081174285	Krus kampanjemedie	kampanjemedie	Community	0.02		806	46	yes	https://www.facebook.com/kampanjemedie/	
112769942086627	Kommunistischer Studentenverbe	kommunistis.at	Nonprofit Organiz	0.01		1658	19	yes	https://www.facebook.com/kommunistis.at/	
69170057074	Komplett	komplettro	Retail Company	0.26		582498	4112	yes	https://www.facebook.com/komplettro/	
187598100325	Komplett Bedrift	komplettbedrift	Computer Comp	0.21		26707	90	yes	https://www.facebook.com/komplettbedrift/	
124297240962490	Kommunistisk svaz mladeze (KSM)	kasmcz	Political Organiz	0.03		2152	43	no	https://www.facebook.com/kasmcz/	
318206121606971	Konkuranser & premier	konkuranser.premier	Community		0	3160	6	yes	https://www.facebook.com/konkuranser.premier/	
26994360529058	Kosthølsbutikkene	hølsbutikk	Shopping & Reta		0	1338	1	yes	https://www.facebook.com/hølsbutikk/	
304991878218367	Kostreom for bedre helse	kostreom	Organization	0.03		11116	122	yes	https://www.facebook.com/kostreom/	
108178442693078	KPnet TV	KPnetTV	Community		0	246	0	yes	https://www.facebook.com/KPnetTV/	
329532847151539	KPNedLK	KPNedavisen	Nonprofit Organiz	0.24		2497	751	yes	https://www.facebook.com/KPNedavisen/	
508151322561068	Krettkamp	Krettkamp	Health & Wellne	0.01		92761	969	yes	https://www.facebook.com/Krettkamp/	
1019919886639072	Kulturhuset	kulturhusetstio	Bar	0.06		24519	349	yes	https://www.facebook.com/kulturhusetstio/	
283052568374444	Kurdistan Kulturforening	civakazad	Organization		0	868	1	no	https://www.facebook.com/civakazad/	
25445757925926	La dem bli	laedembli	Cause		0	5504	8	yes	https://www.facebook.com/laedembli/	
Id	Label	username	category	post_activi	fan_count	talking_about_co	users_can_post	link		
897636613594335	Landbruks jord		Community		0	999	0	yes	https://www.facebook.com/landbruks.jord-897636613594335/	
139828738417285	Latin-Amerikagruppene i Norge	LAG.Norge	Community Orga	0.04		3633	93	yes	https://www.facebook.com/LA.Norge/	
187626791269354	Learn Liberty	LearnLiberty	Nonprofit Organiz	0.04		293475	770	yes	https://www.facebook.com/LearnLiberty/	
199273340147296	Ledtal Elektronmarked	LedtalElektronmarked	Shopping & Reta	0.05		128986	3444	yes	https://www.facebook.com/LedtalElektronmarked/	
104190835042806	Legaliser cannabis		Community		0	2572	1	yes	https://www.facebook.com/Legaliser-cannabis-104190835042806/	
104482212967896	Lege Joakim Iversen	legejoakimiversen	Doctor	0.01		7095	131	no	https://www.facebook.com/legejoakimiversen/	
58722241801	Lenin		Public Figure		0	46261	64	yes	https://www.facebook.com/lenin-58722241801/	
238468089532430	Leroy	leroynorge	Foodservice Dist	0.03		20076	168	yes	https://www.facebook.com/leroynorge/	
315860854588	Let's deal	letsdeal	Website	0.12		86774	1923	yes	https://www.facebook.com/letsdeal/	
106952226276974	Liberal Alliance	LiberalAlliance	Political Organiz	0.07		94892	9269	no	https://www.facebook.com/LiberalAlliance/	
107893513382	Liberal Alliance Ungdom	LiberalUngdom	Youth Organizat	0.02		24092	996	yes	https://www.facebook.com/LiberalUngdom/	
134050922671	Liberal Democrats	LibDemAus	Political Party	0.11		89884	3549	yes	https://www.facebook.com/LibDemAus/	
1483105108654288	Liberal røst	liberalrost	Community		0	162	0	yes	https://www.facebook.com/liberalrost/	
194555880406	Liberala partiet	liberalpartiet	Political Party	0.05		4355	493	yes	https://www.facebook.com/liberalpartiet/	
752436708102132	Liberalstene	liberalstene	Political Party	0.18		14813	2988	yes	https://www.facebook.com/liberalstene/	
566165869950730	Liberalstene Akerhus	liberalsteneAkerhus	Political Party	0.01		239	0	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneAkerhus/	
834795843236839	Liberalstene Aust-Agder	liberalsteneAustAgder	Political Party	0.01		221	1	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneAustAgder/	
586673551459445	Liberalstene Buskerud	liberalsteneBuskeru	Political Organiz	0.01		208	2	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneBuskerud/	
446800922136642	Liberalstene Finnmark	libfinmark	Political Party	0.01		275	5	yes	https://www.facebook.com/libfinmark/	
1087522054596393	Liberalstene Hedmark		Political Party		0	197	2	yes	https://www.facebook.com/liberalstene-Hedmark-1087522054596393/	
890719104284400	Liberalstene Hordaland	liberalsteneHordalr	Political Party	0.02		360	1	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneHordaland/	
360199590837506	Liberalstene Møre og Romscal	liberalsteneMR	Political Party		0	164	2	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneMR/	
709829029134051	Liberalstene Nord-Trøndelag	LibNT	Political Party	0.01		136	0	yes	https://www.facebook.com/LibNT/	
1615507588864358	Liberalstene Nordland		Political Party	0.01		264	1	yes	https://www.facebook.com/liberalstene-Nordland-1615507588864358/	
362428447277091	Liberalstene Oppland	liboppland	Political Party	0.02		177	0	yes	https://www.facebook.com/liboppland/	
154055286965523	Liberalstene Oslo	osloib	Political Party	0.02		566	180	yes	https://www.facebook.com/osloib/	
349063438621174	Liberalstene Rogaland	LibRogaland	Political Party	0.03		694	22	yes	https://www.facebook.com/LibRogaland/	
66788093988896	Liberalstene Sogn og Fjordane	LibTelemark	Political Party	0.01		179	9	yes	https://www.facebook.com/LibTelemark-Sogn-og-Fjordane-349063438621174/	
418571678305246	Liberalstene Telemark	LibTelemark	Political Organiz	0.04		239	31	yes	https://www.facebook.com/LibTelemark/	
736382056443297	Liberalstene Troms	LibTroms	Political Party	0.02		306	10	yes	https://www.facebook.com/LibTroms/	
419236991571409	Liberalstene Trøndelag	liberalsteneT	Political Organiz	0.01		274	1	yes	https://www.facebook.com/liberalsteneT/	
	Liberalstene Vest-Agder	LiberalsteneVA	Political Party		0	233	0	yes	https://www.facebook.com/LiberalsteneVA/	

64708692064042	Liberalistene Vestfold	LiberalisteneVestfold	Political Party	0.01	219	0	yes	https://www.facebook.com/liberalisteneVestfold/
784551848303619	Liberalistene Østfold	liberalisteneostfold	Political Party	0.03	193	36	yes	https://www.facebook.com/liberalisteneostfold/
363508817014074	Liberalistisk Ungdom	LibUngNorge	Political Organiz	0.03	3095	126	yes	https://www.facebook.com/libUngNorge/
942319915797633	Libert Comuni	libertcomuni	Political Organiz	0	524	2	yes	https://www.facebook.com/libertcomuni/
1635621913310282	Libertarian	libertarians	Community	0.02	194815	737	yes	https://www.facebook.com/libertarians/
5978057725	Libertarian Party	libertarians	Political Organiz	0.22	741928	18208	yes	https://www.facebook.com/libertarians/
469330786538118	Libertarian Party of Australia	libertarianParty	Political Party	0	354	0	yes	https://www.facebook.com/Libertarian-Party-of-Australia-469330786538118/
131398696978306	Libertarian Party of Canada - Parti L	libertarianCON	Political Party	0.02	181110	261	yes	https://www.facebook.com/libertarianCON/
1_57834E+15	Libertarian Party of Finland	libertarianParty	Political Party	0	139	2	yes	https://www.facebook.com/libertarian-Party-of-Finland-1578339522415150/
155157921360609	Libertarian Party of South Africa	libpartyasa	Political Party	0.01	1107	0	yes	https://www.facebook.com/libpartyasa/
369092436449345	Libertarian Party UK	libertarianuk	Political Party	0.16	9816	1079	yes	https://www.facebook.com/libertarianuk/
199142480107996	Libertarianz	nzbLibz	Community	0	773	0	yes	https://www.facebook.com/nzbLibz/
252721685100	Libertarianski Klub -Libek-	libertarianski.klub	Political Organiz	0.03	7037	105	no	https://www.facebook.com/libertarianski.klub/
131689188332	Libertinus	sejalber	Political Party	0.04	98164	2161	yes	https://www.facebook.com/sejalber/
117429958345044	Libertinus	libertinus	Comedian	0.03	30071	144	yes	https://www.facebook.com/libertinus/
443558668680	Liberty Australia	LibertyAustralia	Education Comp	0	2231	3	yes	https://www.facebook.com/LibertyAustralia/
157075410883	Linex Norge	linexnorge	Shopping & Retail	0.06	110912	1108	yes	https://www.facebook.com/linexnorge/
1169707833054223	Liga de Defensa Catalana - LDC	LigaCatalana	Nonprofit Organiz	0.07	3604	324	yes	https://www.facebook.com/LigaCatalana/
28937451143149	LO 1 Oslo	LOOslo	Organization	0.03	1715	95	yes	https://www.facebook.com/LOOslo/
355552945239042	Lokketilbud & kampanjer	LOSSommerpatrulje	Community	0	619	0	yes	https://www.facebook.com/lokketilbud-kampanjer-355552945239042/
275389322558295	LOS sommerpatrulje	LOSSommerpatrulje	Organization	0.01	6657	0	yes	https://www.facebook.com/LOSommerpatrulje/
128663380814227	LP - Libertarische Partij	StemLP	Political Party	0.07	5818	224	yes	https://www.facebook.com/StemLP/
118096575033803	Ludwig von Mises-Instituttet i Norge	Community Orga	Community Orga	0	320	0	yes	https://www.facebook.com/Ludwig-von-Mises-Instituttet-i-Norge-118096575033803/
210030525677664	Maddam	maddamblogg	Society & Culture	0.01	4948	8	yes	https://www.facebook.com/maddamblogg/
1_50642E+15	Makvan Kasheikai	kasheikai	Politician	0.02	2705	81	yes	https://www.facebook.com/makvan.kasheikai/
156856497226	MAM	MAM/Sverige	Company	0.04	190858	1541	yes	https://www.facebook.com/MAM/Sverige/
108313169190832	Manifest Tankesmie	ManifestTankesmie	Organization	0.01	9922	15	yes	https://www.facebook.com/ManifestTankesmie/
104057526297787	Manuel Marlanda	Interest	Interest	0	28	0	no	https://www.facebook.com/pages/ManuelMarlanda/108313169190832/
117409888314047	Marxism	marxistforum	Political Ideology	0	62434	0	no	https://www.facebook.com/pages/Marxism/104057526297787/
118800681539442	Markvisk Forum	markviskforum	Nonprofit Organi	0	236	2	yes	https://www.facebook.com/markviskforum/
205339214605	Matvett - Ta vare på maten	matvett	Local Business	0.01	7436	74	yes	https://www.facebook.com/matvett/
155464261169630	McDonald's Norge	mcdonaldsnorge	Food & Beverage	0.04	203455	481	yes	https://www.facebook.com/mcdonaldsnorge/
1042401302460806	Mekk	mekk.no	Retail Company	0.02	8272	92	no	https://www.facebook.com/mekk.no/
101690176567548	Mellom bærer og berg..	fromi	Community	0.1	5153	1584	yes	https://www.facebook.com/fromi/
46818767155	Microsoft	Microstf Norge	Company	0.04	12227371	1584	yes	https://www.facebook.com/MicrosoftNorge/
268205609894500	Miljøpartiet De Grønne	miljoipartidegronne	Political Party	0.1	63101	4616	yes	https://www.facebook.com/miljoipartidegronne/
763118750459732	Mises Italia	AssociazioneMisesit	Nonprofit Organi	0.01	2412	24	yes	https://www.facebook.com/AssociazioneMisesItalia/
32403938910	Mitt lille land	Community	Community	0	630	0	yes	https://www.facebook.com/MittLille-land-763118750459732/
193107314087466	MOJO Magasin	mojomagasin	Media/News Con	0.01	2991	22	yes	https://www.facebook.com/mojomagasin/
111635415567264	Motmakt	motmakt	Political Organiz	0.02	3527	37	yes	https://www.facebook.com/motmakt/
170027139675013	MyEnergy.no	nyenergy.no	Business & Econ	0	1610	0	yes	https://www.facebook.com/myenergy.no/
361156520689403	Nasjonal markering mot vold og voldtekt i Norge	Nasjonalmarkering	Community	0	300	0	yes	https://www.facebook.com/Nasjonal-markering-mot-vold-og-voldtekt-i-Norge-361156520689403/
2_00538E+15	Nasjonale Mytter	Nasjonalmytter	Community	0.01	636	25	yes	https://www.facebook.com/Nasjonalmytter/
58345093445	Natur og Ungdom	naturoungdom	Non-Government	0.14	18124	1545	yes	https://www.facebook.com/naturoungdom/
3559031315	NaturinNews.com	HealthRanger	Interest	1.31	2310116	463771	no	https://www.facebook.com/HealthRanger/
101568156565652	Naturmedisin som legemiddellindustrien vil stoppe.	naturmedisin	Community	0	62	0	yes	https://www.facebook.com/Naturmedisin-som-legemiddellindustrien-vil-stoppe-101568156565652/
116972808335219	Naturvernforbundet	naturvernforbundet	Community Orga	0.02	34015	527	yes	https://www.facebook.com/naturvernforbundet/
190913051002833	Nett til Atomrøp	netttilatomrøp	Nonprofit Organiz	0.06	13275	379	yes	https://www.facebook.com/netttilatomrøp/
168437419860049	Nett til EU	NettEU	Political Organiz	0.11	34930	1623	yes	https://www.facebook.com/NettEU/
118828891468798	NEI til gratis førerkort for innvandrere!	Community	Community	0	119727	24	yes	https://www.facebook.com/NEI-til-gratis-førerkort-for-innvandrere-118828891468798/
629650173789323	NEI TIL HALAL Slaktning	Community	Community	0	3102	27	yes	https://www.facebook.com/NEI-TIL-HALAL-Slaktning-629650173789323/
145079162220734	NEI til Halal slaktning i Norge.	Community	Community	0	3421	0	yes	https://www.facebook.com/NEI-til-Halal-slaktning-i-Norge-145079162220734/

427008094002876	Nei til hjelp og religiøse plagg i Forsvarets religiøse uniform	Community	0	3908	43	yes	https://www.facebook.com/nettilisamiseringsunionen/
758022944214809	Nei til islamisering av Norge	Community	0	334	0	yes	https://www.facebook.com/Nettilisamiseringsunionen/
989442474438714	Nei til mer bompenge	Cause	0.04	37920	3085	yes	https://www.facebook.com/nettilibomringer/
234628326592701	Nei til Oslo OL 2022	Community	0	73978	11	yes	https://www.facebook.com/NettilOslo2022/
725578940809889	Nei til Postdirektivet	Community	0	13404	2	no	https://www.facebook.com/Postdirektivet/
164700792913	NEJ TACK i Tjill moské i Sverige	Community	0.01	61258	1240	no	https://www.facebook.com/NEJ-TACK-i-Tjill-moske-i-Sverige-164700792913/
334133283295750	NEJ till gratis kyrkort och alla andra i kyrkortsupporet	Community	0.01	53173	488	no	https://www.facebook.com/kyrkortsupporet/
165826141939	Nettavisen	Newspaper	1.17	200783	49439	yes	https://www.facebook.com/nettavisen.no/
261553093888876	Netværk for GMO-fri mat og for	Media/News Con	0.01	8146	8	yes	https://www.facebook.com/Nettavisen.no/
378688785429828	News unensored	Media/News Con	0.01	868	1	yes	https://www.facebook.com/NewsUnensored/
214846135242974	NHF Sweden	Organization	0.01	2154	122	yes	https://www.facebook.com/NHF-Sweden-214846135242974/
135078108330	NHF Sweden	Government Org	0.02	2754	19	no	https://www.facebook.com/nhfab.no/
153413191363703	NIFAB.no	Political Organiz	0	382	1	yes	https://www.facebook.com/nifab.no/
145756612133019	NKP Midt-Norge	Product/Service	0	1737	3	yes	https://www.facebook.com/NKP-Midt-Norge-153413191363703/
194946653876956	Noka-dietten	Investing Service	0.08	62386	875	yes	https://www.facebook.com/Noka-dietten-145756612133019/
535579486515088	Norda Norge	Product/Service	0.06	119039	4860	yes	https://www.facebook.com/nordaenorge/
28894737786561	Nordic Beauty	Arts & Entertainment	0.69	175001	8639	yes	https://www.facebook.com/proteoridicbeauty/
38585278147765	Nordic gods	Community	0.89	733	3	yes	https://www.facebook.com/Surturslayer/
1406497796238804	Nordic Students For Liberty	Nonprofit Organiz	0	1899	91	yes	https://www.facebook.com/NESFL/
1.69838E+15	Nordisk Film Kino Vika	Movie Theater	0.02	287	1	yes	https://www.facebook.com/VikaKino/
134737728962248	Norge først	Community	0.01	8488	384	yes	https://www.facebook.com/Norge/
1578243434238019	Norges Fredsrad/Norwegian Peace (norgesfredsrad)	Community Orgs	0.05	751	38	no	https://www.facebook.com/norgesfredsrad/
104031582965699	Norges Kommunistiske Parti	Political Party	0.01	81	0	no	https://www.facebook.com/NorgesKommunistiskeParti/
2144270221932201	Norges Kommunistiske Ungdomsforb	Local Business	0	345	43	yes	https://www.facebook.com/NorgesKommunistiskeParti/104031582965699/
182979218432353	Norges Kommunistiske Ungdomsforbund (NKU)	Political Organiz	0	1	0	no	https://www.facebook.com/norgeskvistiskarlag/
165323116937844	Norges Kystiskifetlag	Political Ideology	0.01	2250	22	no	https://www.facebook.com/NorgesKystiskifetlag/
42821889703	Norges Miljøvernforbund	Organization	0.02	8307	235	yes	https://www.facebook.com/njilovvernforbundet/
36494453615061	Norges Sosialt Forum	Non-Government Orga	0.02	1156	10	yes	https://www.facebook.com/NorgesSosialtForum/
1389955817884371	Norgesvisen	Community	0.04	8295	713	yes	https://www.facebook.com/Norgesvisen/
383011537832	Norgespartiet	Political Party	0.24	16812	931	yes	https://www.facebook.com/Norgespartiet/
129784597051217	Norse Mythology	Education Websi	0.01	248534	915	no	https://www.facebook.com/norsemythology/
114128575305673	Norsk Akademi for Naturomedisin	Organization	0	1034	0	no	https://www.facebook.com/Norsk-Akademi-for-Naturomedisin-114128575305673/
1687185594850461	Norsk Fjortings Front - NFF	News Personality	0.2	350	11	yes	https://www.facebook.com/NorwegianFF/
611422752233654	Norsk Havnearbeiderforening	News Organization	0	673	1	yes	https://www.facebook.com/havnearbeider/
493151907471644	Norsk kulturhistorie	Organization	0.01	282	3	yes	https://www.facebook.com/norsk.kulturhistorie/
1572794159698384	Norsk Lokomotivmannsforbund	Community	0.01	1818	63	yes	https://www.facebook.com/norsklokomotivmannsforbund/
127142933966588	Norsk Rikstoto	Product/Service	0.04	21769	660	no	https://www.facebook.com/norskrikstoto/
113015515397125	Norsk Sykepleierforbund	Community Orgs	0.05	78910	5549	yes	https://www.facebook.com/sykepleierforbundet/
119175964817849	Norsk Transportarbeiderforbund	Community Orga	0.08	8758	146	yes	https://www.facebook.com/Norsk-Transportarbeiderforbund-119175964817849/
102733973098100	Norske Naturterapeuters Hovedorga	Medical & Health	0.04	1738	38	no	https://www.facebook.com/naturterapeuter/
208801379489278	Norway for Trump	Community	0.02	527	12	yes	https://www.facebook.com/europefortrump/
302057785252	Norwegian	Travel Company	0.24	1016891	27979	yes	https://www.facebook.com/norwegian/
456979061050635	Norwegian Defence League	Community	0.11	28145	408	yes	https://www.facebook.com/norwegiandefenceleague/
165167636714	NRK Nyheter	Broadcasting & I	0.56	293984	41644	no	https://www.facebook.com/nrknyheter/
81220742930	NSB	Organization	0.11	143866	2427	yes	https://www.facebook.com/nsb.no/
223625887650887	NY TID	Government Org	0.03	4163	183	no	https://www.facebook.com/nytid/
386183075078441	Nyhetsskanalen	News & Media W	0.32	91	27	yes	https://www.facebook.com/nyhetsskanalen/
183186114844025	Nyhetsspeilet	News & Media W	0.12	2128	89	yes	https://www.facebook.com/Nyhetsspeilet/
527639004086461	Nytt Norge	Community Orga	0	1521	1	yes	https://www.facebook.com/NyttNorge/
487355801318877	Occure - Organo del PCE ml	Community Orga	0.07	1497	112	no	https://www.facebook.com/occureorganoelcpeam/
178370847524276	Oddbjørn Siursen	Media/News Con	0.02	44	7	yes	https://www.facebook.com/OddbjornSiursen/
1788348224783714	ODIN - Opprett Dødsstraff i Norge	Politician	0.02	201	21	yes	https://www.facebook.com/odindlr/
1422953704686958	Odin's Place	Community	0.04	34758	809	yes	https://www.facebook.com/Odinsplace/

187417144624729	Øikos - Økologisk Norge	økologisk	Community Orga	0.03	20697	136	yes	https://www.facebook.com/økologisk/
137262943116487	Oktober Bogbukk-F'n	OktoberBogbukkF'n	Community	0.01	71	5	yes	https://www.facebook.com/OktoberBogbukkF'n/
320682998031952	Oktober Bogcafé & Støttekreds	OktoberKbh	Media/News Con	0.01	298	10	no	https://www.facebook.com/OktoberKbh/
256038761116063	Oktober Bogsalg og Oktober Støttekreds i Åhus	Bookstore	0.01	115	6	yes	https://www.facebook.com/Oktober-Bogsalg-og-Oktober-Støttekreds-i-Åhus-256038761116063/	
201508096471	OneCall	onecallmobil	Telecommunication	0.08	59247	1787	yes	https://www.facebook.com/onecallmobil/
112467938818293	Ontario Libertarian Party	Ontario Libertarian P	Political Party	0.18	7405	1324	no	https://www.facebook.com/Ontario.Libertarian.Party/
769965316454996	Operasjon Askeladden	OperasjonAskeladden	Community	0	145	0	yes	https://www.facebook.com/OperasjonAskeladden/
16527281806	Operasjon Dagsverk	operasjonsdagsverk	Organization	0.04	10043	91	yes	https://www.facebook.com/operasjonsdagsverk/
115014228568252	Orainat Original far du hos www.biol.orainat.no	orainat	Company	0	360	0	yes	https://www.facebook.com/orainat/
298090296092	Orban Viktor	orbanviktor	Public Figure	0.44	560942	11276	yes	https://www.facebook.com/orbanviktor/
374298412644261	Original Teamwear AS	OriginalTeamwear	Sportswear Store	0.02	4515	104	yes	https://www.facebook.com/OriginalTeamwear/
906815116006362	Oslo Bryggearbeiders Forening	OsloBryggearbeidersForening	Port	0	213	0	no	https://www.facebook.com/pages/Oslo-Bryggearbeiders-Forening/906815116006362
448165348576251	Oslo gratiske fagforening	oslogratiske	Organization	0.01	689	160	yes	https://www.facebook.com/oslogratiske/
731339873641809	Oslo/Fusion International Film Festiv oslofusion	OsloFusionPhotoblog	Non-Government	0.03	2398	15	yes	https://www.facebook.com/oslofusion/
898027687015047	P K Vishnu Photography	PKVishnuPhotoblog	Photographer	0	7879	3	yes	https://www.facebook.com/PKVishnuPhotoblog/
212448638773887	PalestinaKomiteen i Norge	palestinakomiteen	Community	0.03	11342	245	yes	https://www.facebook.com/palestinakomiteen/
52062947618	Palmiro Togliati	PalmiroTogliati	Politician	0	2045	2	yes	https://www.facebook.com/Palmiro_Togliati-52062947618/
111038608966258	Partei der Vernunft	ParteiDerVernunft	Political Organiz	0.09	8292	943	yes	https://www.facebook.com/ParteiDerVernunft/
426183570763362	Parti Travailleurs	Parti.Travailleurs	Political Party	0.09	27739	515	no	https://www.facebook.com/Parti.Travailleurs/
345703318948516	Parti Libertarien	libertariens.be	Political Party	0.03	2370	70	yes	https://www.facebook.com/libertariens.be/
286158654821584	Partia Libertarianska	partialibertarianska	Political Party	0	18561	32	yes	https://www.facebook.com/partialibertarianska/
231568306968624	Partido Liberal Libertario	PartidoLiberalLibertario	Political Party	0	3771	6	yes	https://www.facebook.com/PartidoLiberalLibertario/
19824677442	Partido Liberal Libertario	liberalibertario	Political Party	0	29709	48	yes	https://www.facebook.com/liberalibertario/
133435276864	Partido Libertario - P-LIB	partidolibertario	Political Organiz	0.06	26889	352	yes	https://www.facebook.com/partidolibertario/
1879088695680978	Partido Libertario Cubano - José Mai	PartidoLibertarioCuba	Political Party	0.03	2210	22	yes	https://www.facebook.com/PartidoLibertarioCubano/
189776567873514	Partido Libertario de México	MexicoLibertario	Political Organiz	0.22	12385	936	yes	https://www.facebook.com/MexicoLibertario/
108564232498669	Pat Buchanan	PatBuchanan	Journalist	0	8063	0	no	https://www.facebook.com/pages/Pat-Buchanan/108564232498669
280554122360489	Paul Golding	PaulGoldingOfficialP	Politician	0.62	192104	75576	no	https://www.facebook.com/PaulGoldingOfficialPage/
24217454810040	Paul Joseph Watson	PaulJosephWatson	Public Figure	0.34	648016	150484	no	https://www.facebook.com/PaulJosephWatson/
79047202856	Peoples World	PeoplesWorld	Broadcasting & M	0.16	90819	395	no	https://www.facebook.com/PeoplesWorld/
171662616343400	Pepe Escobar	PepeEscobar	Journalist	0	3302	7	yes	https://www.facebook.com/PepeEscobar/
157229607632918	Per Sandberg	PerSandberg.FP	Politician	0.04	33204	3745	yes	https://www.facebook.com/Per.Sandberg.FP/
301052173379665	PI-NEWS	PINEWSNET	News & Media W	0.24	12649	1670	yes	https://www.facebook.com/PINEWSNET/
163916540326293	Planika Oslo	PlanikaOslo	Nonprofit Organi	0	1903	1	yes	https://www.facebook.com/PlanikaOslo/
423894934469373	Polillet na bevappes	bangbangleggdegnr	Community	0.03	2541	30	yes	https://www.facebook.com/bangbangleggdegnr/
21020366485	Pollets sikkerhetsjeneste (PST)	PS-T norge	Government Org	0	51781	26	no	https://www.facebook.com/PS.Tnorge/
470707919696193	Politisk dugnad	PolitiskDugnad	Political Organiz	0	313	0	yes	https://www.facebook.com/Politisk-dugnad-470707919696193/
191412865570	President Ho Chi Minh	PresidentHoChiMinh	Politician	0	187803	61	yes	https://www.facebook.com/President-Ho-Chi-Minh-191412865570/
139164599443542	Press	pressbu	Youth Organizat	0.01	5931	229	yes	https://www.facebook.com/pressbu/
787015988043978	Progressivt Forlag	progressivtforlag	Media/News Con	0	236	5	yes	https://www.facebook.com/progressivtforlag/
430274453776830	Proiect Nordic Beauty	ProiectNordicBeauty	Community	0	9696	65	yes	https://www.facebook.com/Proiect.Nordic.Beauty_430274453776830/
478485948852247	Psykolog Ramtin Daighighi	PsykologRamtinDaighighi	Science Website	0	552	0	yes	https://www.facebook.com/Psykolog-Ramtin-Daighighi-478485948852247/
112341412114571	Pål Steigan	Journalist	0	203	0	no		https://www.facebook.com/pages/P.%C3%A5.Steigan/112341412114571/
456167267747959	Rabatter & rabatkoder	Rabatterirabatkoder	Reference Webs	0	3655	2	yes	https://www.facebook.com/Rabatter-irabatkoder-456167267747959/
291928694261801	Radikal Portal	radikalportal	Media/News Con	0.07	14360	3274	yes	https://www.facebook.com/radikalportal/
144908625557200	Radikal Økonominettverk	radikalportal	Organization	0	291	1	yes	https://www.facebook.com/Radikal-Økonominettverk-144908625557200/
147179151971303	Rebell	rebell.no	Magazine	0	532	0	yes	https://www.facebook.com/rebell.no/
14226545351	Red Bull	redbull	Media/News Con	0.38	4859472	378005	no	https://www.facebook.com/redbull/
116953027941	Redd Barna	reddbarna	Nonprofit Organiz	0.07	71230	5392	yes	https://www.facebook.com/reddbarna/
80124492882	Reformierakond	reformierakond	Political Organiz	0.03	11104	591	no	https://www.facebook.com/reformierakond/
716034528524390	Refugees not welcome - Scandinavi	SaveScandinavia	Organization	0.02	4545	20	yes	https://www.facebook.com/SaveScandinavia/
950929779494132	Refugees Welcome Oslo	RWOSLO	Community Orga	0.02	5913	37	yes	https://www.facebook.com/RWOSLO/
145922892139	Regnskogfondet	Regnskogfondet	Nonprofit Organiz	0.01	58921	906	yes	https://www.facebook.com/Regnskogfondet/

147006485319248	Reklamefilmer.com	reklamefilmer	Company	0	596	0	yes	https://www.facebook.com/reklamefilmer/
172062109571611	Ren Mat	eklemt	Organization	0.03	15744	330	yes	https://www.facebook.com/eklemt/
266169710482617	Reset	resetmedia	Media/News Con	0.3	12102	5421	no	https://www.facebook.com/resetmedia/
141452972568602	Revolusjon	revolusjonml	Magazine	0.06	571	68	yes	https://www.facebook.com/revolusjonml/
112449665440156	Revolutionary Armed Forces of Columbia	rightsidedroadcasting	Media/News Con	0.17	210963	8040	no	https://www.facebook.com/pages/Revolutionary-Armed-Forces-of-Columbia/112449665440156
414280728767306	Right Side Broadcasting	Rights.no	Nonprofit Organiz	0.17	23691	6081	no	https://www.facebook.com/rightsidebroadcasting/
482291515135453	Rights.no	Riksavisen	Society & Culture	0.01	201	12	yes	https://www.facebook.com/Rights.no/
127009784174404	Riksavisen	RISØR RØDT	Political Party	0	368	1	yes	https://www.facebook.com/RISØR-RØDT-306749594546/
306749594546	RISØR RØDT	Rommlylle	Public Figure	0.03	2521	198	no	https://www.facebook.com/Rommlylle/
469766373066349	Rommlylle	RS	Political Party	0	21	0	yes	https://www.facebook.com/RS-256900080936678/
256900080936678	RS	rodungdommorge	Political Party	0.03	9276	239	yes	https://www.facebook.com/rodungdommorge/
15776754843	Rød Ungdom	Roedt	Political Party	0.17	3483	10169	yes	https://www.facebook.com/Roedt/
14649069067	Rødt	RødtBerle	Political Party	0.02	379	24	yes	https://www.facebook.com/RoedtBerle/
130933140329604	Rødt Berle	Rødt Drammen	Political Organiz	0.03	426	11	yes	https://www.facebook.com/RoedtDrammen-263806974050/
263806974050	Rødt Drammen	Rødt Gamle Oslo	Political Party	0.02	671	14	yes	https://www.facebook.com/RoedtGamleOslo/
202690419752000	Rødt Gamle Oslo	Rødt Gløvik	Political Party	0.02	461	2	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Gløvik-211119482273722/
21119482273722	Rødt Gløvik	Rødt Grønd	Political Party	0.03	648	6	yes	https://www.facebook.com/RoedtGrønd/
135231753212780	Rødt Grønd	Rødt Grøneflekka	Nonprofit Organi	0	635	3	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Grøneflekka-130968057297/
130968057297	Rødt Grøneflekka	Rødt Kongsberg	Political Organiz	0.02	236	17	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Kongsberg-109655025783368/
109655025783368	Rødt Kongsberg	Rødt Kragerø	Political Organiz	0.01	523	83	yes	https://www.facebook.com/roedtkrageroe/
145943198791870	Rødt Kragerø	Rødt Kristiansund	Political Party	0.03	206	16	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Kristiansund-220598307987928/
220598307987928	Rødt Kristiansund	Rødt Larvik	Community	0.02	389	6	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Larvik-198336320221578/
198336320221578	Rødt Larvik	Rødt Lillehammer	Political Party	0.02	366	3	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Lillehammer-230404070334734/
230404070334734	Rødt Lillehammer	Rødt Narvik	Political Organiz	0.01	390	3	yes	https://www.facebook.com/RoedtNarvik/
264933640207648	Rødt Narvik	Rødt Nordland	Political Party	0.03	3802	145	yes	https://www.facebook.com/RoedtNordland/
129979767077930	Rødt Nordland	roednytt	Newspaper	0	845	0	yes	https://www.facebook.com/roednytt/
158337200865414	Rødt Nytt	Rødt Odda	Political Organiz	0.01	510	2	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Odda-208310542543051/
208310542543051	Rødt Odda	Rødt og Revolutioært Sommertraf	Community	0	117	0	no	https://www.facebook.com/roedt.revolutionaert.sommertraef/
1024072420966086	Rødt og Revolutioært Sommertraf	Rødt Oppegård	Political Party	0	325	1	yes	https://www.facebook.com/rodtoppegard/
16274363801885	Rødt Oppegård	Rødt Oslo	Community	0	50	1	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Os-110129575735897/
110129575735897	Rødt Oslo	Rødt Oslo	Political Party	0.05	5634	239	yes	https://www.facebook.com/RoedtOslo/
286121910622	Rødt Oslo	roediporsgrunn	Political Party	0	481	2	yes	https://www.facebook.com/roediporsgrunn/
139594742772218	RØDT Porsgrunn	Rødt Rana	Political Party	0.01	494	1	yes	https://www.facebook.com/RoedtRana/
264788400213554	Rødt Rana	roedtsagene	Political Organiz	0.01	471	4	yes	https://www.facebook.com/roedtsagene/
148082801944768	Rødt Sagene	Rødt Skanland	Political Organiz	0.01	230	13	yes	https://www.facebook.com/RoedtSkanland/
113602296406864	Rødt Skanland - Skanlid tuskat	Rødt Sløvanger	Political Organiz	0.01	782	13	yes	https://www.facebook.com/RoedtSløvanger/
150923871639160	Rødt Sløvanger	Rødt Tjilme	Local Business	0	232	1	yes	https://www.facebook.com/Roedt-Tjilme-166739673383538/
166739673383538	Rødt Tjilme	rodttronso	Political Party	0.02	1295	3	yes	https://www.facebook.com/rodttronso/
154672371228211	Rødt Tromsø	Rødt Tronsberg/Ærde	Political Party	0.02	387	2	yes	https://www.facebook.com/RoedtTronsberg/Ærde/
120958731444959	Rødt Tronsberg og Færder	sagabok	Media/News Con	0.02	4555	619	yes	https://www.facebook.com/sagabok/
269423243914	Sega Bok - Hele Norges Sagafotlag	saiH	News & Media W	0.02	8881	513	yes	https://www.facebook.com/saiH/
65439442167	Samhallisnytt2	saiHnorway	Community	0	12059	24	no	https://www.facebook.com/saiHnorway/
1456773041274824	Sang % Français	savageclub	Community	0.06	332	0	yes	https://www.facebook.com/Sang-Français-1570978703162969/
1570978703162969	Savage Nation	SchwarzkopfNorge	HealthBeauty	0.02	2582763	13	yes	https://www.facebook.com/SchwarzkopfNorge/
136863689705646	Schwarzkopf	Si nei til kommunisme	Community	0	1248	0	yes	https://www.facebook.com/Si-nei-til-kommunisme-288275851239578/
288275851239578	Si nei til kommunisme	Silente2015	MusicianBand	0.01	12873	38	yes	https://www.facebook.com/Silente2015/
173934619646004	Silent Life	SiljebenediktesStiftel	Community Orga	0.01	23226	15	yes	https://www.facebook.com/SiljebenediktesStiftelse/
452931504787325	Silje Benediktes Stiftelse	skelvatkv	Library	0.01	3161	354	yes	https://www.facebook.com/skelvatkv/
257881321056889	Skelvt arkiv	Skiftel.org	Nonprofit Organiz	0.06	67571	1299	no	https://www.facebook.com/Skiftel.org/
1006509356646	Skiftel	Sløsetionbudsmannen	Public Figure	0.08	23122	2784	yes	https://www.facebook.com/Sløsetionbudsmannen-271396979737547/
271396979737547	Sløsetionbudsmannen	sløringmorge	Community	0.25	37313	6165	yes	https://www.facebook.com/sløringmorge/
1660007294282356	Slå ring om Norge							

209766275790681	Snofte Smiths venner	Community	0	25	0	yes	https://www.facebook.com/Snofte-Smiths-venner-209766275790681/
1492272011079946	Solidarit med Bolkesjø	Community	0	538	569	yes	https://www.facebook.com/Solidarit-med-Bolkesjoe-1492272011079946/
678939857396673	Solidarit med havnearbeidene	Community	0.01	6451	32	yes	https://www.facebook.com/havnearbeidene/
400274710084872	SONS of ODIN II	Organization	0	10291	52	yes	https://www.facebook.com/VikingLife/
130533076975550	SOS Rasseme - ikke meld inn kameraten mhl!	Community	0	892	0	yes	https://www.facebook.com/SOS-Rasseme-ikke-meld-inn-kameraten-mhl-130533076975550/
296268510227629	Sosialistisk Framtid	Sosialistisk Framtid	0	375	2	yes	https://www.facebook.com/SosialistiskFramtid/
319940767621	Sosialistisk Ungdom	Politiisk Organiz	0	14107	108	yes	https://www.facebook.com/sosialistiskungdom/
115354128489821	South African Communist Party	Political Organiz	0.01	10287	128	no	https://www.facebook.com/SACP1921/
107681489255312	South African Communist Party	Local Business	0	10769	0	no	https://www.facebook.com/pages/South-African-Communist-Party/107681489255312
183404685023908	Sozialistische Deutsche Arbeiterjugend	Political Organiz	0.05	4754	106	yes	https://www.facebook.com/pages/Sozialismus/
148569178608111	Spartips & tikks	Community	0	1974	0	yes	https://www.facebook.com/spartips-tikks-148569178608111/
139009346567282	Speisa	News & Media W	0.05	199005	6921	no	https://www.facebook.com/Speisa/
714074688647942	Speisa Norge	News & Media W	0.03	437	6	no	https://www.facebook.com/SpeisaNorge/
1642378622704408	Sportbasen	Book	0.01	340	0	yes	https://www.facebook.com/Sportbasen/
118821648270623	Spørreundersøkelser & surveys	Community	0	727	1	yes	https://www.facebook.com/Sporreundersokelser-surveys-118821648270623/
10805855882987	Stefan Molyneux	Public Figure	0	15094	0	no	https://www.facebook.com/pages/Stefan-Molyneux/10805855882987
569511213242047	steigjan.no	Media/News Con	0.17	4684	1105	yes	https://www.facebook.com/steigjan.no/
733251590153967	Steng grensen nå	Community	0.03	27974	412	yes	https://www.facebook.com/steigjan.no/
616177605241763	Steve Bannon International Club	Community	0.01	53	0	yes	https://www.facebook.com/stevebannoninternationalclub/
306329412806000	Stiftelsen Norsk Kulturarv	Culture	0.01	4612	33	yes	https://www.facebook.com/kulturarv/
222193924468589	Sill regjeringen for rikstret	Organization	0.01	1923	6	yes	https://www.facebook.com/Sill-regjeringen-for-rikstret-222193924468589/
136275826532913	Stop Terrorkriegen - Ud af NATO	Community	0.01	534	17	yes	https://www.facebook.com/stop Terrorkriegen.dk/
745292402190446	Stop Ubegyddahl Hussain	Community	0	95	0	yes	https://www.facebook.com/Stop-Ubyguddahl-Hussain-745292402190446/
125711130919202	Stop bombing av Gaza nå	Community	0.02	8142	70	yes	https://www.facebook.com/StopbombingenAVGaza/
322501055022	Stop Datalagringsdirektivet	StoppDL	0	25715	3	yes	https://www.facebook.com/StoppDL/
1567661043555883	Stopp integreringen	Community	0.04	1014	4	yes	https://www.facebook.com/stopintegreringen/
717641521647026	Stopp islamiferingen av Norge	Political Organiz	0.39	29262	7066	yes	https://www.facebook.com/SIAN2008/
828568783874293	Stopp masseinnvandring	stopp masseinnvand	0.21	4066	280	yes	https://www.facebook.com/stopp masseinnvandringen/
1.719173E+15	Stopp NATO	Political Organiz	0.01	1172	11	yes	https://www.facebook.com/stopnato/
372009186295853	Stopp terror trusselen i Norge	Lawyer & Law Fil	0.07	540	8	yes	https://www.facebook.com/Stopp-terror-trusselen-i-Norge-372009186295853/
159167707576628	Stopp voldtektene i Oslo	stoppvoldtekteneisic/ Nonprofit Organi	0	10919	3	yes	https://www.facebook.com/stoppvoldtekteneisic/
267037219999804	Stopp voldtektsbølgen	Community	0.03	4495	202	yes	https://www.facebook.com/stoppvoldtektsboegen-267037219999804/
731680023645752	SyKKHV	Nonprofit Organi	0.03	11609	319	yes	https://www.facebook.com/SyKKHV/
114722758613777	Støtt urtressing avskjedgede Moni MonicaOkpe	Community	0	1501	1	yes	https://www.facebook.com/MonicaOkpe/
143060935708121	Stattekomiteen for Vest-Sahara	Non-Government	0.01	10707	32	yes	https://www.facebook.com/skVestSahara/
156755201182956	Statteiside for forskning på økologisk mat og landbruk	Community	0	5036	3	yes	https://www.facebook.com/Statteiside-for-forskning-pa-okologisk-mat-og-landbruk-156755201182956/
284478518590701	Support Politinspektøren	Community	0	619	0	yes	https://www.facebook.com/Support-Politinspektoren-284478518590701/
33483001033	SV - Sosialistisk Venstreparti	Political Party	0.14	47954	5243	yes	https://www.facebook.com/SVpartii/
111903344606	Svanemerket	Consulting Agen	0.01	11101	93	yes	https://www.facebook.com/svanemerket/
117147294973278	Svenska Hamnarbetriförbundet	Nonprofit Organi	0.02	1916	111	yes	https://www.facebook.com/hamnarbetarna/
133234606721672	Sveriges Kommunistiska Parti	kommunistiskapartiet Political Organiz	0.04	2148	67	yes	https://www.facebook.com/kommunistiskapartiet/
137700232965230	svnerre-svaerel/	Website	0	432	0	yes	https://www.facebook.com/svnerre-svaerel/
43855944703	Svobodni - Strana svobodnych obcka svobodni	Political Party	0.11	78315	5172	yes	https://www.facebook.com/svobodni/
1106527875674183	Swiss Mises Institute	Nonprofit Organi	0	449	0	no	https://www.facebook.com/Swiss-Mises-Institute-1106527875674183/
209735895864644	SyVil Lishaug	Public Figure	0.03	139280	22817	no	https://www.facebook.com/lishaug/
781815845238204	Søkelys	Magazine	0	59	2	yes	https://www.facebook.com/Søkelys-781815845238204/
135421089861985	Talkmore	Telecommunicat	0.21	27712	819	yes	https://www.facebook.com/talkmore.no/
156715284377490	Teatine	Telecommunicat	0	2323	5	yes	https://www.facebook.com/teatine/
94043399802	Telenor Norge	teleonororge	0	48429	7245	yes	https://www.facebook.com/telenornorge/
170253341688	Telia Norge	telelanorge	0.18	210202	2017	yes	https://www.facebook.com/telelanorge/
274575138620050	Terje Larssen	Telecommunicat	0.18	1114	0	yes	https://www.facebook.com/terje.larssen.Demokratene/
3212526650	The American Conservative	Larssen, Democrat Political	0.01	1114	0	yes	https://www.facebook.com/The-American-Conservative/
108719962485507	The Communist Manifesto	The American Consc Magazine	0.25	59722	1905	no	https://www.facebook.com/pages/The-Communist-Manifesto/108719962485507

234030841143	The Glasgow Celtic and AS Livorno i	celtic.livorno.anitra	Sports Team	10195	52	yes	https://www.facebook.com/celtic.livorno.anitra/
7533944086	The Hill	TheHill	News & Media W 1.85	1300880	975274	no	https://www.facebook.com/TheHill/
811793512220923	The Rebel	jointherebel	Media/News Com 0.58	144533	6354	yes	https://www.facebook.com/jointherebel/
481747305205978	Think Fast	Just For Fun	Organization	917	1	no	https://www.facebook.com/ThinkFast481747305205978/
530039857009646	This is Europa	thisiseuropa	Organization	86984	3402	yes	https://www.facebook.com/thisiseuropa/
1549980601904653	This is Europe	Community	Community	2642	0	yes	https://www.facebook.com/ThisisEurope-1549980601904653/
937658512926276	This is Norway	ThisisScandinavia	Community Orga 0.01	17026	331	yes	https://www.facebook.com/Thisis-Norway-937658512926276/
50878766818382	This is Scandinavia	ThoughtsOfNorway	Community	14826	22	yes	https://www.facebook.com/ThoughtsOfNorway/
442461175790135	Thoughts of Norway	ThoughtsOfNorway	Travel Company 0.04	3978	315	yes	https://www.facebook.com/pages/Trio-fjo-110237785671425
110237785671425	Trio fjo	Trio fjo	Interest	122	0	no	https://www.facebook.com/pages/Trio-fjo-110237785671425
415889181780563	Tjene penger	Community	Community	1762	0	yes	https://www.facebook.com/Tjene-penger-415889181780563/
53399665693	Torstein Dahle	torsteindahle	Politician	1808	0	yes	https://www.facebook.com/torsteindahle/
190074831831	Tour de Force	TourDeForce.no	Movie/Television 0.01	1169	6	no	https://www.facebook.com/tourdeforce.no/
83865976093	Truthout	Truthout.org	News & Media W 0.44	748793	34469	no	https://www.facebook.com/Truthout.org/
356024230186	TV3 Norge	tv3norge	TV Channel 0.17	109439	2867	yes	https://www.facebook.com/v3norge/
35790372904	Ungdom mot EU	Ungdommoteu	Political Organiz 0.01	4821	23	yes	https://www.facebook.com/Ungdommoteu/
241724419237411	Ungdom mot rasisme	ungdommotrasisme	Political Organiz	2158	0	yes	https://www.facebook.com/Ungdommotrasisme/
1645536323339899	Ungkommunistene i Norge	UngkommNorge	Political Organiz 0.01	444	59	yes	https://www.facebook.com/UngkommNorge/
111528225532653	Ungkommunistene i norge	ungkommunistene	Interest	75	0	no	https://www.facebook.com/pages/Ungkommunistene-i-norge/111528225532653
264052956940298	Ungkommunisterne	ungkommunisterne	Political Organiz 0.01	631	124	yes	https://www.facebook.com/ungkommunisterne/
1544821445765471	Ungkund Norge Rikstorbundet	Ungkund	Youth Organizat 0.01	2668	49	yes	https://www.facebook.com/Ungkund/
60677893135	Union de JuventudesComunistas de JuventudesComunist	Political Organiz	Political Organiz 0.11	23961	772	yes	https://www.facebook.com/JuventudesComunistas/
1.60666E+15	United Nationalists Of Europe	UnitedNationalistsOfEurope	Political Organiz	1887	43	no	https://www.facebook.com/United-Nationalists-Of-Europe-1606658246255060/
23247019671	UnWeb	UnWeb.no	Information Tech 0.03	7075	97	yes	https://www.facebook.com/UnWeb.no/
123149707728514	USEMLAB Economia & Mercati	Business Service	Business Service	751	10	yes	https://www.facebook.com/USEMLAB-Economia-Mercati-123149707728514/
591641194236439	Utvisa Kriminella Invandrare	utvisa	Community	92026	2276	yes	https://www.facebook.com/utvisa/
152493604941007	Velferdssjanssen EAPN Norway	Non-Government	Non-Government 0.02	794	33	no	https://www.facebook.com/Velferdssjanssen-EAPN-Norway-152493604941007/
259302627427658	Vepsen.no	Vepsen.no	Magazine	7579	8	no	https://www.facebook.com/Vepsen.no/
137059286894	VG	ygnett	News & Media W 1.29	486899	99167	yes	https://www.facebook.com/vgnett/
768597939844016	VI krever shariah forbud i Norge	Community	Community	27925	767	yes	https://www.facebook.com/VI-krrever-shariah-forbud-i-Norge-768597939844016/
1879987102216643	VI som er rødt amerikanske toppler i	moetamerikanske/rettopper	Community	1275	1	yes	https://www.facebook.com/VI-som-er-rodt-amerikanske-toppler/
1561486754110186	VI som støtter Syvli Lsthaug	LsthaugSVU	Government Offi 0.11	60654	3085	yes	https://www.facebook.com/LsthaugSVU/
342396272437857	Vichy	VichyNorge	Health/Beauty	7349228	52	yes	https://www.facebook.com/VichyNorge/
717608338352868	Vidar Kleppe	Vidar Kleppe	Politician	10445	926	yes	https://www.facebook.com/Vidar.Kleppe.Demokratene/
206674062809359	Vikings, Horns, Battles & Drinks	VikingsHornsBattles	Community	49352	195	yes	https://www.facebook.com/VikingsHornsBattlesDrinks/
332321220632	Vitamin D Council	VitaminDCouncil	Education	50245	301	yes	https://www.facebook.com/VitaminDCouncil/
167446923279118	Vitusapotek	Vitusapotek	Shopping & Retail 0.06	22316	2082	no	https://www.facebook.com/Vitusapotek/
104008498297159	Vladimir Lenin	Politician	Politician	67418	0	no	https://www.facebook.com/pages/Vladimir-Lenin/104008498297159
956067534426981	White People World Wide 1	whitepeopleworldwide	Community	145	0	yes	https://www.facebook.com/whitepeopleworldwide1/
8373857129445989	White People World Wide 1	WOMENSRIGHTS	Community	28891	203	yes	https://www.facebook.com/whitepeopleworldwide1/
184599864915751	Womens Rights News	WOMENSRIGHTS	Community	115858	262187	no	https://www.facebook.com/WOMENSRIGHTSNEWS/
138683716132763	World Federation of Democratic Youth	Local Business	Local Business	2386	0	no	https://www.facebook.com/pages/World-Federation-of-Democratic-Youth/138683716132763
127562387300151	Yf - Yngre legers forening	Yngreleger	Organization	12543	475	yes	https://www.facebook.com/Yngreleger/
134994023807572	Yntle.no	Media/News Con 0.12	Media/News Con 0.12	109	18	yes	https://www.facebook.com/yntle.no/
1318795196	Young Americans for Liberty	yaliberty	Nonprofit Organi 0.36	613489	79441	yes	https://www.facebook.com/yaliberty/
141573725659484	Young Communist League - YCL - L	YCL.LC	Nonprofit Organi 0.01	2073	24	no	https://www.facebook.com/YCL.LC/
98261566499	Young Communists of CPUSA	ycpcusa	Political Organiz	5959	11	no	https://www.facebook.com/ycpcusa/
130490633659	Økologisk mat	Okonomat	Food & Beverage	15933	9	yes	https://www.facebook.com/okonomat/
1387984488107719	Ahnus mod Krig og Terror	aahnusmodkrigogterr	Community	776	6	yes	https://www.facebook.com/aahnusmodkrigogterr/
10680098683	Árhekkibærir	greekiberals	Political Party	4021	101	yes	https://www.facebook.com/Arhekkibaerir/
117520008320222	Árhekkibærir	gpcgypt	Political Party	15067	57	yes	https://www.facebook.com/Arhekkibaerir/
145095298469688	أحزاب الشعب العربي	partitravallieurs.stid	Political Party	2542	34	yes	https://www.facebook.com/partitravallieurs.stid_bouzid/
162418670477779	கக்கிசி	Fictional Charact 0.01	Fictional Charact 0.01	51652	27	yes	https://www.facebook.com/partitravallieurs.stid_bouzid/

Særpensum – Tor Inge Jøssang, kandidat 2608

- Barkun, M. (2013). *A culture of conspiracy: Apocalyptic visions in contemporary America* (Vol. 15): Univ of California Press.
- Bartlett, J. (2018). *The People Vs Tech: How the Internet Is Killing Democracy (and How We Save It)*: Penguin.
- Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K. & Wollebæk, D. (2013). Liker, liker ikke. *Sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet, 1*.
- Ferguson, N. (2017). *The Square and the Tower: Networks, Hierarchies and the Struggle for Global Power*: Penguin UK.
- Færseth, J. (2013). *KonspiraNorge*. Oslo: Humanist forl.
- Gripsrud (red.), J. (2017). *Allmenningen: Historien om norsk offentlighet*: Universitetsforlaget.
- Pomerantsev, P. (2014). *Nothing is true and everything is possible: The surreal heart of the New Russia*: Public Affairs.
- Rogers, R. (2009). *The end of the virtual: Digital methods* (Vol. 339): Amsterdam University Press.
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and tear gas: The power and fragility of networked protest*: Yale University Press.